

2025.10.06. 17:32

K14-24/2025

Kt. nyílt

2025. IX. 18.

Nyomtatható változat

Ez az oldal a Törvényességi Felügyelet Írásbeli Kapcsolattartás Moduljából készült.

Jegyzőkönyv adatai			
Hivatal		Döntéshozó	
Isaszeg Város Önkormányzat		Képviselő-testület / közgyűlés	
Testületi ülés időpontja: 2025.09.18.			
Feltöltés időpontja: 2025.10.06.			
Beérkezés 18 napon belül.			
Átvéve:			
Összehívás típusa	Nyilvánosság típusa	Egyéb típus	Ülés dátuma
Soros	Nyílt		2025.09.18.
Üzenet			
Tisztelt Kolléga! Csatoltan megküldöm a fenti tárgyú dokumentumot. Üdvözlettel: Harmatiné Kolozs Tímea polgármesteri- és testületi referens			
Csatolmányok			
Előterjesztés	148_2025.(IX.18.) előterj._Bursa-Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat 2026. évi csatlakozás.pdf		
Előterjesztés	146_2025 Előter. melléklete-Pedagógiai Program-Bóbita Óvoda.pdf		
Előterjesztés	140_2025.(IX.18.) előterj._közmvűves ivóvízellátás és szennyvízelvezetés 2026-2035. időszakra gördülő fejlesztési terv.pdf		
Előterjesztés	141_2025.(IX.18.) előterj._Gödöllői Rendőrfőkapitányság 2024. évi beszámolója.pdf		
Előterjesztés	146_2025 Előterj. melléklete-Pedagógiai Program-Hétszínvirág Óvoda.pdf		
Előterjesztés	147_2025.(IX.18.) előterj._települési támogatáshoz kötött tűzifabeszerzés 2026. évre.pdf		
Előterjesztés	139_2025.(IX.18.) előterj._Önkormányzat 2025. féléves gazdálkodási beszámoló.pdf		
Előterjesztés	150_2025.(IX.18.) előterj._lejárt határidejű határozatok 2025. jún. 19 - 2025. szept. 18. közt.pdf		
Előterjesztés	144_2025.(IX.18.) előterj._Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft-vel megkötött feladatátadási szerződés módosítása.pdf		
Előterjesztés	149_2025.(IX.18.) előterj._Közmeghallgatás időpontjának és napirendi pontjainak meghatározása. pdf		
Előterjesztés	146_2025.(IX.18.) előterj._Hétszínvirág Óvoda és Bóbita Óvoda pedagógiai program és 2025-2026. évi munkaterv.pdf		
Előterjesztés	143_2025.(IX.18.) előterj._Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. 2025. évi üzleti terv.pdf		
Előterjesztés	146_2025 Előter. melléklete-óvodák Ped. programjaHétszínvirág Óvoda-munkaterv 2025-26.pdf		
Előterjesztés	142_2025.(IX.18.) előterj._Isaszegi Városüzemeltető Szervezet 2025. évi gazdálkodási helyzet záróbeszámoló.pdf		
Meghívó	Meghívó_KT_2025.(IX.18.) nyílt.pdf		
Jelenléti ív	Jelenléti ív_KT_2025.(IX.18.) nyílt.pdf		
Előterjesztés	145_2025.(IX.18.) előterj._Gödöllői Többcélú Kistérségi Társulás módosított megállapodás és Gazdálkodási szabályzat.pdf		
Előterjesztés	138_2025.(IX.18.) előterj._parkoló kialakítás pénzbeli megváltása rendelet.pdf		
Előterjesztés	146_2025 Előterj. melléklete-óvodák Ped. programjaBóbita Óvoda-2025-2026 nevelési év munkaterve.pdf		

Tárgymutató	Meghívó_KT_2025.(IX.18.) nyílt.docx
Önkormányzati rendelet	29_2025.(IX.18.) önkormányzati rendelet a parkoló kialakítás pénzbeli megváltásáról a parkoló megváltási díj felhasználásáról.pdf
Jegyzőkönyv	K_4-24_2025 KT jegyzőkönyv 2025.(IX.18.)_nyílt_kt.pdf

ISASZEG VÁROS POLGÁRMESTERE

MEGHÍVÓ

a **2025. szeptember 18. (csütörtök) 17 óra 00 perctől** a Városháza
nagytermében
(2117 Isaszeg, Rákóczi u. 45.) tartandó

NYÍLT KÉPVISELŐ-TESTÜLETI ÜLÉSRE

NAPIREND:

1./ Tárgy: Polgármester beszámolója a két ülés között történt fontosabb intézkedésekről, döntésekről
(szóbeli előterjesztés alapján)

2./ Tárgy: Javaslat Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a parkoló kialakítás pénzbeli megváltásáról, a parkoló megváltási díj felhasználásáról szóló .../2025. (IX. 18.) önkormányzati rendelete megalkotására
(138/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB és VKKB

3./ Tárgy: Javaslat az Isaszeg Város Önkormányzat 2025. féléves gazdálkodási helyzetéről szóló beszámoló elfogadására
(139/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

4./ Tárgy: Javaslat az Isaszeg közműves ivóvízellátás, valamint az Isaszeg közműves szennyvízelvezetés és –tisztítás beruházási, felújítási és pótlási tervrészek 2026-2035. időszakra szóló gördülő fejlesztési tervének jóváhagyására
(140/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB és VKKB

5./ Tárgy: Javaslat Isaszeg város közbiztonságának helyzetéről, a Gödöllői Rendőrkapitányság közbiztonság érdekében folytatott tevékenységéről szóló 2024. évi beszámolójának elfogadására

(141/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: VKKB

6./ Tárgy: Javaslat az Isaszegi Városüzemeltető Szervezet 2025. évi gazdálkodási helyzetéről szóló záróbeszámoló elfogadására

(142/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

7./ Tárgy: Javaslat az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. 2025. évi üzleti tervének elfogadására

(143/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

8./ Tárgy: Javaslat az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft-vel megkötött feladatátadási szerződés módosítására

(144/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

9./ Tárgy: Javaslat a Gödöllői Többcélú Kistérségi Társulás módosított Társulási megállapodásának és Gazdálkodási szabályzatának elfogadására

(145/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

10./ Tárgy: Javaslat Isaszeg Város Önkormányzat fenntartásában működő Isaszegi Hétszínvirág Óvoda és az Isaszegi Bóbita Óvoda Pedagógiai programjának és 2025/2026. évi munkatervének jóváhagyására

(146/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: SZKCSB

11./ Tárgy: Javaslat a települési támogatásokhoz kötött tűzifabeszerzésekre 2026. évre vonatkozóan

(147/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB és SZKCSB

12./ Tárgy: Javaslat a BURSA-HUNGARICA Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat 2026. évi fordulójához történő csatlakozásra

(148/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: SZKCSB

13./ Tárgy: Javaslat közmeghallgatás időpontjának, valamint napirendi pontjainak meghatározására

(149/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

14./ Tárgy: Javaslat a 2025. június 19. – 2025. szeptember 18. között lejárt határidejű határozatok végrehajtásának elfogadására

(150/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

15./ Interpellációk

16./ Képviselői kérdések

17./ Bejelentések

18./ napirend utáni felszólalások

Az ülésre – tanácskozási joggal – meghívom:

Tóthné Pervai Katalin jegyzőt,

Dézsi Noémi gazdálkodási osztályvezetőt,

Pisiák Zsuzsanna igazgatási osztályvezetőt,

Juhász János műszaki előadót,

Vörös Ferenc városrendészeti osztályvezetőt,

Kovács Hajnalka Krisztinát, az Isaszegi Humánszolgáltató Központ intézményvezetőjét,

Keresztély Károly r. őrnagy megbízott kapitányságvezetőt,

Ritecz Györgyöt, a DAKÖV Kft. képviselőjében,

Gergi-Horgos Mátyás Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. ügyvezetőjét

Meghívom továbbá: Vécsey László országgyűlési képviselőt és Dr. Tordai Istvánné Dr. Galántai Évát, a Pest Vármegyei Kormányhivatal Gödöllői Járási Hivatalának vezetőjét.

(Kérem, hogy amennyiben az ülésen nem tud részt venni, a 28/583-115-ös telefonszámon vagy a hivatal@isaszeg.hu e-mail címen jelezni szíveskedjen.)

Isaszeg, 2025. szeptember 10.

Dr. Budaházi Árpád

Dr. Budaházi Árpád
polgármester

JELENLÉTI ÍV

amely készült 2025. szeptember 18-án

a Képviselő-testület

nyílt üléséhez

A Képviselő-testület tagjai:

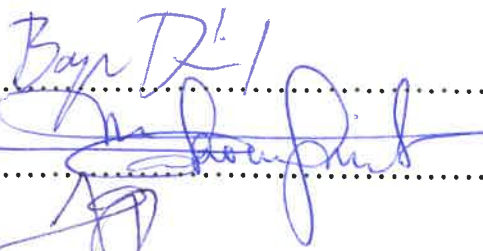
Dr. Budaházi Árpád
polgármester

Korbács Mórió
főállású alpolgármester

Bajusz Dániel
társadalmi megbízatású alpolgármester

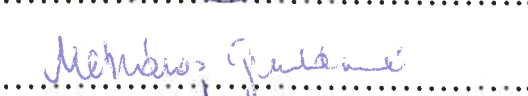
Árkovics Linda

Hegyi Gábor

Marosi Zoltán

Mészáros Gusztávné

Nagy Károly Zoltán

Palkovics Rozália Natália

Petruska Gabriella

Simon István

Verseczki András Manó

Állandó meghívottak:

Vécsey László
országgyűlési képviselő

.....

Dr. Tordai Istvánné Dr. Galántai Éva
Pest Vármegyei Kormányhivatal Gödöllői
Járási Hivatalának vezetője

.....

Tóthné Pervai Katalin
jegyző

.....

Décsi Noémi
gazdálkodási osztályvezető

.....

Pisiák Zsuzsanna
igazgatási osztályvezető

.....

Vörös Ferenc
városrendészeti osztályvezető

.....

Tanácskozási joggal megjelent:

Kovács Hajnalka Krisztina
Isaszegi Humánszolgáltató Központ
intézményvezető

.....

Keresztély Károly
r. őrnagy megbízott kapitányságvezető

.....

Ritecz György
DAKÖV Kft. Isaszegi üzemvezető

.....

Gergi-Horgos Mátyás
Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft.
ügyvezetőjét

.....

Megjelent továbbá:

Bircsik Dániel

Vas Attila

Bánné Keller Mária

Dr. Aladicsné Ka'dár Petra

Szabódyne Szalma Szilvia

GABRUCZA MARIANNA

MÓZES ATTILA

Bircsik

Vas

Bánné Keller

Dr. Aladicsné

Szabódyne Szalma

Harmatiné Kolozs Tímea
jegyzőkönyvvezető

Harmatiné Kolozs Tímea

Városi Önkormányzat
Isaszeg

Iktatószám: K/4-24/2025.

Tartalomjegyzék

a Képviselő-testület 2025. szeptember 18-i
nyílt üléséről készült jegyzőkönyvhöz

	Oldal
Határozatképesség megállapítása:	4
Napirendi pont elfogadása:.....	4-6
Polgármester beszámolója a két ülés között történt fontosabb intézkedésekről, döntésekről	6-9
Javaslat Isaszeg város közbiztonságának helyzetéről, a Gödöllői Rendőrkapitányság közbiztonság érdekében folytatott tevékenységéről szóló 2024. évi beszámolójának elfogadására.....	9-10
Javaslat Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a parkoló kialakítás pénzbeli megváltásáról, a parkoló megváltási díj felhasználásáról szóló .../2025. (IX. 18.) önkormányzati rendelete megalkotására.....	10-11
Javaslat az Isaszeg Város Önkormányzat 2025. féléves gazdálkodási helyzetéről szóló beszámoló elfogadására.....	11
Javaslat az Isaszeg közműves ivóvízellátás, valamint az Isaszeg közműves szennyvízelvezetés és –tisztítás beruházási, felújítási és pótlási tervrészek 2026- 2035. időszakra szóló gördülő fejlesztési tervének jóváhagyására.....	11-13
Javaslat az Isaszegi Városüzemeltető Szervezet 2025. évi gazdálkodási helyzetéről szóló záróbeszámoló elfogadására.....	14-15
Javaslat az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. 2025. évi üzleti tervének elfogadására.....	15-16
Javaslat Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft.-vel megkötött feladatátadási szerződés módosítására.....	16
Javaslat a Gödöllői Többcélú Kistérségi Társulás módosított Társulási	

megállapodásának és Gazdálkodási szabályzatának elfogadására.....	17-18
Javaslat Isaszeg Város Önkormányzat fenntartásában működő Isaszegi Hétszínvirág Óvoda és az Isaszegi Bóbita Óvoda Pedagógiai programjának és 2025/2026. évi munkatervének jóváhagyására.....	18-19
Javaslat a települési támogatásokhoz kötött tűzifabeszerzésekre 2026. évre vonatkozóan.....	20-21
Javaslat a BURSA-HUNGARICA Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat 2026. évi fordulójához történő csatlakozásra.....	22
Javaslat közmeghallgatás időpontjának, valamint napirendi pontjainak meghatározására.....	22-24
Javaslat a 2025. június 19. – 2025. szeptember 18. között lejárt határidejű határozatok végrehajtásának elfogadására.....	24
Napirend utáni felszólalások.....	24-25

Készült: 2 példányban

Jegyzőkönyvvezető: Harmatiné Kolozs Tímea

Városi Önkormányzat
Isaszeg

Iktatószám: K/4-24/2025.

JEGYZŐKÖNYV

a Képviselő-testület 2025. szeptember 18-i
nyílt üléséről

Jelen vannak: Dr. Budaházi Árpád polgármester,
Korbács Márió főállású alpolgármester,
Bajusz Dániel társadalmi megbízatású alpolgármester,
Árkovics Linda, Hegyi Gábor, Marosi Zoltán,
Mészáros Gusztávné, Nagy Károly Zoltán,
Palkovics Rozália Natália, Simon István,
Verseczki András Manó képviselők.

Meghívottként – tanácskozási joggal – megjelent:

Tóthné Pervai Katalin jegyző,
Pisiák Zsuzsanna igazgatási osztályvezető,
Dézsi Noémi gazdálkodási osztályvezető,
Kovács Hajnalka Krisztina IHSZK intézményvezető,
Mondok Zoltán r. alezr., Gödöllői Rendőrkapitányság vezető,
Ritecz György DAKÖV Kft. Isaszegi üzemvezető,
Gergi-Horgos Mátyás Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit
Kft. ügyvezető,

Megjelent továbbá:

Szalárdyné Szalma Szilvia aljegyző,
Birincsik Dániel r. hadnagy, Gödöllői Rendőrkapitányság
közrendvédelmi osztályvezető,
Bánné Keller Márta Isaszegi Hétszínvirág Óvoda igazgató,
Dr. Aladicsné Kádár Petra Isaszegi Bóbita Óvoda igazgató,
Vas Attila kontroller az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit
Kft. munkatársa,
Gabrucza Marianna VKKB tag,
Mózes Attila lakos.

Jegyzőkönyvvezető: Harmatiné Kolozs Tímea

A Képviselő-testület nyílt ülése 17 óra 03 perckor kezdődött a Városháza nagytermében.

Dr. Budaházi Árpád polgármester: köszönti az ülésen megjelenteket. Megállapítja, hogy a megválasztott **12 képviselőből** az ülés kezdetére **11 fő megjelent**. Petruska Gabriella képviselő előre jelezte távolmaradását. A képviselő-testület **határozatképes**.

Dr. Budaházi Árpád polgármester: köszönti a Gödöllői Rendőrkapitányság vezetőjét, Mondok Zoltán rendőr alezredest, és a Gödöllői Rendőrkapitányság közrendvédelmi osztályvezetőjét, Birincsik Dániel rendőr hadnagyot. Hivatkozva Isaszeg Város Önkormányzata Képviselő-testületének 17/2024.(X.8.) önkormányzati rendelete 16. § (4) pontjára, javasolja a 141/2025.(IX.18.) számú, *Javaslat Isaszeg város közbiztonságának helyzetéről, a Gödöllői Rendőrkapitányság közbiztonság érdekében folytatott tevékenységéről szóló 2024. évi beszámolójának elfogadására* címmel ellátott előterjesztést a 2. napirendi pontként tárgyalni, Mondok Zoltán úr kérésére.

Napirend utáni felszólalásra jelentkeznek Mészáros Gusztávné és Árkovics Linda képviselők.

A Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal, határozathozatal nélkül** a módosított sorrendű napirendi pontokkal egyetért az alábbiak szerint:

1./ Tárgy: Polgármester beszámolója a két ülés között történt fontosabb intézkedésekről, döntésekről
(szóbeli előterjesztés alapján)

2./ Tárgy: Javaslat Isaszeg város közbiztonságának helyzetéről, a Gödöllői Rendőrkapitányság közbiztonság érdekében folytatott tevékenységéről szóló 2024. évi beszámolójának elfogadására
(141/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: VKKB

3./ Tárgy: Javaslat Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a parkoló kialakítás pénzbeli megváltásáról, a parkoló megváltási díj felhasználásáról szóló .../2025. (IX. 18.) önkormányzati rendelete megalkotására
(138/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB és VKKB

4./ Tárgy: Javaslat az Isaszeg Város Önkormányzat 2025. féléves gazdálkodási helyzetéről szóló beszámoló elfogadására

(139/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

5./ Tárgy: Javaslat az Isaszeg közműves ivóvízellátás, valamint az Isaszeg közműves szennyvízelvezetés és –tisztítás beruházási, felújítási és pótlási tervrészek 2026-2035. időszakra szóló gördülő fejlesztési tervének jóváhagyására

(140/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB és VKKB

6./ Tárgy: Javaslat az Isaszegi Városüzemeltető Szervezet 2025. évi gazdálkodási helyzetéről szóló záróbeszámoló elfogadására

(142/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

7./ Tárgy: Javaslat az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. 2025. évi üzleti tervének elfogadására

(143/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

8./ Tárgy: Javaslat Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft-vel megkötött feladatátadási szerződés módosítására

(144/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

9./ Tárgy: Javaslat a Gödöllői Többcélú Kistérségi Társulás módosított Társulási megállapodásának és Gazdálkodási szabályzatának elfogadására

(145/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

10./ Tárgy: Javaslat Isaszeg Város Önkormányzat fenntartásában működő Isaszegi Hétszínvirág Óvoda és az Isaszegi Bóbita Óvoda Pedagógiai programjának és 2025/2026. évi munkatervének jóváhagyására

(146/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: SZKCSB

11./ Tárgy: Javaslat a települési támogatásokhoz kötött tűzifabeszerzésekre 2026. évre vonatkozóan

(147/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB és SZKCSB

12./ Tárgy: Javaslat a BURSA-HUNGARICA Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat 2026. évi fordulójához történő csatlakozásra
(148/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: SZKCSB

13./ Tárgy: Javaslat közmeghallgatás időpontjának, valamint napirendi pontjainak meghatározására
(149/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

14./ Tárgy: Javaslat a 2025. június 19. – 2025. szeptember 18. között lejárt határidejű határozatok végrehajtásának elfogadására
(150/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

15./ Interpellációk

16./ Képviselői kérdések

17./ Bejelentések

18./ Napirend utáni felszólalások

NAPIREND:

1./ Tárgy: Polgármester beszámolója a két ülés között történt fontosabb intézkedésekről, döntésekről
(szóbeli előterjesztés alapján)

Dr. Budaházi Árpád polgármester: július 02-án Pest Vármegyei Kábítószerügyi Egyeztető Fórumon vett részt. Az eseményen jelezte, hogy Isaszeg is szívesen csatlakozna ehhez a programhoz, amely hiánypótló volna, mert a környező településeken sem működik még.

Az elmúlt időszakban találkozott Fábri Istvánnal, Csömör polgármesterével, akivel a hamarosan kiírásra kerülő KEHOP pályázatról beszélgetett. Polgármester úr megosztotta tapasztalatait, hogyan tudott a korábbi években sikeresen pályázni Csömör városa. Ellátogatott Süllysápra, ahol Horinka László polgármester fogadta. Beszélgetésük alkalmával mások mellett szóba került a Hulladékkezelő

Központ felől érkező bűz is. Ezután meglátogattak néhány intézményt, amelyek felújítása pályázati forrásból valósul meg.

A július 19-i kerepesi Ökörtelek-völgyi Hulladékkezelő Központban keletkezett tüzeset kapcsán több levélváltásra és megbeszélésre is sor került. Felvette a kapcsolatot mások mellett az Energiaügyi Minisztériummal, a Pest Vármegyei Kormányhivatallal, és megkereste Vécsey László országgyűlési képviselőt is az üggyel kapcsolatban. Egyeztetett Elek-Murányi Viktória Zöld Híd B.I.G.G. Nkft. ügyvezető igazgatójával és Farkas Mihály telepvezetővel. Az egyeztetések a Vármegyházán folytatódnak, ahol szeptember 24-én az elkészült szagtérképpel fogja prezentálni előadását a témával kapcsolatban.

Dr. Wekerle Balázs hatósági állatorvos és Korbács Márió alpolgármester kíséretében megtekintettek egy önkormányzati tulajdonban lévő ingatlant, ahol átmeneti menhelyet lehetne kialakítani elkóborolt kutyák részére. A menhely létesítésére szóló hatósági kérelmet megküldte a NÉBIH felé. Hangsúlyozza, hogy a menhelyen történő elhelyezés maximum 48 óráig tartana.

A Magyar Honvédség megbízottjaitól személyesen kapott értesítést arról, hogy a győri légvédelmi rakétaezred egyik NASAMS alegysége Budapestre települ, és kijelölt erőivel teljesít szolgálatot Pécel és Isaszeg települések közötti honvédségi területen.

Aláírásra került az együttműködési megállapodás a Tápió Szénhidrogén Koncessziós Kft., Isaszeg Város Önkormányzata és a DAKÖV Kft. között Isaszeg város vízbázisának védelme érdekében.

17 óra 10 perckor Mózes Attila lakos megérkezik a terembe.

Balog Zsolttal az Isaszegi Sport Egyesület elnökével fogadta Benkő Tamást az MLSZ Pest vármegyei igazgatóját. A beszélgetés alkalmával szóba kerültek a Sporttelep fejlesztési lehetőségei.

Szeptember elsejével mindkét új megbízatású intézményvezető megkezdte munkáját: Kovácsné Morvai Szandra az Isaszegi Aprók Falva Bölcsőde intézményvezetőjeként és Szilasi Balázs az Isaszegi Művelődési Ház és Múzeumi Kiállítóhely intézményvezetőjeként. Sok sikert kíván nekik.

Július 10-én elindult a horgászat a Breki-tavon. A hatósági engedélyek megérkeztek.

A Családok Isaszegért Egyesület elnökével, Vas Attilával 2025. augusztus 25-én aláírásra került a közérdekű kötelezettségvállalási szerződés a mászófal építésére

és az ehhez szükséges önerő különbözeti kifizetésére irányulóan. Másnap a lakossági felajánlásokból összegyűlt 761 657 forint utalás is megérkezett az önkormányzat számlájára. A kivitelezési munkálatok elkezdődtek a Sportcsarnokban.

A már meglévő sportszakosztályok mellett idén ősszel több új is elindult Isaszegen: asztalitenisz-, darts-, floorball-, futó-, judo-, kézilabda-, kosárlabda-, labdarúgó- és ritmikus gimnasztika szakosztály. Bízunk abban, hogy Isaszeg lakossága lelkesen fogadja az új sportolási lehetőségeket.

Kollégákkal együtt dolgozik a Belterület utak fejlesztése „TOP-Plusz-1.2.3-21” pályázaton való részvételen. A pályázati kiírásnak leginkább a Madách Imre utca felel meg, ennek az aszfaltozása valósulhatna meg a pályázat 3. ütemében. Ezzel kapcsolatban megemlíti, hogy egyeztetett Dr. Jasper Andorral, a DAKÖV Kft. ügyvezető igazgatójával, aki írásos formában is megküldte a szándéknyilatkozatot, miszerint a Madách I. utca teljes szakaszának (850 m) ivóvízelosztó vezeték és bekötővezetékek átépítését 2026. június 30-ig megvalósítani tervezik.

Szeptember 17-én Szlovákiába utazott a Jókai Mór Városi Könyvtár intézményvezetőjével, Ágoston Katalinnal és kollégáival. A Kölcsey Ferenc Alapítvány Testvérekönyvtár-Támogató Programja keretében 160 000 forint értékben adtak át könyveket a partner településnek, Zselíz könyvtárának. Örömmel ad számot arról, hogy az isaszegi könyvtár is kapott ajándékkönyveket.

Szeptember 11-én aláírták a szerződést a Klinka-Geo Trans Kft. ügyvezető igazgatójával, Klinka László Gergellyel, amelyben az ügyvezető igazgató vállalja, hogy a Rákóczi utca 56. szám alatt épülő társasházak előtti részre saját költségen megépít 23 parkolót, valamint gyalogos átkelőhelyet létesít a Vásárcsarnok és a társasház között. Mindez tervezetten 2026. évben fog megvalósulni.

Beszámol arról, hogy részt vett a Gödöllői Többcélú Kistérségi Társulás ülésén 2025. szeptember 9-én Csömörön. Több téma mellett szó esett a Versenyképes Járások Programról, aminek keretein belül Isaszeg 1 sebességmérő kamerára és a Posta épületének közelében 1 gyalogos átkelőhely létesítésére pályázik.

Az elmúlt időszakban, az igazgatási szüneten kívül, a következő napokon volt szabadságon: júl. 01., 16., 17., 18., aug. 11., 15., 22., 29.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

194/2025.(IX.18.) Kt. határozat

A Képviselő-testület a két ülés között történt fontosabb eseményekről, intézkedésekről szóló polgármesteri tájékoztatót tudomásul veszi, a megtett intézkedéseket jóváhagyja.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

2./ Tárgy: Javaslat Isaszeg város közbiztonságának helyzetéről, a Gödöllői Rendőrkapitányság közbiztonság érdekében folytatott tevékenységéről szóló 2024. évi beszámolójának elfogadására

(141/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: VKKB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: megköszöni a rendőrség munkáját. A 2024. évi beszámolóban látható, hogy a bűncselekmények száma növekedett az előző évhez képest. Véleménye szerint ez a szám a bűncselekményeknek nem feltétlenül a tényleges emelkedését mutatja. Jelentheti a lakosság feljelentési aktivitásának növekedését is. A rendőrség által vállalt túlszolgálat előnyei már mutatkoznak a városban.

Dr. Budaházi Árpád polgármester átadja a szót Mondok Zoltán rendőr alezredesnek, a Gödöllői Rendőrkapitányság vezetőjének.

Mondok Zoltán kapitányságvezető: pár szóban bemutatkozik. Elmondja, hogy a Gödöllői Rendőrkapitányság vezetésére 2025. szeptember 16-tól kapott megbízást. Az előző évi beszámolóhoz hozzáteszi, hogy a bűncselekmények számát a központi statisztikából letöltve kapja meg a rendőrkapitányság. A havi bontású statisztika összehasonlításakor már látható a javuló tendencia, ami a fokozott rendőrségi jelenlétnek köszönhető és a közös szolgálatok hasznosságát támasztja alá.

Nagy Károly Zoltán képviselő: érdeklődik, mennyi betöltetlen pozíciót kell pótolniuk a szolgálatban lévő rendőrségi dolgozóknak.

Mondok Zoltán kapitányságvezető: ezzel kapcsolatban is azt tudja mondani, hogy növekedett az állományuk létszáma. Jelentősen támogatja az új munkaerő megtartását a számukra biztosított lakhatási támogatás.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

195/2025.(IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a Gödöllői Rendőrkapitányság Isaszeg város közbiztonsága érdekében folytatott tevékenységéről szóló 2024. évi beszámolóját elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

17 óra 26 perckor Mondok Zoltán, a Gödöllői Rendőrkapitányság vezetője és Birincsik Dániel közrendvédelmi osztályvezető távozik a teremből.

3./ Tárgy: Javaslat Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a parkoló kialakítás pénzbeli megváltásáról, a parkoló megváltási díj felhasználásáról szóló .../2025. (IX. 18.) önkormányzati rendelete megalkotására

(138/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB és VKKB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: ismerteti a napirendi pontot, amit a korábbi bizottsági üléseken alaposan megtárgyaltak. A rendelet megalkotása azért szükséges, mert a korábbi rendelkezések idejétmúltak. Az előterjesztésben megállapított parkolóhelyek megváltásának díjazása több település díjazását is megvizsgálva került meghatározásra. Megvizsgálásra került egy parkolóhely reális kivitelezési (anyag költség és munkadíj összeg) költsége is. A korábbi rendelet szerint a lakosságra is vonatkozott, hogy parkolóhelyet kell megváltania, ha személyautójával utcán parkol. Hozzáteszi, hogy szankciók ennek a be nem tartásához nem kapcsolódtak. Az előterjesztésben olvasható rendelettervezetben ez már nem szerepel, mert jogilag vitatható. A tervezett rendelet elfogadása esetén 2025. október 01-jén lép hatályba.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a rendeletalkotási javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** megalkotta a következő rendeletét:

29/2025.(IX. 18.) önkormányzati rendelet

Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete megalkotja .../2025. (IX. 18.) önkormányzati rendeletét a parkoló kialakítás pénzbeli megváltásáról, a parkoló megváltási díj felhasználásáról a csatolt rendelettervezet szerint.

(A rendelet jelen jegyzőkönyv 1. számú mellékletét képezi.)

4./ Tárgy: Javaslat az Isaszeg Város Önkormányzat 2025. féléves gazdálkodási helyzetéről szóló beszámoló elfogadására

(139/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: ismerteti a napirendi pontot.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

196/2025.(IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete az Önkormányzat 2025. évi költségvetésének féléves helyzetéről szóló beszámolót elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

5./ Tárgy: Javaslat az Isaszeg közműves ivóvízellátás, valamint az Isaszeg közműves szennyvízelvezetés és –tisztítás beruházási, felújítási és pótlási tervrészek 2026-2035. időszakra szóló gördülő fejlesztési tervének jóváhagyására

(140/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB és VKKB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: ismerteti a napirendi pontot, amit a korábbi bizottsági üléseken alaposan megtárgyaltak.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti az I. számú határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

197/2025. (IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a DAKÖV Kft. által készített, Isaszeg **Közműves ivóvízellátás** megnevezésű, **ISAS-IV** rövid kódú, 11-07807-1-001-00-04 MEKH azonosító kódú, Isaszeg Város Önkormányzata ellátási felelősségében lévő víziközműrendszer **2026-2035. évekre kiterjedő** - a határozat mellékleteként csatolt - **Gördülő Fejlesztési Terv Felújítási és Pótlási Tervrészét** véleményeltérés nélkül jóváhagyja.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

(A Közműves ivóvízellátás megnevezésű víziközműrendszer 2026-2035. évekre kiterjedő Gördülő Fejlesztési Terv Felújítási és Pótlási Tervrésze jelen jegyzőkönyv 2. számú mellékletét képezi.)

Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a II. számú határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

198/2025. (IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a DAKÖV Kft. által készített, Isaszeg **Közműves ivóvízellátás** rendszer megnevezésű, **ISAS-IV** rövid kódú, 11-07807-1-001-00-04 MEKH azonosító kódú, Isaszeg Város Önkormányzata ellátási felelősségében lévő víziközműrendszer **2026-2035. évekre kiterjedő** - a határozat mellékleteként csatolt - **Gördülő Fejlesztési Terv Beruházási Tervrészét** véleményeltérés nélkül jóváhagyja.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

(A Közműves ivóvízellátás rendszer megnevezésű 2026-2035. évekre kiterjedő Gördülő Fejlesztési Terv Beruházási Tervrésze jelen jegyzőkönyv 3. számú mellékletét képezi.)

Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a III. számú határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

199/2025. (IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a DAKÖV Kft. által készített, Isaszeg **Közműves szennyvízelvezetés és -tisztítás rendszer** megnevezésű, **ISAS-SZV** rövid kódú, 21-07807-1-001-00-01 MEKH azonosító kódú, Isaszeg Város Önkormányzata ellátási felelősségében lévő víziközműrendszer **2026 - 2035. évekre kiterjedő** - a határozat mellékleteként csatolt - **Gördülő Fejlesztési Terv Felújítási és Pótlási Tervrészét** véleményeltérés nélkül jóváhagyja.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

(A Közműves szennyvízelvezetés és -tisztítás rendszer 2026-2035. évekre kiterjedő Gördülő Fejlesztési Terv Felújítási és Pótlási Tervrésze jelen jegyzőkönyv 4. számú mellékletét képezi.)

Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a IV. számú határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

200/2025. (IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a DAKÖV Kft. által készített, Isaszeg **Közműves szennyvízelvezetés és -tisztítás rendszer** megnevezésű, **ISAS-SZV** rövid kódú, 21-07807-1-001-00-01 MEKH azonosító kódú, Isaszeg Város Önkormányzata ellátási felelősségében lévő víziközműrendszer **2026-2035. évekre kiterjedő** - a határozat mellékleteként csatolt - **Gördülő Fejlesztési Terv Beruházási Tervrészét** véleményeltérés nélkül jóváhagyja.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

(A Közműves szennyvízelvezetés és -tisztítás rendszer 2026-2035. évekre kiterjedő Gördülő Fejlesztési Terv Beruházási Tervrésze jelen jegyzőkönyv 5. számú mellékletét képezi.)

6./ Tárgy: Javaslat az Isaszegi Városüzemeltető Szervezet 2025. évi gazdálkodási helyzetéről szóló záróbeszámoló elfogadására

(142/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: ismerteti a napirendi pontot.

Árkovics Linda képviselő: három kérdést kíván feltenni. Érdeklődik a munkavállalók létszáma felől, továbbá arról, hogy történt-e munkakör összevonás a létszámhiány miatt. Második kérdése arra irányul, hogy a munkaerő hiány okoz-e bármiféle fennakadást a feladatellátásban. Harmadik kérdésében a személyi jellegű kiadásokra vár választ.

Verseczki András Manó képviselő: mint a megszüntetett Isaszegi Városüzemeltető Szervezet volt intézményvezetője kívánja megválaszolni a kérdéseket. Első kérdésre válaszolva elmondja, hogy a közétkeztetési feladatkörben történt feladat összevonás. Az eddigi két munkakört jelenleg egy fő el tudja látni, így egy fő kolléga munkaviszonya közös megegyezéssel megszűnt. Második kérdésre adott válaszában tájékoztatást ad arról, hogy a városüzemeltetési feladatokat 17 fő régi alkalmazott és 5 fő új munkavállaló kezdte meg október 1-jét követően. Az intézmény megszűnése következtében az új nonprofit cégben a továbbfoglalkoztatást 6 fő nem kívánta vállalni, 1 fő nyugdíjba vonult és 1 fő időközben felmondott. Továbbá a korábban említett munkakör összevonás miatt távozó 1 személlyel együtt összesen 9 fővel csökkent a szervezet létszáma. A szervezettebb munka végzés és feladatkiosztás miatt nem érződik a létszámhiány. Ezzel egyben megválaszolásra került a harmadik kérdés is.

Mivel a napirendi ponthoz több hozzászólás nincs, **Dr. Budaházi Árpád polgármester** ismerteti a határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően **megállapítja**, hogy a Képviselő-testület **9 igen szavazattal 2 tartózkodás mellett** meghozta a következő határozatát:

201/2025.(IX.18.) Kt. határozat

1. Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az Isaszegi Városüzemeltető Szervezet 2025.01.01-2025.06.30. közötti időszakra vonatkozó költségvetésének végrehajtásáról szóló záróbeszámolóját elfogadja.
2. Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete tudomásul veszi az előbbieken csatolt intézményi vezetői elszámoltathatósági nyilatkozatban foglaltakat.

3. A jóváhagyott beszámoló alapján az önkormányzat gondoskodik a vagyon és kötelezettségek átvételéről, a fennálló kötelezettségek teljesítéséről.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

7./ Tárgy: Javaslat az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. 2025. évi üzleti tervének elfogadására

(143/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: ismerteti a napirendi pontot.

Árkovics Linda képviselő: a következő kérdéseket teszi fel. A társaság felsorolt feladatai között szerepel az isaszegi temető karbantartása. A temető tulajdonosa a Római Katolikus Egyház? A feladatellátási szerződés keretébe foglalt „Önkormányzati feladatok” kör milyen tevékenységeket tartalmaz? A 2025. évben várható ráfordítások között szereplő „alvállalkozói díjak” tétel mit jelent?

Verseczki András Manó képviselő: igen, a temető tulajdonosa a Római Katolikus Egyház. Itt a hulladékszállítási munkákat kell elvégezni. A temető parkolójának a karbantartását alvállalkozó végzi.

Gergi-Horgos Mátyás az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. ügyvezetője: átveszi a szót a második és harmadik kérdés megválaszolására. Az önkormányzat kommunikációs feladatai közé tartozik a megbízási szerződéssel ellátott videós feladatok, amit 1 fő lát el. Az alvállalkozói megbízatásokkal kapcsolatban elmondja, hogy az üzleti terv az egész évre vonatkozik. Többek mellett például a következő munkák tartoznak ebbe a körbe: tető felújítás, földmunka, fűnyírás.

Verseczki András Manó képviselő: kiegészíti, hogy a nyári karbantartások alatt elvégzett klíma- és gázkészülékek ellenőrzése, karbantartása is ide sorolandó.

Mivel a napirendi ponthoz több hozzászólás nincs, **Dr. Budaházi Árpád polgármester** ismerteti a határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően **megállapítja**, hogy a Képviselő-testület **9 igen szavazattal 2 tartózkodás mellett** meghozta a következő határozatát:

202/2025.(IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete, mint az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. tulajdonosa, taggyűlési jogait gyakorló alapítója elfogadja az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. 2025. évi üzleti tervét, a melléklet szerint.

Határidő: 2025. december 31.

Felelős: Gergi-Horgos Mátyás ügyvezető

(Az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. 2025. évi üzleti terve jelen jegyzőkönyv 6. számú mellékletét képezi.)

8./ Tárgy: Javaslat Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft.-vel megkötött feladatátadási szerződés módosítására

(144/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: ismerteti a napirendi pontot. Felhívja a figyelmet az előterjesztéssel kapcsolatos technikai pontosításra, miszerint az előterjesztés 3. oldalán és a feladatátadási szerződés mellékletében meghatározásra került havonkénti támogatás összege immáron részletezve olvasható.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a határozati javaslatot a technikai pontosítással és szavazásra kerül sor. A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **9 igen szavazattal, 2 tartózkodás mellett** meghozta a következő határozatát:

203/2025.(IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete jóváhagyja az Isaszeg Város Önkormányzata és az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. között az önkormányzati feladatok ellátására kötött feladatátadási szerződés jelen határozat melléklete szerinti 1. számú módosítását, és felhatalmazza a polgármestert a szerződés 1. számú módosítása aláírására.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

(A feladatátadási szerződés jelen jegyzőkönyv 7. számú mellékletét képezi.)

9./ Tárgy: Javaslat a Gödöllői Többcélú Kistérségi Társulás módosított Társulási megállapodásának és Gazdálkodási szabályzatának elfogadására
(145/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: a Gödöllői Többcélú Kistérségi Társulás szükségesnek érzi módosítani a gazdasági szabályzatukat, mert az eddigi előírás szerint a pénzügyi utalásokat két fő együttesen papíron hagyta jóvá aláírásukkal. A Versenyképes Járési Program keretében a megnövekedett ügyintézés és a rövid határidők ennek összehangolását nehezítik. Emiatt kéri a társulás, hogy a módosítás elfogadásra kerülhessen, és a programhoz tartozó pénzügyi műveletekre és kincstári számlákhoz rendelt online utalásokra elegendő lehessen az elnök kötelezettségvállalása.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

204/2025.(IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete elfogadja a Gödöllői Többcélú Kistérségi Társulás Társulási megállapodásának módosítását az alábbi pontokban:

1. A Tag nyilvántartás módosítása: 2025.10.01-i dátummal a Társulási Tanács felveszi a tagjai közé Kerepes Város Önkormányzatát.
2. A Társulási megállapodás V. pontja az alábbiak szerint módosul:
 - A Társulási megállapodás 17.8. pontja törlésre kerül.
 - A Társulási Megállapodás V. Társulás gazdálkodása fejezet 7. helyében a következő mondat lép: *„A Társulás a kötelezettségvállalás, utalványozás, pénzügyi ellenjegyzés, valamint a vonatkozó számviteli jogszabályok alapján szükséges gazdálkodási szabályok rendjét külön Gazdálkodási szabályzatban határozza meg”.*
 - A Társulási Megállapodás V. Társulás gazdálkodása fejezet 8. pontja törlésre kerül.
 - További technikai jellegű módosítás továbbá, hogy a V. Társulás gazdálkodása fejezet 3. pontjának helyében a következő mondat lép: *„A*

Társulás bevételeinek vezetése, kezelése (állami támogatás és minden más bevétel), a társulásnak saját önálló számláin történik.”

Határidő: 2025. szeptember 30.

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

10./ Tárgy: Javaslat Isaszeg Város Önkormányzat fenntartásában működő Isaszegi Hétszínvirág Óvoda és az Isaszegi Bóbita Óvoda Pedagógiai programjának és 2025/2026. évi munkatervének jóváhagyására
(146/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: SZKCSB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: ismerteti a napirendi pontot.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti az I. számú határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

205/2025.(IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete jóváhagyja a fenntartásában működő Isaszegi Hétszínvirág Óvoda (2117 Isaszeg, Madách u. 11.) Pedagógiai programját a határozat melléklete szerinti tartalommal.

Határidő: az intézményvezető értesítése azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

(Az Isaszegi Hétszínvirág Óvoda Pedagógiai programja jelen jegyzőkönyv 8. számú mellékletét képezi.)

Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a II. számú határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

206/2025.(IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete jóváhagyja a fenntartásában működő Isaszegi Hétszínvirág Óvoda (2117 Isaszeg, Madách u. 11.) 2025/2026. évi munkatervét a határozat melléklete szerinti tartalommal.

Határidő: az intézményvezető értesítése azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

(Az Isaszegi Hétszínvirág Óvoda 2025/2026. évi munkaterve jelen jegyzőkönyv 9. számú mellékletét képezi.)

Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a III. számú határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

207/2025.(IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete jóváhagyja a fenntartásában működő Isaszegi Bóbita Óvoda (2117 Isaszeg, Vadász u. 2.) Pedagógiai programját a határozat melléklete szerinti tartalommal.

Határidő: az intézményvezető értesítése azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

(Az Isaszegi Bóbita Óvoda Pedagógiai programja jelen jegyzőkönyv 10. számú mellékletét képezi.)

Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a IV. számú határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

208/2025.(IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete jóváhagyja a fenntartásában működő Isaszegi Bóbita Óvoda (2117 Isaszeg, Vadász u. 2.) 2025/2026. évi munkatervét a határozat melléklete szerinti tartalommal.

Határidő: az intézményvezető értesítése azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

(Az Isaszegi Bóbita Óvoda 2025/2026. évi munkaterve jelen jegyzőkönyv 11. számú mellékletét képezi.)

17 óra 45 perckor Árkovics Linda képviselő jelzi észrevételét, hogy Palkovics Rozália Natália és Hegyi Gábor képviselők előtt felcserélve kerültek elhelyezésre a számukra kijelölt Mikrovoks rendszer szavazókészülékei.

Dr. Budaházi Árpád polgármester kéri az ellenőrzését, hogy az eddig megtörtént szavazások alkalmával előfordult-e a két képviselő gépén szavazatkülönbség, majd megállapítja, hogy a szavazatok számát a technikai tévesztés nem befolyásolta.

17 óra 46 perckor Palkovics Rozália Natália és Hegyi Gábor képviselők a számukra kijelölt helyre átülnek.

17 óra 47 perckor Bánné Keller Márta az Isaszegi Hétszínvirág Óvoda igazgatója és Dr. Aladicsné Kádár Petra az Isaszegi Bóbita Óvoda igazgatója távoznak a teremből.

11./ Tárgy: Javaslat a települési támogatásokhoz kötött tűzifabeszerzésekre 2026. évre vonatkozóan

(147/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB és SZKCSB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: ismerteti a napirendi pontot.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti az I. számú határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

209/2025.(IX.18.) Kt. határozat

1. Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 2026. évi rendkívüli települési támogatások keretében adható tüzelőtámogatások biztosítására összesen 10.000.000 Ft összegű keretet különít el a szociális előirányzat terhére.
2. Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete felkéri a Polgármesteri Hivatal Gazdálkodási Osztályát, hogy a 2026. évre szükséges fedezetet a 2026. évi költségvetésben tervezze be.
3. Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a tüzelőtámogatás 10.000.000 Ft-os keretét az alábbiak szerint osztja meg:
 - 2.500.000 Ft gáz- és villanytámogatás (50 támogatási eset x 50.000 Ft),
 - 7.500.000 Ft tűzifa-támogatás (150 támogatási eset x 50.000 Ft).

Határidő: fedezet betervezése a 2026. évi költségvetés készítésekor

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a II. számú határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

210/2025.(IX.18.) Kt. határozat

1. Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete engedélyezi a szociális és gyermekvédelmi igazgatásról és ellátásokról szóló 5/2022. (III. 25.) önk. rendelet által megállapított települési támogatás keretében adható fűtéstámogatásokhoz szükséges tűzifa beszerzése iránti eljárás megindítását.
2. Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete felkéri a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Osztályát a beszerzési eljárás lefolytatására és a beszerzéssel kapcsolatos adminisztratív teendők elvégzésére.
3. Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete jóváhagyja, hogy az ajánlatkérés – a határozat mellékletét képező tartalommal - a következő vállalkozók részére kerüljön megküldésre:

1. **Silver TÜZÉP Isaszeg** - Egyházi Éva
2117 Isaszeg, Ady Endre utca 51.
+36 20 329 6720
kereskedelem@silvertuzep.hu
2. **Farost Land Kft., Tűzifa Udvar** - Vadász Dániel
1172 Budapest, Cinkotai út 49.
+36 70 636 0003
info@tuzifaudvar.hu
3. **Platina Építőanyag Centrum** – Rácz László
2119 Pécel, Topolya u. 4.
28/547-615; 28/547-616
+36 70 411 7411
info@platinaker.hu
ajanlat@platinaker.hu

Határidő: ajánlatkérés azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

Pisiák Zsuzsanna igazgatási osztályvezető a beszerzési eljárás adminisztratív feladatainak elvégzéséért

Az ajánlatkérés jelen jegyzőkönyv 12. számú mellékletét képezi.

12./ Tárgy: Javaslat a BURSA-HUNGARICA Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat 2026. évi fordulójához történő csatlakozásra
(148/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: SZKCSB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: ismerteti a napirendi pontot.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

211/2025.(IX.18.) Kt. határozat

1. Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a szociálisan rászoruló fiatalok számára létrehozott BURSA-HUNGARICA Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat 2026. évi fordulójához, az „A” és „B” típusú rendszerhez **csatlakozni kíván.**

2. Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete felhatalmazza a polgármestert a szociálisan rászoruló fiatalok számára létrehozott BURSA-HUNGARICA Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez kapcsolódó csatlakozási nyilatkozat aláírására.

3. Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a csatlakozáshoz szükséges önrészt 1.800.000 Ft erejéig biztosítani kívánja, és a 2026. évi költségvetésben tervezni rendeli.

Határidő: - csatlakozási nyilatkozat beküldésére 2025. szeptember 29.
- a pályázatok („A” és „B”) kiírására 2025. október 3.
- a 2026. évi önrész tervezése az önkormányzati költségvetésbe

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

13./ Tárgy: Javaslat közmeghallgatás időpontjának, valamint napirendi pontjainak meghatározására
(149/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: egyeztetett a bizottsági elnökökkel, hogy az elkészülő beszámolójukat polgármesterként ő maga adhassa elő.

Bajusz Dániel társadalmi megbízatású alpolgármester: a határozati javaslat határidő pontjait nézve, hiányolja a közmeghallgatáson elhangzó kérdésekre adott válaszoknak az Önkormányzati tájékoztató újságban való megjelentetését. Ezt korábban a határozati javaslat tartalmazta.

Árkovics Linda képviselő: milyen gyakran fordul elő, hogy a lakos olyan kérdést tesz fel, amire a helyszínen nem tud választ kapni?

Dr. Budaházi Árpád polgármester: nem tudni előre milyen kérdéseket tesznek fel a lakosok, ezért ennek a gyakoriságát nem tudja megválaszolni, viszont általában kevés kérdés hangzik el.

Tóthné Pervai Katalin jegyző: a korábbiakban a közérdekű kérdésekre adott válaszok közzétételére került sor az önkormányzati tájékoztatóban. Kérdezi Bajusz Dániel társadalmi megbízatású alpolgármestert, hogy kéri-e a határozati javaslat módosítását az általa hiányolt ponttal kiegészítve, mert ebben az esetben erről a testületnek van lehetősége dönteni.

Bajusz Dániel társadalmi megbízatású alpolgármester: eltekint ettől.

Mivel a napirendi ponthoz több hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

212/2025.(IX.18.) Kt. határozat

1. Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2025. november 27-én, csütörtökön 17.00 órától közmeghallgatást tart.
2. A közmeghallgatás helye:
Az Isaszegi Művelődési Ház és Múzeumi Kiállítóhely nagyterme (Isaszeg, Dózsa György u. 2.).
3. A közmeghallgatás témái:
 - 3.1. Beszámoló
Előadó: Dr. Budaházi Árpád polgármester
 - 3.2. Közérdekű kérdések, bejelentések és javaslatok.
4. A Képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy a közmeghallgatás helyéről és idejéről a város lakosságát és az érdekelt szervek vezetőit a

helyben szokásos módon hirdetménnyel, továbbá az önkormányzat honlapján történő közzététel útján tájékoztassa.

Határidő:

1. a közmeghallgatás közhírré tételére:
 - az Önkormányzat honlapján, az Önkormányzat Facebook oldalán, illetve a Hivatal Ügyfélszolgálatán 2025. szeptember 20.
 - az Önkormányzati tájékoztató újságban a soron következő lapszámban.
2. a közmeghallgatáson elhangzó közérdekű kérdések és azokra adott válaszok közzétételére: az Önkormányzat honlapján, az Önkormányzat Facebook oldalán, illetve a Hivatal Ügyfélszolgálatán 2025. december 12.

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

14./ Tárgy: Javaslat a 2025. június 19. – 2025. szeptember 18. között lejárt határidejű határozatok végrehajtásának elfogadására
(150/2025.(IX.18.) előterjesztés)

Tárgyalja: PKB

Dr. Budaházi Árpád polgármester: ismerteti a napirendi pontot.

Mivel a napirendi ponthoz hozzászólás nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester ismerteti a határozati javaslatot és szavazásra kerül sor.

A szavazást követően megállapítja, hogy a Képviselő-testület **11 egyhangú igen szavazattal** meghozta a következő határozatát:

213/2025.(IX.18.) Kt. határozat

Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 2025. június 19. – 2025. szeptember 18. között lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról szóló beszámolót elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Budaházi Árpád polgármester

15./ Tárgy: Napirend utáni felszólalások

Mészáros Gusztávné képviselő: szeretettel hívja a jelenlévőket a Kulturális Örökség Napja alkalmából megrendezésre kerülő eseményekre 2025. szeptember

19-én pénteken, majd a rákövetkező szombaton a Mozdulj Velünk Egyesület szervezésében megrendezésre kerülő Limonádé party-ra és Piknik mozira.

Árkovics Linda képviselő: két kérdést kíván feltenni. A holokausz emlékmű tervezése melyik fázisban tart? Illetve néhai Dr. Kürti József felnőtt háziorvos körzetének ellátására mik a jövőbeni tervek?

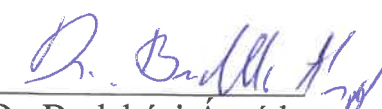
Dr. Budaházi Árpád polgármester: a holokausz emlékmű tervezőjétől megérkeztek a tervek. Jelenleg még folyamatban vannak a tárgyalások főépítész asszony bevonásával, mert az emlékmű környezetét is méltón kívánja kialakíttatni. Az I. számú felnőtt háziorvosi körzet álláshelyére szóló felhívás meghirdetésre került. Ameddig az álláshirdetés nem jár sikerrel, Dr. Tóvári Boglárka tartós helyettesítésben továbbra is vállalja a körzet betegeinek ellátását.

Miután a nyílt képviselő-testületi ülésnek több napirendi pontja nincs, Dr. Budaházi Árpád polgármester megköszönve a részvételt, **17 óra 56 perckor az ülést bezárja.**

k.m.f

Tóthné Pervai Katalin
jegyző

Dr. Budaházi Árpád
polgármester

Harmatiné Kolozs Tímea
jegyzőkönyvvezető

Isaszeg Város Önkormányzata Képviselő-testületének .../2025. (IX. 18.) önkormányzati rendelete

Isaszeg Város Önkormányzata Képviselő-testületének .../2025. (IX. 18.) önkormányzati rendelete a parkoló kialakítás pénzbeli megváltásáról, a parkoló megváltási díj felhasználásáról

[1] A rendelet célja, hogy lehetővé tegye a gépjármű-elhelyezési kötelezettség pénzben történő megváltását azoknak az építtetőknél, akik, amelyek Isaszeg közigazgatási területén végeznek építési tevékenységet, vagy építéssel nem járó rendeltetésmód-váltást hajtanak végre, és ezzel összefüggésben parkolóhely-létesítési kötelezettségük keletkezik, melyet az adott, építéssel, rendeltetésmód-váltással érintett telken a meglévő épület, a védendő értékes növényzet, a telek méretei, vagy egyéb műszaki ok miatt nem lehet teljesíteni.

[2] Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotó hatáskörében, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjában, továbbá a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 2. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. §

A rendelet hatálya kiterjed minden olyan természetes és jogi személyre, jogi személyiség nélküli szervezetre, aki (amely) Isaszeg város közigazgatási területén olyan

- a) új építmény építését, meglévő építmény bővítését, átalakítását eredményező, a rendeltetési egységek számának megváltozásával járó építési tevékenységet végez, vagy
 - b) építéssel nem járó rendeltetésmód-váltást hajt végre,
- amely az építési követelményekről szóló jogszabály vagy a helyi építési szabályzat rendelkezései alapján új parkoló kialakítását igényli.

2. §

E rendelet alkalmazásában

- a) megváltandó parkolók száma: a telek, az építmény(ek) rendeltetésszerű használatához az építési követelményekről szóló jogszabály alapján a telken belül biztosítandó parkolók számának és az építési követelményekről szóló jogszabálynak megfelelően telken belül kialakításra kerülő parkolók számának különbözete,
- b) parkoló megváltási alapidíj: egy gépjármű elhelyezésének kialakításához szükséges e rendeletben meghatározott pénzösszeg,
- c) parkoló megváltási díj: a parkoló megváltási alapidíj és a megváltandó parkolók számának szorzataként képzett pénzösszeg.

3. §

(1) A parkoló megváltásról megállapodás akkor köthető, ha az építéssel vagy rendeltetésmód-váltással érintett telek telekhatárától mért legfeljebb 500 méteren belül önkormányzati tulajdonú közterületen parkoló megépíthető.

(2) Legfeljebb az építési követelményekről szóló jogszabály szerint biztosítandó parkolósám felel váltható meg oly módon, hogy a megváltásra kerülő parkolók száma a húszat nem haladhatja meg.

4. §

(1) A parkoló építés megváltásáért Isaszeg Város Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) részére parkoló megváltási díjat kell fizetni.

(2) A parkoló megváltás alapdíja: 1.500.000 Ft + ÁFA/parkoló.

5. §

(1) Nem kell parkoló megváltási díjat fizetnie annak a kérelmezőnek, aki ingatlant, vagy ingatlanrészét ingyenesen önkormányzati tulajdonba ad.

(2) Az ingyenes tulajdonba adáshoz az ingatlan önkormányzati tulajdonba vételére vonatkozó, az önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodás szabályairól szóló önkormányzati rendeletében foglaltak szerinti döntés szükséges.

(3) A tulajdonba adásra kerülő terület nagysága el kell, hogy érje legalább a megváltandó parkolók száma alapján meghatározott terület nagyságát.

(4) A megváltandó parkoló méretét a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló jogszabályban írtak szerinti területnagysággal kell figyelembe venni.

6. §

(1) A polgármester a parkoló megváltási díj megfizetésétől eltekinthet, amennyiben az építési engedélyt igénylő tevékenység végzésére, vagy rendeltetésmód-váltásra

- a) az Önkormányzat tulajdonában álló ingatlanon, vagy
- b) az Önkormányzat érdekében kerül sor.

7. §

(1) Parkoló megváltási ügyekben a polgármester jár el, parkoló megváltás tárgyában szerződés megkötésére az Önkormányzat képviselőjében a polgármester jogosult.

(2) A parkoló megváltás tárgyában a szerződést az építésügyi eljárás megindítását megelőzően kell megkötni.

(3) A parkoló megváltási díjat az Önkormányzat számlaszámára történő utalás útján legkésőbb a szerződés aláírásával egyidejűleg kell megfizetni.

(4) A szerződés valamennyi aláírt példánya mindaddig az Önkormányzat birtokában marad, ameddig kérelmező a parkoló megváltási díj megfizetését nem igazolja.

(5) A szerződés a megváltandó parkolók száma tekintetében a parkoló kialakítási kötelezettség teljesítésének igazolására felhasználható.

(6) A város közigazgatási területén létesülő új parkolóhelyekre a parkoló építés megváltásának díját befizető semmilyen további jogot nem szerez. Az ilyen módon létesülő parkolóhelyek a többi közterületi parkolóhelyhez hasonlóan közcélra működnek. Ezt a tényt a szerződésnek tartalmaznia kell.

8. §

(1) Amennyiben a parkolási igényű létesítmény rendeltetése a későbbiek során oly módon változik, hogy annak a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló jogszabály szerinti parkoló szükséglete csökken, a megfizetett parkoló megváltási díj nem igényelhető vissza.

(2) Meghiúsult építkezés esetén a parkoló megváltása tárgyában kötött szerződés hatályát veszti. A szerződő a megfizetett összeget az Önkormányzattól írásos nyilatkozat benyújtásával visszaigényelheti.

(3) Építési engedély köteles beruházás esetén, amennyiben a parkoló megváltásra kötött szerződéstől eltérően az építési engedély alapján kevesebb parkoló létesítendő, a parkoló megváltási díj arányos része írásos nyilatkozat benyújtásával visszaigényelhető az Önkormányzattól.

9. §

(1) A megfizetett parkoló megváltási díjakat az Önkormányzat parkoló alapként kezeli.

(2) A befolyt pénzüsszeget Isaszeg közigazgatási területén megvalósítandó parkolók vagy gépjárművek tárolására szolgáló létesítmények építésére lehet felhasználni.

(3) A polgármester a parkoló megváltási díjbevételek adott évi felhasználásáról a tárgyévi költségvetési beszámolóban tájékoztatja a Képviselő-testületet.

10. §

Hatályát veszti Isaszeg Város Önkormányzata Képviselő-testületének a parkolókról, a parkolók építésének pénzübeli megváltásáról, a megváltási díj felhasználásáról szóló 9/2021. (VI.14.) önkormányzati rendelete.

11. §

Ez a rendelet 2025. október 1-jén lép hatályba.

Gördülő Fejlesztési Terv

2026.-2035. időtávra szóló

Felújítási és Pótlási Tervrész

**Isaszeg
Közműves ivóvízellátás**

**Víziközmű-rendszer kódja:
11-07807-1-001-00-04**

1./ Alapadatok:

Ellátási terület:	Isaszeg
Víziközmű-szolgáltatási ágazat:	közműves ivóvízellátás
Víziközmű-rendszer kódja:	11-07807-1-001-00-04
Ellátásért felelős(ök) megnevezése:	Isaszeg Város Önkormányzata
Víziközmű-szolgáltató megnevezése:	DAKÖV Dabas és Környéke Vízügyi Kft.
Üzemeltetés formája:	bérleti- üzemeltetési szerződés

2./ Bevezetés:

Jelen gördülő fejlesztési terv (továbbiakban: GFT) felújítási és pótlási tervrésze a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 11. §., az 58/2013. (II.27.) Kormányrendelet, valamint a 61/2015. (X.21.) NFM rendelet alapján került összeállításra.

A felújítási pótlási tervrész a víziközmű-szolgáltatás hosszú távú biztosíthatósága érdekében 10 éves időtávra készült, mely 2 időbeli ütemben tartalmazza a következő 10 évre vonatkozó elvégzendő feladatokat, forrásigényeket:

- I. ütem: egy éves időtartam, 2026. évben elvégzendő felújítási és pótlási feladatok és költségkalkulációk.
- II. ütem: kilencéves időtartam, 2027.-2035. években elvégzendő felújítási és pótlási feladatok és költségbecslések.

3./ Víziközmű-rendszer bemutatása, főbb műszaki jellemzői:

Az ellátott település főbb adatai:

Isaszeg város területe:

belterület 431 hektár

külterület 5.053 hektár

Állandó lakosok száma 2016. január 1-én: 11.334 fő

A rendszer bemutatása:

A vízmű napi átlag víztermelése: 1.300 m³ /nap.

A város ivóvízellátását 7 db mélyfúrású kút biztosítja. (1/a, 2/a, 3, 4, 5/1, 9, számú, szentgyörgypusztai kút)

A kutakból kitermelt víz közvetlenül a hálózatba kerül, a fölös víz az 500 m³-es, valamint az 2 x 120 m³ -es ellennyomó medencébe jut.

Vízkezelés nem történik.

A belterületen kívül az öreghegyi zártkerteket is ellátjuk ivóvízzel, itt kb. 500-600 fő lakik.

Kutak:

1/a. (K-49) Talpmélység 54 m, szűrőzve 36-48 m , vízhozam 910 l/p (akna)

2/a kút: (K-39) Talpmélység 50 m, szűrőzve 33,0 -46,0 m vízhozam 1000 l/p, (kútház)

3. kút: (K-20) Talpmélység 46,2 m, szűrőzve 28,2-44,0 m, vízhozam 300 l/p (kútház)

4. kút: (B-16) Talpmélység 70 m, szűrőzve 44,5-59,5, vízhozam 300 l/p, (akna)

5/1 kút: (B-30) Talpmélység 77 m, szűrőzve 42-72 m, vízhozama 850 l/p (akna)

9 kút: (K-45) Talpmélység 58 m, szűrőzve 40,0-52,0, vízhozam 360 l/p .(akna)

Szentgyörgypusztai kút (K-36) Talpmélység 102 m, szűrőzve 84,0 -96,0, vízhozam 100 l/p

Fentiek mellett a 2. sz. és 5. sz. kút figyelőkút.

A 7. sz. kút magasabb nitráttartalma (92 mg/l, önellenőrző eredmény) miatt jelenleg hálózatra nem termel. Ismételt hálózatra kötését Budapest Főváros Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szervével egyeztetni kell, a kútból vízmintavételezés szükséges.

A kutak védőterülete bekerített gondozott, táblával jelölt.

A kútaknak meszeltek, szerelvények mázoltak.

A fedlapok szítaszövettel ellátottak.

Vízmintavételi csapok biztosítottak.

Medencék:

A 2 x 120 m³ -es és az 500 m³-es medencénél a medence hágcsó és a túlfolyó csövek megfelelően mázoltak.

A tolózár aknában a falak meszeltek, a szerelvények mázoltak. A védőterület kaszált, rendezett, bekerített.

Medencemosatás évente két alkalommal történik, ősszel és tavasszal.

A vízmű alaplétesítményeinek összhangban kell lenniük egymással. Bármely alaplétesítmény paraméterének megváltoztatása, illetve állapotváltozása a rendszer egységének megbomlásához vezet. Az üzemeltetés során elsődleges szempontnak a közegészségügyi-járványügyi követelmények maradéktalan és állandó betartása.

Isaszeg város ivóvízvezeték hálózata:

NA 300 KM-PVC	1.647,0 fm
NA 200 acny.	1.306,2 fm
NA 200 KPE	855,9 fm
NA 150 acny.	3.332,3 fm
NA 150 KM-PVC	1.966,8 fm
NA 100 acny.	8.238,6 fm
NA 100 KM-PVC	15.799,8 fm
NA 100 KPE	847,4 fm
NA 80 acny.	26.067,5 fm
NA 80 KM-PVC	3.923,8 fm
NA 80 KPE	1.718,1 fm

Üzemelő ivóvízvezeték hálózat összesen: 65,703,2 fm

Bekötővezetékek hossza: 29.079 fm

Felhasználói vízmérők száma: 3.958 db

Közkifolyók száma: 12 db

Tűzcsapok:

Föld feletti NA 80 178 db

Föld alatti NA 80 24 db

Tűzcsapok összesen: 202 db

Elzárók (tolózárak):

NA 80 309 db

NA 100 62 db

NA 150 38 db

NA 200 6 db

NA 300 3 db

Elzárók összesen: 418 db

Szentgyörgypusztai településrész ivóvízvezeték hálózata:

Régi ivóvízvezeték hossza:

NA 2" hg. acél 628 fm

NA 1" hg. acél 44 fm

NA 40 KPE 343 fm

Régi ivóvízvezeték hálózat összesen: 1.015 fm

Újonnan épült:

NA 150 KM-PVC	1.999 fm
NA 110 KPE	427 fm
Újonnan épült összesen:	2.426 fm

Bekötővezetékek hossza:	165 fm
Felhasználói vízmérők száma:	44 db
Közkifolyók száma:	1 db

Elzárók: (tolózárak)

NA 50	1 db
NA 80	5 db
NA 100	2 db
NA 150	3 db
Elzárók összesen:	11 db

Tűzcsapok:

Föld feletti NA 80	5 db
--------------------	------

Légtelenítők:

Automata légtelenítő 1"	1 db
-------------------------	------

A folyamat irányító berendezések ismertetése:

2006. évben kiépítésre került a vízmű automatikája.

A folyamatirányító rendszer központi feladatát az isaszegi diszpécserközpontba telepített IBM 386 DX kompatibilis számítógép /nyomtatóval, modemmel és URH rádióval/ látja el.

Az isaszegi vízmű telephelyen (faház) egy KPLC-06 tip. berendezés található URH és vonalas modemmel, szünetmentes tápegységgel, digitális kijelző egységgel összekapcsolva.

A PLC feladata a technológiától érkező jelzések, illetve mérések jeleinek fogadása, feldolgozása és a hozzá kapcsolódó gépek vezérlése.

A kijelző egység feladata a PLC-vel, illetve a központi számítógéppel /URH rádióval/ történő kommunikáció megvalósítása, az adatforgalom biztosítása, az üzemi paraméterek megjelenítése, valamint szerviz célú beavatkozási lehetőségek biztosítása.

4./ A felújítási és pótlási tevékenységhez rendelkezésre álló források bemutatása:

A Isaszeg Önkormányzatával kötött bérleti-üzemeltetési szerződés V/5. pontjában meghatározott bérleti díj összege. Ennek értéke: 3.280 eFt./év + ÁFA.

A rendelkezésre álló forráskeret összegéből, a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II.27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 90/C. §. (2) alapján, az I. ütemben a költségterv 15%-át, az előre nem látható körülmények miatt, a rendkívüli helyzetből adódó feladatok elvégzésére, az alábbiak szerint el lett különítve:

Megnevezés	Rendelkezésre álló forrás (nettó eFt.)	Elkülönített összeg (nettó eFt.)	Felújításra és pótlásra tervezett összeg (nettó eFt.)
I. Ütemnél (1 éves időtartamra):	3.280	492	2.788 Mgi.: Korábbi évben felhasználásra került
II. Ütemnél (9 éves időtartamra):	29.520	0	29.520 Mgi.: Korábbi évben felhasználásra került 2039e Ft, valamint 15.000 e Ft a beruházási tervrészben lesz tervezve

5./ A rendelkezésre álló pénzügyi források terhére, a leginkább indokolt fejlesztésekre történő felhasználásának bemutatása:

A GFT felújítási és pótlási tervrész készítési időszakában, annak mindhárom ütemére vonatkozóan a DAKÖV Kft. figyelembe vette, a Kft. műszaki vezető szakembereinek és munkatársainak több éves víziközmű-üzemeltetésben eltöltött szakmai tapasztalatait. A szakmai tapasztalatok mellett a folyamatosan vezetett üzemnaplókban és munkalapokban rögzített hibaelhárítási, karbantartási és felújítási feladatok alapján megvizsgálásra került, hogy a cég üzemelésében lévő Isaszeg város ivóvízellátás rendszernél, melyek azok a legfontosabb felújítási és pótlási feladatok, amelyekkel az üzembiztonság folyamatosan fenntartható.

A leginkább indokolt fejlesztési feladatok tervezésénél fontos szempont volt az Isaszeg ivóvízellátás rendszernél kimutatott műszaki jellegű statisztikai adatok elemzése. Ezen kívül a DAKÖV Kft. figyelembe vette a különböző mérési eredmények analitikáját, mint például a labor eredményeit, a Vízmű kutaknál a vízhozam méréseket.

A DAKÖV Kft. figyelembe vette és felülvizsgálta a 2024. szeptember 30.-án a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal részére leadott, 2025.-2039. időtávra szóló GFT-ben tervezett műszaki feladatokat.

A DAKÖV Kft. a fentiekben bemutatott tervezési szempontok figyelembevételével állította össze a felújítási és pótlási tervrészről, a tervezett feladatok fontossági sorrendjét.

6./ A felújítási és pótlási tervrész I. ütemének műszaki leírása, a főbb műszaki jellemzői, és a tervezett költség bemutatása:

A felújítási és pótlási tervrész 4./ pontjában meghatározott rendelkezésre álló tervezett összeg az I. ütemre: 0 eFt.

Az I. ütemben a rendelkezésre álló pénzügyi forráskeretre tervezett felújítási és pótlási feladatok:

Az első ütemre előirányzott használati díj a korábbi években fel lett használva, ezért erre az ütemre használati díj terhére nem lett feladat tervezve.

Rendelkezésre álló pénzügyi forrás terhére az I. ütem tervezett feladatainak összegzése:

Tervezett feladat megnevezése

Tervezett költség eFt.

Összesen:

0

7./ A felújítási és pótlási tervrész II. ütemének műszaki leírása, a főbb műszaki jellemzői, és a tervezett költség bemutatása:

A felújítási és pótlási tervrész 4./ pontjában meghatározott rendelkezésre álló tervezett összeg a II. ütemre: 12.481 eFt (15.000 eFt a beruházási tervrészben lesz tervezve).

A II. ütemben a rendelkezésre álló pénzügyi forráskeretre tervezett felújítási és pótlási feladatok:*1./feladat: Madách utcai acny vezeték cseréje*

A meglévő 310 fm Ø 100 acny vezeték cseréje NÁ 110 KPE csőre.

A feladat költsége: 7.000 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj

2./feladat: Dobó utcai acny vezeték cseréje

A meglévő 95 fm Ø 100 acny vezeték cseréje NÁ 110 KPE csőre.

A feladat költsége: 3.300 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj

3./feladat: Liget utca acny vízvezeték cseréje

A meglévő 346 fm Ø 80 acny vezeték cseréje NÁ 110 KPE csőre.

A tervezett összeg műszaki becsléssel lett megadva, melynek összege: 2.181 eFt használati díj forrásból, a fennmaradó 6.319 eFt pénzügyi forrás nem áll rendelkezésre.

4./feladat: 3. sz. víztermelő kút acny bekötő vezeték cseréje

A meglévő 335 fm Ø 100 acny vezeték cseréje NÁ 110 KPE csőre.

A tervezett összeg műszaki becsléssel lett megadva, melynek összege: 8.500 eFt, melyre pénzügyi forrás nem áll rendelkezésre.

5./feladat: 2/a víztermelő kút acny bekötő vezeték cseréje

A meglévő 163,5 fm Ø 150 acny vezeték cseréje NÁ 225 KPE csőre.

A tervezett összeg műszaki becsléssel lett megadva, melynek összege: 5.500 eFt, melyre pénzügyi forrás nem áll rendelkezésre.

6./feladat: Hálózat rekonstrukció

A meglévő vízvezeték rendszer felújítása vagy teljes cseréje a hatékonyság, megbízhatóság és biztonság érdekében. A régi csövek cseréje, az elavult szerelvények cseréje, valamint a rendszer szivárgásmentességének biztosítása.

A tervezett összeg műszaki becsléssel lett megadva, melynek összege: 100.000 eFt, melyre pénzügyi forrás nem áll rendelkezésre.

7./feladat: Irányítástechnikai rendszer felújítása

Az irányítástechnikai rendszer felújítása a folyamatos, biztonságos üzemeltetés miatt szükséges.

A tervezett összeg műszaki becsléssel lett megadva, melynek összege: 10.000 eFt, melyre pénzügyi forrás nem áll rendelkezésre.

Rendelkezésre álló pénzügyi forrás terhére a II. ütemben tervezett feladatainak összegzése:

<i>Tervezett feladat megnevezése</i>	<i>Tervezett költség eFt.</i>
Madách utcai acny vezeték cseréje	7.000
Dobó utcai acny vezeték cseréje:	3.300
Liget utca acny vízvezeték cseréje	2.181
Összesen:	12.481

A II. ütemre tervezett forráshiányos feladatok összegzése:

<i>Tervezett feladat megnevezése</i>	<i>Tervezett költség eFt.</i>
Liget utca acny vízvezeték cseréje	6.319
3. sz. víztermelő kút acny bekötő vezeték cseréje	8.500
2/a víztermelő kút acny bekötő vezeték cseréje	5.500
Hálózatrekonstrukció	100.000
Irányítástechnikai rendszer felújítása	10.000
Összesen:	130.319

A II. ütemben tervezett feladatok nem engedélyes tevékenységek, ezért nincs a felújítási és pótlási tervrészhez hatóság által kibocsátott engedélyes okirat csatolva.

Az elvégzendő feladatoknak környezetre gyakorolt káros hatása nincs.

A DAKÖV Kft. nyilatkozza, hogy a II. ütemben tervezett feladatok esetleges elmaradásával a település vízellátásának biztonságos üzemeltetését veszélyeztetheti, és a működőképességét kockáztathatja.

Gördülő fejlesztési terv a 2026.-2035. időszakra									
FELÚJÍTÁSOK ÉS PÓTLÁSOK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA									
A tervet benyújtó szervezet megnevezése:		ellátásért felelős / ellátásért felelősök képviselője / víziközmű-szolgáltató *							
Víziközmű-szolgáltató megnevezése:		DAKÖV Dabas és Környéke Vízügyi Kft.							
Víziközmű-szolgáltatási ágazat megnevezése:		Isaszeg közműves ivóvízellátás							
Víziközmű-rendszer kódja: **		11-07807-1-001-00-03							
Fontossági sorrend	Felújítás és pótlás megnevezése	Vízgáz engedély köteles-e a felújítás, pótlás	Az érintett ellátásért felelős(ök) megnevezése	Tervezett nettó költség (eFt)		Forrás megnevezése***	Megvalósítás várható időtartama		Tervezett időtáv****
							Kézdés	Befejezés	
1.	Rendkívüli helyzetből adódó feladatok elvégzése	Nem	Isaszeg Önkormányzat	492		Használati díj	2026. január	2026. december	2027.-2035.
2.	Madách utca 100as ACNY vezetékcsere	Nem	Isaszeg Önkormányzat	7 000		Használati díj	2027. január	2035. december	x
3.	Dobó utcai acny vezeték cseréje	nem	Isaszeg Város Önkormányzat	3 300		Használati díj	2027. január	2035. december	x
4.	Liget utcai acny vezeték cseréje	nem	Isaszeg Város Önkormányzat	8 500		Használati díj (2.181e Ft) + Forráshiány (6.319eFt)	2027. január	2035. december	x
5.	3. sz. víztermelő kút acny bekötő vezeték cseréje	nem	Isaszeg Város Önkormányzat	8 500		Forráshiány	2027. január	2035. december	x
6.	2/a víztermelő kút acny bekötő vezeték cseréje	nem	Isaszeg Város Önkormányzat	5 500		Forráshiány	2027. január	2035. december	x
7.	Hálózat rekonstrukció	nem	Isaszeg Város Önkormányzat	100 000		Forráshiány	2027. január	2035. december	x
8.	Irányítástechnikai rendszer felújítása	nem	Isaszeg Város Önkormányzat	10 000		Forráshiány	2027. január	2035. december	x
9.									
10.									

	Tervezett feladatok nettó költsége a teljes ütem tekintetében (eFt.)	Rendelkezésre álló források számszerűsített értéke a teljes ütem tekintetében (eFt)
I. ütem	492	0
II. ütem	142 800	27 481

* a megfelelő szövegrészt aláhúzással kell jelölni
 ** a Hivatal által a működési engedélyben megállapított VKZ kód
 *** amennyiben pénzügyi forrás az adott feladat elvégzésére nem áll rendelkezésre ezt jelölni kell "forráshiány" kifejezéssel
 **** a megfelelő időtávot x-el kell jelölni

0 MG.: 2024. decemberi GFT Módosítás után a 2026 évi bérleti díj felhasználásra került az I. ütemből (kivétel rendkívüli), és a II. ütemből 2039e Ft szintén felhasználásra került. A II.ütemre összesen 27.481 eFt áll rendelkezésre melyből (15.000 eFt a Beruházási tervrészben lesz tervezve)

Gördülő Fejlesztési Terv

2026.-2035. időtávra szóló

Beruházási Tervrész

**Isaszeg
Közműves ivóvízellátás**

**Víziközmű-rendszer kódja:
11-07807-1-001-00-04**

1./ Alapadatok:

Ellátási terület:	Isaszeg
Víziközmű-szolgáltatási ágazat:	közműves ivóvízellátás
Víziközmű-rendszer kódja:	11-07807-1-001-00-04
Ellátásért felelős(ök) megnevezése:	Isaszeg Város Önkormányzata
Víziközmű-szolgáltató megnevezése:	DAKÖV Dabas és Környéke Vízügyi Kft.
Üzemeltetés formája:	bérleti- üzemeltetési szerződés

2./ Bevezetés:

Jelen gördülő fejlesztési terv (továbbiakban: GFT) beruházási tervrész a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 11. §., az 58/2013. (II.27.) Kormányrendelet, valamint a 61/2015. (X.21.) NFM rendelet alapján került összeállításra.

A beruházási tervrész a víziközmű-szolgáltatás hosszú távú biztosíthatósága érdekében 10 éves időtávra készült, mely 2 időbeli ütemben tartalmazza a következő 10 évre vonatkozó elvégzendő feladatokat, forrásigényeket:

- I. ütem: egy éves időtartam, 2026. évben elvégzendő beruházási feladatok és költségkalkulációk.
- II. ütem: kilencéves időtartam, 2027.-2035. években elvégzendő beruházási feladatok és költségbecslések.

3./ Víziközmű-rendszer bemutatása, főbb műszaki jellemzői:

Az ellátott település főbb adatai:

Isaszeg város területe:

belterület 431 hektár

külterület 5.053 hektár

Állandó lakosok száma 2016. január 1-én: 11.334 fő

A rendszer bemutatása:

A vízmű napi átlag víztermelése: 1.300 m³ /nap.

A város ivóvízellátását 7 db mélyfúrású kút biztosítja. (1/a, 2/a, 3, 4, 5/1, 9, számú, szentgyörgypusztai kút)

A kutakból kitermelt víz közvetlenül a hálózatba kerül, a fölös víz az 500 m³-es, valamint az 2 x 120 m³ -es ellennyomó medencébe jut.

Vízkezelés nem történik.

A belterületen kívül az öreghegyi zártkerteket is ellátjuk ivóvízzel, itt kb. 500-600 fő lakik.

Kutak:

1/a. (K-49) Talpmélység 54 m, szűrőzve 36-48 m , vízhozam 910 l/p (akna)

2/a kút: (K-39) Talpmélység 50 m, szűrőzve 33,0 -46,0 m vízhozam 1000 l/p, (kútház)

3. kút: (K-20) Talpmélység 46,2 m, szűrőzve 28,2-44,0 m, vízhozam 300 l/p (kútház)

4. kút: (B-16) Talpmélység 70 m, szűrőzve 44,5-59,5, vízhozam 300 l/p, (akna)

5/1 kút: (B-30) Talpmélység 77 m, szűrőzve 42-72 m, vízhozama 850 l/p (akna)

9 kút: (K-45) Talpmélység 58 m, szűrőzve 40,0-52,0, vízhozam 360 l/p .(akna)

Szentgyörgypusztai kút (K-36) Talpmélység 102 m, szűrőzve 84,0 -96,0, vízhozam 100 l/p

Fentiek mellett a 2. sz. és 5. sz. kút figyelőkút.

A 7. sz. kút magasabb nitráttartalma (92 mg/l, önellenőrző eredmény) miatt jelenleg hálózatra nem termel. Ismételt hálózatra kötését Budapest Főváros Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szervével egyeztetni kell, a kútból vízmintavételezés szükséges.

A kutak védőterülete bekerített gondozott, táblával jelölt.

A kútaknak meszeltek, szerelvények mázoltak.

A fedlapok szitaszövettel ellátottak.

Vízmintavételi csapok biztosítottak.

Medencék:

A 2 x 120 m³ -es és az 500 m³-es medencénél a medence hágcsó és a túlfolyó csövek megfelelően mázoltak.

A tolózár aknában a falak meszeltek, a szerelvények mázoltak. A védőterület kaszált, rendezett, bekerített.

Medencemosatás évente két alkalommal történik, ősszel és tavasszal.

A vízmű alaplétesítményeinek összhangban kell lenniük egymással. Bármely alaplétesítmény paraméterének megváltoztatása, illetve állapotváltozása a rendszer egységének megbomlásához vezet. Az üzemeltetés során elsődleges szempontnak a közegészségügyi-járványügyi követelmények maradéktalan és állandó betartása.

Isaszeg város ivóvízvezeték hálózata:

NA 300 KM-PVC	1.647,0 fm
NA 200 acny.	1.306,2 fm
NA 200 KPE	855,9 fm
NA 150 acny.	3.332,3 fm
NA 150 KM-PVC	1.966,8 fm
NA 100 acny.	8.238,6 fm
NA 100 KM-PVC	15.799,8 fm
NA 100 KPE	847,4 fm
NA 80 acny.	26.067,5 fm
NA 80 KM-PVC	3.923,8 fm
NA 80 KPE	1.718,1 fm

Üzemelő ivóvízvezeték hálózat összesen: 65,703,2 fm

Bekötővezetékek hossza: 29.079 fm

Felhasználói vízmérők száma: 3.958 db

Közkifolyók száma: 12 db

Tűzcsapok:

Föld feletti NA 80 178 db

Föld alatti NA 80 24 db

Tűzcsapok összesen: 202 db

Elzárók (tolózárak):

NA 80 309 db

NA 100 62 db

NA 150 38 db

NA 200 6 db

NA 300 3 db

Elzárók összesen: 418 db

Szentgyörgypusztai településrész ivóvízvezeték hálózata:

Régi ivóvízvezeték hossza:

NA 2" hg. acél 628 fm

NA 1" hg. acél 44 fm

NA 40 KPE 343 fm

Régi ivóvízvezeték hálózat összesen: 1.015 fm

Újonnan épült:

NA 150 KM-PVC	1.999 fm
NA 110 KPE	427 fm
Újonnan épült összesen:	2.426 fm

Bekötővezetékek hossza:	165 fm
Felhasználói vízmérők száma:	44 db
Közkifolyók száma:	1 db

Elzárók: (tolózárak)

NA 50	1 db
NA 80	5 db
NA 100	2 db
NA 150	3 db
Elzárók összesen:	11 db

Tűzcsapok:

Föld feletti NA 80	5 db
--------------------	------

Légtelenítők:

Automata légtelenítő 1"	1 db
-------------------------	------

A folyamat irányító berendezések ismertetése:

2006. évben kiépítésre került a vízmű automatikája.

A folyamatirányító rendszer központi feladatát az isaszegi diszpécserközpontba telepített IBM 386 DX kompatibilis számítógép /nyomtatóval, modemmel és URH rádióval/ látja el.

Az isaszegi vízmű telephelyen (faház) egy KPLC-06 tip. berendezés található URH és vonalas modemmel, szünetmentes tápegységgel, digitális kijelző egységgel összekapcsolva.

A PLC feladata a technológiától érkező jelzések, illetve mérések jeleinek fogadása, feldolgozása és a hozzá kapcsolódó gépek vezérlése.

A kijelző egység feladata a PLC-vel, illetve a központi számítógéppel /URH rádióval/ történő kommunikáció megvalósítása, az adatforgalom biztosítása, az üzemi paraméterek megjelenítése, valamint szerviz célú beavatkozási lehetőségek biztosítása.

4./ A beruházási tevékenységhez rendelkezésre álló források bemutatása:

A Isaszeg Önkormányzatával kötött bérleti-üzemeltetési szerződés V/5. pontjában meghatározott bérleti díj összege. Ennek értéke: 3.280 eFt./év + ÁFA.

A rendelkezésre álló forráskeret összegéből, a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II.27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 90/C. §. (2) alapján, az I. ütemben a költségterv 15%-át, az előre nem látható körülmények miatt, a rendkívüli helyzetből adódó feladatok elvégzésére, az alábbiak szerint el lett különítve:

Megnevezés	Rendelkezésre álló forrás (nettó eFt.)	Elkülönített összeg (nettó eFt.)	Beruházásra tervezett összeg (nettó eFt.)
I. Ütemnél (1 éves időtartamra):	3.280	492	0 Megjegyzés: a tervezett összeg a felújítási és pótlási tervrészben lett tervezve
II. Ütemnél (4 éves időtartamra):	29.520 Mgj.: A korábbi évben felhasználásra került 2039e Ft	0	15.000

5./ A beruházási tervrész I. ütemének műszaki leírása, a főbb műszaki jellemzői, és a tervezett költség bemutatása:

A beruházási tervrész 4./ pontjában meghatározott tervezett összeg az I. ütemre: 0 eFt.

Figyelembe véve a területrendezési tervet, az ellátásért felelős Isaszeg Önkormányzat, és a DAKÖV Kft., mint az Isaszeg település víziközmű-szolgáltató, az Isaszeg közműves vízellátás GFT-ben a Beruházási Tervrész I. üteméhez műszaki feladatokat nem határoz meg.

Ennek magyarázata:

1. A jelen GFT Felújítási és Pótlási Tervrészében tervezve lett minden olyan feladat, mely a jelenlegi helyzetben az 4./ pontban meghatározott pénzügyi források biztosítása mellett, a biztonságos és gazdaságos üzemeltetés feltételei biztosítottak.
2. Az elmúlt időszak üzemeltetési tapasztalati, laboratóriumi eredményei bizonyítják, hogy a jelenlegi technológia megfelel az idevonatkozó jogszabályok követelményeinek.
3. Mivel a GFT-et minden évben felülvizsgálják, ezért van lehetőség a jövőben bármilyen jellegű beruházási feladatot tervezni.

Mivel a fenti indoklással a beruházási tervrész I. üteme nem tartalmaz műszaki feladatokat, így a 61/2015. (X.21.) NFM rendelet 2.§ (1) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményeket sem tartalmaz.

6./ A beruházási tervrész II. ütemének műszaki leírása, a főbb műszaki jellemzői, és a tervezett költség bemutatása:

A beruházási tervrész 4./ pontjában meghatározott tervezett összeg a II. ütemre: 15.000 eFt.

1./ feladat: 8.számú mélyfúrású kút bekötési munkái II.ütem

A II. ütemre a 2024-ben megkezdett 8. sz. vízműkút bekötési munkáinak folytatása, előre kötése lett tervezve.

A kút bekötési munkáinak tervezett költsége II. ütemre: 5.000 eFt, forrása: Használati díj.

2./ feladat: 7/A számú kút bekötési munkái

A II. ütemre vízműkút bekötési munkáinak folytatása, előre kötése lett tervezve.

A kút bekötési munkáinak tervezett költsége II. ütemre: 10.000 eFt, forrása: Használati díj.

3./ feladat: Új kút létesítése

A növekvő lakosság, ezzel egyidejűleg a vízigények kielégítése érdekében új kút létesítése szükséges. Vízijogi létesítési engedély nem áll rendelkezésre.

A tervezett összeg műszaki becsléssel lett megadva, melynek összege: 50.000 eFt, melyre pénzügyi forrás nem áll rendelkezésre.

Rendelkezésre álló pénzügyi forrás terhére a II. ütem tervezett beruházási feladatainak összegzése:

<i>Tervezett feladat megnevezése</i>	<i>Tervezett költség eFt.</i>
8. számú vízmű kút bekötési munkái II. ütem	5.000
7/A számú kút bekötési munkái	10.000
Összesen:	15.000

A II. ütemre tervezett forráshiányos beruházási feladatok összegzése:

<i>Tervezett feladat megnevezése</i>	<i>Tervezett költség eFt.</i>
Új két létesítése	50.000
Összesen:	50.000

A tervezett vízi létesítmény önkormányzati tulajdonú ingatlanon van, ezért a 61/2015. (X.21.) NFM rendelet 2. § (1) g) pontjára hivatkozva, a terület szolgalmi joggal nem érintett.

Az elvégzendő feladatnak környezetre gyakorolt káros hatása nincs.

A 61/2015. (X.21.) NFM rendelet 2. § (1) i) pontja alapján a DAKÖV Kft. nyilatkozza, hogy a II. ütemben tervezett feladatok esetleges elmaradásával a település vízellátásának biztonságos üzemeltetését veszélyeztetheti, és a működőképességét kockáztathatja.

Gördülő fejlesztési terv a 2026. - 2035. időszakra	
BERUHÁZÁSOK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA	
A tervet benyújtó szervezet megnevezése:	ellátásért felelősök képviselője / víziközmű-szolgáltató *
Víziközmű-szolgáltató megnevezése:	DAKÖV Dabas és Környéke Vízügyi Kft.
Víziközmű-szolgáltatási ágazat megnevezése:	Isaszeg közműves ivóvízellátás
Víziközmű-rendszer kódja: **	11-07807-1-001-00-04

Fontossági sorrend	Beruházás megnevezése	Vízjogi engedély köteles-e a beruházás	Az érintett ellátásért felelős(ök) megnevezése	Tervezett nettó költség (eFt)		Forrás megnevezése***	Megvalósítás várható időtartama		Tervezett időtáv****	
							Kezdés	Befejezés	2026.	2027.-2035.
1.	8.számú mélyfúrású kút bekötési munkái II.ütem	igen	Isaszeg Önkormányzat	5 000		Használati díj	2027. január	2035. december		x
2.	7/A számú kút bekötési munkái	igen	Isaszeg Önkormányzat	10 000		Használati díj	2027. január	2035. december		x
3.	Új kút létesítése	igen	Isaszeg Önkormányzat	50 000		Forráshiány	2027. január	2035. december		x
4.				0						
5.				0						
6.				0						
7.				0						
8.				0						
9.				0						
10.				0						

Tervezett feladatok nettó költsége a teljes ütem tekintetében (eFt.)		Rendelkezésre álló források számszerűsített értéke a teljes ütem tekintetében (eFt)	
I. ütem	0		0
II. ütem	65 000	15 000	Mgj.: A 29.520 eFt rendelkezésre álló Használati díjból forrásból elkülönítve

* a megfelelő szövegrészt aláhúzással kell jelölni
 ** a Hivatal által a működési engedélyben megállapított VKR-kód
 *** amennyiben pénzügyi forrás az adott feladat elvégzésére nem áll rendelkezésre ezt jelölni kell "forráshiány" kifejezéssel
 **** a megfelelő időtávot x-el kell jelölni

Gördülő Fejlesztési Terv

2026.-2035. időtávra szóló

Felújítási és Pótlási Tervrész

Isaszeg

Közműves szennyvízelvezetés- és tisztítás

Víziközmű-rendszer kódja:

21-07807-1-001-00-01

1./ Alapadatok:

Ellátási terület:	Isaszeg
Víziközmű-szolgáltatási ágazat:	közműves szennyvízelvezetés és -tisztítás
Víziközmű-rendszer kódja:	21-07807-1-001-00-01
Ellátásért felelős(ök) megnevezése:	Isaszeg Város Önkormányzata
Víziközmű-szolgáltató megnevezése:	DAKÖV Dabas és Környéke Vízügyi Kft.
Üzemeltetés formája:	bérleti- üzemeltetési szerződés

2./ Bevezetés:

Jelen gördülő fejlesztési terv (továbbiakban: GFT) felújítási és pótlási tervrész a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 11. §., az 58/2013. (II.27.) Kormányrendelet, valamint a 61/2015. (X.21.) NFM rendelet alapján került összeállításra.

A felújítási pótlási tervrész a víziközmű-szolgáltatás hosszú távú biztosíthatósága érdekében 10 éves időtávra készült, mely 2 időbeli ütemben tartalmazza a következő 10 évre vonatkozó elvégzendő feladatokat, forrásigényeket:

- I. ütem: egy éves időtartam, 2026. évben elvégzendő felújítási és pótlási feladatok és költségkalkulációk.
- II. ütem: kilencéves időtartam, 2027.-2035. években elvégzendő felújítási és pótlási feladatok és költségbecslések.

3./ Víziközmű-rendszer bemutatása, főbb műszaki jellemzői:

Szennyvízelvezető és - tisztító rendszer bemutatása:

Szennyvíztisztító-telep címe: Isaszeg-Pécel összekötő út. Isaszeg külterület 0130/3 hrsz.

Szennyvíztisztító telep kapacitása: 1350 m³/d.

Ebből szippantott szennyvízként (TFH) fogadható mennyiség: 112 m³/d.

Szennyvízcsatorna hálózat:

1997-2000-ig épült, jellemzően gravitációs szennyvízhálózat anyaga KG PVC, hossza: 49891 fm.

Ebből DN 200 gyűjtőcsatorna, hossza 48086 fm,

DN 300 gyűjtőcsatorna, hossza 1805 fm.

A házi bekötővezetékek egységesen DN 150 méretűek, összes hosszuk 24419 fm. Bekötések száma: 3483 db.

A gravitációs hálózaton 1192 db. tisztítóakna épült.

A városban 7 db. MOBA típusú szennyvízátemelő üzemel, átemelőnként 2 db. egységesen Flygt típusú szennyvízszivattyúval.

A település egyes szakaszain házi szennyvízátemelők üzemelnek, 31 db.

A nyomóvezetékek anyaga KPE DN 80, hossza 913 fm

DN 32, hossza 84 fm

Szennyvíztisztítás:

2014-ben került átadásra a VEOLIA által kivitelezett, új szennyvíztisztító, amely SBR technológiájú.

Az SBR egy olyan szakaszos technológiát jelent, ahol az oxidációt előlevegőztető medence, illetve kiegyenlítő medence előzi meg.

Másik fő sajátossága, hogy a szakaszos működésű technológiákban szokatlan módon szilárd hordozótöltetre telepített bakteriális biofilmet használ a tisztítási technológia stabilitásának növelésére, amely élő növényi gyökerekből áll. A növények a reaktor felszínén rögzített rácson helyezkednek el,

gyökerük a medencébe nő. A technológia monolit vasbetonból készült egyesített műtárgyban nyer elhelyezést. Az egész műtárgyat üvegház fedi. A biológiai fokozat két párhuzamos kezelési sort tartalmaz. A reaktorokban finombuborékos mélylevegőztetés zajlik, nagyteljesítményű fűvőkkel.

Feltöltési fázisban az előtétreaktor anaerob térként funkcionál. A reakció-fázisban az előtétreaktor mechanikusan kevert, anaerob térként működik, célja a levegőztetéssel párhuzamosan a nitrogéneltávolítás biztosítása. A levegőztetés alatt a két térrész között propellerszivattyúval hajtott, változó intenzitású recirkuláció zajlik. Az alapbeállítások szerint mindkét sor 4-4 ciklust bonyolít le naponta, egyórás töltési, 3-órás levegőztetési, 1-1 órás ülepitési, illetve dekantálási ciklussal. A fölősiszap-elvétel a dekantálás végén történik, és néhány percet vesz igénybe. A dekantálás mindkét sorról közös fertőtlenítőbe történik.

Az elvett fölősiszap az iszapsűrítő medencébe jut. Gravitációs sűrítés után gépi víztelenítés történik iszapcentrifugával, miközben a csurgalékvíz a kiegyenlítő medencébe folyik át.

Az egész technológiát PLC irányítja, melyet számítógépen lehet nyomon követni és átírni a szükséges paramétereket.

Jelenlegi műszaki állapot:

A szennyvízhálózaton a tisztítóaknak és az átemelő műtárgyak betonelemei megfelelő műszaki állapotúak, azonban a hálózati szennyvízátemelőkben lévő szerelvények és nyomóvezetékek szénacélból készültek, melyek mára erősen elkorrodáltak, cseréjükre hamarosan szükség van.

Az átemelő szivattyúk eseti felújítási munkái elkerülhetetlenek (járókerék csere, motor tekercselés, csapágys, szimeringek cseréje).

Egyes átemelőkben a szivattyúk életkora indokoltá teszi új szivattyúk beszerzését, tekintettel arra, hogy a felújítás nem lenne költséghatékony.

A házi szennyvízátemelők, amortizációja szükségessé teszi az egyes átemelők teljes cseréjét, tekintettel arra, hogy a szerelvények cseréje külön-külön nem hajtható végre költséghatékonyan.

A 2014-ben átadott szennyvíztisztító-telep aránylag újnak tekinthető, azonban a tisztítómű magas szintű műszerezettsége szükségessé teszi azok folyamatos felújítását, cseréjét.

A beépített gépegységek is a jövőben teljes cserére szorulnak.

A GFT a jelenlegi műszaki állapotok figyelembevételével készült.

4./ A felújítási és pótlási tevékenységhez rendelkezésre álló források bemutatása:

A Isaszeg Önkormányzatával kötött bérleti-üzemeltetési szerződés V/5. pontjában meghatározott bérleti díj összege. Ennek értéke: 8.682 eFt./év + ÁFA.

A MEKH VKEFFO/1169-5/2024 ügyiratszámú „Határozatban foglalt kötelezés teljesítése” levelére hivatkozva a bérleti díj a következőképpen alakul a 2025-ös évtől:

A rendelkezésre álló forráskeret összegéből, a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II.27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 90/C. §. (2) alapján, az I. ütemben a költségterv 15%-át, az előre nem látható körülmények miatt, a rendkívüli helyzetből adódó feladatok elvégzésére, az alábbiak szerint el lett különítve:

Megnevezés	Rendelekezésre álló forrás (nettó eFt.)	Elkülönített összeg (nettó eFt.)	Felújításra és pótlásra tervezett összeg (nettó eFt.)
I. Ütemnél (1 éves időtartamra):	9.238	1.386	7.852
II. Ütemnél (9 éves időtartamra):	122.816	0	122.816

5./ A rendelkezésre álló pénzügyi források terhére, a leginkább indokolt fejlesztésekre történő felhasználásának bemutatása:

A GFT felújítási és pótlási tervrész (mindhárom ütemére vonatkozóan) készítési időszakában a DAKÖV Kft. figyelembe vette, a Kft. műszaki vezető szakemberek és munkatársak több éves víziközmű-üzemeltetésben eltöltött szakmai tapasztalatait. A szakmai tapasztalatok mellett a folyamatosan vezetett üzemnaplókban és munkalapokban rögzített hibaelhárítási, karbantartási és felújítási feladatok alapján megvizsgálásra került, hogy a cég üzemelésében lévő Isaszeg szennyvízelvezetés- és tisztítás rendszerénél, melyek azok a legfontosabb felújítási és pótlási feladatok, amelyekkel az üzembiztonság folyamatosan fenntartható.

A leginkább indokolt fejlesztési feladatok tervezésénél fontos szempont volt az Isaszeg szennyvízelvezetés- és tisztítás rendszerénél kimutatott műszaki jellegű statisztikai adatok elemzése.

A DAKÖV Kft. figyelembe vette és felülvizsgálta a 2025. szeptember 30.-án a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal részére leadott, 2026.-2035. időtávra szóló GFT-ben tervezett műszaki feladatokat.

A DAKÖV Kft. a fentiekben bemutatott tervezési szempontok figyelembevételével állította össze a felújítási és pótlási tervrészénél, a tervezett feladatok fontossági sorrendjét.

6./ A felújítási és pótlási tervrész I. ütemének műszaki leírása, a főbb műszaki jellemzői, és a tervezett költség bemutatása:

A felújítási és pótlási tervrész 4./ pontjában meghatározott rendelkezésre álló tervezett összeg az I. ütemre: 7. 852 eFt.

Az I. ütemben a rendelkezésre álló pénzügyi forráskeretre tervezett felújítási és pótlási feladatok:

1./feladat: Isaszeg szennyvíztisztító telepen PLC, CPU, Bővítőmodulok cseréje

Isaszeg szennyvíztisztító telepen a reaktorokban üzemelő gépeket PLC irányítja előre megírt program szerint. Gyakran előfordul a PLC,CPU és bővítő moduljainak meghibásodása. A telepen nem rendelkezünk ezeknek az irányítástechnikai alkatrészek egyikével sem, beszerzésük rendkívül fontos az üzembiztonság fenntartása szempontjából.

A feladat költsége: 2.450 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

2./feladat: Isaszeg szennyvíztisztító telepen alsó rácsház AP400/5 gépi rács felújítás

Isaszeg szennyvíztisztító telepen alsó rácsházban két gépi-rács üzemel egy AP500/5 aminek a teljes felújítása 2025-ben FEA terhére megtörtént, az AP400/5 gépi-rácsnak kefecserére, és kisebb javításokra van szüksége.

A feladat költsége: 2.450 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

3./ feladat: Isaszeg 3. sz. átemelőben szivattyú pótlás

Isaszeg 3. sz. átemelőben a 2024.-évi GFT-ben rendkívüli helyzetből adódóan felújítottuk mindkét szivattyút, de az üzembiztonság miatt egyik szivattyú újra cserélése volna indokolt. A feladat költsége: 2.952 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

Rendelkezésre álló pénzügyi forrás terhére az I. ütem tervezett feladatainak összegzése:

<i>Tervezett feladat megnevezése</i>	<i>Tervezett költség eFt.</i>
Isaszeg szennyvíztisztító telepen PLC, CPU, Bővítőmodulok cseréje	2.450
Isaszeg szennyvíztisztító telepen alsó rácsház AP400/5 gépi rács felújítás	2.450
<u>Isaszeg 3. sz. átemelőben szivattyú pótlás</u>	<u>2.952</u>
Összesen:	7.852

Az I. ütemben tervezett feladatok nem engedély köteles tevékenységek, ezért nincs a felújítási és pótlási tervrészhez hatóság által kibocsátott engedélyes okirat csatolva.

Az elvégzendő feladatoknak környezetre gyakorolt káros hatása nincs.

7./ A felújítási és pótlási tervrész II. ütemének műszaki leírása, a főbb műszaki jellemzői, és a tervezett költség bemutatása:

A felújítási és pótlási tervrész 4./ pontjában meghatározott rendelkezésre álló tervezett összeg a II. ütemre: 122.816 eFt.

A II. ütemben a rendelkezésre álló pénzügyi forráskeretre tervezett felújítási és pótlási feladatok:*1./ feladat: Isaszeg szennyvíztisztító telepen Kiegyenlítő medencében feladószivattyú csere*

Isaszeg szennyvíztisztító telepen a kiegyenlítő medencében váltott üzemben 2 db. feladószivattyú 11 éve üzemel, teljesítményük ez idő alatt nagymértékben megromlott, cseréjük szükséges.

A feladat költsége: 2.516 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

2./ feladat: Isaszeg szennyvíztisztító telepen SBR reaktorban fölősiszap szivattyú csere

Isaszeg szennyvíztisztító telepen két SBR reaktor üzemel, mindkettőben egy-egy fölősiszap szivattyú van, a szivattyúk 11 éve üzemelnek, teljesítményük ez idő alatt nagymértékben megromlott, cseréjük szükséges.

A feladat költsége: 4.000 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

3./ feladat: Isaszeg szennyvíztisztító telepen SBR reaktorban nitrát-recirkulációs szivattyú csere

Isaszeg szennyvíztisztító telepen két SBR reaktor üzemel, mindkettőben egy-egy nitrát-recirkulációs szivattyú van, a szivattyúk 11 éve üzemelnek, teljesítményük ez idő alatt nagymértékben megromlott, cseréjük szükséges.

A feladat költsége: 650 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

4./ feladat: Isaszeg szennyvíztisztító telepen uszadékaknában szivattyú csere Sulzer szivattyúkra

Isaszeg szennyvíztisztító telepen az uszadékaknában üzemel, egy szivattyú van, a szivattyú 11 éve üzemel, teljesítménye ez idő alatt nagymértékben megromlott, cseréje szükséges.

A feladat költsége: 650 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

5./ feladat: Organica biológiai műtárgy üvegház felújítása

Az organica biológiai műtárgy üvegház felújítás a folyamatos biztonságos üzemeltetés fenntartása érdekében szükséges.

A feladat költsége: 50.000 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

6./ feladat: Irányítástechnikai rendszer rekonstrukciója

Az irányítástechnikai rendszer rekonstrukciója a folyamatos biztonságos üzemeltetés fenntartása érdekében szükséges.

A feladat költsége: 27.000 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

7./ feladat: Tangenciális homokfogó csere

A tangenciális homokfogó csere a folyamatos biztonságos üzemeltetés fenntartása érdekében szükséges.

A feladat költsége: 13.000 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

8./ feladat: Iszapkomposztáló rakodógépek felújítás

Az iszapkomposztáló rakodógépek felújítása a folyamatos biztonságos üzemeltetés fenntartása érdekében szükséges.

A feladat költsége: 25.000 eFt, mely üzemeltetői tapasztalatok alapján műszaki becsléssel lett megadva, forrása: Használati díj.

Rendelkezésre álló pénzügyi forrás terhére a II. ütemben tervezett feladatainak összegzése:

<i>Tervezett feladat megnevezése</i>	<i>Tervezett költség eFt.</i>
Isaszeg szennyvíztisztító telepen Kiegyenlítő medencében feladószivattyú csere	2.516
Isaszeg szennyvíztisztító telepen SBR reaktorban fölősiszap szivattyú csere	4.000
Isaszeg szennyvíztisztító telepen SBR reaktorban nitrát-recirkulációs szivattyú csere	650
Isaszeg szennyvíztisztító telepen uszadékaknában szivattyú csere Sulzer szivattyúkra	650
Organica biológiai műtárgy üvegház felújítása	50.000
Írányítástechnikai rendszer rekonstrukciója	27.000
Tangenciális homokfogó csere	13.000
Iszapkomposztáló rakodógépek felújítása	25.000
Összesen:	122.816

A II. ütemben tervezett feladatok nem engedélyes tevékenységek, ezért nincs a felújítási és pótlási tervrészhez hatóság által kibocsátott engedélyes okirat csatolva.

Az elvégzendő feladatoknak környezetre gyakorolt káros hatása nincs.

A DAKÖV Kft. nyilatkozza, hogy a II. ütemben tervezett feladatok esetleges elmaradásával a település vízellátásának biztonságos üzemeltetését veszélyeztetheti, és a működőképességét kockáztathatja.

Gördülő fejlesztési terv a 2026.-2035. időszakra									
FELÚJÍTÁSOK ÉS PÓTLÁSOK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA									
A tervet benyújtó szervezet megnevezése:		ellátásért felelős / ellátásért felelősök képviselője / víziközmű-szolgáltató *							
Víziközmű-szolgáltató megnevezése:		DAKÖV Dabas és Környéke Vízüzem Kft.							
Víziközmű-szolgáltatási ágazat megnevezése:		Isaszeg közműves szennyvízelvezetés és tisztítás							
Víziközmű-rendszer kódja: **		21-07807-1-001-00-01							

Fontossági sorrend	Felújítás és pótlás megnevezése	Víz jogi engedély köteles-e a felújítás, pótlás	Az érintett ellátásért felelős(ök) megnevezése	Tervezett nettó költség (eft)		Forrás megnevezése***	Megvalósítás várható időtartama		Tervezett időtáv****	
							Kezdés	Befejezés	2026.	2027.-2035.
1.	Rendkívüli helyzetből adódó feladatok elvégzése	Nem	Isaszeg Önkormányzat	1 386		Használati díj	2026. január	2026. december	x	
2.	Isaszeg szennyvíztisztító telepen PLC, CPU, Bővítőmodulok cseréje	Nem	Isaszeg Önkormányzat	2 450		Használati díj	2026. január	2026. december	x	
3.	Isaszeg szennyvíztisztító telepen alsó rácsház AP400/5 gépi rácscs felújítás	Nem	Isaszeg Önkormányzat	2 450		Használati díj	2026. január	2026. december	x	
4.	Isaszeg 3. sz. átemelőben szivattyú pótlás	Nem	Isaszeg Önkormányzat	2 952		Használati díj	2026. január	2026. december	x	
5.	Isaszeg szennyvíztisztító telepen Kiegészítő medencében feladószivattyú csere	Nem	Isaszeg Önkormányzat	2 516		Használati díj	2027. január	2035. december		x
6.	Isaszeg szennyvíztisztító telepen SBR reaktorban főlősizap szivattyú csere	Nem	Isaszeg Önkormányzat	4 000		Használati díj	2027. január	2035. december		x
7.	Isaszeg szennyvíztisztító telepen SBR reaktorban nitrát-recirkulációs szivattyú csere	Nem	Isaszeg Önkormányzat	650		Használati díj	2027. január	2035. december		x
8.	Isaszeg szennyvíztisztító telepen uszadékaknában szivattyú csere Sulzer szivattyúkra	Nem	Isaszeg Önkormányzat	650		Használati díj	2027. január	2035. december		x
9.	Organica biológiai műtárgy üvegház felújítása	Nem	Isaszeg Önkormányzat	50 000		Használati díj	2027. január	2035. december		x
10.	Irányítástechnikai rendszer rekonstrukciója	Nem	Isaszeg Önkormányzat	27 000		Használati díj	2027. január	2035. december		x
11.	Tangenciális homokfogó csere	Nem	Isaszeg Önkormányzat	13 000		Használati díj	2027. január	2035. december		x
12.	Iszapkomposztáló rakodógépek felújítása	Nem	Isaszeg Önkormányzat	25 000		Használati díj	2027. január	2035. december		x

	Tervezett feladatok nettó költsége a teljes ütem tekintetében (eft.)	Rendelkezésre álló források számszerűsített értéke a teljes ütem tekintetében (eft)
I. ütem	7 852	9 238
II. ütem	122 816	122 816

* a megjelölt szövegrészt aláhúzással kell jelölni
 ** a hivatal által a működési engedélyben megállapított VKR-kód
 *** amennyiben pénzügyi forrás az adott feladat elvégzésére nem áll rendelkezésre ext. jelölni kell "forráshiány" kifejezéssel
 **** a megjelölt időtávot x-el kell jelölni

Gördülő Fejlesztési Terv

2026.-2035. időtávra szóló

Beruházási Tervrész

Isaszeg
Közműves szennyvízelvezetés- és tisztítás

Víziközmű-rendszer kódja:
21-07807-1-001-00-01

1./ Alapadatok:

Ellátási terület:	Isaszeg
Víziközmű-szolgáltatási ágazat:	közműves szennyvízelvezetés és -tisztítás
Víziközmű-rendszer kódja:	21-07807-1-001-00-01
Ellátásért felelős(ök) megnevezése:	Isaszeg Város Önkormányzata
Víziközmű-szolgáltató megnevezése:	DAKÖV Dabas és Környéke Vízügyi Kft.
Üzemeltetés formája:	bérleti- üzemeltetési szerződés

2./ Bevezetés:

Jelen gördülő fejlesztési terv (továbbiakban: GFT) beruházási tervrésze a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 11. §., az 58/2013. (II.27.) Kormányrendelet, valamint a 61/2015. (X.21.) NFM rendelet alapján került összeállításra.

A beruházási tervrész a víziközmű-szolgáltatás hosszú távú biztosíthatósága érdekében 10 éves időtávra készült, mely 2 időbeli ütemben tartalmazza a következő 10 évre vonatkozó elvégzendő feladatokat, forrásigényeket:

- I. ütem: egy éves időtartam, 2026. évben elvégzendő beruházási feladatok és költségkalkulációk.
- II. ütem: kilencéves időtartam, 2027.-2035. években elvégzendő beruházási feladatok és költségbecslések.

3./ Víziközmű-rendszer bemutatása, főbb műszaki jellemzői:

Szennyvízelvezető és - tisztító rendszer bemutatása:

Szennyvíztisztító-telep címe: Isaszeg-Pécel összekötő út. Isaszeg külterület 0130/3 hrsz.

Szennyvíztisztító telep kapacitása: 1350 m³/d.

Ebből szippantott szennyvízként (TFH) fogadható mennyiség: 112 m³/d.

Szennyvízcsatorna hálózat:

1997-2000-ig épült, jellemzően gravitációs szennyvízhálózat anyaga KG PVC, hossza: 49891 fm.

Ebből DN 200 gyűjtőcsatorna, hossza 48086 fm,

DN 300 gyűjtőcsatorna, hossza 1805 fm.

A házi bekötővezetékek egységesen DN 150 méretűek, összes hosszuk 24419 fm. Bekötések száma: 3483 db.

A gravitációs hálózaton 1192 db. tisztítóakna épült.

A városban 7 db. MOBA típusú szennyvízátemelő üzemel, átemelőnként 2 db. egységesen Flygt típusú szennyvízszivattyúval.

A település egyes szakaszain házi szennyvízátemelők üzemelnek, 31 db.

A nyomóvezetékek anyaga KPE DN 80, hossza 913 fm

DN 32, hossza 84 fm

Szennyvíztisztítás:

2014-ben került átadásra a VEOLIA által kivitelezett, új szennyvíztisztító amely SBR technológiájú.

Az SBR egy olyan szakaszos technológiát jelent, ahol az oxidációt előlevegőztető medence, illetve kiegyenlítő medence előzi meg.

Másik fő sajátossága, hogy a szakaszos működésű technológiákban szokatlan módon szilárd hordozótöltetre telepített bakteriális biofilmet használ a tisztítási technológia stabilitásának növelésére, amely élő növényi gyökerekből áll. A növények a reaktor felszínén rögzített rácson helyezkednek el, gyökerek a medencébe nő. A technológia monolit vasbetonból készült egyesített műtárgyban nyer elhelyezést. Az egész műtárgyat üvegház fedi. A biológiai fokozat két párhuzamos kezelési sort tartalmaz. A reaktorokban finombuborékos mélylevegőztetés zajlik, nagyteljesítményű fúvókkal.

Feltöltési fázisban az előtétreaktor anaerob térként funkcionál. A reakció-fázisban az előtétreaktor mechanikusan kevert, anaerob térként működik, célja a levegőztetéssel párhuzamosan a nitrogéneltávolítás biztosítása. A levegőztetés alatt a két térrész között propellerszivattyúval hajtott, változó intenzitású recirkuláció zajlik. Az alapbeállítások szerint mindkét sor 4-4 ciklust bonyolít le naponta, egyórás töltési, 3-órás levegőztetési, 1-1 órás ülepítési, illetve dekantálási ciklussal. A fölősiszap-elvétel a dekantálás végén történik, és néhány percet vesz igénybe. A dekantálás mindkét sorról közös fertőtlenítőbe történik.

Az elvett fölősiszap az iszapsűrítő medencébe jut. Gravitációs sűrítés után gépi víztelenítés történik iszapcentrifugával, miközben a csurgalékvíz a kiegyenlítő medencébe folyik át.

Az egész technológiát PLC irányítja, melyet számítógépen lehet nyomon követni és átírni a szükséges paramétereket.

Jelenlegi műszaki állapot:

A szennyvízhálózaton a tisztítóaknak és az átemelő műtárgyak betonelemei megfelelő műszaki állapotúak, azonban a hálózati szennyvízátemelőkhöz tartozó szerelvények és nyomóvezetékek szénacélból készültek, melyek mára erősen elkorrodáltak, cseréjükre hamarosan szükség van.

Az átemelő szivattyúk eseti felújítási munkái elkerülhetetlenek (járókerék csere, motor tekercselés, csapágycsere, szimeringek cseréje).

Egyes átemelőkhöz a szivattyúk életkora indokoltá teszi új szivattyúk beszerzését, tekintettel arra, hogy a felújítás nem lenne költséghatékony.

A házi szennyvízátemelőkhöz, amortizációja szükségessé teszi az egyes átemelők teljes cseréjét, tekintettel arra, hogy a szerelvények cseréje külön-külön nem hajtható végre költséghatékonyan.

A 2014-ben átadott szennyvíztisztító-telep aránylag újnak tekinthető, azonban a tisztítómű magas szintű műszerezettsége szükségessé teszi azok folyamatos felújítását, cseréjét.

A beépített gépegységek is a jövőben teljes cserére szorulnak.

A GFT a jelenlegi műszaki állapotok figyelembevételével készült.

4./ A beruházási tevékenységhez rendelkezésre álló források bemutatása:

A Isaszeg Önkormányzatával kötött bérleti-üzemeltetési szerződés V/5. pontjában meghatározott bérleti díj összege. Ennek értéke: 8.682 eFt./év + ÁFA.

A MEKH VKEFFO/1169-5/2024 ügyiratszámú „Határozatban foglalt kötelezés teljesítése” levelére hivatkozva a bérleti díj a következőképpen alakul a 2025-ös évtől:

A rendelkezésre álló forráskeret összegéből, a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II.27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 90/C. §. (2) alapján, az I. ütemben a költségterv 15%-át, az előre nem látható körülmények miatt, a rendkívüli helyzetből adódó feladatok elvégzésére, az alábbiak szerint el lett különítve:

Megnevezés	Rendelkezésre álló forrás (nettó eFt.)	Elkülönített összeg (nettó eFt.)	Beruházásra tervezett összeg (nettó eFt.)
I. Ütemnél (1 éves időtartamra):	9.238	1.386	0 Megjegyzés: a tervezett összeg a felújítási és pótlási tervrészben lett tervezve
II. Ütemnél (9 éves időtartamra):	122.816	0	0 Megjegyzés: a tervezett összeg a felújítási és pótlási tervrészben lett tervezve

5./ A beruházási tervrész I. ütemének műszaki leírása, a főbb műszaki jellemzői, és a tervezett költség bemutatása:

A beruházási tervrész 4./ pontjában meghatározott tervezett összeg az I. ütemre: 0 eFt.

Figyelembe véve a területrendezési tervet, az ellátásért felelős Isaszeg Önkormányzat, és a DAKÖV Kft., mint az Isaszeg település víziközmű-szolgáltató, az Isaszeg közműves szennyvízelvezetés- és tisztítás GFT-ben a Beruházási Tervrész I. üteméhez műszaki feladatokat nem határoz meg.

Ennek magyarázata:

1. A jelen GFT Felújítási és Pótlási Tervrészében tervezve lett minden olyan feladat, mely a jelenlegi helyzetben az 4./ pontban meghatározott pénzügyi források biztosítása mellett, a biztonságos és gazdaságos üzemeltetés feltételei biztosítottak.
2. Az elmúlt időszak üzemeltetési tapasztalati, laboratóriumi eredményei bizonyítják, hogy a jelenlegi technológia megfelel az idevonatkozó jogszabályok követelményeinek.
3. Mivel a GFT-et minden évben felülvizsgálják, ezért van lehetőség a jövőben bármilyen jellegű beruházási feladatot tervezni.

Mivel a fenti indoklással a beruházási tervrész I. üteme nem tartalmaz műszaki feladatokat, így a 61/2015. (X.21.) NFM rendelet 2.§ (1) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményeket sem tartalmaz.

6./ A beruházási tervrész II. ütemének műszaki leírása, a főbb műszaki jellemzői, és a tervezett költség bemutatása:

A beruházási tervrész 4./ pontjában meghatározott tervezett összeg a II. ütemre: 0 eFt.

Figyelembe véve a területrendezési tervet, az ellátásért felelős Isaszeg Önkormányzat, és a DAKÖV Kft., mint az Isaszeg település víziközmű-szolgáltató, az Isaszeg közműves szennyvízelvezetés- és tisztítás GFT-ben a Beruházási Tervrész II. üteméhez műszaki feladatokat nem határoz meg.

Ennek magyarázata:

1. A jelen GFT Felújítási és Pótlási Tervrészében tervezve lett minden olyan feladat, mely a jelenlegi helyzetben az 4./ pontban meghatározott pénzügyi források biztosítása mellett, a biztonságos és gazdaságos üzemeltetés feltételei biztosítottak.
2. Az elmúlt időszak üzemeltetési tapasztalati, laboratóriumi eredményei bizonyítják, hogy a jelenlegi technológia megfelel az idevonatkozó jogszabályok követelményeinek.
3. Mivel a GFT-et minden évben felülvizsgálják, ezért van lehetőség a jövőben bármilyen jellegű beruházási feladatot tervezni.

Mivel a fenti indoklással a beruházási tervrész II. üteme nem tartalmaz műszaki feladatokat, így a 61/2015. (X.21.) NFM rendelet 2.§ (2) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményeket sem tartalmaz.

Gördülő fejlesztési terv a 2026. - 2035. időszakra									
BERUHÁZÁSOK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA									
A tervet benyújtó szervezet megnevezése:		ellátásért felelős / ellátásért felelősök képviselője / víziközmű-szolgáltató *							
Víziközmű-szolgáltató megnevezése:		DAKÖV Dabas és Környéke Vízügyi Kft.							
Víziközmű-szolgáltatási ágazat megnevezése:		Isaszeg közműves szennyvízelvezetés és-tisztítás							
Víziközmű-rendszer kódja: **		21-07807-1-001-00-01							
Fontossági sorrend	Beruházás megnevezése	Vízjogi engedély köteles-e a beruházás	Az érintett ellátásért felelős(ök) megnevezése	Tervezett nettó költség (eFt)	Forrás megnevezése***	Megvalósítás várható időtartama		Tervezett időtáv****	
						Kezdés	Befejezés	2026.	2027.-2035.
1.				0					
2.				0					
3.				0					
4.				0					
5.				0					
6.				0					
7.				0					
8.				0					
9.				0					
10.				0					

Tervezett feladatok nettó költsége a teljes ütem tekintetében (eFt.)		Rendelkezésre álló források számszerűsített értéke a teljes ütem tekintetében (eFt)	
I. ütem	0		0
II. ütem	0		0

* a megfelelő szövegrészt aláhúzással kell jelölni
 ** a Hivatal által a működési engedélyben megállapított VKR-kód
 *** amennyiben pénzügyi forrás az adott feladat elvégzésére nem áll rendelkezésre ezt jelölni kell "forráshiány" kifejezéssel
 **** a megfelelő időtávot x-el kell jelölni

ÜZEMBE HELYEZÉSI OKMÁNY
Immateriális javakról, tárgyi eszközökről

- 1.) Immateriális jószág, tárgyi eszköz megnevezése: kávéfőző
- 2.) Immateriális jószág, tárgyi eszköz azonosítója (pld.: gyártási szám, szín, márka, rendszám, sorszám stb.): Philips Series 800 EP0820/00 automata kávéfőző fekete színben
- 3.) Az állomány növekedés oka:
 - a) saját kivitelezésű beruházás, felújítás,
 - b) idegen kivitelezésű beruházás, felújítás
 - c) vásárlás, felújítás,
 - d) térítésmentes munkával történő létrehozás,
 - e) térítés nélküli (visszaadási kötelezettség nélkül) átvétel,
 - f) ajándék, hagyaték,
 - g) többlet.
- 4.) Szállító, térítés nélküli átadó, ajándékozó, hagyaték átadó megnevezése:
Vajda Műszaki és Lakásfelszerelés
- 5.) Az immateriális jószág, tárgyi eszköz üzemeltetési helye (költséghely, szoba, helység)
Isaszegi Polgármesteri Hivatal kis konyha
- 6.) Üzembe helyezésig felmerült beszerzési, előállítási költség: 78.733 Ft Ft
- 7.) Üzembe helyezésig nem számlázott, illetve pénzügyileg nem rendezett, de a beszerzési értékbe beszámítandó összeg: -----
- 8.) Térítés nélkül (visszaadási kötelezettség nélkül) átvett eszköz, illetve az ajándékként, hagyatékként kapott eszköz továbbá - a nem adminisztrációs hibából eredően - többletként fellelt eszköznek az állományba vétel időpontjában ismert piaci értéke: -----
- 9.) A térítésmentes munkával létrehozott eszköz állományba vétel időpontjában ismert piaci értéke: -----
- 10.) Maradvány érték összege: -----
- 11.) Üzembe helyezés (használatba vétel) napja: 2025. július 24.

Az immateriális jószág, tárgyi eszköz üzembe helyezését (használatbavételét) elrendelem.

Isaszeg, 2025. július 24.

.....
szervezet vezetője

.....
üzembe helyezést végző/k/

.....
használatba átvette

.....
szobafelelős

Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft.

2025. évi üzleti terv

Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. 2025. évi üzleti terve

A korábbi Isaszegi Városgazda Nonprofit Kft. a 2025-ös évben a tulajdonos, Isaszeg Város Önkormányzat döntése értelmében több lépcsőben újul meg, melynek részeként változott a főtevékenységünk.

Társaságunk feladatellátási szerződés keretében közreműködött az Önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanokon végzett felújítási munkában, az Önkormányzat által szervezett április 6-i ünnepség szervezésében, a sportpálya gondnoki feladatainak ellátásban, valamint a városi eseményekről történő videóanyagok elkészítésében. Emellett a korábbi évekhez hasonlóan a 2025-ös évben is vállalkozási tevékenységet folytat.

A Tulajdonos döntése értelmében a Társaság az Isaszegi Városüzemeltető Szervezet integrálására került sor, így 2025. július 1-jével létrejött a korábbi nonprofit cég utódjaként az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft.

A Társaság alapító okirata szerinti új főtevékenysége: 8110 '25 Építményüzemeltetés

A Társaság feladatellátási szerződést kötött Isaszeg Város Önkormányzatával. A döntés értelmében a korábbi Isaszegi Városüzemeltető Szervezet feladatai mellett az Önkormányzat egyéb üzemeltetési, karbantartási, beszerzési, rendezvényszervezési és gépjármű karbantartási feladatait is ellátja.

Célunk egy olyan városüzemeltető cég létrehozása, amely az önkormányzati feladatellátást költséghatékonyan és integráltan látja el, vagyis egy helyen összpontosítja az összes városüzemeltetési feladatot. Ennek a működési modellnek a kialakítása folyik a 2025-ös évben.

A Társaság 2025. július 1-jétől az alábbi feladatokat látja el Társaságunk:

- településfejlesztés, településrendezés, településüzemeltetési feladatok ellátása
- az Önkormányzat intézményeinek karbantartási feladatainak ellátása
- az óvodai, iskolai, bölcsődei étkezés adminisztrációs feladatainak ellátása
- közfoglalkoztatásban résztvevők foglalkoztatása
- az Önkormányzat tulajdonában lévő Sportcsarnok, valamint műfüvespálya üzemeltetése, ezen létesítmények tekintetében az intézmény külön szabályzatában rögzítettek szerint
- közterületnek minősülő közpark, sétány, zöldsáv, virágágyás károsítók elleni védekezése

- közterületi berendezések (padok, kerékpártárolók, hulladékgyűjtő edények) telepítése, pótlása, javítása, karbantartása
- közterületnek minősülő közpark, sétány, zöldsáv, továbbá közutat, járdát szegélyező, illetve a közút forgalmát terelő vagy elválasztó területeken a növényzet gondozása, fenntartása,
- közterületnek minősülő közpark, sétány, zöldsáv virágosítása, virágok pótlása, gondozása, virágágyások létesítése, fenntartása
- közterületen lévő fás szárú növények telepítése, fenntartása, kezelése, kivágása, pótlása
- közterületnek minősülő pormentesített, kerti- vagy díszkő burkolattal fedett területek takarítása, burkolatok, gyöngykavicsok pótlása, cseréje
- parlagfű irtás
- útbaigazító táblák kihelyezése és karbantartása
- vízrendezési feladatok ellátása
- közterületi játszóterek üzemeltetése
- ivókutak, szökőkutak műtárgyai és tartozékai üzemeltetése
- temető karbantartása
- utcanév táblák kihelyezése
- nemzeti, nemzetközi ünnepek, rendezvények alkalmával közterületek fellobogozása, a zászlók beszedése, a zászlók cseréje, pótlása
- köztéri hirdető berendezések fenntartása, karbantartása szükség szerinti cseréje, pótlása
- köztéri szobrok és emléktáblák karbantartása
- üres önkormányzati tulajdonú ingatlanok, lakások, valamint nem lakás céljára szolgáló helyiségek folyamatos karbantartása
- közutak, hidak, alagutak üzemeltetése, fenntartása.

További feladataink:

- Hulladékszállítási, -gazdálkodási feladatok ellátása
- irodaszer, valamint tisztítószer beszerzés az Önkormányzat és intézményei részére
- az Önkormányzat tulajdonában lévő, a Társaság használatába átadott valamennyi gépjármű fenntartása, szervizelése, karbantartása
- az Isaszegi Humánszolgáltató Központ, illetve az Isaszegi Polgármesteri Hivatal által használt gépjárművek szervizelési, karbantartási feladatainak ellátása

- az Önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanokon végzett karbantartási, felújítási feladatok ellátása
- önkormányzati vagyonkezeléssel kapcsolatos feladatok ellátása
- az Önkormányzat által szervezett ünnepségek szervezésével, lebonyolításával kapcsolatos feladatokban való közreműködés
- az Önkormányzat kommunikációs feladataiban való közreműködés
- az Önkormányzat tulajdonában lévő Sportpálya gondnoki feladatainak ellátása
- testvérvárosi, partnervárosi kapcsolatok szervezésében való részvétel, külföldi önkormányzatokkal, valamint intézményeikkel és Társaságaikkal való együttműködésben való közreműködés.

A Tulajdonos a feladatellátási szerződésbe foglalt feladatok elvégzéséért támogatásban részesíti a Társaságot.

2025-ben várható bevétel	e Ft
Építőipari kivitelezés:	16 000
Konténeres szállítás:	2 000
Értékpapír számla kamat:	900
Önkormányzati feladatellátás:	100 901
Tankerületi karbantartás:	5 400
Lakossági szolgáltatások:	2 000
Bérleti díjak:	5 200
Eszköz értékesítés:	6 000
Egyéb:	1 000
<u>Tervezett bevételek összesen:</u>	139 401

2025-ben várható ráfordítások	
<i>Anyagjellegű:</i>	
Üzemanyag:	1 300
Építőanyag, karbantartási anyag:	6 000
Gépjármű javítás:	1 600
Könyvelés:	1 400
Bankköltség:	1 500
Közterület karbantartás:	4 500
Szoftver:	100
Ügyvédi díj:	100
Alvállalkozói díjak:	7 500
Irodaszer:	1 500
Tisztítószer:	2 000
Rendezvényszervezés:	1 400
Hulladékkezelés:	200
Foglalkozás egészségügy, munkavédelem:	440

Egyéb anyag:	200
Biztosítás:	400
<i>Személyi jellegű:</i>	
Munkabér, megbízási díj (járulékkal):	103 600
Béren kívüli juttatások (járulékkal):	1 100
 <i>Értékcsökkenés leírás:</i>	 2 700
 <i>Egyéb ráfordítás:</i>	
Gépjármű adó:	700
Iparüzési adó:	700
Egyéb ráfordítás:	400
 <u><i>Tervezett kiadások összesen:</i></u>	 139 340
 Várható eredmény:	 61

FELADATÁTADÁSI SZERZŐDÉS**1. számú módosítás**

amely létrejött egyrészről

Isaszeg Város Önkormányzata (székhelye: 2117 Isaszeg, Rákóczi utca 45.; adószáma: 15730497-2-13 képviseli: Dr. Budaházi Árpád polgármester), mint feladatátadó (a továbbiakban: Önkormányzat),
másrészről

Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság: (székhelye: 2117 Isaszeg, Rákóczi utca 45. adószáma: 22136046-2-13; cégbejegyzési száma: 13 09 129549, képviseli: Gergi-Horgos Mátyás György ügyvezető), mint feladatátvállaló (a továbbiakban: Kft.)
között az alulírott napon és helyen az alábbi feltételekkel:

Előzmények:

A képviselő-testület 94/2025. (V.15) Kt. határozatának megfelelően az IVÜSZ 2025. június 30-ával megszűnt, feladatait a továbbiakban az ISA Works Nonprofit Kft. látja el. A feladatátadási szerződés a felek részéről 2025.06.26-án aláírásra került. Felek a szerződésüket közös megegyezéssel az alábbiakban egészítik ki:

1. 2. számú mellékletének 2. Támogatás című pontját
„c) 2025. július-december hónapra Isaszeg Város Önkormányzat az IVÜSZ részére megállapított éves előirányzat és a záróbeszámolóban szereplő teljesítés különbözete alapján a támogatás összege 67.200.000 Ft. Azzal, hogy a 2025. szeptember 30-ig elutalt összegben felül: október hónapra 14.900.000 Ft, november hónapra 14.900.000 Ft és december hónapra 1.400.000 Ft kerül átutalásra az Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. részére. „
2. 3. számú mellékletének 2. Támogatás című pontját
„c) 2025. július-december hónapra Isaszeg Város Önkormányzat 2025. évi költségvetési rendelet és a feladatátadási szerződés 3. számú melléklet 1. feladatok pontjában szereplő feladatokra megállapított éves előirányzat és annak 2025.06.30-ig teljesített kiadások különbözete alapján a havi támogatás összege 2.310.000 Ft.”

A felek kijelentik, hogy szerződésük egyéb pontjai a továbbiakban változatlanul hatályosak és rájuk nézve kötelező érvényűek.

A Felek képviselői a jelen 1. számú szerződés- módosítást elolvasták és annak értelmezés után, mint akaratukkal mindenben megegyezőt, négy példányban jóváhagyólag írták alá.

Isaszeg, 2025.szeptember

Isaszeg Város Önkormányzata
Dr. Budaházi Árpád
polgármester

Isaszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft.
Gergi-Horgos Mátyás György
ügyvezető

Dézsai Noémi - Gazdálkodási osztályvezető
pénzügyi ellenjegyző

ISASZEGI HÉTSZÍN VIRÁG ÓVODA

OM: 032844

✉ 2117 Isaszeg, Madách u. 11.

E-mail: hetszinvirag@isaszeg.hu

☎:(28)582-231

Adószám: 16792001-1-13

Pedagógiai Program

2025.

Intézmény OM azonosítója	igazgató Bánné Keller Márta
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestület/szakmai munkaközösség nevében: Czeglédi Kinga Alkalmazotti Közösség nevében: x.y.	Szülői Szervezet nevében: Árvai Kinga
A Pedagógiai Program módosítása 2025.09.01. hatályba lépéssel – a magasabb jogszabályban Nkt 26 § (1) bekez. alapján az.....számú Határozatával Fenntartót nem terhel többletköltséget <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div>..... Bánné Keller Márta igazgató</div> <div>..... Dr Budaházi Árpád fenntartó</div> </div>	
Pedagógia Programot az intézmény igazgatója döntési hatáskörben Nkt. 26 § (1) bekez. alapján az intézmény.....számú határozatával jóváhagyta <div style="text-align: center;">..... Bánné Keller Márta igazgató</div>	
Dokumentum jellege: Nyilvános	Érvényessége: 2025.09.01-től visszavonásig
Verziószám:	Készült:
	Iktatószám:
P.H.	

TARTALOMJEGYZÉK

1.BEVEZETŐ.....	5
1.1 Törvényi előírások figyelembevétele.....	6
1.2 Intézményünk nevelési céljai, alapelvei, feladatai	9
1.2.1 Óvodai nevelésünk célja.....	10
1.2.2 Óvodai nevelésünk feladata.....	11
1.3	
KÜLDETÉSNYILATKOZAT.....	32
1.4 Gyermekképünk	35
1.5 Óvodaképünk	36
1.6 Pedagógusképünk.....	38
2. AZ INTÉZMÉNY ADATAI.....	42
2.1 Az óvoda személyi feltételei	43
2.2 Tárgyi feltételek	43
2.3 Intézményünk eszköz rendszere.....	44
2.4 Az óvodába lépés feltételei	44
2.5 Az iskolába lépés feltételei.....	45
2.6 Csoportszerkezet	47
2.7 Gyermekélelmezés.....	48
3. KAPCSOLATTARTÁS.....	48
3.1 Kapcsolattartás a családdal.....	48
3.2 Kapcsolattartás közoktatási intézményekkel és egyéb szervezetekkel.....	52
3.2.1 Óvoda és bölcsőde	52
3.2.2 Óvoda és iskola.....	53
3.2.3 Pedagógiai Szakszolgálat.....	53
3.2.4 Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság.....	53
3.2.5 Egészségügy, gyermek és ifjúságvédő szervek.....	54
3.2.6 Kapcsolat a különböző közművelődési intézményekkel.....	54
3.2.7 Kapcsolatok szakmai szervezetekkel.....	55
3.2.8 Kapcsolat a Fenntartóval	55
3.2.9 Kapcsolat az Egyházakkal	55
3.2.10 Az óvodák közötti kapcsolattartás.....	55
4. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE.....	56
4.1 Sajátos nevelésű igényű gyermekek nevelése.....	56
4.2. Tehetséges gyermekek nevelése.....	60
5. GYERMEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉG	62
5.1 Gyermekvédelem célja.....	62

5.2 A gyermekvédelem feladata.....	63
5.3 Esélyegyenlőségi program	67
6. PEDAGÓGIAI MUNKÁNK TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI	67
6.1 Célja:.....	67
6.2 A tervezés tartalma.....	68
6.3 A fejlesztés keretei	69
6.3.1. Ellenőrzési és értékelési formák, elvek, módszerek.....	69
6.4 A nevelés időkeretei a tervezéshez.....	70
6.4.1 Napirend	70
6.4.2 Hetirend	71
7. NEVELÉSI GYAKORLATUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	72
7.1 Játék és tanulási tevékenység	72
7.1.1 Játék.....	72
7.1.2 A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	74
7.1.3 Társas és közösségi tevékenység	75
7.1.4 Munka jellegű tevékenységek.....	77
7.1.5 Szabadidős tevékenység	79
8. KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE.....	80
8.1 A külső világ tevékeny megismerése	80
8.2 Művészeti tevékenységek.....	82
8.2.1 Verselés, mesélés.....	82
8.2.2 Ének-zene, népi játék, tánc	85
8.2.3 Rajzolás, festés, kézi munka.....	86
8.2.4 Mindennapi mozgás	88
9. ÓVODA ÜNNEPEI, HAGYOMÁNYAI.....	90
10. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	93
11. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	95
MELLÉKLETEK	
➤ Etikai Kódex	
➤ Kötelező Eszköz és Felszerelések Jegyzéke	
➤ Jegyzőkönyvek	

1. BEVEZETŐ

Intézményünk a fővárostól 29 km-re, egy kisvárosban található. Isaszegen a családok összetétele igen változó. Sok a fővárosba bejáró, dolgozó szülő, ugyanakkor megtalálható az alkalmi munkát vállaló, ill. sajnos egyre több a munkát kereső, munkanélküli szülő is. Óvodásaink szociális helyzete igen változatos képet mutat, főként a családok anyagi helyzetében, kulturális körülményeiben.

Tudjuk, hogy a gyerekek megváltozott életkörülményei, a technika fejlődése, az élményforrások csökkenése, a család szerkezetének változásai nagymértékben hatnak a gyermekek fejlődésére. Mindezek figyelembe véve, egy élmény-gazdag óvodát igyekszünk kialakítani, ahol esetenként hátránycsökkentő szerepet töltünk be, ahol a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (a 2011. CXCV. évi törvény a nemzeti köznevelésről) értelmében az óvodák pedagógiai programot készítenek, vagy kész pedagógiai programok közül választanak.

Intézményünk pedagógus közössége a program elkészítése során nagy figyelmet fordított arra, hogy óvodánk meglévő célkitűzései megfeleljenek környezetünk elvárásainak, igényeinek.

Programunk elkészítése során figyelembe vettük a helyi társadalmi elvárásokból felmerülő feladatokat, alkalmazva a már több éve jól bevált, működő nevelési-fejlesztési gyakorlatokat, módszereket, amelyeket Isaszeg város helyi adottságai lehetővé tesznek.

Intézményünkben a Tevékenységközpontú óvodai nevelési program irányelveit követve folyik a nevelés-oktatás, mely program középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést, és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeljük.

Tudatosan, tervszerűen végzett óvodapedagógusi munka, kötetlen, spontán gyermeki tevékenység, játék, jó hangulatú ritmikus mozgás jellemzi napjainkat, ahol reményeink szerint a gyermekeknek igazi gyermekkoruk van.

Óvodánk a város külső csendes, nyugodt kertvárosi részén helyezkedik el. Az Isaszegi Hétszínvirág Óvoda nyolc csoporttal működik. Kedves, családias jellegű, csoportszobái barátságosak, ezért a kisgyermekes szülők nagyon kedvelik. Az óvoda berendezése az egyszerűség, a takarékoság, a praktikusság jegyében készült, a helyi sajátosságot tükröző természetes anyagokból.

Minden csoportszobának egyéni hangulata, arculata van, sok növényrel. Elterjedt szokás, hogy ha nincs szükség a villanyvilágításra, lekapcsoljuk azt.

Az óvoda működése során a rontott (használt) papírt külön tárolóba gyűjtjük, hogy a gyerekek elvihessék onnan rajzolni, hajtogatni esetleg újra hasznosítani stb.

A gyerekek foglalkozási eszközeit, játékait körültekintően vásároljuk meg, például: ne legyen mérgező festékkel bekenve, ne legyen a környezetre káros.

Nagy, de játékokban változatos, gondozott udvarral rendelkezünk. Az udvari mozgásfejlesztő eszközök, környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játékaiknak.

Árnyéket adó fák állnak rendelkezésre. A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.

Az Óvoda minden pedagógusa elkötelezettje a Tevékenységközpontú Óvodai Programnak.

1.1. Törvényi előírások figyelembevétele

Programunk a 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, magában foglalva a hazai és a helyi (városi) óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, a 2011. évi CXC törvényt a nemzeti köznevelésről és a városi közoktatási intézkedési terv irányelveit.

Ezen kívül programunkba az alábbi törvényeket, rendeleteket építettük be:

- 32/1997. (XI.5.) a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 2/2005. (III.1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 1997. tv. XXXI. törvény, a gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 20/2012. EMMI rendelet a kötelező felszerelési- és eszköz jegyzékről
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról

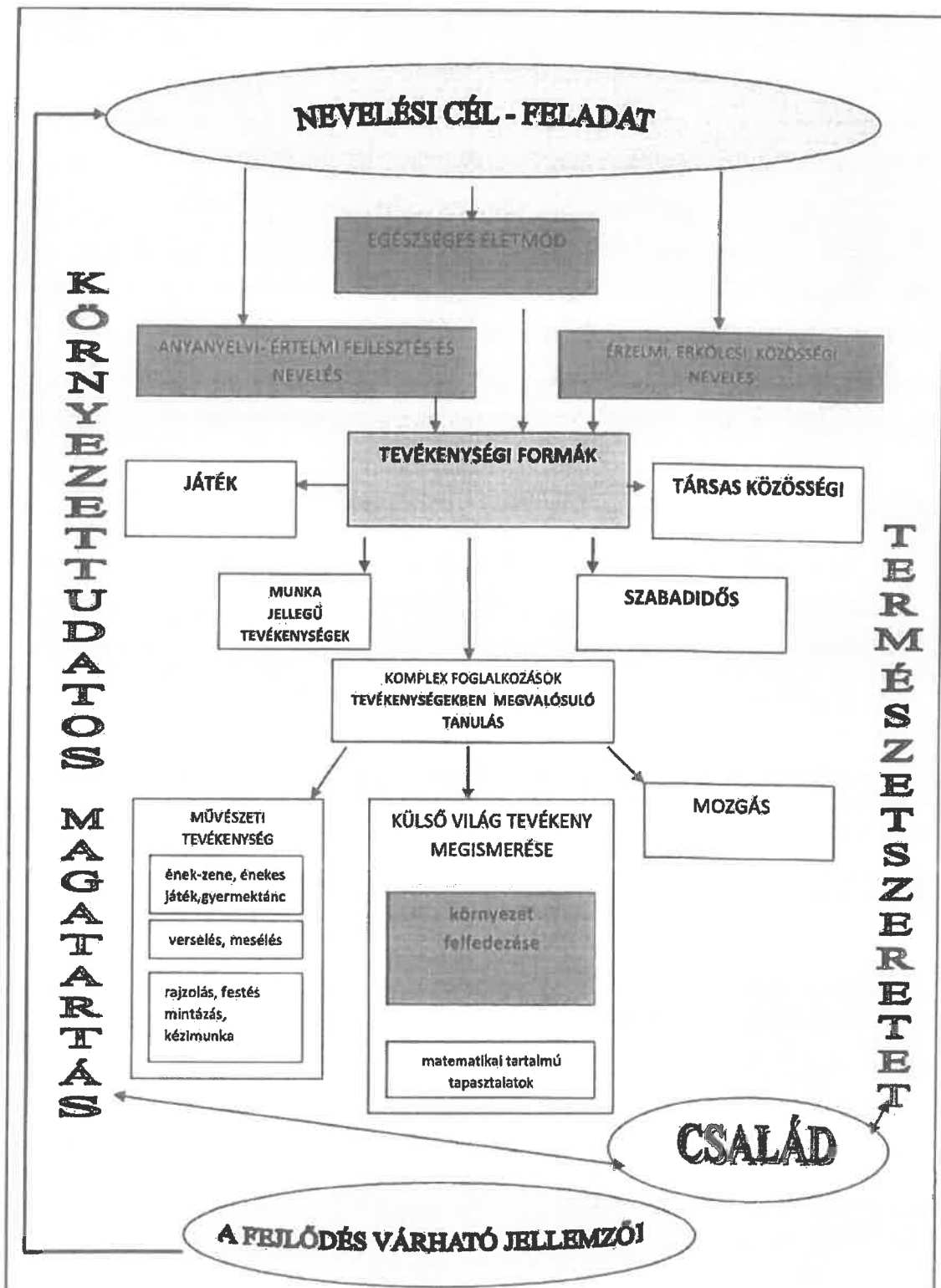
- 2003. évi CXXV. törvény az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról
- 2007. évi I. tv. A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 22/2013. (III. 22.) EMMI rendelete egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról – 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- A pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2021. LXXIX. törvény
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)
- Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- Az Isaszegi Hétszínvirág Óvoda hatályos Alapító Okirata
- Isaszeg Város Önkormányzat hatályos Köznevelési Koncepciója
- Az Isaszegi Hétszínvirág Óvoda nevelőtestületi határozatai

Az óvoda működési és szakmai tevékenységét meghatározó útmutatások (Oktatási Hivatal):

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve
- A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve
- Összevont Önértékelési kézikönyv

- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez
- Kiegészítő útmutató – Óvoda

1.2. Intézményünk nevelési céljai, alapelvei, feladatai

1.2.1 Óvodai nevelésünk célja

A gyermeki személyiség kibontakoztatása tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A **tevékenységközpontú óvodai nevelésünk** során, a gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeljük, a pedagógiai célok, és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítjuk, azaz **kooperációra és kommunikációra** kívánjuk képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket. Komplex módon vesszük figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a gyerekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a tanulási környezet lehetőségeit, korlátait stb. A célok tudatosításából indulunk ki, figyelembe vesszük a tantervi előírásokat, a pedagógiai programunkat.

- ◆ **3 éves kortól a gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése,** amely magában foglalja:
- ◆ **a teljes gyermeki személyiséget fejlesztjük** tevékenységek által és tevékenységeken keresztül. Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését elősegítjük (érzelmi biztonság, szeretetteljes légkör megteremtésével, és sokféle élmény biztosításával)
- ◆ **Célunk az életre való felkészítés** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül)
- ◆ **Kommunikációra és kooperációra nevelés.** Célunk az anyanyelv megismerésére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása. **A kooperáció konkrét tartalma:** a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése. Tudatos érték közvetítő tevékenységre törekszünk- együttműködés, nyitottság, társadalmi érzékenység, előítélet mentesség. A társas kapcsolatok, közösséghez tartozás, egymás segítése, pozitív értékelés, példaadás a mindennapi és a különlegesebb, ünnepi események változatossága során fejlődik.
- ◆ **Differenciált képességfejlesztéssel** az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Óvodánkba beintegráljuk az enyhe értelmi érzékszervi, részképesség zavarokkal küzdő gyermekeket (SNI, BTMN). Felzárkóztatjuk a rászorulókat, illetve segítjük a kiemelkedő képességűeket fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógypedagógus bevonásával (átgondolt, megtervezett egyéni fejlesztéssel). Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében biztosítjuk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek átgondolt, megtervezett egyéni fejlesztését. A gyermeki személyiségek sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárjuk

fel, a tevékenységekben és a játék során megfigyeljük, ezt felhasználjuk a tervezőmunkában.

- ♦ **Programunkban kiemelt szerepet kap a környezet tevékeny megismerésére** nevelés, környezettudatos magatartás alakítása, környezetvédelem. Játékos tevékenység közben, környezettudatos magatartás, környezetre figyelő, környezetét védő életvitel alapjainak lerakása, az állatok és növények szeretetére, tiszteletére és óvására nevelés. A környezettudatos magatartás megalapozása.
- ♦ Az egészség, mint érték fontosságának tudatosítása.
- ♦ A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- ♦ A játéknak kiemelt szerepet tulajdonítunk. A gyermek dolga jót, és jól játszani az óvodában.

1.2.2. Óvodai nevelésünk feladata

Legfőbb feladatunk az óvodáskorú gyermekeink testi-lelki szükségleteit kielégítése.

- ♦ **Feladatunk az életre való felkészítés** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével. (Képesség fejlesztéssel felzárkóztatjuk a rászorulókat, illetve segítjük a kiemelkedő képességűeket fejlesztő pedagógus, logopédus bevonásával. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára átgondolt, megtervezett egyéni fejlesztésben részesítjük őket.
- ♦ Nevelésünk során hangsúlyozzuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család feladata és kötelessége, az óvodai nevelés ebben kiegészítő szerepet játszanak.

Ezen belül:

- Egészséges életmód alakítása
- Érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- Anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Nevelési programunk lényege, hogy a képességfejlesztést a **gyermekek tevékenységei** által, azok segítségével kívánjuk megvalósítani. Helyet, időt, eszközöket és pedagógiai segítséget nyújtunk a tevékenységek végzéséhez.

Nevelésünk tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes

feladatrendszerén keresztül valósul meg.

- A feladatrendszer elemei:**
- játék és tanulási tevékenység,
 - társas és közösségi tevékenység,
 - munkatevékenység,
 - szabadidős tevékenység.

A gyakorlatban nem különülnek el egymástól, hanem egymást átszöve érvényesülnek, és a különböző tevékenységek komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Tudatosan tervezzük a tevékenység céljainak megfelelő stratégiákat, módszereket, eszközöket.

Szeretet teljes, nyugodt, biztonságos légkör kialakításával biztosítjuk a **gyermeki szükségletek** kielégítését a testi, szociális és érzelmi képességek kibontakoztatását, a harmonikus személyiség fejlesztését.

Az óvodában minden gyermeket megértéssel, figyelemmel veszünk körül, hogy érezze milyen fontos számunkra, illetve lássa meg azt, hogy mindenki ugyanolyan fontos a csoportban.

Folyamatosan szoktatjuk őket arra, hogy másokat is hallgassanak meg figyeljenek oda egymásra.

- Legfőbb alapelveink: nyitottság, tolerancia, szeretetteljesség, következetesség, az elfogadó attitűd. Egészséges óvodai környezetet biztosítunk.
- Szeretetteljes biztonságot nyújtó légkört teremtünk.
- A gyermekeket körültekintően gondozzuk.
- Fizikai szükségleteire figyelünk.
- Ráfigyelünk mindenkire (egyéni bánásmód)
- Fejlesztjük a másokra való odafigyelést, megbecsülést

Az óvodáskorú gyermek **tevékenykedő lény**. Szeretne mindent megismerni, megtapasztalni.

Mindenre kíváncsi. Ezt kell figyelembe vennünk és minden alkalmat meg kell ragadnunk arra, hogy tevékenységek során tapasztalatot szerezhessen. Fejlődése fejlesztése nem képzelhető el tevékenységek nélkül.

A tevékenység eszköz arra, hogy képességei fejlődjenek. Változatos tevékenységeket kell biztosítanunk ahhoz, képességeiket kibontakoztassuk.

- Érzelmekre épülő nyugodt légkör biztosítása.
- Biztonságérzet megteremtése (szabályok kialakítása és gyakoroltatása.)
- Kölcsönös tiszteletadás.
- Eszközhasználati biztonság.

- Ötletadás.
- Ösztönzés. (bátorítás)
- Bizalom.
- Helyes, reális értékelés. (önértékelés)

Kooperációra és kommunikációra kívánjuk képessé tenni óvodás korban a gyermekeket. A kooperáció konkrét tartalma: a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös

összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése. A kommunikáció pedig segít megértetni másokkal, hogy mit szeretne. A társas érintkezés legjobb, legegyszerűbb eszköze. Ehhez elengedhetetlen feltétel, hogy a kisgyermek meg tanuljon **beszélni, lehetőleg érthetően.**

Ugyanakkor úgy kell tudni beszélni, hogy el is érje, amit akar. Tehát az a legoptimálisabb, ha kommunikáció a kooperációval kölcsönhatásban van. Fokozatosan alakul ki a kölcsönös együttműködés gyermek és felnőtt, gyermek és gyermek között

Feladatunk, hogy kialakítsuk a gyerekekben:

- Kommunikációs képességet.
- Érthető beszédet.
- A társas érintkezés szabályait.
- Megfelelő hangnemet.
- Együttműködési hajlandóságot.
- Alkalmazkodó képességet.
- Az elfogadást. (mint embert, mint mások ötletét)
- Mások ötleteinek tovább gondolását.
- A kevésbé vonzó szerep elvállalását.
- Vegyék észre, ha a másik gyermek segítségre szorul.
- Alkalmazkodni tudást a szabályokhoz
- Képességet az együttműködésre.

Fontos feladatunknak tekintjük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartásával az egészséges harmonikus személyiségfejlesztést, a sikeres testi, szociális és értelmi érettség kialakítását. A gyerekek tevékenységét, a tanulási folyamatot tartjuk szem előtt. A tanulási zavarok megelőzésére, illetve a meg lévő részképességi zavarok, testi, érzékszervi, mozgás, beszéd, szellemi fogyatékosok, valamint magatartási zavarokkal küzdők fejlesztéséhez speciális eszközökre és fejlesztésre van szükség,

melyet szakemberek végeznek. Óvodánkban képzett fejlesztő pedagógusok segítik, a részképesség zavarokkal küzdő, hátrányos helyzetben lévő gyerekek felzárkóztatását, a tehetségek kibontakoztatását. Az integrált fejlesztést gyógypedagógus bevonásával végezzük. Ezek a fejlesztések tervszerűen folyamatosan történnek. Minden esetben-játékban vagy játékos tevékenységben valósul meg. Ha igaz, hogy a biztonságos, nyugodt, derűs légkör fontos a gyermekek számára, akkor a differenciált fejlesztést igénylők számára hatványozottan igaz ez az állítás. Elengedhetetlen az elismerés, a jól elvégzett feladat után.

- Figyeljünk oda minden gyermekre. (egyéni bánásmód)
- használjuk a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket
- A fejlesztés illeszkedjen a programba.
- Építsen a gyermek érzelmi és belső motivációjára.
- Illeszkedjen a gyermek spontán tevékenységébe.
- Minden fejlesztés komplexen valósuljon meg.
- többféle módszertani megoldásban gondolkodunk
- Minden esetben mozgásfejlesztéssel kezdjük.
- Segítsük a SNI –s, BTMN-s gyermekek fejlődését tervszerű fejlesztéssel.
- Segítsük és értsük meg családjukat.
- Ismerjük meg a családok szokásait.
- Segítsünk az esélyteremtésben a halmozottan hátrányos helyzetűeknek.
- Minden halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket egyéni bánásmódban részesítjük, igény esetén gondoskodunk fejlesztéséről
- Mérjük fel a tehetségeket.
- Segítsünk kibontakozni a tehetségeket.
- Tanítsuk meg őket arra, hogy minden ember más, s ezt fogadják el.

Környezetünk megismeréséhez minél több lehetőséget próbálunk biztosítani.

A természet-, környezetvédelmi feladatok kiemelt szerepet kapnak, középpontba helyezve lakóhelyünk az épített, valamint a természeti környezet megismerésére, védelmére, irányuló tevékenységek szervezését (pl. fák védelme, faültetés, madárvédelem, hulladék kezelése és felhasználása, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság). A tanulás tanulásának megvalósítása játékkal, szenzitív módszerekkel életközösségek terepi tapasztaltatásával,

felfedezéssel projektmódszer alkalmazásával. Színes, gyermek közeli programokkal készülünk az ünnepekre.

Zöld ünnepek megünneplése. (október 4. Állatok világnapja, március 22. Víz világnapja, április 22. Föld napja, május 10. Madarak fák napja)

A helyi adottságok (Rákos patak) kiaknázásával lehetőség nyílik a természet változásainak folyamatos megfigyelésére, felfedezésére, a gyermeki rácsodálkozásra.

A kirándulások során a természetes, eredeti környezetben tapasztalatszerzés, élménygyűjtés, egyedi természeti kincseink megismerése élőben és a megfelelő viselkedési forma gyakorlása; a természetvédelmet közvetlenül gyakorolják, közösen éljük meg (nem szakítjuk le a virágokat, nem tördeljük a fák ágait, nem bántjuk az állatokat).

Megtapasztalják a természetgyógyító erejét, a csendet.

Elengedhetetlen az óvodás gyermek szociális életképességének növelése érdekében fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzet megteremtése.

Fejlesztjük:

- Érzékszerveiket.
- Érzelmeiket.
- Igényességüket.
- Esztétikai ízlésüket
- Ismertessük meg környezetünk szépségével.
- Figyeltessük meg a természet változásait.
- Csodálkoztassuk rá őket a szépre.
- Keltsük fel érdeklődésüket a természet csodái iránt.
- Figyeljenek meg szép építményeket környezetünkben.
- Kísérletezzenek.
- Ismerjék meg az évszakok virágait.
- Szeressék és tiszteljék az állatokat.
- Ismerjenek föl állatokat képről.
- Tiszteljék önmagukat és másokat.
- Óvják, védjék a természetet és környezetüket.
- Segítsenek gondozásában, alakításában.

Lehetőséget biztosítunk, (hely, idő, eszköz) a mindennapos mozgásra, testedzésre, sétára, levegőzésre, amely **feltétele az egészséges életmód alakítására.**

- Vigyünk őket minden nap az udvarra.
- Sétáljunk gyakran.
- Mozgassuk meg őket naponta.
- Biztosítsunk számukra érdekes és változatos mozgáslehetőséget a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
- Gondoskodjunk róla, hogy a csoportban, mindig legyen nyitva ablak.
- A játékokat gyakran mossuk, fertőtlenítsük.

A játék a gyermek fejlődésében alapvető, semmivel sem helyettesíthető tevékenységi forma.

A játéknak nincsenek időbeni, térbeni és eszköz határai. Önkéntes örömmel végzett tevékenység.

Addig játszhat, ameddig jól érzi magát benne. A tárgyakat helyettesítheti másokkal. A játék áthatja minden napos tevékenységünket és képet ad gyermekeink testi, szociális és mentális fejlettségéről. Nevelési céljaink megvalósításának legfőbb színtere. Kiemelt feladatunk a helyes egyensúly fenntartása, az önfeledt játék és a tevékenységbe ágyazott tanulás között.

A játékhoz biztosítsunk:

- Szeretetteljes légkört.
- Biztonságot.
- Megfelelő időt.
- Eszközt.
- Élmény lehetőséget.
- Teret, illetve kuckókat, hogy a játszó gyerekek egymást ne zavarják.
- Ötleteket.
- Jelenlétet, ha segítségre van szüksége ott legyünk.

Egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztési program:

Az egészséges életmódra nevelés a gyermek testi-lelki szükségletéből következik. Először is megfelelő **életkorhoz igazodó napirendre**, rendszeres életritmusra van szüksége minden gyermeknek. Az ugyanabban az időben végzett tevékenységek (étkezés, mindennapos testnevelés) segítik a gyermek eligazodását időben, szabályozzák tevékenységüket.

A **gondozásnak** programunkban alapvető szerepe van, az egész óvodai életet átszövi. A gondozási feladatok során szorossá válik az óvónő-gyermek, dajka-gyermek kapcsolat. A felnőttek mintát adnak a gyermek számára. A **testápolás, öltözködés, étkezés, önkiszolgálás** közben fejlődik, fejlesztődik a gyermek. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése alakítja énképét és segíti az önállóvá válását, siker esetén növeli önbecsülését. **Étkezések** során, mozgása, érzékszervei finomodnak, téri tájékozódása testfogalma fejlődik. A **pihenéshez nyugodt légkör** szükséges. A ráhangolódást tehetjük halk mesével, verssel, andalító zenével. Az intézményben lehetőség van napi háromszori étkezést igényelni azon gyermekeknek, akiknek ezt szülei kérik. Az ételek változatosak, de a szülők ezt naponta kiegészítik vitaminnal. (zöldséggel-, gyümölcscsel).

Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása. Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

Célja:

Az egészséges életmódra nevelés egyik pillére a jó napirend. Ez szabályozza tevékenységeit, ritmust ad a napjaiknak s mindezek kihatnak az életfolyamataira. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének, az egészségmegőrző szokások kialakításának programunkban kiemelt jelentősége van. Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére, egészséges életvitelre történő felkészítés. A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembevételével a gondozási tevékenységgel a mozgásigény kielégítésével az egészség védelme. Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása.

Feladatok:

Óvodai nevelésünk egyik alapvető feladata a gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítése, a testi-lelki harmónia megteremtése. Feladatunk a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése. Fontos, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének biztosítása. Elengedhetetlen a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása és megőrzése. Ebben, is mint minden területen elengedhetetlen az együttműködés az óvónő-óvónő, óvónő-dajka között.

- A napirend igazodjon életkorhoz, évszakhoz.
- A gyermekek gondozása, testi, fiziológiai szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- Harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód, testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés, az egészségmegőrző szokásainak alakítása
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása a környezettudatos magatartás megalapozása
- Megfelelő szakemberek bevonásával speciális-szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása
- Vegye figyelembe a gyermek mozgásigényét.
- Töltsünk minél több időt szabadlevegőn.
- Nyáron adjunk lehetőséget a pancsolásra (ezzel is edzve szervezetünket).
- Erős nap ellen húzódjanak árnyékba, viseljenek kalapot, kenjük be őket naptejjel. illetve erős UVB sugárzás esetén vigyük őket vissza a csoportba.
- Az étkezéshez gondozáshoz megfelelő idő biztosítása.
- Biztosítsuk, hogy egész nap folyamán legyen a csoportban ivóvíz.
- A gyermek jó komfortérzetének, jó közérzetének biztosítása.
- Bensőséges kapcsolat felnőtt és gyermek között. Helyes szokások alakítása.
- Mintaadás.
- A tevékenység során egyéni fejlesztés.(hátrányok csökkentése, SNI)
- Differenciált feladatok.

- Sikerélményhez juttatás.
- Érzékszervek, téri tájékozódás test fogalom fejlesztése.
- Helyes étkezési szokások, esztétikai érzék fejlesztése.
- A pihenéshez nyugodt légkör megteremtése.
- Szokásainak kialakítása (a munkánál)

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset - megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészséges táplálkozás

Az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének (komplettálásának) szorgalmazását szolgálja.

Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi - szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda étkezését biztosító kapcsolattartójával havonta történik egyeztetés az étlap összeállításáról, melyhez az NEBIH ajánlást vesszük figyelembe. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer - csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania.

Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,

(4) tej és tejtermék,

(5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Nincs azonban egyetlen olyan táplálék, ételféleség sem, amely a felsorolt alapélelmiszer-csoportokban található szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben tartalmazná.

Az óvodai ételmezés jelenleg nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.
- Szerveznek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként legalább egy-két gyümölcs - és zöldség-napot.
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek), játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).
- A nevelési évsorán legalább 2 alkalommal kerül lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő szervezett tevékenység az 5-7 évesek körében.

- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek őszi zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók. és a salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

Az étkezések során előforduló minden féle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélget a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét. A gyermekek számára eddig ismeretlen ételek bemutatása, elfogadtatása, új ízekhez szoktatás, játékos alkalmak szervezése arra, hogy egyszerűbb ételek elkészítésének részesei legyenek. Az eltérő étvágyak tiszteletben tartása, törekvés a szélsőségek csökkentésére.

A mindenkori folyadékigény biztosítása folyamatosan. A kulturált étkezés szokássá alakítása: életkortól és fejlettségtől függően, étkezéshez szükséges eszközök önálló és helyes használatának, helyes testtartás, étkezési technikák megismertetése (töltés, merés), esztétikus terítés biztosítása (önkiszolgálással, naposi munkával), igény kialakítása a környezet rendjének megóvására. A táplálék allergiás gyermekek eltérő szükségleteinek fokozott figyelembevétele. Az enyhe értelmi és beszéd fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében amennyiben szükséges az étkezéshez kapcsolódó speciális gondozási feladatok ellátása a szakember irányítása alapján.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervez mozgástevékenységet (udvaron).

Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.

Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosít a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős nap sugárzás miatt a 11 - 15 óra közötti időszak). A mozgás anyagát lásd mozgás fejezetben. Beszéd fogyatékos és értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében specialitások lásd. mozgás tevékenység fejezetben.

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniáját a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.

A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Állandó és alkalmi jellegű feladatok: (gyakoribb megbetegedések járványok idején): zsebkendő használata, kézmosás (tüsszentés után is!), kellő folyadék biztosítása, fertőtlenítés.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.

Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülővel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz.

Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása. A ruhák fel – levételének helyes sorrendjének, és azok épségének megóvása, tárolási rend kialakítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi – biztosítja a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.

Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában két hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával. Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása. Az óvoda gyermek saját testi gondozásának megtanítása és

mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sőtán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet. A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével. A Szakértői Bizottság logopédusával konzultál, aki hetente kétszer tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztőfoglalkozásokat megtervezi. A Szakértői Bizottság pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki évi rendszerességgel megvizsgálja a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára fogadja őket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába. Beszéd fogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a tevékenységhez kapcsoló szókincs kialakítására, kommunikációs helyzetek fejlesztő kihasználására. Az enyhe értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében a mentális és testi komfortérzet optimális megteremtése kiemelten fontos, megfelelő egyéni megsegítéssel.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének.

Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért.

Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések.

A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben

kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan.

Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (lebarnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erő kifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkérmények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

A bántalmazás, erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális

sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt -bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások

támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyermek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk.

A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja.

Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy késztetése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermekfelhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket.

Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl -ismételten -fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása.

Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek-és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős személyéről (igazgató), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny".

Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkalni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

Beszéd fogyatékos és az enyhe értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében az érdekvédelmi tevékenységeknek szerepe kiemelkedő, az esetlegesen előforduló tünetek azonnali kivizsgálása, jelzése a szakemberek irányába.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkal, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják,

hogyan egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képpolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma. A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ – ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a fejlesztő szobában található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

E tevékenységek mindennapos gyakorlásához az eszközök fokozott segítséget biztosítanak.

Az öltözködéssel lehetőséget adunk az öltözködéshez szükséges technikák elsajátítására (gombolás, kötés, fűzés, stb.). Bármikor elővehetik (motiváltság), adott a problémahelyzet, megoldásuk sikerélmény. A víz-öntögetős játékok fontos tapasztalatokat nyújtanak a folyadékok tulajdonságairól, kezelésükről. A kanalizálás, mérés, a csipesz használata ügyesít, javítja a finommozgásokat. Beszédfogyatékos és értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek különösen veszélyeztetettek e területen, fokozott figyelemmel kell segíteni napi tevékenységeiket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek figyelnek saját külsejükre, ruházatuk rendezettségére. Igényükké válik a higiéniai szabályok betartása. Önállóak: a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és használatában, a WC használatában, fogápolásban, öltözködésben, helyes sorrendjének

megválasztásában, önkiszolgáláskor, mindennapi szükségleteik kielégítésében, a kimerített étel mennyiségének megítélésében, a hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában, Megfelelően használják: az evőeszközöket, egyéb eszközöket, a környezetük tisztántartására szolgáló eszközöket. Tudnak: cipőt fűzni, kötni, gombolni, teríteni, hajtogatni, ajtót nyitni-csukni, csendesen közlekedni, lépcsőn járni, természetes ülő testtartással asztal mellett ülni. Ismerik: a kulturált étkezés szokásait (csukott szájjal rág, ügyel a tisztaságra), a zsebkendő használat módját, szükségességét, ruházatuk tisztántartási lehetőségeit, a rendetlenség megelőzését, a rendetlenség megszüntetésének módjait, alakulóban környezettudatos magatartásuk.

Segítenek: a környezet tisztántartására, a rend megőrzésére irányuló tevékenységben, a kisebbeknek a különböző (önellátó és egyéb) tevékenységekben. Eljutnak: az első alakváltozáshoz (testarányok, fogváltás), összerendezettebb mozgáshoz, testi szükségleteik szándékos irányításáig. Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne.

Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri.

Érzelmi nevelés, erkölcsi nevelés, értékorientált közösségi nevelés és szocializáció

Célunk, hogy gyermekeinket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel léghő vegye körül. A közös élményekre épülő közös tevékenységek segítik a szocializáció fejlődését. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás feladattudat, szabálytudat) a szokás-és normarendszerének megalapozását. A hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek sajátos törődést igényelnek, szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Feladat:

- Biztosítjuk számukra, hogy kedvező érzelmi hatások ériék őket.
- Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

- Teret biztosítunk a gyermek szociális érzékenységének és önértékesítő törekvésének.
- Egyéni bánásmódot alkalmazunk és szeretetteljes odafordulást.
- A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása.
- Az óvodai élet megszervezése során lehetőséget biztosítunk a felzárkóztatásra és a tehetséggondozásra.
- Segítjük baráti kapcsolatok alakulását.
- Kialakítjuk bennük az összetartozás érzését, a toleranciát, a megértést, az alkalmazkodást.
- Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket
- Lehetővé teszi a helyes viselkedési normák, a mintaként szolgáló cselekvések, a kommunikáció, együttműködés megismerését.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek képes kapcsolatot teremteni az óvodában a felnőttekkel és gyermekekkel.
- Érzelmileg biztonságban érzi magát.
- Képes a másságot elfogadni /etnikum, testi- lelki fogyatékoság, kiemelkedő képesség, túlmozgás stb. /.
- Képes a csoport életében aktívan részt venni, a kevésbé kedvelt feladatok elvégzéséhez kellő akaraterővel rendelkezik.
- Képes az együttjátszásra, a játék vezetésére, vagy aktív bekapcsolódásra.
- Képes általában derűsen viselkedni, negatív érzéseit is ki tudja mutatni.
- Kellő önuralommal rendelkezik, értékeli saját előnyeit, kezdi megérezni és elfogadni hátrányait.
- Képes rácsodálkozni a világra, észreveszi a szépet, elítéli a rosszat.
- SNI-s gyermek ne bántsa, ne zavarja társait, sérelmét ne torolja meg, ha gondja van, kérjen segítséget!

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés

Cél:

Kooperációra és kommunikációra kívánjuk képessé tenni óvodás korban a gyermekeket. Célunk az anyanyelv megismerésére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása. **A kooperáció konkrét tartalma:** a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése.

Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikációkülönböző formáinak alakítása-helyes mintaadással, az óvodai tevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére fordítunk figyelmet.

Feladat:

Az értelmi nevelés feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt, az értelmi képességek (érzékelés, észlelés emlékezet, figyelem képzelet, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése.)

- Szeretetteljes légkört kialakítva beszélő környezet biztosítása, helyes mintaadás, szabály közvetítéssel.
- Természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése,
- a gyermek meghallgatása a gyermeki kérdések támogatása, a válaszok igénylése.
- Építünk a gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, és további élmények átélésére adjunk lehetőséget.
- Odafigyelünk arra, hogy kérdéseire választ kapjon.
- A gyerekek közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönözzük- egymás meghallgatása, saját álláspont kifejtése, megélt érzelmek kifejezése, megoldások találása
- Pozitív példák megerősítése
- Különböző problémahelyzet biztosításával elősegítjük a problémamegoldó, önálló gondolkodás fejlődését. Problémahelyzet elé elsősorban az irányított játék során állítjuk a gyermeket, így alkalmazzuk a gyakorló játékban, szerepjátékban, építőjátékban stb.

- Fogalomhasználatunk pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű legyen. Az óvodás korosztályon belül figyelembe vesszük a további korcsoportok fejlettségét.
- Tudatosan törekszünk a gyermekek motiválására, aktivizálására.
- Kihasználjuk a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a megismerő funkciók és önálló felfedezés gyakorlására.

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek aktívan használja szókincsét
- Ismeri a szavak jelentését
- Helyesen használja a névmásokat, névutókat.
- Tisztán ejti a hangokat.
- Beszéde a beszédhelyzethez igazodó.
- Jól érthető, megfelelőek a hangsúlyok.
- Megfelelő beszéde hangereje, jó a beszédgyorsasága.
- Tud megadott témáról összefüggően beszélni.
- Gondolatait ki tudja fejezni.
- Beszédében alkalmazni tudja megszerzett tudását.
- Törekszik arra, hogy időbeni sorrendben, illetve logikai sorrendben mondja el az eseményt (nem mindig sikerül, de ez természetes)
- Figyelmesen türelmesen végig hallgatja társait, az óvó nénit.

1.3. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Ha a gyerekek kritizálva élnek,

Megtanulnak megbélyegzettek lenni.

Ha a gyerekek ellenségeskedésben élnek,

Megtanulnak veszekedni.

Ha a gyerekek kicsúfolva élnek,

Megtanulnak szégyenlősnek lenni.

Ha a gyerekek megszégyenítve élnek,

Megtanulják bűnösnek érezni magukat.

Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni.
Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bízni.
Ha a gyerekek dicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni magukat.
Ha a gyerekek méltányosságban élnek,
Megtanulják az igazságosságot.
Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat,
Megtanulnak hittel élni.
Ha a gyerekek megerősítve élnek,
Megtanulják magukat szeretni.
Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek,
Megtanulják megtalálni a szeretetet a világban.
A Te gyereked miben él?

Dorothy Law Nolte

Tevékenységek központú Óvodai Nevelési Programmal dolgozunk, melynek alapja a 3 éves kortól az iskolaérettség eléréséig a gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja a gyermeki személyiség fejlesztését és az életre való felkészítést a tevékenységek által a tevékenységeken keresztül. Intézményünkben legfőbb tevékenység a játék.

Azért dolgozunk, hogy a gyermekek harmonikus személyiségének életkorra jellemző tulajdonságait kibontakoztassuk és erősítsük. Fejlesszük a gyermekek beszédképességét, erősítsük önállóságát, megalapozzuk és növeljük önbecsülését. Segítsük az akadályozott és részképesség zavarokkal küzdő, valamint a kiemelkedő képességű gyermekeket, és a másság elfogadását.

Olyan óvodába várjuk a gyerekeket, ahol szeretetben, családias, derűs, nyugodt légkörben, biztonságban tölthetik egész napjukat, személyiségüket fejlesztő játékok közt válogathatnak és sokéves gyakorlattal rendelkező, gyermekszerető óvónők, dajkák veszik őket körül.

Szellemiségében a környezeti nevelés alapján működik itt. A helyi pedagógiai program a környezeti nevelésre épít.

A gyerekek nevelése életkorhoz igazodó, tevékenységközpontú módszerekkel zajlik.

Zöld ünnepeink kiemelt szervezésével szeretnénk a természet a környezet szépsége felé irányítani a gyermekek figyelmét, illetve annak védelmére, szeretetére.

- Az óvoda külső és belső kommunikációs tevékenységében megjelenik a környezetvédelem témaköre (pl. ünnepek, óvodai programok, stb.)

- **Kiemelt feladatunk az egészséges életmódra nevelés**, melyet a rendszeres mindennapos együtt mozgással a szabadban, sok sétával, a napi zöldség és gyümölcsnapok stb. szervezésével valósítjuk meg.

- **Nagy gondot fordítunk a hazaszeretet, anyanyelv szeretetére nevelésre**, - Naponta mesét hallgathatnak, verset tanulhatnak.

Törekszünk a kommunikáció és kooperáció fejlesztésére.

- **Komolyan vesszük, hogy az óvodás gyermek fő tevékenysége a játék.** Időnk nagy részét játékkal töltjük, s ha lehetséges a tanulást is játékba integráltan végezzük.

- Változatos udvari játékok között mozoghatnak, tölthetik szabadidejüket.

- **Befogadó óvoda vagyunk**, ami azt jelenti, hogy beintegrálunk testi, érzékszervi enyhe értelmi fogyatékos gyermekeket is.

- Részképesség elakadás esetén, hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásához, tehetségek kibontakoztatásához fejlesztőpedagógus nyújt segítséget.

Minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférés lehetőségét.

Célunk az, hogy a gyermekek:

- Szívesen járjanak óvodába, érezzék ott biztonságban magukat;
- Fejlődjenek egyéni tempójuknak, érési sajátosságaiknak megfelelően;
- Kapjanak segítséget akadályozottságuk leküzdéséhez;
- Legyenek aktív résztvevői a társas-kapcsolatoknak, fogadják el a másságot;
- Tudjanak egymással és a felnőttekkel kommunikálni,
- Legyenek tisztába önmaguk értékeivel,
- Szeressék, védjék, tiszteljék önmagukat, a másik embert és a természetet!

Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

1.4. Gyermekképünk

Tiszteletben tartjuk, hogy az ember mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Komplex nevelői hatásokkal biztosítjuk, hogy az óvodánkba járó gyermekek **öntevékeny, boldog, alkotni tudó személyisége** erősödjön. Olyan tulajdonságokkal rendelkeznek gyermekeink, amelyek az eredményes életvezetés szempontjából lényegesek. Elfogadják a különbözőséget, ismerik és képesek kielégíteni saját szükségleteiket. Nyitottak, eredményesen **kommunikálnak**, tudnak **együttműködni** társaikkal, a különbözőségekkel természetes módon tudnak együtt élni, koruknak megfelelő mértékben empátikusak, szolidárisak (HH, HHH migráns és SNI gyermekekkel). Testi-lelki harmóniában vannak önmagukkal és környezetükkel.

Fejlődésük önmagukhoz mérten folyamatos, amelyben természetes módon megmutatkozhat a

kiemelkedő ugrásszerű fejlődés, a stagnálás, vagy esetenkénti visszaesés is. Folyamatosan és rendszeresen nyomon követjük fejlődésüket, melyet az ovikrétában rögzítünk.

A gyermek tisztelete, a belé vetett bizalom, az iránta érzett felelősség a jól szervezett óvodai életben optimális talaja a nyitott személyiség kibontakoztatásának.

Meggyőződésünk, hogy a **családdal együttműködve** lehet igazán kiegyensúlyozott, boldog gyermeket nevelni.

Minden gyermek sajátos egyedi öröklött tulajdonságokkal, személyiségjegyekkel rendelkező egyszeri, megismételhetetlen, fejlődő személyiség. Fejlődését meghatározza öröklött tulajdonságai, szociokulturális környezete, és a környezeti hatások. Az óvodás évek alatt minden gyermeket személyiségének, képességeinek megfelelő egyéni bánásmódban, és fejlesztésben részesítünk.

Célunk, hogy gyermekeink optimális mértékben fejlődjenek, legyenek vidámak, kiegyensúlyozottak. Önként, örömmel vegyenek részt minden tevékenységben. Őrizzék meg a természetes kíváncsiságukat, óvják, védjék, alakítsák környezetüket. Kéréseiket, véleményüket bátran, őszintén nyilvánítsák ki, tudjanak örülni. Konfliktushelyzetben a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönözzük őket.

1.5. Óvodaképük

Óvodánk a nemzeti köznevelési törvény értelmében a gyermekek harmadik életévétől az iskolába lépésig nevelési intézmény. A gyermek nevelése során kiemelt feladatunk, hogy az óvónő – védő, szociális, nevelő –személyiségfejlesztő funkciók maradéktalan érvényesítésével segítsük a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlődését az egyéni sajátosságok, és a gyermekenként eltérő fejlődési ütem testi-lelki, szükségleteinek figyelembevételével.

Ennek érdekében nevelőmunkánk során az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai légkörben a sokszínű, életkornak és fejlettségnek megfelelő gyermeki tevékenységek közül kiemelt szerepet szánunk a játéknak. Játékos tevékenység közben: környezettudatos magatartás, környezetre figyelő, környezetét védő életvitel alapjainak lerakására.

Az óvodapedagógusok viselkedésének mintája alapján a következő emberi értékeket közvetítjük: nyitottság, őszinteség, másság elfogadása, tiszteletben tartása, a szeretet gazdag, változatos megnyilvánulási formái.

Óvodánkban minden gyermeket megillet személyiségének feltétel nélküli elfogadása, a szeretet, az együttérzés, szükségleteinek kielégítése, a fejlődését elősegítő egyéni bánásmód.

Olyan légkört próbálunk teremteni, ahol felnőtt és gyermek egyaránt jól érzi magát. Óvodásaink számára biztosítani kívánjuk az optimális feltételeket, mint **a szeretetteljes, derűs, a jó családi mintát követő, befogadó (inkluzív),** elfogadó óvodai légkört. Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakítunk ki, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra. A gyermekek nevelése során kiemelt feladatunk az óvó-védő, szociális nevelőmunka.

Intézményünkben minden gyermeket megillet személyiségének feltétel nélküli elfogadása, szeretete, tisztelete. Hogy megbecsülés és bizalom övezze, szükségleteit kielégítsék, fejlődését elősegítő egyéni bánásmódban részesítsék. Partnereink számára fontos szempont, hogy az intézmény jól megközelíthető, biztonságos környéken legyen. Környezete, kertje, épülete legyen rendezett. Az épület belülről sugározza a tisztaságot, jó ízlést, tükrözze funkcióját. Nevelőink példaadó magatartásával, szervezett tevékenységek által segítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Tiszteletben tartjuk a **család elsődleges szerepét** a gyermek nevelésében, amelynek kiegészítője az óvodában folyó nevelés. Nevelőtestületünk tudatosan törekszik a családdal való nevelő, partneri viszony kialakítására és fenntartására. Ezt szeretnénk alátámasztani pedagógiai szaktudásunkkal. Arra törekszünk, hogy az óvodáskor ideje alatt a családdal együtt megteremtsük a nyugodt, kiegyensúlyozott, vidám gyermekkort.

A gyermekek természetes kíváncsiságát kihasználva **élmények** biztosításával a **szabad játék** keretei között szervezzük meg azokat a tevékenységeket, amelyek során fejlődik a gyermek gondolkodása, tanulási kedve és képessége, mozgása, nyelvi és esztétikai kifejező képessége, társaival való kapcsolata, magatartása. Kihasználjuk a tananyag kínálta belső és külső kapcsolódási lehetőségeket (a szaktárgyi koncentrációt).

Törekszünk arra, hogy óvodásaink iskolai életbe való beilleszkedése zökkenőmentes, gördülékeny legyen. Az **egyéni képességfejlesztés és differenciált bánásmód** módszerével lehetőséget teremtünk a **hátrányos helyzetű,** valamint a **sajátos nevelési igényű, migráns** gyermekek esélyegyenlőségének megteremtésére és a különleges képességű gyermekek tehetséggondozására is.

1.6. Pedagógusképünk

Programunk kulcsfontosságú szereplője az óvodapedagógus. A gyermek utánzási hajlamából eredően azonosulni akar a szeretett személlyel. Megjelenése biztonságot, nyugodtságot sugározzon, lényeges, hogy mit és hogyan mond és cselekszik. Meghatározó, hogy milyen értékekkel rendelkezik, mit alakít ki, és örökít át a gyermekekbe.

A pedagógusok megnyilvánulásai beépülnek a gyermek személyiségébe ezért nagyon fontos a pozitív óvodapedagógusi modell.

Az óvodapedagógus pozitív, elfogadó magatartásával segítse elő, alapozza meg a gyermekcsoportban a másság elfogadását, a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányának megtanulását.

Alapvetőnek tekintjük, hogy az intézményünkben dolgozó pedagógusokra jellemző legyen:

- a gyermekek személyiségének, emberi méltóságának mindenkori tiszteletben tartása,
- a pedagógiai optimizmus, hivatásszeretet,
- az egyéni különbségek elfogadása és a gyermekek arra való nevelése
- a gyermekek életkorának, fejlettségének és személyiségének megfelelő eljárások megválasztása,
- az együtt érző, megértő, elfogadó attitűd, mely nemcsak a gyermekekkel, hanem a szülőkkel való kapcsolattartást is jellemzi,
- anyanyelvi- kommunikációs magatartásának pozitív modellértéke,
- a folyamatos önképzés, továbbképzésen való részvétel igénye, könyvtár, szakfolyóiratok állandó használata, a megújulni tudás képessége.
- Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és szaktárgyi tudással, a tanításhoz szükséges tantervi és szakmódszertani tudással rendelkezik
- fogalomhasználata pontos, következetes
- a tevékenységet a céloknak megfelelően, logikusan építi fel
- terveit a tevékenység eredményessége függvényében felülvizsgálja
- épít a gyerekek szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket
- figyelembe veszi a gyerekek aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén igyekszik változtatni tervein
- Céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző értékelési módszereket, eszközöket.

- A tanulás támogatása érdekében az tevékenységeken törekszik a folyamatos visszajelzésre
 - Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek
 - Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a tanulók önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését.
 - Önállóan képes a tanulói munkák értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni, illetve a csoportos fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.
 - Értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermekek fejlődését segíti.
 - pozitív visszajelzésekre épülő, bizalmas légkört alakít ki, ahol lehet hibázni és lehetőség van javítani a gyerekeknek
 - Jól ismeri az ONAP, pedagógiai program és a szakmódszertan követelményeit, és képes saját követelményeit ezek figyelembevételével és saját tanulócsoportjának ismeretében pontosan körül határolni, következetesen alkalmazni.
 - Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
 - Nyitott a szülő, a gyermek, az igazgató, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
 - Óvodai tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.
 - A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat. A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
-
- A tanuláshoz megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.
 - Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál.
 - Tudatosan támogatja a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.
 - Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
 - Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.
 - Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.
 - Rendszeresen tájékozódik a szakmódszertan és a pedagógia tudományára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.
 - Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket

- Rendszeresen tájékozódik a digitális tananyagokról, eszközökről, az oktatástámogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.
- Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.
- Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.
- Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
- Rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.
- Rendszeresen tájékozódik az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről, és lehetőség szerint alkalmazza is azokat. (Használja a rendelkezésére bocsátott informatikai eszközöket.)
- Aktív résztvevője az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek. (Használja a rendelkezésére bocsátott informatikai eszközöket, és az internet elérhetőségét.)
- Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.
- Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket. A módszerek alkalmazásáról szerzett tapasztalatait megosztja a szakmai munkaközösséggel.
- Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.
- Értékközvetítő tevékenysége tudatos, amely megnyilvánul a kommunikációjában, a gyermekekkel való bánásmódjában, a viselkedésében.
- Együttműködés, altruizmus (önzetlen viselkedés), nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.
- Pedagógiai munkánkban nyomon követhető a PDCA-ciklus. (Tervezés - cselekvés - ellenőrzés - beavatkozás). A tervezés megtörténik a foglalkozási terv készítésekor, a cselekvés rögzítésre kerül a naplóban, az ellenőrzés megtörténik a foglalkozás céljának elérése értékelésével, a beavatkozás során szükség szerint módosítunk a foglalkozási terven.)
- A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja
- Segíti a gyermekeket, tanulókat, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit.
- Kihhasználja saját szakterületén, illetve intézményében a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit.
- Lehetővé teszi a tanulók számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.

- Segíti tanulóit, hogy a múlt és a jelen tükrében kreatívan gondolkodjanak a lehetséges jövőről.

- Alkalmazott módszereink a tanulás, kompetenciafejlesztés eredményességét segíthetik.
- A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket is ismeri, kritikusan, céljainak megfelelően használja.
- Indokolt esetben használja a modern információfeldolgozási eszközöket, példát mutat az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására.

A szülőkkel való kapcsolatára jellemző:

- a kölcsönös tisztelet és megbecsülés,
- a gyermekekről nyújtott teljes körű és valós információ nyújtása,
- a családi vonatkozású információk szigorú titokként való kezelése

Az intézménnyel való kapcsolatára jellemző:

- kollegiális munkakapcsolat, mely őszinte és tiszteletteljes viszony,
- a nevelőtársak szakmai észrevételeinek nyitottan való fogadása;
- az óvoda belső életével kapcsolatos információk titokként való kezelése.
- A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
- A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik pedagógustársaival különböző pedagógiai és tanulásszervezési eljárások (pl. projektoktatás, témanap, ünnepség, kirándulás) megvalósításában.
- Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.
- Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.
- Az alkalmazott pedagógiai módszerek a kompetenciafejlesztést támogatják. A kompetenciafejlesztés megjelenik minden óvodai tevékenységi formában, nem csak az óvodai foglalkozásokon.
- Felméri a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát. Hatékony gyermek- megismerési technikákat alkalmaz. (Felmérés, megfigyelés, beszélgetés, gyermeki munkák elemzése.)
- Felhasználja a mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában.

2. AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény megnevezése:	Közzszolgáltató költségvetési szerv Isaszegi Hétszínvirág Óvoda
Az intézmény székhelye:	2117. Isaszeg, Madách u.11.
Telefon száma:	28 /582-231
Igazgató:	Bánné Keller Márta
Igazgató-helyettes:	Vidákné Horváth Livia, Csóry Szilvia
Az intézmény fenntartója	Isaszeg Városi Önkormányzat
Az intézmény gazdálkodás megszervezésének módja szerint:	önállóan működő költségvetési szerv, saját gazdasági szervezettel nem rendelkezik
Az óvoda szakmai szempontból:	önálló
Az intézmény igazgatója:	Isaszeg Város Önkormányzat Képviselőtestülete által kinevezett igazgató
Jogköréről, felelősségéről:	- egyszemélyi felelősi, döntési jogkörrel, - önálló munkáltatói jogkörrel - előirányzat felhasználói jogkörrel rendelkezik.
A nevelőtestület:	Az intézmény szervezete, a legfontosabb tanácskozó és döntéshozó fóruma.
Az óvodai alkalmazottak munkakörei:	- pedagógus munkakör (óvodapedagógus) - pedagógiai munkát segítő (dajka, pedagógiai asszisztens)
Az intézmény alaptevékenysége:	Közzszolgáltató költségvetési szerv. Iskolai előkészítő oktatás (Óvodai nevelés, iskolai életmódra felkészítés.)
Alapító okirat száma, kelte:	SA3_651657_231130. 2023.11.30.
OM azonosítója:	032844
Az óvodai csoportok száma:	8
Felvehető maximális gyermeklétszám:	240 fő

2.1. Az óvoda személyi feltételei

Az Isaszegi Hétszínvirág Óvodában 14 fő felsőfokú végzettségű (4 fő szakvizsgával is rendelkezik), 3 fő pedagógiai asszisztens és 8 fő dajka dolgozik. Az óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztens és a dajkák aktívan együttműködnek a szokások és szabályok kialakításában, a családi légkör megteremtésében. A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Mivel mindenki a saját személyiségével nevel, nagy figyelmet fordítunk a példamutatásra. Mindannyian tiszteletben tartjuk a gyermek egyéniségét, elfogadjuk különbözőségét, minden gyermeket egyéni odafigyeléssel, törődéssel, gondoskodással nevelünk. Óvodánk minden dolgozója elfogadja a természet szeretetére és védelmére nevelést, emellett egyénileg egy-egy részterülettel is szívesen foglalkozunk: pl. ábrázolás, mozgás, ének-zene, vers mese, játék és ezeket a tevékenységeinket felhasználjuk a gyermekek sokoldalú fejlesztésére. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

2.2. Tárgyi feltételek

Óvodánkban törekszünk barátságos, esztétikus környezet kialakítására. Nincs minden csoportnak külön öltözője és mosdója, így a jelenlegi létszámhoz viszonyítva nagyon kevés a hely. Nincs nevelői szobánk, szertárunk, hiányzik a tornaszoba is. Szükséges lesz az épület fejlesztése a városi középtávú oktatási koncepcióhoz igazodva az érvényben levő anyag- és eszköznorma alapján.

A felszereltség az óvodában aránylag megfelelő mennyiségileg és minőségileg is. A bútorok többségét sikerült lecserélnünk. A technikai, szemléltető és mozgásfejlesztő eszközök ellátottsága bővítésre szorul az eszköznorma figyelembevételével. A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra

motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül.

2.3. Intézményünk eszközrendszere

Az óvoda eszközrendszerét és az eszközfejlesztési ütemtervet a program melléklete tartalmazza.

- Költségvetésből vásárolt alapvető eszközökkel rendelkezik az intézmény.
- egyéb forrásból (szülők által szervezett programok, pályázatok) új fejlesztő játékok, eszközök, bábok folyamatos beszerzését biztosítjuk.
- várható eszközigeny a program megvalósításához: a jelenlegi állapot szinten tartásával biztosítjuk a megvalósítást az eszköznormában meghatározottaknak és ütemezésüknek megfelelően.
- célszerűen használjuk a digitális, online eszközöket

2.4. Az óvodába lépés feltételei

Az óvoda a gyermek hároméves korától nevelő intézmény a tankötelezettség kezdetéig.

Intézményünkbe a gyermekek felvételét a mindenkor érvényes tanügy-igazgatási feladatnak megfelelően végezzük.

Az óvoda felveheti azt a körzetében lakó gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik.

A gyermek abban az évben, amelyben az harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától napi négy órát köteles óvodai nevelésben részt venni. Ez alól a Kormány rendeletében kijelölt szerv adhat felmentést a gyermek 4 éves koráig, az aktuális jogszabályok tükrében.

Az óvodai beiratkozás időpontját a fenntartó határozza meg, ez általában április közepén, három napon keresztül történik.

Az óvodánkba felvett gyermekek csoportba való beosztásáról, a csoportok összetételéről az intézményvezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének figyelembevételével.

Elsődleges szempontunk, hogy a gyermek betöltse harmadik életévét, ezen túlmenően pedig az alábbi fejlődési mutatókat vesszük figyelembe:

- szobatisztaság,
- kialakult beszédkésztség (legalább beszédértés),
- önálló mozgáskésztség.

Intézményünk jelenleg, az Alapító Okiratunkban megjelölt Sajátos Nevelési Igényű gyermekeket tudja fogadni. A többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése és ellátása, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján enyhe értelmi fogyatékosok vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral, illetve beszéd fogyatékos (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás szabályozási zavarral) küzdenek.

2.5. Az iskolába lépés feltételei (A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére)

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végén eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenet állapotába, melyben az óvodásból iskolássá érik. Az óvoda a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

Az óvoda addig az évig kötelező, amelynek augusztus 31. napján a gyermek hatodik életévét betölti, hiszen ettől az évtől kezdve válik tankötelessé.

A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség.

a) Testileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz.
- Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás.
- Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb.
- Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) Lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek, érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

c) Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolait, érzelmeit mások számára érthető formában,
- életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek)
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, esetleg születési adatait.
- Felismeri a napszakokat
- Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

d) Óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára

- Készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttekkel és gyermektársakkal.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.
- Kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelmének alakulása biztosítja a feladatok elvégzését.
- Az hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett igyekszünk elérni a fentiekben leírt fejlettségi szintet.
- A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

2.6. Csoportszerkezet

Csoportjaink szerkezetük szerint homogén, illetve vegyes csoportszerkezetűek.

Csoportok szervezési elvei:

- létszámhatárok
- tartalmi szempontok alapján:
- életkor
- fejlettség
- SNI, HH, HHH, gyermekek száma a csoportban

Óvodán belül, ha a feltételek adottak, többféle csoport-kialakítási elv is érvényesülhet, amennyiben az nem sérti a helyi nevelési gyakorlat alapelveit.

2.7. Gyermekélelmezés

Az isaszegi óvodák nem rendelkeznek külön főző konyhával. Az étkeztetést Isaszeg Város Önkormányzata egy külön üzemeltető helyi céggel kötött szerződés alapján látja el. Az ételt a EATREND által üzemeltetett főzőkonyha szolgáltatja. A konyha vezetőjével jó

kapcsolatot alakítottunk ki. A zöldség és gyümölcs pótlását az óvoda által meghatározott zöldség-gyümölcs napok beiktatásával végzik.

3. KAPCSOLATTARTÁS

3.1. Kapcsolattartás a családdal

(A szülő-, gyermek-, pedagógus együttműködésének formái, a továbbfejlesztés lehetőségei)

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Feladatunk, hogy a családokkal együttműködve a jó kapcsolat kialakítása. A program megvalósításához feltétel a szülők egyetértése, támogató beleegyezése. A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük nevelő felfogásunkat, céljainkat, feladatainkat.

Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a családi nevelési eljárásokat, szokásokat megismerjük. **Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés.**

A szülők aktív részesei az óvodai eseményeknek, a környezet kultúra ápolásának. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. A szülőkkel együtt figyelemmel kísérjük a kiemelkedő, tehetséges képességű gyermekeket.

Fontos számunkra a sajátos nevelési igényű gyermekek problémáinak korai felismerését a családdal együtt végezzük, javasoljuk a szakember bevonása a korrekcióba.

Fontos alapelvünk, hogy az óvodapedagógusaink fogadják el a család szokás- és szabályrendszerét, és tapintatosan befolyásolják az életmód jó szokásainak kialakítását.

Tiszteljük a szülőt! A szülő kötelessége, - hogy „tisztetben tartsa az óvoda vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait. Rendszeresen kapcsolatot tartson a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Az ideális óvodai- családi kapcsolat kialakításában:

Célunk:

- A szülő, gyermek, pedagógus hatékony együttműködése
- Az óvoda és családok egymás iránti tisztetlenség, bizalmának erősítése, információk,

ismeretek megosztása

- Kölcsönös segítségnyújtás, a pedagógiai együttműködési formák, lehetőségek feltárása
- A gyermekeken keresztül pozitív hatás gyakorlása a szülőkre
- Kölcsönös tisztelet, tolerancia, a szülők és a szakemberek közötti egyenlőség felismerésére törekvés
- Közös döntéshozatali folyamat kialakítása
- Családok jellemzőit és a gyerekek egyediségét tiszteletben tartani

Feladatunk:

- Az óvoda alapelveinek, céljainak, feladatainak összehangolása az együttműködés érdekében
- A gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása
- A családokkal való kapcsolat új alapokra helyezése, a jól működő, hagyományos együttműködési formák továbbfejlesztése
- A szülő és a pedagógus kompromisszumképességének fejlesztése az eredményes együttműködés érdekében, mindvégig a gyermek érdekeit szem előtt tartva
- Párbeszédre törekszünk, igyekszünk bevonni a szülőket az értékes hagyományok tevékenységek szervezésébe
- A partneri igények, elégedettség- és elégedetlenség mérési módjának meghatározása

Speciális feladataink (SNI gyermekekkel kapcsolatos részek dőlt betűvel szedve):

- *Részletesen és alaposan tájékoztatjuk a szülőket az integrált nevelést megelőzően, az egész folyamat során. Partnerként kezeljük őket, együtt döntünk!*
- *Megismertetjük a szülői közösséget az integráló neveléssel, pozitív viszonyulásra, elfogadásra ösztönözzük őket. "Mindenki óvodája" kép kialakítására törekszünk, kerülve a felesleges szegregációt*

Törekszünk a szülői értekezletet alaposan előkészíteni, vonzóvá tenni (időpont, téma, hely) Átgondoltan megszervezni, hogy mi legyen annak célja. Igény szerint meghívott előadókkal segítjük a szülőket, felvilágosító, támogató, segítő szándékkal.

Igyekszünk felmérni a szülői igényeket, nem passzív hallgatóvá, hanem aktív résztvevővé „varázsolni”, együtt gondolkodásra készíteni, ösztönözni őket.

A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel. Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a problémaérzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget.

Óvodánk nyitott: a szülők igényeinek megfelelően lehetőséget adunk arra, hogy előzetes megbeszélés alapján bármikor betekintést nyerjenek gyermekeik óvodai életébe.

A kapcsolattartás formái:

- Családlátogatás
- fogadóóra
- munkadélután
- szülői tájékoztató (csoportos szülői értekezletek)
- nyílt napok
- Szülői Munkaközösség vezetőin keresztül.

A kapcsolattartás módjai intézményünkben:

FORMÁLIS	INFORMÁLIS
családlátogatás	napi beszélgetések
értekezletek (réteg szülői értekezletek)	falitáblán közérdekű hírek kapcsolatosan
SZSZ	esetmegbeszélő találkozások szakemberek bevonásával
Kérdőívek	
nyílt napok	
közös ünneplések	
Szabadidős programok, kirándulások	

Gyermek – szülő – pedagógus közös programjai:

Kapcsolattartás formája	Cél, tartalom Munkaforma	Munkaforma
Beiratkozás	- ismerkedés az óvodával - az óvoda programjának megismertetése	- egyéni beszélgetés
Családlátogatás	- gyermek életkörülményeinek megismerése - szülők szemléletmódjának megismerése - anamnézis felvétel	- egyéni beszélgetés - játék a gyermekkel
Óvodakezdés	- ismerkedés az óvoda szokásrendszerével	- közös játék

	szülő-gyermek kapcsolatának megismerése - kölcsönös bizalomépítés - „fájdalommentes” elválás biztosítása	- közös tevékenykedés a szülővel, gyermekkel
Nyílt napok	- 1-2 nap esetén betekintés az óvoda mindennapjaiba	- megfigyelés - közös megbeszélés - egyéni problémák megbeszélése - nevelési tanácsadás
Családi nap, kirándulás	- egészséges életmódra nevelés - közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése - a szabadidő hasznos eltöltésének szorgalmazása	- kirándulások - túrák - közös játékok - közös tevékenység
Anyák, (apák) napja	- meghitt közös együttlétek - közös játékelmény - családi kapcsolatok mélyítése	- közös együttlét - közös munka - beszélgetés
Ünnepek, rendezvények	- az ünnepek és előkészületek közös megszervezésével, lebonyolításával az óvoda-család kapcsolatának mélyítése - vidám hagyományápolás	- szervezés - közös ünneplés - vidám vetélkedés - közös tánc

Kapcsolattartás az óvoda Szülői Szervezettel:

A kapcsolattartás formáit az SZSZ - terv és az éves Munkaterv tartalmazza.

Célunk:

- Az óvoda és a család kapcsolat elmélyítése.
- Az egyenrangú nevelőtársi viszony a kölcsönös kapcsolat.
- Az óvoda nyitottságának biztosítása.
- A meglévő szokások erősítése, szem előtt tartva a szülők igényeit a gyerekek egészséges fejlődését, az óvoda adottságait.

Fejlesztési tennivalóink

- kapjon kiemelkedő jelentőséget a prevenciós, korrekciós, kompenzáló tevékenység, az etnikai kisebbség érzelm teli légköréhez szokott gyermekek igénylik ezt.
- Feladataink: etnikai érzékenységük-sérülékenységük tiszteletben tartása, biztonságérzetük növelése és a közöttük végzett pedagógiai munka elismerése, megbecsülése, lebecsülés helyett.

- A közös programok és tevékenységek szervezése.
- A munka céljainak feladatainak megvalósításához összehangolt kapcsolatokra van szüksége az intézménynek. Ebben a kapcsolatban fontos helyet kap az önkormányzat, a fenntartó, és a gazdasági ellátó szervezet között. Fontosnak tartjuk a rendszeres kapcsolatot, mert nagy szerepet szánunk az óvoda nevelő munkájának megítélésében, segítésében.

Óvodáinkban Szülői Szervezet működik melynek feladata:

- A szülők érdekképviselésének ellátása
- Az óvodai nevelés elveinek, módszereinek programjainak ismertetése, egyetértési jogának érvényesítése.
- Megfelelő kapcsolat kialakítása a szülők és az intézményvezetőség, az óvodapedagógusok és a dolgozók között.
- Közös programok, gyerek kíséret megszervezése.

3.2. Kapcsolattartás közoktatási intézményekkel és egyéb szervezetekkel

3.2.1 Óvoda és bölcsőde

A bölcsőde, mint az óvodába lépés előtti intézményes nevelés színtere, sok információt adhat a gyermek fejlődéséről. Az új óvodások egy része a bölcsődéből érkezik az óvodába. Minden tárgyévben a beiratkozó gyerekeket meglátogatjuk a bölcsődében. Fontosnak tartjuk, hogy megismerjük a bölcsőde szokásrendszerét, hogy a gyermek ne kerüljön minden téren új feladatok elé. Az évenkénti látogatásokkal és kapcsolatteremtéssel szeretnénk kialakítani, hogy jobban segítsük a gyerekek óvodai beilleszkedését.

3.2.2 Óvoda és iskola

Az óvoda-iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskolák megismerjék azt a szándékunkat, hogy a gyermeket egyéni képességeinek megfelelően úgy neveljük és fejlesztjük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködők, kapcsolatteremtők legyenek, és legyenek képesek az iskolai tanulmányok megkezdésére. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenő mentesebbé tegyük. Szeretnénk, ha minél több alkalommal ülnének le közös beszélgetésre, eszmecserére az óvodapedagógusaink és az iskolák alsós vezetői. Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő és megtartó kapcsolatra törekszünk. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Az együttműködés formái:

- az iskolai nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt
- saját nevelési tapasztalataink átadása a tanítóknak
- kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés: az első osztályosokat a tanév elején meglátogatjuk az iskolában, az első osztályos tanítók pedig a leendő iskolásokat látogatják meg az óvodában.
- a gyermekek látogatása az iskolában: ismerkednek az iskolai környezettel

3.2.3 Pedagógiai Szakszolgálat

A Szakszolgálat nevelési tanácsadást, logopédiai ellátást nyújt a gyermekek számára. A szolgálat pszichológusai, gyógypedagógusai, logopédusai a különböző rész képesség zavarokkal küzdő, beszédhibás, magatartászavaros gyermekek nevelését speciális szakismereteikkel segítik.

Fejlettség mérést óvodapedagógus jelzése alapján végeznek a nagycsoportosok körében.

Az iskolaérettségi vizsgálatokat a szülők és az óvodapedagógusok együttes kérése és javaslata alapján végzik el azoknál a gyerekeknél, akiknek iskolaérettsége bizonytalan.

- az általuk meghirdetett előadásokon rendszeresen részt veszünk.
- aktuális, egyéni eset megbeszélésekre törekszünk
- a fejlesztésre szoruló gyermekeink esetében szoros együttműködést igyekszünk kialakítani a gyógypedagógusokkal, pszichológussal, - a fejlesztőpedagógusunk aktív részvételével.
- azoknak az BTMN-s gyermekeknek a fejlesztését, akiket nem a Szakszolgálat lát el, a fejlesztőpedagógusunk biztosítja az egyéni fejlesztést – a fejlesztő foglalkozásokon.
- a beiskolázás előtti időszakban (jan., febr., márc.) legintenzívebb a kapcsolat az intézmények között

3.2.4. Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

Óvodánkban folyó integrált óvodai nevelés eredményeként, a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs bizottsággal folyamatos az együttműködésünk.

- megfigyeléseink alapján feltárt (spontán), illetve a tudatosan integrált gyermekek esetén – eset megbeszélésekre törekszünk. (telefonos, illetve a Szakszolgálat segítségével)
- folyamatosan figyelemmel kísérjük a kontroll vizsgálatok időpontját.

3.2.5 Egészségügy, gyermek és ifjúságvédő szervek

Védőnő, orvos, fogorvos, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámhivatal

Formái:

- alkalmanként esetmegbeszélések
- évente orvosi vizsgálat minden csoportban
- tanköteles korú gyermekek részére iskola alkalmassági vizsgálat

A védőnő havonta, az óvoda orvosa folyamatosan kapcsolatot tart intézményünkkel, a gyerekek rendszeres orvosi vizsgálatát végzi.

A kapcsolattartás formái:

- időszakos szűrés az óvodában
- előadások szervezése az egészséges életmóddal kapcsolatosan.

Óvodánk gyermekvédelmi felelősei rendszeres kapcsolatot tartanak fent a Gyermekjóléti szolgálat dolgozóival.

3.2.6 Kapcsolat a különböző közművelődési intézményekkel

(Könyvtár, Művelődési Ház, Egyéb létesítmények)

Folyamatos és hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk, rendszeres konzultációkat szervezünk.

Formái:

- színházlátogatások, kiállítások látogatása
- gyermekműsorok
- közös programok szervezése
- könyvtárlátogatások: gyermekfoglalkozások

3.2.7 Kapcsolatok szakmai szervezetekkel

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat és érdeklődésünknek, illetve a programunk megkívánta fejlesztési lehetőségeknél megfelelően részt veszünk azokon. Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket.

3.2.8 Kapcsolat a Fenntartóval

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben pedig támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi. Folyamatos és hagyományteremtő kapcsolattartásra törekszünk a város intézményeivel.

A kapcsolattartás formái:

- az igazgató folyamatos napi kapcsolata az önkormányzattal, a pénzügyi osztály ügyintézőjével, a személyügyi előadóval.
- igazgató folyamatos tájékoztatója, napi kapcsolata – élő, telefon, levél – az óvodákkal
- az önkormányzat által meghatározott módon beszámoló készítése,
- időpont egyeztetéssel a Polgármester meghallgatja az igazgatót.
- Óvodai rendezvényekre meghívjuk a fenntartó képviselőit

3.2.9 Kapcsolat az Egyházakkal

Az egyházakkal jó kapcsolatot alakítottunk ki. Intézményünkben évente történik felmérés a szülői igényekről, és ennek alapján biztosítjuk az egyház képviselője számára a helyet, és a nevelési időn túli időt a hitoktatás számára.

3.2.10 Az óvodák közötti kapcsolattartás

Városunk óvodái folyamatos és hagyománymegtartó kapcsolatra törekszenek. Minden óvoda, a helyi sajátosságaihoz alkalmazkodva igyekszik minél színesebbé tenni óvodája arculatát. Nevelési programunk a tevékenységközpontú óvodai nevelési program irányelveit követi, de az óvodák saját arculata, helyi sajátosságaik helyi nevelési gyakorlatukban tükröződnek.

Az óvodákban működő **szakmai tevékenységek folyamatosan és jól működnek, színesebbé teszik intézményünk szakmai színvonalát.** Tevékenységükkel hozzájárulnak a szakmai ismeretek átadásához. Pedagógiai feltáró-elemző munkát végeznek, módszertani ajánlásokat,

játékgyűjteményeket adnak közzé.

A kapcsolattartás az óvodában folyó szakmai munka folyamatos megújulásának az alapjait teremti meg, erősíti az óvodák között a személyes és szakmai kapcsolatokat, bepillantást engednek más csoportok, más módszerek, más egyéniségek mindennapjaiba.

Az óvodák közötti szakmai és emberi kapcsolatot a nevelőtestületi értekezletek, közös rendezvények, team munkák teszik szorosabbá. Az intézmény pedagógusai közül egyre többen törekszenek arra, hogy a kapcsolattartás különböző formáit megkeressék, fenntartsák, újakat létesítsenek.

4. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ, TEHETSÉGES GYERMEKEK NEVELÉSE

A „másnak” született gyermek is éppúgy társas lény, szeretetre vár és viszonzszeret.

Köztünk fejlődik, és nem érti, miért nézünk rá „másként”

(Dr. Vekerdy Zsuzsa)

4.1 A sajátos igényű gyermekek nevelése

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve határozza meg az óvoda feladatát e területen. Az irányelvekben foglaltak célja, hogy a társadalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok a fogyatékos (sajátos nevelési igényű) gyermekeknél ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél.

Igyekszünk felismeri a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget kínálunk számukra. Jelezzük az igazgatónak, ha valamelyik gyermeknél a sajátos nevelési igény gyanúja merül fel. A gyanút megfigyeléssel, gyermeki produktumokkal támasztjuk alá.

Óvodánkban az **inklúzió**, a teljes integráció valósul meg, az egész napot együtt töltik a fogyatékos gyermekek a többségi óvodába járó társaikkal. Pozitívan viszonyulunk a fogyatékos gyermekekhez, - őszinte befogadással. Az együttes fejlesztésen túl, a gyermeket valóban szociálisan is befogadja az intézményünk.

Adaptáció valósul meg, az alkalmazkodás kölcsönös. Minden gyermeknek más megsegítésre van

szüksége. A nevelésünk akkor megfelelő, ha igazodik a gyermek egyedi nevelhetőségéhez.

A társak nagy szerepet játszanak az integrációban, minél fiatalabbak, annál természetesebben fogadják a másságot. Meg kell ismertetni, tanítani, hogy hogyan kell természetesen együtt élniük, helyesen segíteniük egymást.

Cél:

- A gyermek beilleszkedése, fejlődése, együtt haladása, szocializálódása.
- Az enyhe értelmi fogyatékos és a nem fogyatékos tanulók közötti interakció maximális megvalósítása - **a hangsúly nem pusztán együttléten, hanem az együttes tevékenykedésen, a közös játékon, a közös tanuláson, a kölcsönös kommunikáción van.**
- A gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.
- Az általános pedagógiai célrendszer figyelembevételével határozzuk meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat. (A célokat az eddig elért fejlődési tapasztalatok felhasználásával határozzuk meg.)

Feladat:

- Komplex (orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai) szakvélemények áttekintése, melyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, struktúráját.
- A sajátos nevelési igényből eredő speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése. (hosszabbtávú fejlesztési tervek is).
- A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztése, illetve a képességeket- és készségeket befolyásoló pszichikus funkciók fejlesztése, szakemberek segítségével.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés.
- Alkalmazza a különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket.
- Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a sérült gyermekek fejlődését.
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése- eredményeit, erőnőit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezet kialakítása.
- Szakszolgálat és az intézménybe fejlesztést biztosító gyógypedagógusaival együttműködés
- A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködünk a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel. Törekszünk arra, hogy a nem megfelelő fejlettség esetén kezdeményezzük az okok kivizsgálását, illetve javasoljuk szakember közvetlen közreműködését (logopédus, gyógytornász, pszichológus stb.)

- Az Oktatási Hivatal azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

Az integrált nevelés feltételei:

- Az integrált nevelés szerepel az intézmény Alapító Okiratában
- A gyermek rendelkezik szakvéleménnyel (**Értelmi elmaradás, részképesség zavar, esetében – Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat – Gödöllő**)
- Az integrációt vállaló pedagógusok felkészítése a rá váró feladatra, munkájuk segítése folyamatosan.
- A befogadó csoport optimális létszámú, melyben 1, 2, de maximum 3 fő lehet tanulásban akadályozott, a szakértői bizottság által enyhén értelmi fogyatékosnak minősített gyermek
- Az ép és sérült gyermekek szüleinek bevonása. A szülők részletes és alapos tájékoztatása az integrált nevelést megelőzően, az egész folyamat során. Partnerként kezelése.
- A szülői közösség megismertetése az integráló neveléssel, pozitív viszonyulásra, elfogadásra ösztönözésük.
- Az integrált óvodai csoportok létszáma 20 fő, amelybe maximum 2-3 sérült gyermek kerülhet
- Csoporton belül a sérült gyermekek más-más fogyatékosági csoportba kell, hogy tartozzanak

Intézményünkben a fejlesztés területei:

A feladat ellátás kiterjed: (alapító okiratunk alapján)

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása keretében kizárólag a többi gyermekkel integráltan együtt nevelhető azon sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján enyhe értelmi fogyatékosok, beszéd fogyatékosok vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar) küzdenek.

A fejlesztés célja:

A tankötelezettségi-kor elérésére a megfelelő iskolakészültség biztosítása

Személyi feltételek:

A nevelésben részt vevő személyek intézményünkben:

- Óvodapedagógusok
- Pedagógia asszisztens
- Dajka
- Gyermekorvos
- Gyógypedagógus
- Fejlesztőpedagógus

Az integrált nevelés során elvárt eredmény:

Az integrált nevelés eredményeként a sérült gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, iskolába lépésre.

Szemléletformálás, mely a felnőttek és a gyermekek körében egyaránt biztosítja a „másság” elfogadását, tolerálását.

A fenti problémákkal küzdő gyermekek vizsgálatát és szakvéleményezését a Szakszolgálat készíti el. A gyermekek az intézményünkben, illetve indokolt, súlyosabb lemaradás esetén a Szakszolgálatban kapják meg a fejlesztést.

Intézményünk, a szakvéleményben megfogalmazott feladatok alapján végzi a problémás gyermekek fejlesztését,

- integrált óvodai csoportokban az óvodapedagógusok,
- mikro csoportos fejlesztés alkalmával a gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus.

A fejlesztés célja:

Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése

Feladatok :

- Az SNI -s nehézséggel küzdő gyermekek „másságának” elfogadtatása, kezelése
- Elfogadó környezet megteremtése
- A problémás gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése

- Egyénre szabott fejlesztő programok készítése (gyógypedagógus)
- A képességeik (motoros, perceptiós, kognitív) és a személyiségük (érzelem, motiváció, szociális) fejlesztése
- A gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált foglalkozás, esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása
- A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése

A fejlesztésben résztvevő személyek:

- Óvodapedagógusok
- Fejlesztőpedagógus
- Gyógypedagógus

A gyógypedagógus feladata:

- csoportos és egyéni megfigyelés természetes közegben
- a lemaradás mértékének, helyének definiálása
- adekvát fejlesztőprogram megtervezése (egyéni, vagy kiscsoportos keretben, prevenció, korrekció)
- a fejlesztő eljárások alkalmazásához szervezze meg a személyi –tárgyi feltételeket
- kontroll vizsgálatok végzése
- a gyermek pedagógusaival, szakemberekkel (pszichológus) konzultálás.

4.2 A tehetséges gyermekek nevelése

„A tehetségen a velünk született adottságokon alapuló folyamatos képzés, gyakorlás útján kialakult képességeket értjük, amely az élet egy vagy két területén az átlagosat messze meghaladó teljesítményt hozhat létre.”

(Harsányi István)

Óvodáskorban csak **tehetségigéretekről, gyanúról, csírákról, lehetőségekről** beszélünk. Ezek azonosítása és fejlesztése, képességeik és személyiségük szerkezetének megismerése által lehetséges.

Cél:

A gyermeki képességek kibontakoztatása és lehetőségeik kibővítése. A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, **komplex személyiségfejlesztés** játékos keretek között, érzelmi biztonság nyújtása mellett. Egyrészt saját óvodai csoportban az egész nap során.

Pozitív, inger gazdag környezet biztosítása, kihívások elé állítás, melyben tapasztalati úton fejleszthetik legjobb képességeiket, kreativitásukat. A megnyilvánuló tehetségcsíráikkal összefüggő képességeik **erős oldalának támogatása**.

A gyermekek megismerése után az esetleg meglévő egyenetlen fejlődésből adódó problémák, lemaradások, hiányok okának feltárása és kezelésük, részképességek kialakítása, fejlesztése. **tehetséggel összefüggő gyenge oldal fejlesztése**.

Feladat:

Megfelelő „légkör” megteremtése (kiegyensúlyozott társas kapcsolatok pedagógusokkal, fejlesztő szakemberekkel és a társakkal.)

A szülők támogatása, konzultációk által a gyermek alaposabb megismerése. Esetleges problémák feltárása, közös megoldáskeresés. Iskolaválasztási és egyéb tehetséggondozással összefüggő tanácsadás.

Életkori sajátosságok figyelembevétele: játékoság, élmény és tapasztalatszerzés, érzelmi biztonság és pihenés, regenerálódás biztosítása. Számunkra is az óvodai tehetségigéret elsősorban óvodás gyermek és csak másodsorban: tehetségigéret.

A tehetségigérek azonosítása: több módszer, eljárás együttes alkalmazása által.

Saját óvodánk 5-7 évesei körében végzünk tehetségcsírák azonosítását.

Azon gyermekek körében, akiket saját csoportban az óvodapedagógus figyel és fejleszt személyiségét.

Legfontosabb és legalkalmasabb óvodai tehetségcsíra azonosításnak a **megfigyelést** tartjuk.

Megfigyeléseink egyrészt a gyermek mozgásfejlettségére, testsémájának fejlettségére, a gyermek téri tájékozódásának, térbeli mozgásának fejlettségére, értelmi képességeire, a finommotoros koordinációjának fejlettségére, nyelvi kifejezőképességének fejlettségére, másrészt kreativitására, motivációs szintjére és magatartásformáira, szociális fejlettségére és érettségére irányulnak.

5. GYERMEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉG

5.1. Gyermekvédelem célja

A gyermeki személyiségfejlődést segíteni a gyermekvédelem preventív, speciális és gondozó tevékenységeivel.

Hátrányos helyzetűnek (HH) tekintjük: azt, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt állapított meg a jegyző; e csoporton belül.

Halmazottan hátrányos (HHH) helyzetű: az a gyermek, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be, valamint, akit tartósan védelembe vettek.

Preventív gyermekvédelem

Az óvoda, felelős a gyermekek személyiségfejlesztéséért, céljai és törekvései így egybeesnek a gyermekvédelem preventív feladataival.

A prevenció két területen valósul meg:

Az óvodapedagógus és a szülők közötti jó kapcsolat kialakítása, mely folyamatos, őszintén tájékoztató, bizalmas, meghitt, segítőkész kell, hogy legyen. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nevelési, tanulási tennivalóiban összhang jöjjön létre, az esetleges problémákat együttesen oldjuk meg. A gyerekeket egymás elfogadására, tiszteletben tartására neveljük, személyes példaadáson keresztül, együttműködést támogató módszerekkel a tevékenységek során.

5.2. A gyermekvédelem feladata

Folyamatos kapcsolattartás, a gyermekvédelmi és szociális szervekkel.

A csoportos óvodapedagógusokkal együtt a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése, fejlődésük figyelemmel kísérése.

Családjuk segítése a megfelelő fórumok igénybevételével /Nevelési Tanácsadó, Családsegítő központ, Gyermekjóléti szolgálata, Önkormányzat Népjóléti osztálya/.

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek segítése a szülők felvilágosításán keresztül.

Folyamatos tájékozódás a gyermekvédelemmel kapcsolatos törvényi változásokról, helyi rendeletekről, s azokról a nevelőtestület tájékoztatása, illetve beépítése munkánkba.

A gyermekvédelmi feladatok ellátása, a pedagógiai titoktartás betartása, az ügyintézés diszkrét, empatikus végzése.

Felelőse:

- gyermekvédelmi megbízott
- csoportos óvodapedagógusok

Feladatok:

Minden tanév elején felmérjük a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek számát. A felmérést az óvodapedagógusok készítik el. A gyermekekkel való differenciált foglalkozást az óvodapedagógusok végzik.

Gyermekvédelmi-felelős éves munkatervet készít a csoportvezetők véleményének figyelembevételével, majd a tanév végén beszámol az eredményekről, ill. hiányosságokról.

Városunkban "Humánszolgálat" működik - folyamatos kapcsolatot az intézmény igazgatója és a Gyermekvédelmi-felelős tartja.

Az óvodában lévő gyermekek szociális helyzetének, veszélyeztetettségének folyamatos figyelemmel kísérése a gyermekvédelmi felelős segítségével történik:

- felkérésre közös környezettanulmány készítése,
- az egészségügyi és a szociális ellátás (pénzbeli támogatás), valamint hatósági beavatkozás kezdeményezése,
- gyermeküket egyedül nevelő szülők támogatása,
- krízis helyzetekben jogi, pedagógiai, pszichológiai segítségnyújtás.

5.3. Esélyegyenlőségi program

Az esélyegyenlőség érvényesülését biztosítani kell a köznevelési intézményekben.

Ez azt jelenti, hogy az egyenlő bánásmód követelményének betartása mellett törekedni kell az esélyegyenlőség előmozdítására is. Ez olyan aktív, cselekvő magatartást feltételez, amelynek eredménye, hogy az érintettek valóban aktív részeseivé válnak a számukra biztosított lehetőségeknek. Munkánk során figyelembe vesszük a gyerekek, családok eltérő kulturális, illetve társadalmi háttérből adódó sajátosságait.

Esélyegyenlőségi programunk az intézmény Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve alapján készült.

Az esélyegyenlőségi programban különösen az alábbi csoportokra irányul a figyelem:

- hátrányos helyzetű gyermekek (HH)
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek (HHH)
- beilleszkedési, tanulási, magatartási, nevelési problémákkal küzdő gyermekek (BTMN)
- sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI)

Cél:

- A HH/HHH BTMN és az SNI gyermekek óvodai nevelésének biztosítása
- Az intézményen belül az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesítése
- A HH/HHH BTMN és SNI családok partneri együttműködése az együttnevelésben
- Speciális végzettségű pedagógusok bevonása a nevelésbe (gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus)

Feladat:

- a HH/HHH gyermekek gyakori, indokolatlan hiányzásának megszüntetése, a hiányzások megszüntetésével az iskolára alkalmassá tétel biztosítása
- gyermek életkörülményeinek megismerése, a tapasztaltak tapintatos kezelése a titoktartási kötelezettséget betartva

A pedagógus feladata az, hogy

- felmérje, megítélje valamely gyermek képességét, erősségeit és gyengeségeit
- a személyes találkozások során felmérje a gyermekekkel szemben megfogalmazott szülői elvárásokat
- munkája során felismerje a gyermekre nehezedő – indokolatlannak tűnő – szülői elvárást, és azt a szülővel való kommunikáció, együttműködés keretében kezelje (lásd együttműködés az óvodával rész)
- tehetséges gyermekeknél kezdeményezze a tehetséggondozást,
- gyengébb képességű gyermekeknél javasolja a plusz-fejlesztő, felzárkóztató foglalkozásokon való részvételt
- teremtsen meg foglalkozáson a differenciáló nevelés kereteit, és alkalmazza azokat a többféle gyermeki igény kielégítésére

Szervezési feladatok:

- Fogadóórák,
- Szülő, illetve a pedagógus által kezdeményezett beszélgetések és
- Családlátogatás megszervezése, lebonyolítása
- Indokolt esetben a szakmai tanácsadó intézmények bevonás a gyermekek nevelésébe, fejlesztésébe, a problémák megoldásába
- A rászoruló gyermekek részére támogatási eszközöket, forrásokat keresése
- Ingyenes, illetve kedvezményes étkezés biztosítása a rászorulóknak

Személyi feltételek:

- Óvodapedagógusok
- Gyermekvédelmi felelős
- Gyógypedagógus
- Fejlesztőpedagógus
- Logopédus
- Pedagógiai asszisztens
- Dajka

Együttműködés a szülőkkel:

Az óvoda felelős a gyermekek testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődéséért, a gyermekközösség kialakulásáért és fejlődéséért.

Ennek érdekében az óvoda:

- Működjön együtt a szülővel a gyermek személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában
- Nevelő munkáját a gyermekközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végezze
- Tartsa tiszteletben a szülőknek, illetve a gyámnak azt a jogát, hogy vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesüljön gyermekük.

Együttműködés egyéb szervezetekkel:

- Az óvoda partneri kapcsolatot tart a Humánszolgáltató Központtal, adott esetben segítségüket kéri
- gyermekbántalmazás védelme esetén értesíti a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatot,
- részt vesz a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat felkérésére a szolgálat által kezdeményezett eszmegbeszéléseken.

Méréseink:

- szociális helyzet mérése (a törvényi előírásoknak megfelelően),
- készség- és képességszint mérés csoport- és egyéni szinten,
- tanköteles korú gyermekek szűrése minden év szeptember-októberében, ha előtte nem járt rendszeresen óvodába.

Értékelés:

A nevelőtestület meghatározza az értékelés egységes követelményrendszerét. A reális és szakmailag megalapozott értékelés a problémák időben történő felismerését, és az azok megoldására való törekvés szolgálja. A szülők folyamatos, egyéni tájékoztatást kapnak a gyermekek előmeneteléről.

Az egyéni fejlődést tartalmazó intézményi szintű dokumentumai:

- anamnézis lapok
- egyéni fejlettségmérő lapok,
- gyermekmunkák

A gyermek fejlődésének nyomon követése érdekében évente két alkalommal kerül sor a mérésre, az elért eredményeik rögzítésére.

Óvoda – iskola átmenet támogatása

- Az iskolakezdéshez szükséges fejlettség elérése érdekében végzett nevelő-fejlesztő munka eredményessége
- Tanulási nehézséggel, magatartási problémákkal küzdők gyermekek szűrővizsgálaton való részvételének segítése, a vizsgálati eredmények tükrében tudatos fejlesztőmunka végzése
- Sajátos nevelési igényű gyermekeknek megfelelő iskolarendszer választásában

segítségnyújtás

- A gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése az iskolakezdést követően is.

6. PEDAGÓGIAI MUNKÁNK TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

6.1. Célja

- Hogy **segítse a csoport életének megszervezését**, a nevelési folyamatban résztvevők és a közöttük lévő kapcsolatok fejlődését, harmóniát teremtsen a különböző fejlesztési területek között, és biztosítsa az egyensúlyt, a pedagógus célja, a szülő elvárásai és a gyerek vágyai között.
- A tervezés során a pedagógiai céljaink összhangban állnak az Óvodai nevelés országos alapprogramjával és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével
- A tervezés elengedhetetlen feltétele, hogy a **gyermekek fejlődését**, önfejlődését tudatosan segíthessük, életüket úgy szervezhessük, hogy az optimális körülmények biztosítva legyenek az önálló tevékenykedéshez és az alkotáshoz. A tervnek figyelembe kell vennie a gyerek szükségleteit, személyes érdeklődését.
- A terveinkhez viszonyítva elemezhető, **értékelhető a gyermek fejlettségi szintje** és az óvoda nevelési céljainak megfelelő munka. A helyi eltéréseket, az egyéni lehetőségeket, és elképzeléseket figyelembe véve, nem lehet mindenhol egységes, mindenki által használható tervezési formát vagy tartalmat kidolgozni. Mindenki saját maga kell, hogy ezt kialakítsa, mert ezzel segítheti, könnyítheti meg saját munkáját.

A programhoz a következő szakmai dokumentumok elkészítését javasoljuk, melyek segítik az ellenőrzést, elemzést, értékelést (ajánlás):

- az igazgató éves pedagógiai munkaterve
- a csoportban dolgozó óvodapedagógusok éves terve (pl.: hálóterv, projekt terv, anyag gyűjtés-ami azt jelenti, hogy bármikor, bárhol bővíthető és szűkíthető). A csoport éves tervének egyik fontos jellemzője, hogy a természet változásaira, az ünnepekre, a hagyományokra, a közvetlen környezet eseményeire épül.
- a gyermekcsoport nevelési-fejlesztési programja. Hagyományosan a csoportnaplóban kerül megtervezésre és értékelésre. A tervezés és értékelés a közösen kialakított és elfogadott csoportnapló vezetésének szabályai szerint történik.
- Gyermek személyi dossziéja- ovikréta Tartalma (ajánlás): anamnézis, évenként minimum két alkalommal feljegyzés a gyermekről, fejlettségmérő lap, összesítő, gyermekmunkák,

pedagógiai szakszolgálat (Szakértői Bizottság) vizsgálati eredményei.

- Óvodai fejlődési napló vezetési kötelezettség, melyben a gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem önmagukhoz viszonyított fejlődésében szemléli, melyhez felhasználja a gyermekre vonatkozó óvodai fejlődési napló információit.

6.2. A tervezés tartalma

A pedagógiai ráhatások rendszerét nevelésünk célja és a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Alapvetően **fontos feladatunk** a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermekek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehetnek egyik vagy másik képességüket illetően, szociokulturális háttérük is eltérhet. Munkánkban a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezeljük, mely megjelenik a teljes óvodai élet során. A nevelés és tanulás tervezését egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósíthatjuk meg. A tervezés során is alkalmazzuk a differenciálás elvét.

Figyelembe vesszük a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítjuk a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtatunk az előzetes terveinken.

Építünk a gyermekek szükségleteire, kíváncsiságára, igyekszünk fenntartani érdeklődésüket. Komplex módon vesszük figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait stb.

Tudatosan tervezzük a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat.

Többféle módszertani megoldásban gondolkodunk. Az adott helyzetnek (ide értve a gyermek, illetve gyermekcsoport pillanatnyi állapotát, hangulatát) megfelelően rugalmasan alkalmazzuk a módszereket.

A gyermeki tevékenységet, a foglalkozásokat a cél(ok)nak megfelelően, logikusan építjük fel. (Ehhez felhasználjuk korábbi saját, illetve a kollégák által megosztott tapasztalatokat.)

A gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot tartjuk szem előtt. A tanulási folyamat ekkor jellemzően utánzással, gyakorlással történik.

A 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést negyedéves periódusokban gondoljuk át és tervezzük. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való

felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek, tapasztalatainak, ötleteinek aktuális tevékenységekbe és a nevelőmunka egészébe történő beépítését.

A gyermekek folyamatos megfigyelése is tervezésünk előkészítő folyamatához tartozik.

A tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD lejátszó, projektor, fényképezőgép, számítógép) célszerűen használjuk.

Foglalkozási terveinket a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgáljuk

6.3. A fejlesztés keretei

- A teljes nevelési folyamat a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. Az általános pedagógiai célrendszert és az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat egységben kezeljük.
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedik a tanulási folyamat, melynek részei:
 - önálló és irányított tapasztalatszerzés,
 - komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.
- A különleges bánásmódot igénylő gyerekek számára szakemberekkel együttműködve fejlesztési terveket dolgozunk ki
- a gyermekek személyiségét az egyéni fejlődésben szemléljük, a teljes személyiség, autonómia kibontakoztatására törekszünk.

6.3.1. Ellenőrzési és értékelési formák, elvek, módszerek

- Gazdag értékelési eszköztárral rendelkeznek, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki a leginkább megfelelőt.
- Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak.
- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeli a teljesítményeket, törekszik a folyamatos, pozitív visszajelzésekre.
- Értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermekek fejlődését segíti. (A gyermek személyiségét, tudásszintjét figyelembe véve értékeli.)

- Képes önállóan, a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, és belőlük kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervét elkészíteni, módosítani. A tapasztalatait a fejlődési naplóban rögzíti.
- Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre.

6.4. A nevelés időkeretei a tervezéshez

Feladatunk a gyermekek óvodai életrendjének, időbeosztásának céltudatos megtervezése. A **hetirendben, napirendben** biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. Napirendünk lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását.

6.4.1 Napirend

Napirendünkben a legtöbb időt a gyermek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) szervesen beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része gyermekeink napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is fontosnak érezzük a szabad levegőn való mindennapi tartózkodást.

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent számukra. A napirenden belül rugalmasan vesszük figyelembe az egyes tevékenységek időigényét. Napirendünk ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak, vagy a gyermeki tevékenység fejlődése ezt indokolja, változtatható, módosítható.

A napirend általános időkeretei 12 órás óvodai nyitva tartás esetén:

Időkeretek	Tevékenységek
6.00-12.15	<ul style="list-style-type: none"> - Szabad játék, játékba integrált fejlesztés, egyéni, differenciált fejlesztés - Testápolás - Tízórai - Öltözködés - Mozgás, játék a szabadban, séta játék és mindennapi mozgás a szabadban - a környezet tevékeny megismerése (megfigyelés, séta, munka, beszélgetés)
12.15-13.30	<ul style="list-style-type: none"> - Testápolás - Naposi munka - Ebéd - Előkészületek a csendes pihenőhöz - Mesehallgatás
13.30-18.00	<ul style="list-style-type: none"> - Pihenés - Testápolás - Uzsonna - Egyéni fejlesztés - Szabad játék a csoportban vagy a szabadban - Folyamatos távozás

6.4.2 Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő óvodai csoportjainkban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével óvodásaink napi életének megszervezéséhez. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később, az iskolára való felkészítés feladatai, a hetirend és a napirend pontosabb betartását helyezik előtérbe.

A hetirend összeállításánál figyelünk arra, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására, közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzetekhez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. A felsorolt 30-35 perces tanulási alkalmak csoportonként más- más napokon valósulnak meg.

Az alábbi tevékenységeket minden nap szervezzük:

- mindennapi mozgás
- verselés-mesélés

Az alábbi tevékenységek időpontjának, heti rendszerességének szervezését az óvoda csoportjai egymáshoz igazítva évenként határozzák meg a csoportnaplójukban:

- művészeti tevékenységek (rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, ének, zene, énekes játék, gyermektánc)
- külső világ tevékeny megismerése, (matematikai tartalmú tapasztalatok, természet – társadalom - ember)

A hetirend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, de az óvodán belül a csoportok hetirendjét bizonyos szinten összehangoljuk. (környezeti sétákhoz személyi feltételek biztosítás, közös helyiségek használata)

Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók. (Éves szinten ez a csoportnaplóban rögzítve van.)

Feladataink a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban (OviKréta):

- Nevelési terv készítése és értékelése
- Heti ütemterv
- Hetirend és napirend összeállítása
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése: személyiséglap évente kétszer, mérőlap óvodába lépéskor és iskolába lépés előtt

7. NEVELÉSI GYAKORLATUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

7.1. Játék és tanulási tevékenység

7.1.1 Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így a nevelésünk leghatékonyabb eszköze. Ez a tevékenység kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő pszichikumukra ható élményt adó tevékenység. A gyermek játéka „tükör”, mely megmutatja a fejlettségi szintjét, elárulja, mivel lehet őt segíteni, fejleszteni. A gyermekek személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan,

- elsősorban a játékokon keresztül tárjuk fel, de
- felhasználjuk a megismerés egyéb módszerét: megfigyelés (pl.: játék tevékenység közben), beszélgetés, gyermeki munkák elemzése.

Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése az óvodapedagógus tudatos jelenlétével és indirekt irányításával. Napirendünkben kiemelt helyet foglal el.

Cél:

A gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása, szabad képzettségének elősegítése, kreativitásuk, szocializációjuk fejlesztése.

A gyermekek érzelmvilágának gazdagítása, valamint mozgásos aktivitásának kielégítése.

Feladat:

- Biztosítjuk a harmonikus játék feltételeit (idő, hely, eszköz nyugodt biztonságot adó légkör, élmények).
- Folyamatos napirendbe ágyazva segítjük elő az elmélyült szabad játékot.
- Lehetőséget teremtünk az ideiglenes és állandó játékhelyek „kuckók” kialakításához.
- Maximálisan kihasználjuk a szabadban adódó játéklehetőségeket (udvar, park, közeli Kis- erdő, Rákos-patak).
- Változatos eszközök biztosításával motiváljuk a gyermekeket pozitív és negatív élményeik eljátszására.
- Különböző problémahelyzet biztosításával elősegítjük a problémamegoldó, önálló gondolkodás fejlődését. Problémahelyzet elé elsősorban az irányított játék során állítjuk a gyermeket, így alkalmazzuk a gyakorló játékokban, szerepjátékokban, építőjátékokban stb.
- Speciális egyéni élményeik kijátszásával a háttérbe szoruló gyermekek is a középpontba kerülhetnek, megbecsülést, társakat szerezhetnek a csoportban.
- A szabad játék során a kijelölt helyen bármikor rajzolhatnak, vághatnak a gyermekek, ösztönözzük őket arra, hogy a papírokkal takarékosan bánjanak.
- A hulladékokat és az elrontott rajzokat az erre a célra kihelyezett nagyméretű kosarakba gyűjtsék.
- Az elméleti ismeretek mellett a tanultak gyakorlati alkalmazását is lehetővé tesszük. Az elméleti ismeretanyagot felhasználjuk a különböző óvodai tevékenységek során.
- Alkalmazzuk a gyermekcsoportoknak, megfelelő, változatos módszereket

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Képes az együttjátszásra, a játék vezetésére, vagy aktív bekapcsolódásra.
- Kellő önuralommal rendelkezik, (a szabályokat betartja) értékeli saját előnyeit, kezdi megérezni és elfogadni hátrányait.
- Képes a másságot elfogadni (etnikum, SNI-s gyermekek, túlmozgásos, kiemelkedő képességűek, stb).
- Képes rácsodálkozni a világra, észreveszi a szépet, elítéli a rosszat.
- Egy-egy játéktémát képes napokon keresztül játszani és továbbfejleszteni. Játéka végén megkeresi a játékeszköz helyét, igényli a rendet környezetében.
- SNI- gyermek hagyja a társait játszani, nem veszi el tőlük a játékot, esetleg tapintatosan bekapcsolódik, a rá osztott szerepet elfogadja.

7.1.2 A tevékenységekben megvalósuló tanulás, játékba integrált tanulás

A gyermekjátékba ágyazva a kezdeményezéseken, a felnőttek utánzása nyomán, társaik viselkedésére válaszul, spontán és szervezett tapasztalatszerzés alapján folyamatosan tanul.

Eközben megismeri az őt körülvevő világot és felfedezi abban saját magát. A szabad játék során a játékra építve a belőle fakadó motivációs lehetőséget kihasználva kezdeményezünk. A munkaformákat a feladatokhoz igazítjuk, kevés frontális, és sok mikrocsoportos formát alkalmazunk, fontos szerepet kap a személyre szóló egyéni fejlesztés. A változatos módszerek alkalmazására törekszünk, ügyelünk a játékosságra. Kihasználjuk a tananyag kínálta belső és külső kapcsolódási lehetőségeket (a szaktárgyi koncentrációt). Építünk a gyerekek más forrásból szerzett tudására.

Fontosnak tartjuk a közvetlen tapasztalatszerzést. A pozitív megerősítést, az egyénre szabott értékelést tartjuk szem előtt.

Társas és Az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet teremtünk, például a csoportszoba elrendezésével. A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítjuk a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét. A párhuzamos tevékenységeket úgy határozzuk meg, hogy azok a legkevésbé zavarják egymást.

A gyermekekben igyekszünk felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés, megismerés igényét, a próbálkozás örömét. Ennek érdekében indokolt esetben használjuk az IKT-eszközöket is.

Az önálló tapasztalatszerzéshez - a játékhoz és egyéb tevékenységekhez - az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosítunk. (Segítjük a gyermekjáték és egyéb tevékenység választását, figyelembe véve a fejlesztendő területeit.)

A differenciálás megfelelő módja, formája jellemző.

Az azonos korcsoporton belül a differenciálás elsősorban a gyermekek fejlettségéhez igazodik. A több korcsoportot magában foglaló óvodás csoportban a differenciálás figyelembe veszi a kort, valamint a gyermek fejlettségi szintjét. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját.

Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

7.1.3 Társas és közösségi tevékenység

A társadalmi gyakorlatra való felkészítés és az életre nevelés szempontjából alapvető feladat a társas és közösségi tevékenységek gyakorlása. A személyes érintkezésnek, a kommunikációnak és az együttműködésnek közösségformáló szerepe van. A közösségi tevékenységek során formálódik a közösségi tudat, a közösségi érzés, toleráns magatartás. Társas együttműködés közben megtanulják az egymás felé fordulást, az egymás segítségét, és az egymás iránti szeretetet. Ez által alakulnak ki a közösségi szokások és hagyományok. Sokszínű és változatos tevékenységek rendszerén keresztül alakítjuk a gyermekközösséget. A modellkövetés útján elsajátítják a gyermekek azokat a magatartásmódokat, melyek szükségesek a közösségi létezéshez. Az újonnan óvodába érkező gyermek **beszoktatása** már a beiratkozásnál kezdődik, majd folytatódik a családlátogatással. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy az óvónő megismerhesse leendő óvodását saját környezetében, betekintést nyerhessen a család szokásaiba, nevelési attitűdjébe.

Lehetőség szerint alkalmazkodunk a gyermek és a szülő igényeihez, a folyamatos beszoktatás során. Törekszünk arra, hogy érezzék, szeretettel várjuk őket. Különbséget kell tennünk a családból, bölcsődéből vagy más közösségből érkező gyermek között, mert minden esetben új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik. Ha új gyermek érkezik a már befogadott társak közé, ez a „traumatizáló” időszak lerövidülhet. A társak sokat segíthetnek ilyenkor,

hiszen megértőek, ők már átértékelték egyszer ezt. A tapasztalataik felidézésével átsegíthetik ezen a kritikusi időszakon új pajtásukat

Cél:

Az egyéni örömök mellett kapjanak szerepet a közösen megélt örömök is. A gyermekcsoportban alakuljanak ki a közösségi együttélés szabályai, normái, amelyekhez igazodik a gyermek. A közös tevékenységek során nyíljon alkalom az egymáshoz viszonyításra a reális énkép kialakítására, az én határok megtapasztalására. A gyermekek egymás közötti kapcsolatában váljon természetessé, hogy minden gyermek más, egyéni külső és belső tulajdonságokkal, másságával együtt elfogadható és szerethető. A közösségi érzés, közösségi tudat, toleráns magatartás a közösségi szokások, hagyományok fokozatosan alakuljanak, fejlődjenek.

A visszahúzó félének gyermekekre különösen figyelve, illetve a beilleszkedési és magatartási zavarral küzdőket tapintatosan segítve készítjük fel őket arra, hogy egymással megtalálják a megfelelő hangot és stílust az együttműködéshez.

Feladat:

- Szeretetteljes, biztonságot nyújtó, nyugodt óvodai légkört biztosítunk.
- Megfelelő viselkedési szokásokat alakítunk, és gyakorlunk.
- Kommunikáció, kooperáció fejlesztése.
- A napi tevékenységekben, játékban idő, lehetősége biztosítása a beszélgetésekre, kezdeményező példamutatás az interaktív kommunikációra.
- Az egymásra figyelés, a másik fél mondanivalójának meghallgatásának gyakoroltatása a gyermekekkel.
- Tudatosan ösztönözzük a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. A gyermekek számára egyénileg is lehetőséget biztosítunk a kérdések feltevésére, az élmények elmesélésére.
- Törekszünk a gyermekek kommunikációs kedvének fenntartására, növelésére.
- Alakítjuk a gyermekek közötti együttműködést, együttjátszás képességét és gyakorlását.
- Baráti kapcsolatok kialakítása fejlesztése, elmélyítésének előremozdítása.
- A konfliktusok kezelése megbeszéléssel megfelelő hangnemben, türelmesen.
- A csoportban tudatosan alkalmazzuk a konfliktus megelőzés módszereit, például a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a következetességet.

- A következetességnek megjelenik a fegyelmezési és jutalmazási gyakorlat során.
- A társakért, a csoportért végzett felelősségérzet, kötelességtudat fejlesztése.
- Megértő és toleráns magatartás kialakítása és fejlesztése.
- Konfliktus helyzetek megoldása során alakítjuk a helyes és helytelen viselkedési normákat, a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönözzük. A közös élmények, tevékenységek, tapasztalatok átélésével építik a csapatszellemet.
- Együttműködést, közösségi kapcsolatokat és érzelmeket erősítő helyzeteket teremtünk, módszereket alkalmazunk az óvodai és óvodán kívüli tevékenységek során.
- A közös élményekre alapozva tudatosan alkalmazzuk a közösségfejlesztés változatos módszereit: a játék és- más élmény gazdag tevékenység, program során: pl.: kirándulás, egyéb óvodán kívüli programok.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak, ezeknek eleget tesznek.
- Aktívan részt vesznek közös tevékenységekben.
- Társaik és a felnőttek iránt érdeklődést, segítőkészséget, toleranciát, együttérzést tanúsítanak.
- Kialakul bennük a felelősségérzet.
- Megértőek, elfogadóak társaikkal.
- Örülnek a közösen elért sikernek, kialakul bennük.

7.1.4 Munka jellegű tevékenységek

A munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének egyik fontos színtere. A játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató tevékenység, melyet önként és örömmel végez a gyermek. A gyermek mindennapi tevékenységének része, az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Óvodába lépéstől folyamatosan fejlődik ez a tevékenység, az **önkiszolgálástól a naposi tevékenységen** át egészen a megbízások önálló teljesítéséig. A kisebb csoportban fokozottabb hangsúlyt kap az önkiszolgálás. (testápolás, öltözködés, terítés, étkezés) Fokozatosan vezetjük be az önkiszolgáló tevékenységet. Egy-egy részmozzanat megtanításával készítjük elő az új feladatot. Hosszú gyakorlással biztosítjuk a mozzanatok rögzülését. Négyéves kortól lép be a naposi munka, de az önkiszolgálás egyes elemei mindvégig megmaradnak. A **naposi munka**

szerteágazó sokrétű tevékenység, melyet a közösség érdekében végeznek. (óvjuk őket attól, hogy ez a feladat egész napos készültséget jelentsen számukra, olyan szabályokat vezetünk be, amely biztosítja a naposok számára is a nyugodt étkezést). Ez a tevékenység is önkéntes. Eleinte jelentkezés alapján választjuk ki a naposokat. (aki nem szeretne napos lenni, arra nem erőltetjük rá a feladatot). A kisebb megbízatások alkalmoszerűek, előre nem meghatározhatóak, a napi gondok megoldásában van szerepük. Erősíti a közösségi kapcsolatokat, s ez által kivívhatja saját és mások elismerését. Feltétele a tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekkel való együttműködés és a folyamatos reális értékelés.

Cél:

Mindennapi munkálkodásuk közben egyre több információ és tapasztalat birtokába jutnak az őket körülvevő világról, speciális ismeretet szereznek társadalmi környezetükről. Játékos formában a munka megszerettetése, készségek elsajátítása, pozitív tulajdonságok alakítása: kitartás, feladattudat, egymásért tenni tudás, önállóság, együttműködés.

Feladat:

- Biztosítunk elegendő munkalehetőséget, a megfelelő munkaeszközöket, amelyeket hozzáférhető helyen tartunk (bármikor el tudja, venni vagy helyre tudja tenni)
- a munka elvégzéséhez elegendő időt. (sürgetés nélkül tehesse a dolgát a gyermek)
- Igyekszünk kiküszöbölni a holtidőt.
- Különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezünk és biztosítjuk a munkavégzés feltételeit (önkiszolgálás, közösségért végzett munka, alkalmi megbízatások, növénygondozás)
- Alkalmazzuk a gyermekcsoportoknak, különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket.
- Olyan légkört alakítunk ki, amelyben, nyugodt hangulatban, önállóan tevékenykedhetnek, de ha segítségre van, szükségük bizalommal fordulhatnak a felnőttekhez.
- Alkalmoszerű munkák, megbízatások esetén különösen figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait egyéni fejlettségi szintjét.
- Figyelünk arra, hogy a gyermek értse mit várunk el tőle legyen képes teljesíteni a rábízott feladatot.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen dolgozik önállóan és közösen is, örömmel teljesíti kötelességeit.
- A napi munkát magabiztosan, igényesen, készségszinten végzi.
- Önként ajánlkozik egyéni megbízatások teljesítésére.
- Bátorítja, segíti a kisebbeket.
- Kialakul a feladattudata, képes kitartani a munka befejezéséig.
- Örül az elvégzett feladatnak, képes kijavítani hibáit.
- Szívesen készít a játékához, kezdeményezéshez kiegészítő elemeket, ajándékot társainak, szüleinek.
- Örömmel, kitartóan tevékenykedik az udvaron, a kertben.

7.1.5 Szabadidős tevékenység

A szabadidő fogalmát úgy is meghatározhatjuk, hogy az, az idő, amely alatt azt csinálhat a gyermek, amit akar, (a szabályok betartásával) vagy amihez kedve van, ami kikapcsolódást jelent számára. Kötelező kényszerűség nélküli idő. Önként vállalt, öntevékeny tevékenység, melynek idejét helyét a gyermek maga választhatja meg. Addig tart, ameddig jól érzi magát benne. Ebben a tevékenységben megtanulhatja a gyermek, hogy hogyan gazdálkodjon szabadidejével.

Szabadon tevékenykedhet, az óvónő által felkínált lehetőségekből (társasjáték mese, vers, bábozás barkácsolás, ábrázolás stb.) szabadon választhat. Erre lehetőséget kap a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Sok időt töltünk a szabadban. Az óvoda játékeszközei változatos mozgás és játéklehetőségeket biztosítanak számukra. (különféle mászóakák, hinták várak, csúszdák, illetve sokféle labda, karika, ugráló kötél, és kerékpár)

Cél:

Érezze jól magát valamely tevékenységben. Tudjon dönteni, hogy mit szeretne csinálni, kivel meddig.

Gazdálkodjon a szabadidejével és hasznosan, tartalmasan töltsse el azt.

Tanuljanak meg egymással játszani, konfliktusok nélkül.

Alakuljanak baráti kapcsolataik.

Segítsék egymást a tevékenységek során.

Feladat:

- Minél többféle tevékenység felkínálása.
- Megfelelő hely, idő eszköz biztosítása a tevékenységekhez.
- Alakítsunk ki minél több teret számukra.
- Törekedjünk a zárt terek kiszélesítésére.
- Biztosítsunk mind több teret és lehetőséget a mozgásra, mozgásos játéokra.
- Ötletekkel, eszközökkel segítsük képességeik kreativitásuk kibontakoztatását.
- Karoljuk fel a rászorulókat. (SNI-s gyermekek).
- Alkalmazzuk a gyermekcsoportoknak, különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Szabadidejüket tudják aktívan kihasználni.
- Képesek többféle lehetőségből választani.
- Segítsék egymást.
- Fejlődjenek képességeik.
- Gazdagodjon fantáziájuk

8. KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE**8.1 A külső világ tevékeny megismerése**

A környezettel való ismerkedésünk áthatja az óvodai élet egészét. Az évszakok változásait követve, erre építve tervezzük tevékenységeinket (mese-vers, ének-zene, ábrázoló tevékenység, a környezet téri formai és mennyiségi megismerése, mozgás, edzés, kirándulás).

Törekszünk arra, hogy gyermekeink személyiségének elemévé váljon a természet szeretete, környezetünk óvása, a környezetünkért való tenni akarás. A szabadban történő játékkal, önálló tapasztalatszerzéssel, megfigyeléssel, kísérletekkel, kirándulásokkal különféle ismeretekhez juttatjuk gyermekeinket. Arra sarkaljuk gyermekeinket, hogy nyitottá, érdeklődővé váljanak, merjenek kérdezni.

Megfigyeléseket végeztetünk. Megismertetjük a növényi részeket (gyökér, szár, virág, kacs, termés stb.), a színárnyalatok megfigyelése a természetben. Folyamatosan segítenek az udvaron a kert rendben tartásában.

Beszélgetünk velük a levegő tisztaságáról, a város és erdő különbségéről. A növényekkel, vízzel folyamatosan végeztetünk kísérleteket. A környezet fokozott óvását, védését a gyakorlatban is végeztetjük. Megismertetjük őket néhány növény nevével, hasznával.

Megfigyeltetjük a környezetünkben található állatokat: kutya, macska, sertés, ló, bogarak, lepkék, pókok, giliszta, madarak. Évente ellátogatunk az állatkertbe, itt a vadonélő állatokat figyelhetik meg a gyermekek. Természetfilmek nézésével megismertetjük az állatok természetes lakóhelyét. Naponta nézegethetnek állatokról szóló könyveket.

Kirándulásokon, sétákon felhívjuk a figyelmet az állatokra: mókus, béka stb. Beszélünk az állatok gondozásáról, hasznáról.

Megünnepeljük a környezetvédelem JELES NAPJAIT.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A környezet téri formai mennyiségi megismerése.

A környezet tevékeny megismerése során, matematikai tartalmú tapasztalatainak, ismereteknek birtokába jutnak gyermekeink és azokat a tevékenységeikben alkalmazzák. A természet kincseinek gyűjtése, rendezése, a napi szituációk, az építkezések a játék folyamán alkalmat adunk a gyakorlásra. (Számolás, csoportosítás; szín, nagyság, alak stb. alapján. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma, mennyiségekkel végzett műveletek gyakorlása).

A számolással, méréssel, tér- és formaismerettel a külső világ tevékeny megismerése keretében, mikrocsoportos és egyéni fejlesztés formájában ismertetjük meg a gyermekeket, a nagyoknak kötelező jelleggel.

A matematikai játékokban a gyermekeket megtanítjuk a társaikkal együttműködni, szabályokat betartani, alkalmazkodni, ezáltal figyelmüket, koncentráció képességüket fejlesztjük.

Gyakoroltatjuk a síkban és térben való tájékozódást.

Törekszünk az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek felismertetésére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek ismeri és szereti szűkebb és tágabb környezetét.
- Tudja otthoni lakáscímét és az óvoda nevét.
- Tudja saját és szülei nevét, ismeri szülei munkáját.

- Tisztában van életkorával, tudja születési helyét.
- Ismeri a városunkban naponta látott, a kirándulásokon megismert, vagy videón, könyvekben látott közlekedési eszközöket.
- Együtt él a természettel, figyelemmel kíséri és megkülönbözteti az évszakok, a környezet változásait. Ismeri és gondozza környezete növényeit.
- Részt vesz a csoportban folyó kísérletekben.
- Ismer több házi és vadállatot, ezek jellemző jegyeit.
- Gyönyörködni tud a természet szépségében, és életkorának megfelelően védi a környező természetet.
- Ismeri a matematikai alapfogalmakat, a tízes számkörben biztonsággal mozog.
- Ismeri az irányokat, a tárgyak helyét névutókkal is ki tudja fejezni.
- Szívesen ábrázol természeti témákat, dolgozni tud termésekkel és növényi részekkel, természetes anyagokkal.
- Iskolakezdésre a tanyai gyermek is el tud igazodni a városi környezetben, biztonsággal mozog az utakon, közintézményekben.
- Képes társaival, szüleivel együtt „felfedezni” a természetet, a szépet: kirándulásokon, sétákon, a napi életben.
- Az SNI-s gyermek egyéni fejlődési tempójában végzi a különféle tevékenységeket és feladatokat,
- A megismert állatoknak, embereknek, tárgyaknak két- három tulajdonságát fel tudja sorolni, egyszerűbb matematikai műveleteket el tud végezni 5-ös számkörben.

8.2. Művészeti tevékenységek

8.2.1 Verselés, mesélés

A mese-vers gyermekeink érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője, feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Óvodákban mind a népmesét, mind az igényes műmesét, ismert írók elbeszéléseit felhasználjuk a mesélésre, kötetlen formában.

Alkalmazzuk a népi mondókák, höcögtetők, rigmusok, nyelvtörők, közmondások, találós kérdések, népmesék gazdag választékát, hiszen érzéseit kifejezni csak az anyanyelvén képes igazán az ember.

A mese figyelmes meghallgatására neveljük gyermekeinket. A pihenés halk mesével kezdődik, szinte „álomba” meséljük a gyermekeket. Kedvenc meséjüket többször hallhatják, eljátszhatják, elbábozhatják.

Az óvodai élet minden tevékenységét átszövi.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének.

Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait s egyben feloldást és megoldást kínál.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra,

a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Cél:

A mesék varázsos világának nevelő hatását felhasználva a gyermekek érzékvilágának gazdagítása.

A gyermekek érzelmi -, értelmi és etikai fejlődésének elősegítése.

Kultúra átadás, hazaszeretetre nevelés a népmesék, versek segítségével.

A gyermekek vers, és meseszeretetének elmélyítése, anyanyelvi készség szintjének emelése.

A migráns gyermekek számára biztosítjuk, hogy megismerkedhessen saját népének meséjével, verseivel is.

Feladat:

- A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása.
- Változatos tartalmak biztosítása, és a nyelvi képességek fejlesztése: verssel, mesével, bábozással, dramatizálással.
- Lehetőséget biztosítunk saját vers és mesealkotásra, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálására, ezáltal segítjük önkifejezését, önmegvalósítását.
- A bábozáshoz dramatizáláshoz használt eszközök a nap folyamán állandóan rendelkezésre állnak, ezzel **lehetősége adódik a bátortalan, félénk, visszahúzódnó gyermekeknek a kiteljesedésre.**
- Érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikálunk. (Tudatosan törekszünk a gyermekek szókincsének növelésére, különösen a verselés, mesélés során.)
- Kommunikációnkat minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás kell, hogy jellemezze.
- A gyerekek szabad játékához és különböző tevékenységeihez nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakítunk ki. Játék területeket alakítunk ki (baba sarok, főző sarok).
- Tudatosan ösztönzzük a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. A gyermekek számára egyénileg is lehetőséget biztosítunk a kérdések feltevésére, az élmények elmesélésére. Törekszünk a gyermekek kommunikációs kedvének fenntartására, növelésére.
- Alkalmazzuk a gyermekcsoportoknak, különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek igényli, és szívesen hallgatja a verseket, meséket.
- Szívesen ismételteti a ritmikus szövegeket, mondókákat, verseket, rigmusokat, csúfolókat.
- 10-14 gyermekmondókát önállóan el tud mondani a népköltészet témaköréből
- Szívesen dramatizál, bábozik, igyekszik örömet szerezni a kisebbeknek is.

- Megjegyezz 6-8 verset, 15-20 mesének ismeri a tartalmát, néhányat el tud játszani társaival.
- Képes spontán mesélésre, mesék kitalálására
- Ismer néhány találós kérdést, közmondást.
- Az SNI- s gyermek is megtanul pár mesét és verset illetve mondókát.
- Lehetőség szerint egyszerűbb mesedramatizálásban szerepet vállal.

8.2.2 Ének, zene, népi játék, tánc

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, a közös éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak gyermekeinknek.

Az óvónői minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok

változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Cél:

Felkeltjük és formáljuk gyermekeink zenei érdeklődését, ízlését, fogékonyságát, ezáltal felfedezi a dallam a ritmus a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet

A migráns gyermekek számára biztosítjuk, hogy megismerkedhessen saját népének dalaival is.

Feladat:

- Igényes zenei anyagot választunk ki, a gyermekek életkorához és képességeikhez igazodva.
- Zenei képességeiket, egyéni sajátosságaihoz mérten fejlesztjük.
- Az éneklés, a mozgás örömet biztosítjuk dalos játékok, táncok alkalmazásával.

- Körültekintően megválasztjuk meg a zenehallgatási anyagot (klasszikus és kortárs zene, népzene–népdal, gépi illetve főként élőzenével).
- Lehetőséget biztosítunk a spontán énekelgetésre, dalos játékok eljátszására (csoportban, udvaron, kiránduláson, séták alkalmával).
- Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósításával megalapozzuk, elősegítjük a zenei anyanyelv kialakulását.
- Alkalmazzuk a gyermekcsoportoknak, különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen, önállóan énekel.
- Igényli a közös éneklést, szívesen játszik népi dalos játékokat.
- Szívesen mondogat mondókát, énekel, tapsol szabad időben is.
- Figyelmesen hallgatja az óvónő énekét, az alkalmi zenét.
- Tud egyenletesen tapsolni, érzékeli, tapsolja a ritmust, tud rögtönözni.
- Ismeri és megkülönbözteti a zenei fogalom- párokat (halk-hangos, gyors lassú, magas-mély).
- Ismer alapvető tánclépéseket, táncformákat és alkalomadtán képes gyakorolni ezeket.
- Ismerjen 8-10 mondókát.
- Társaival tudjon eljátszani 10-12 dalos játékot.
- Az SNI- s gyermek is megtanul pár mondókát, dalos játékot, szívesen énekel, tud egyenletes lüktetésben tapsolni.

8.2.3 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Ez a művészeti tevékenység fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos- nem a mű, nem az eredmény-, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmény befogadására. A népművészeti, képzőművészeti alkotásokkal való megismerkedés lehetőséget biztosít az esztétikai érzék alakítására és fejlesztésére.

Az igényes tárgyi környezet megismerése, felfedezése formálja gyermekeink szépérzékét, alkotásaiban meg is jelenítheti azt.

Az építő tevékenységek a térben való eligazodást, a formák, méretek színek megismerését segítik s ez által fontos tapasztalatokra tesznek szert.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását.

Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Cél:

A múzeum és kiállítás látogatásokkal valamint a tárgyi kultúra megismerésével magyarságtudatát is megalapozzuk.

A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése.

A gyermekek tér- forma- szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladat:

Az alkotás szabadságához a megfelelő tárgyi feltételeket biztosítjuk.

- Múzeum és kiállítás látogatások szervezésével élményt nyújtunk, alakítjuk bennük a szép iránti fogékonyságot.
- Egyéni odafigyeléssel, ötletadással fejlesztjük a gyermekek egyéni képességeit. (SNI)
- Változatos technikák megismertetése, megtanítása törekszünk.
- A gyermekeket arra készítjük, hogy a látott, vagy ábrázolt szépségeket szavakkal is próbálja meg kifejezni.
- Az alkotószabadsághoz az év elején kialakítjuk a megfelelő helyet. Olyan asztalt biztosítunk, ahol a játék zavarása nélkül, esetleg játékaikba beépítve, rajzolhatnak, festhetnek, ragaszthatnak, gyurmázhatnak a gyermekek.
- Gondot fordítunk a használatukhoz szükséges szokások, szabályok kialakítására.
- A tér- és formaérzék fejlesztését segítjük az építkezésekkel és a barkácsolással.

- A barkácsolás során készített eszközök felhasználhatóak a játékban, bábozás és dramatizálás alkalmával.
- Alkalmazzuk a gyermekcsoportoknak, különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek egyéni képességeinek megfelelően jeleníti meg élményeit, elképzeléseit.
- Képes az ábrázoló technikák változatos használatára, az egyéni színhasználatra.
- Fejlődő kez ügyessége nyomán örömmel alkot egyedül és társaival is.
- Képes játékához, mesedramatizáláshoz kisebb eszközök elkészítésére, egyénileg és társaival együttműködve is, időnként az óvónő segítségével.
- Értékeli a különböző műalkotásokat, saját vagy társai munkáját, képes szóban kifejezni véleményét a látott alkotásokról.
- Játékában változatos eszközöket használ, formagazdagon építkezik.
- Képes a pontos hajtogatásra, a tű használatára, a szegelésre, ragasztásra, az olló használatára.
- Képes a részletes emberábrázolásra.

8.2.4 Mindennapi mozgás

A mozgásigény alapvető szükséglete az óvodáskorú gyermeknek, ezért a mozgás átszövi a napi tevékenységeinket. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik természetes mozgását, testi képességeit, állóképességét és kiemelkedő szerepe van a szocializáció alakulásában (társra figyelés). Elengedhetetlen az egészség megőrzésében, megóvásában az egészséges életmód alappillére. A mozgásnak igazodnia kell a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez. A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás.

A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,

b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,

c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Cél:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztését játékos formában valósítjuk meg.

A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy biztosítjuk, hogy megmaradjon szabad mozgáskedvük.

A gyermek testi-lelki egyensúlyának fenntartására törekszünk.

Feladat:

- A hét minden napján lehetőséget adunk a mozgásra, ügyelünk arra, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek mozgással a szabad levegőn.
- Minden év elején szülői értekezleten elmondjuk, hogy hogyan segíthetik gyermekük mozgásfejlődését.
- Biztosítjuk a gyermekek számára a rendszeres napi levegőzést, a szabad mozgás lehetőségét az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével. Óvodapedagógusaink, fejlesztőpedagógusunk egyéni képességfejlesztés során alkalmazzák eszközként a mozgást (kiemelkedő képességű, SNI stb.).
- Tervszerű mindennapos tevékenység szervezése.
- Fejlessze a kondicionális képességeket, erőt, állóképességet, teherbíró képességet, helyes testtartást.
- Alkalmazzuk a gyermekcsoportoknak, különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen mozog változatos körülmények között, ismeri és gyakorolja a különböző mozgásfajtákat.
- Nagymozgása fejlett, finommozgása kialakul.
- Mozgása összerendezett, egyensúlyérzéke megfelelő.
- Ismeri az irányokat, tud térben tájékozódni.
- Képes a versenyszabályok elsajátítására, betartására, az együttjátszásra.
- A csoportban kialakul a versenyszellem, képesek egymás eredményének elismerésére, megbecsülésére.
- Kialakulnak a gyermek akarat tulajdonságai: bátorság, kitartás, küzdeni tudás, a vereség elviselése.
- Örömmel, felszabadultan mozog.
- Sorrendiség helyes alkalmazása

9. ÓVODA ÜNNEPEI, HAGYOMÁNYAI

Társadalmi ünnepek:

- Március 15 (megemlékezés)

Zöld ünnepek:

- Állatok napja október 4.

- ☐ képek, lexikonok gyűjtése, kiállítás
- ☐ Látogatás egy tanyára
- ☐ állathangok felismertetése
- ☐ barkácsolás termésekből
- ☐ állatokkal kapcsolatos énekek, versek, mesék, mozgásos játékok

- Víz világnapja március 22.

- ☐ aznap kékbe öltözünk
- ☐ látogatás a Rákos-patakhoz
- ☐ vízi állatok barkácsolása
- ☐ vízzel kapcsolatos versek, dalok, mesék, játékok

☐ horgásjáték készítése

☐ akvárium barkácsolása

- Föld napja április 22.

☐ zöldbe öltözünk

☐ idénynövények ültetése az óvoda kertjébe

☐ földgömb, lexikon, térkép gyűjtése

☐ a témában kirakó készítése

☐ kiállítás rendezése saját készítésű természeti képekből

☐ természetsarok rendezése, hajtatas, magültetés

☐ távlati célunk: komposztáló létrehozása

- Madarak fák napja május 10.

☐ madárhangok hallgatása lehetőleg a természetben

☐ madarak barkácsolása

☐ Faültetés

☐ fakéreg lenyomatkészítés

☐ madár- árnykép párosítása

☐ madárfotó kiállítás

☐ versek, mesék, dalok, mozgásos játékok

Hagyományok:

Adventi ünnepkör

☐ folyamatos adventi készülődés (gyerekekkel)

☐ karácsonyi ajándékkészítés a családnak

☐ kreatív délután adventi koszorú

☐ adventi naptárkészítés

☐ adventi asztali díszek

Mikulás

☐ versek, dalok, mesék

☐ ajándék a gyerekeknek

Karácsony

- ☐ fenyődíszítés
- ☐ karácsonyi műsor (csoportonként szülők nélkül)
- ☐ ajándék a fa alá

adventi vásár

Farsang

- ☐ álarcok, maszkok készítése
- ☐ táncos vidám műsor összeállítása, gyakorlás
- ☐ vidám játékok szervezése gyerekeknek

Húsvét

- ☐ tojásfestés különféle technikákkal
- ☐ ünnepkörhöz tartozó kiállítás rendezése (tojás, képeslap, csibe, kacsa, nyúl)
- ☐ locsolóversek, dalok, mesék
- ☐ ajándékkészítés

Óvodai ünnepek:

Anyák napja

- ☐ ünnepi műsor összeállítása
- ☐ dalok, versek, mesék tanítása
- ☐ meghívókészítés
- ☐ ajándékkészítés
- ☐ teremdíszítés
- ☐ virágbeszerzés

Gyereknapi

- ☐ játékos versenyek
- ☐ kézműves tevékenységek
- ☐ vidám zenés gyermekműsor
- ☐ arcfestés

Ballagás

- ☐ vidám zenés, táncos délelőtt
- ☐ búcsú a leendő iskolásoktól
- ☐ megvendégelés
- ☐ búcsúajándék
- ☐ udvardíszítés lufikkal, szalagokkal
- ☐ rövid műsor összeállítása az éves anyagból
- ☐ az iskolába készülők búcsúműsora
- ☐ ajándék az óvodától

10.ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje

A nevelőtestület határozata alapján határozatlan időre szól.

Módosításának lehetséges indokai

- szervezeti átalakítás
- törvényi rendelet
- a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt - egyéb érdekegyeztető fórum módosítási javaslata.

A nevelési program módosítására javaslatot tehet:

- az intézmény igazgatója
- a nevelőtestület kezdeményezésére
- a szülői munkaközösség vagy
- az óvoda fenntartója

A nevelési program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. A módosított programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni. A törvények, rendeletek változása esetén a hatályba lépést követő 30 napon belül kell elvégezni a korrekciót.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének.

A nevelési program nyilvánossága

A nevelési program nyilvánosságra hozatala:

Intézményünk nevelési programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A nevelési program egy-egy példánya az intézményben tekinthető meg:

- az intézmény irattárában,
- az intézmény igazgatójánál és helyettesénél,
- Isaszeg Város Önkormányzatánál.

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

- Nevelőtestület
- Fenntartó
- SzSz vezetősége

11. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Véleményezte: Szülői Szervezet.....-én

Kelt: Isaszeg, 20.....

Szülői Szervezet Elnöke

2. Tájékoztatásul megküldjük az iskolának, rövidített változat a szülőknél.

3. Publikálás formája: az intézményvezető irodájában, az intézmény honlapján.

4. Irattári szám:

5. A nevelőtestület elfogadta és jóváhagyta: 20.....-én keltsz

Intézményi Határozatával.

Kelt: Isaszeg, 20.....

.....

hitelesítő

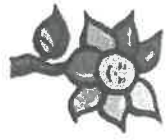
.....

hitelesítő

p.h.

.....

igazgató

ISASZEGI HÉTSZÍNVRÁG ÓVODA

OM: 032844

☒ 2117 Isaszeg, Madách u. 11.

☎:(28)582-231

E-mail: hetszinvirag@isaszeg.hu

Adószám: 16792001-1-13

MUNKATERV

2025/2026.

	Igazgató: Bánné Keller Márta
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestület nevében: Alkalmazotti közösség nevében:	Szülői szervezet nevében:
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Érvényessége: 2025.09.01 – 2026.08.31.	
Ph.	

A MUNKATERV JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- A 2011. évi CXCV. törvény végrehajtási rendeletei:
 - 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
 - 229/2012. (VIII.28.) Korm. Rendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
 - 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról. 1. melléklet a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelethez
 - 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról
 - 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
 - Oktatási hivatal: Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez
 - Kiegészítés az Oktatási Hivatal által kidolgozott Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez felhasználói dokumentáció értelmezéséhez. Óvodai nevelés
 - Oktatási hivatal: Országos tanfelügyelet. Kézikönyv óvodák számára
 - 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről

- Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet
- Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő- testületének vonatkozó önkormányzati rendeletei
- Az Isaszegi Hétszínvirág Óvoda működését szabályozó dokumentumai

„Arra tanítis, hogy önálló lehessenek, hogy büszke lehessenek magamra!”

(Maria Montessori)

A már kialakított működési rendünket, az elmúlt nevelési évet eredményesen zártuk, melynek során bevezetésre kerültek – és a nyár folyamán módosultak - a működést szabályozó dokumentumaink, illetve az ONAP változásait figyelembe véve szükségesszerű is volt a módosítás.

Ebben az évben is mindent meg kívánunk tenni azért, hogy gyermekeink mindenek felett álló érdekeinek tiszteletben tartásával biztosítani tudjuk számukra a megfelelően jó óvodai körülményeket és légkört.

A 2025-2026 évben immár homogén szerkezeti csoportokkal működve, a hangsúlyt szervezetünk további fejlesztésére kívánjuk helyezni.

Célunk az, hogy minden kollégánk aktív részese legyen belső továbbképzési rendszerünknek, tudása legjavát adva intézményi céljaink és feladataink minél eredményesebb eléréséhez.

A szülők aktív és támogató jelenlétére továbbra is számítunk a saját gyermekeik, és a csoportközösségek együttnevelésének érdekében.

Kívánom, hogy családiás környezetben és hangulatban, ki-ki tudása és képessége szerint erősítse óvodánk eredményeit és hírnevét.

Bánné Keller Márta

igazgató

FELLESTÉSI TERV

Személyi feltételek

	NÉVSOR	BEOSZTÁS	ÓVODA SZINTŰ TOVÁBBI FELADATAI
1.	Bánné Keller Márta	igazgató	
2.	Bene Éva	dajka	
3.	Csámpainé Krémer Anita	dajka	
4.	Csóry Szilvia	igazgató - helyettes	Munkavédelem, Beccs vezető
5.	Fecske Andrea	dajka	
6.	Gál Katalin	óvodapedagógus	
7.	Hajdúné Tóth Katalin	óvodapedagógus	Beccs Tag
8.	Kalocsainé Sáfirány Anikó	pedagógiai asszisztens	
9.	Káposztás Bernadett	pedagógiai asszisztens	
10.	Kiss Erika	pedagógiai asszisztens	
11.	Kissné Flugsinszky Judit	óvodapedagógus	
12.	Kocsis Istváné	dajka	
13.	Kovács-Szabó Katalin	óvodapedagógus	
14.	Kovács-Szabó Tímea	óvodapedagógus	
15.	Németh Nikolett	óvodapedagógus	

16.	Pethe Gabriella	óvodatitkár	
17.	Pintér Györgyi	óvodapedagógus	Munkaközösség vezető, Becs Tag
18.	Poharenszki Dóra	dajka	
19.	Poharenszki Jánosné	dajka	Tisztoszer felelős
20.	Rácz Eszter	óvodapedagógus	
21.	Skultéti Boglárka	dajka	Honlap felelős
22.	Sóos Judit	pedagógia asszisztens	
23.	Szikszaíné Batalov Krisztina	óvodapedagógus	
24.	Szilágyi Beáta Kinga	dajka	
25.	Vidákné Horváth Lívia	igazgató- helyettes	Gyermekvédelmi felelős
26.	Vidákné Tokai Szilvia	pedagógia asszisztens	
27.	Zsiák Szilvia	pedagógia asszisztens	

Csoportbeosztások

	CSOPORT MEGNEVEZÉSE	GYERMEK- LÉTSZÁM	CSOPORT TÍPUSA ÉLETKOR SZERINT	PEDAGÓGUSOK NEVE	DAJKA NEVE	PEDAGÓGIAI ASSZISZTENS NEVE
1.	Tündértórsza	23 fő	nagycsoport	Pintér Györgyi	Bene Éva	Zsiák Szilvia
2.	Jázmín	28 fő	kiscsoport	Vidákné Horváth Lívia	Skultéti Boglárka	Vidákné Tokai Szilvia
3.	Lenvirág	24 fő	nagycsoport	Gál Katalin	Poharenszki Dóra	Kiss Erika
4.	Tulipán	26 fő	kiscsoport	Szicszainé Batalov Krisztina Kovács - Szabó Tímea	Csámpainé Krémer Anita	Káposztás Bernadett
5.	Gyöngyvirág	27 fő	nagycsoport	Csóry Szilvia	Poharenszki Jánosné	Sátfány Anikó
6.	Napraforgó	28 fő	középső csoport	Hajdúné Tóth Katalin	Kocsis Istvánné	Soós Judit
7.	Levendula	25 fő	nagycsoport	Kovács - Szabó Katalin Rácz Eszter	Szilágyi Beáta	
8.	Margaréta	28 fő	középső csoport	Németh Nikolett Kissné Fuglinszky Judit	Fecske Andrea	

Tárgyi feltételek

	TERÜLET	TERVEZETT FEJLESZTÉS
1.	CSOPORTSZOBÁK	Festés, ajtók mázolása, játékok pótlása
2.	UDVAR	Udvari játékeszközök beszerzése, festése, javítása, minősítése. Árnyékoló létesítése (napvitorla). Szükséges növényzet cseréje.
3.	KONYHA	Étkezéshez szükséges eszközök folyamatos pótlása (kancsó, tál, tányér), festés- jelzés Eatrend
4.	ESZKÖZÖK (játékhoz, tevékenységekhez)	Eszközjegyzékben szereplő eszközök hiánypótlása folyamatosan. Képességfejlesztő
5.	FEJLESZTŐ SZOBA	játékeszközök, művészeti tevékenységhez szükséges anyagok beszerzése. Festés, fejlesztő eszközök pótlása
6.	ELŐTÉR	Festés
7.	GYERMEK MOSDÓK	Tisztasági festés, WC paravánok befejezése, tükrök felszerelése, fogmosópolcok kialakítása
8.	ÉPÜLET	Külső vakolat javítása, színezés. Fűtés korszerűsítése.
9.	FOLYOSÓ	Csempék javítása, festés

Az óvoda tárgyi feltételeinek korszerűsítését, fejlesztését, javítását szeretnénk megvalósítani, az előző években megkezdett beszerzések, felújítási munkálatokat folytatni. Az eszközjegyzék által törvényileg előírt eszközök teljesítése.

PEDAGÓGIAI TERV

Kiemelt céljaink és feladataink

Elsődleges cél:

- A gyermekek mindenkefelett álló érdekeinek tiszteletben tartásával a nyugodt, és kiegyensúlyozott légkör biztosítása
- Törvényes és színvonalas intézményműködés biztosítása

További céljaink:

- Az óvoda szabályozódokumentumainak (PP, SZMSZ és mellékletei, Háziirend) egységes értelmezése, gyakorlati megvalósítása
- A szervezet szakmai színvonalának további erősítése

A célok elérését támogató kiemelt feladataink:

Felkészülés a teljesítményértékelés további céljainak meghatározására.

Az intézményvezetés felelőssége a nevelőtestület felkészítése a teljesítményértékelés további elvégzése, ennek érdekében a fenntartó által meghatározott cél alapján az intézményi cél meghatározása, pedagógusok céljainak meghatározása, vezetőik céljainak meghatározása.

- A célok rögzítése az elektronikus felületen, azok jóváhagyása.
- Teljesítményértékelési célok folyamatos rögzítése
- Amennyiben szükséges, a tevékenységátogatási, dokumentummellenőrzési intézményi gyakorlat megújítása, teljesítményértékelés elvégzése, dokumentálása.

- A pedagógusok felelőssége abban áll, hogy a nevelési, tevékenység és foglalkozáslátogatás, és az azt követő interjú, valamint a dokumentumellenőrzés során úgy a belső, mint a külső ellenőrzésnél felkészültségüket, pedagógiai kompetenciájukat, hivatásszeretüket bizonyítsák, hiszen az egész intézményről alkotott kép az egyes pedagógusok és a vezetés összteljesítményét mutatja.

A 2025/26-os nevelési évre a fenntartó által az egyedi intézményi cél az alábbi:

„A tanköteles korú gyermekek, a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében, naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek intézmény szintű kidolgozása, megszervezése.”

Az egyedi intézményi célból az alábbi vezetői célokat határozom meg:

- **Szervezeti célok megvalósítása:** Az intézmény stratégiai tervének eredményes végrehajtása, éves nevelési program megvalósítása.
- **Támogatott pedagógiai munka:** A pedagógusok szakmai támogatása, mentoring programok kialakítása.
- **Esélyegyenlőség biztosítása:** Olyan programok létrehozása, amelyek biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést az oktatáshoz és neveléshez.
- **Személyes szakmai fejlődés:** A vezető folyamatos szakmai fejlődése, továbbképzéseken való részvétel és új tudás alkalmazása az intézményben.

A pedagógusok teljesítménycéljait szeptember 30-ig határozzák meg. A teljesítménycélokat az OVlkréta rendszerben rögzítésre kerülnek. Az előrehaladás folyamatosan rögzítésre kerülnek, az előrehaladás dokumentálásával.

Mind a belső, mind pedig a külső szakmai ellenőrzések során annak feltárása folyik, milyen módon és mértékben jelennek meg a pedagógus munkájában az alábbi szakmai tartalmak:

- Az általános pedagógiai szempontoknak való megfelelés,
- Az Óvodai nevelés országos alapprogram nevelési céljainak való megfelelés,
- Az intézmény pedagógiai programjának való megfelelés.

Az intézményi önértékelés (teljesítményértékelés), valamint minősítővizsgán és a minősítési eljárás során a pedagógusnak a mesterégbeli tudásáról kell számot adnia.

Pedagóguskompetenciák a 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet szerint:

- 1. Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás
- 2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók
- 3. A tanulás támogatása
- 4. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség

- **5. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi- kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység**
- 6. Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének **folyamatos értékelése, elemzése**
- **7. A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselése és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja**

- **8. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás**

- 9. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Felelős: Bánné Keller Márta igazgató

Határidő: 2026.06.30.

Országos tanfelügyelet. Kézikönyv óvodák számára című dokumentum alapján - minőségelvű működésünk garanciájaként - szaktanácsadói támogatás mellett óvodánk Önértékelési kézikönyvének végrehajtása a tanfelügyeleti látogatások során.

Felelős: igazgató - helyettesek, BECS vezető, tagok.

Határidő: 2026.05.31.

Hatékony együttműködés a családokkal, a család elsődleges szerepének hangsúlyozása: A gyermekek egyéni fejlettségi állapotára épülő nevelés és fejlesztés családjaik széleskörű bevonásával.

Felelős: Csoportos óvodapedagógusok

Határidő: 2026. 08. 31.

Fokozott figyelem többek között a környezetre, az infrastruktúrára, a személyzeti ellátottságra, és az irányításra.

Felelős: Óvodapedagógusok

Határidő: 2026.08.31.

Szakmai közösségünk működése, valamint a belső ellenőrzés-értékelések során kiemelt figyelmet fordítunk az elmúlt nevelési évben végzett teljesítményértékelés egyéni eredményeire alapozott intézményi szintű, leginkább fejlesztést igénylő területekre:

- Problémamegoldó képesség, konfliktuskezelés
- **45 perces iskola előkészítő foglalkozásokra**
- A napi mozgás megvalósítására biztosított megfelelő tér
- Teljesítményértékelés elvégzése (célok meghatározása, haladás rögzítése, értékelés).
- Csoportnapló tartalmi és formai megfeleltetése
- Egyéni fejlesztési tervek: Fejlődési napló
- Egyéni fejlesztési tervek: SNI gyermekek fejlesztési tervei (fejlődési naplóban)
- Szakmai fejlődés: tanfolyamokon, továbbképzéseken való részvétellel
- A tehetségígéretek kibontakoztatása
- Gyermekprodukciómunkok „állapota”, használhatósága
- Részvétel egyéb, az óvoda érdekeit szolgáló tevékenységekben (pld. pályázatírás, udvarrendezés, stb.)
- Az idővel való hatékony gazdálkodás

Pedagógiai gyakorlati munkánk során a továbbiakban is fókuszálunk az Óvodai nevelés országos alapprogramjának módosítására:

Az iskola előkészítő foglalkozások megszervezése, gyakorlati megvalósítására, változására és az alábbi „üzenetere”:

- **Az iskola előkészítő 45 perces foglalkozások megszervezése, megvalósítása**
- Az eddigi gyakorlat továbbfejlesztése, értékmegőrzés
- **Anyanyelvi nevelés; a beszélő környezet, az óvodai nevelés egészében jelen van**
- Hátránycsökkentő szerep: Inkluzív (befogadó) pedagógiai szemlélet
- Játék megerősítése, a szabad játék kitüntetett szerepe
- **Kompetenciafejlesztés, támogató differenciált nevelés**
- **Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés; kiegészül az erkölcsi neveléssel**
- **A tevékenységekben megvalósuló tanulás: Az óvodai tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Projekt módszer alkalmazása, melyekbe a gyermeki igények beépülhetnek, a lebonyolítás menete nyílt, változó idejű, a téma „mélyére ás”**
- **Óvónő feltétlen jelenléte: Kulcsszereplő az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára**
- **Egészséges életmód igénye: Az egészség védelme, karbantartása tanítható. Egészségnevelési program kivitelezése**
- **Környezettudatosság: a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására**
- **Mozgás megújulása: Egészségfejlesztő testmozgás → Az egyéni szükségletek és képességek figyelembevétele minden gyermek számára biztosítandó lehetőség. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok alkalmazására**

A helyi nevelési programunk hatékony működtetése érdekében belső továbbképzés keretében továbbra is különös hangsúlyt helyezünk az alábbi területekre:

Kiemelt nevelési feladat:

Sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése, ellátása, egyéni bánásmód alkalmazása.

Feladat:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása továbbra is, ezen belül enyhe értelmi fogyatékosok, pszichés fejlődési zavarral rendelkezők, beszéd fogyatékosok.
- Az alacsonyabb létszámok kedvezőbb lehetőséget teremtenek.
- Ennek szellemében elengedhetetlen az egyéni bánásmód, az egyéni fejlesztés, felzárkóztatás.
- Minden fejlesztésnek alapja a mozgás, ezért nagy hangsúlyt fektetünk a szervezett mozgásos tevékenységekre.
- Tornaszoba hiányában a csoportokban tudjuk ezt megvalósítani, de mivel kis méretűek, ezért az udvaron szervezzük a mozgásoktevékenységek lebonyolításának jelentős részét.

Tehetőség gondozás

Feladat:

- Az ezzel kapcsolatos feladatok, irányok kijelölése. Szakmai segítség kérése szaktanácsadók bevonásával. Online konzultáció, előadás.

- Gyakorlati útmutatás, gyakorlati példákkal szaktanácsadó bevonásával. A helyi adottságok alapján a tehetség műhelyek meghatározása, kijelölése.
- Tehetség műhely cél, feladat meghatározása. Munkaterv készítése.
- A tehetség ígérek felfedezése, felismerése.
- Tehetségpont kialakításának lehetőségeinek keresése.

Hátránykompenzáció, Esélyegyenlőség

Feladat:

- Az életkori sajátosságok egyéni fejlődési ütem, kulturális különbségek figyelembevétele, s ennek megfelelő egyéni felzárkóztatási, fejlesztési program, fejlesztőpedagógus és a Nevelési Tanácsadó szakembereinek bevonásával.

Szakmai munkaközösség

Feladat:

- Az óvodapedagógusok folyamatos szakmai fejlődésének biztosítása, lehetőség biztosítása.
- ONAP változás végrehajtása, iskola előkészítő foglalkozások értelmezése, megszervezése, végrehajtása.
- A törvények folyamatos nyomon követése.
- OVIkréta támogatás
- TÉR célok meghatározása, folyamatos rögzítése, teljesítmények értékelése.
- Önértékelési feladatok elvégzése

Vezetői kontroll folyamatok hatékony gyakorlása

- Tisztasági ellenőrzés: csoportszoba, mosdó, folyosó, konyha (tisztasági szemlék, hibajavítás ellenőrzése, visszacsatolás)
- Szervezetfejlesztés: egységes dokumentumok, adminisztráció határidők betartása.
- Szervezeti kultúrafejlesztés: kirándulások, szakmai napok.
- Információáramlás! Információs táblázat használata.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése: egyéni fejlesztési tervek.

Óvónő dajka, illetve az óvoda dolgozóinak kooperációjának fejlesztése, hatékonyabb együttműködés a gyermekek érdekében.

Feladataink:

- kompetenciák tisztázása,
- rendszeresebb tájékoztatás
- tudatosabb heti terv és napirend.
- a dajka hatékonyabb bevonása a csoport életébe és tevékenységeibe egész nap folyamán

Jó gyakorlat kialakítása

Feladat:

- Házi bemutatók: bevált módszerek átadása, tapasztalatok megosztása, nevelési helyzetekben, (művészeti, természettudományi szocializációs nevelésben egyaránt)

Óvoda-iskola kapcsolatának fejlesztése, erősítése.

Feladat:

- Kapcsolatteremtés: Meghívás szülői értekezletre, első tanítók látogatása
- Partneri elégedettség mérés: mérőlapok kiosztása
- Látogatás az elsőösknél: a volt óvó nénik meghívása az elsőbe.
- Szakmai nap: a tanítók meghívása a fórumra.

A Pedagógia Programból adódó sajátos feladataink:

Környezettudatos magatartás kialakítása

Tudatosabb környezetnevelés változatos módszerekkel, játékosan. Összekapcsolva a többi foglalkozási ággal, (vizuális nevelés, anyanyelvi nevelés, zenei nevelés) változatos tevékenységeken keresztül.

Feladat:

- elhasznált papír újra hasznosítása
- kiskert ápolása
- zöld ünnepek kiemelt ünneplése (gazdag program, szülők bevonásával)
- eredmény

A NEVELÉSI ÉV RENDJE

Nevelési év időtartama: A nevelési év első napja 2025. szeptember 1., az utolsó napja 2026. augusztus 31

A nevelőtestület által meghatározott pedagógiai célra öt munkanapot nevelés nélküli munkanapként használhatunk fel, amelyből egy nevelés nélküli munkanap időpontjáról és programjáról - az intézményvezető véleményének kikérésével óvodapedagógusai jogosultak dönteni.

Nevelőtestületi tanácskozásainkon (nevelés nélküli munkanap, nevelőtestületi értekezlet) a nevelőtestület valamennyi tagja részt vesz.

A nevelőmunkát segítő munkatársak (pedagógiai asszisztens, dajka, konyhai kisegítő, karbantartó) részvétele az alkalmasszerű szervezés függvényében kötelező.

Nevelés nélküli munkanapok időpontjai és felhasználásuk – intézményi szint

Ssz.	Felhasználás tárgya	Időpont	Felélős
0.	<ul style="list-style-type: none"> - nevelési év feladatainak meghatározása - munkaközösség vezető választás - digitális adminisztráció - OVlkréta - tér célok meghatározása - 2024/25 nevelési év beszámoló elfogadása - 2025/26 nevelési év munkatervének elfogadása 	<p>2025.08.29. (előző nevelési év utolsó nevelés nélküli munkanapja)</p>	<p>igazgató</p> <p>ig.-helyettesek</p> <p>óvodapedagógusok</p>
1.	Szaktanácsadói támogatás - intézményi igény alapján.	2025.11.10.	igazgató, ig.-helyettesek óvodapedagógusok

2.	A 2025-2026. nevelési év első félévének erősségei, és fejlesztendő területei -A második félév feladatainak pontosítása -Az óvodai Karácsony	2025.12.18.	igazgató ig.-helyettesek óvodapedagógusok
3.	Szakmai műhelymunka A nevelési év során felmerült problémák, feladatok áttekintése	2026.03.06.	igazgató igazgatóhelyettesek munkaközösség vezető
4.	Szervezettefejlesztő szakmai nap - 2025 - 2026. nevelési évének erősségei és fejlesztendő területei, óvodapedagógusok beszámolója - Munkatársi értekezlet: a nevelési év értékelése - Munkaközösség vezető beszámolója - Kollektív értekezlet - Csapatépítő tréning	2026.06.12.	igazgató igazgatóhelyettesek munkaközösség vezető
5.	Nevelési év – nyitó értekezlet - 2025/2026 nevelési év Beszámoló elfogadása - 2026/2027 nevelési év munkaterv javaslatának megvitatása - 2026/2027 nevelési év feladati	2026.08.31.	igazgató igazgatóhelyettesek munkaközösség vezető

A nevelés nélküli munkanapokon – szülői igény esetén – gondoskodunk a gyermekek felügyeletéről

Szünetek időtartama - A nyári zárva tartás tervezett időpontjai

Nyári zárás: 2025.06.26 - 07.17 - ig (4 hét).

	26.hét	27.hét	28.hét	29.hét	30.hét	31.hét	32.hét	33.hét
Isaszegi Bóbita Óvoda					X	X	X	X
Isaszegi Hétszínvirág Óvoda	X	X	X	X				

x: ügyel

Az elmúlt évek tapasztalatai szerint az iskolai szünetek idején a gyermekek létszáma lecsökken, így ezeken a napokon – előzetes szülői igényfelmérés alapján - az intézmény összevont csoportokban üzemel.

Iskolai szünetek időpontjai:

- Az őszi szünet 2025. október 23-tól 2025. november 02-ig tart.
- A téli szünet 2025. december 20-tól 2026. január 04-ig tart.
- A tavaszi szünet 2026. április 02-től 2026. április 12-ig tart.

AZ ÓVODA MŰKÖDÉSÉT ÉS EREDMÉNYESSÉGÉT TÁMOGATÓ ÉRTEKEZLETEK, SZAKMAI FÓRUMOK

Elsődleges célja a kiegyensúlyozott és nyugodt működési feltételek folyamatos biztosítása, a pedagógiai és szervezési feladatok intézményi szintű koordinálása.

Ssz.	Téma	Időpont	Megjegyzés
1.	A nevelési év indításával kapcsolatos feladatok: -Nevelőtestületi tanácskozás előkészítése -Humán erőforrás -Tárgyi-dologi feltételek -Teljesítményértékelés -Belső Önértékelési Csoport működtetése -Működési feladatok	augusztus	
2.	Óvodapedagógiai évnnyitó -Az óvoda belső dokumentumainak módosítása (PP, Házi rend, SZMSZ)	augusztus	

	<p>ismertetése, elfogadása törvényi változások tükrében</p> <p>-Teljesítményértékelés – célok meghatározása (intézményi, vezetői, óvodapedagógusi 09.30.)</p> <p>-A pedagógus életpályá 2025/26-ban (minősítési eljárások határideje)</p> <p>-Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés, tanfelügyeleti rendszer kapcsolata az óvoda 2025/2026 éves munkatervével</p> <p>- Minősítési, tanfelügyeleti rendszer kapcsolata az óvoda 2025/2026 éves munkatervével</p> <p>- 2025/26-as nevelési év programjai, feladatai</p>		
3.	<p>Munkatervi tartalmak pontosítása, véglegesítése</p> <p>- Látogatási-ellenőrzési ütemterv elkészítése</p> <p>-Egyéb aktuális feladatok megvitatása</p>	szeptember	

4.	Vezetőségi értekezlet Intézményi elvárások - Teljesítményértékelés megszervezése - Önértékelési feladatok elvégzése	október	Szükséges: Önértékelési Kézikönyv
5.	Ovika réta – fejlesztések áttekintése Aktuális feladatok	november	Szükséges: laptop
6.	- A teljesítményértékelési rendszer elmúlt évi egyéni eredményeinek felhasználási lehetőségei az ellenőrzések és látogatások során Az ellenőrzések fókuszában a megújított foglalkozáslátogatási és dokumentum ellenőrzési intézményi gyakorlat áll. -Következő időszak feladatainak kijelölése	december	Teljesítményértékelés áttekintése
7.	- Működési feltételek értékelése - Aktuális feladatok	január	
8.	- Teljesítményértékelési rendszer áttekintése, – Önértékelési Team korrekciós javaslatainak megvitatása	február	teljesítmény értékelés
9.	- Továbbképzési rendszer áttekintése, továbbképzési terv véglegesítése	március	Szükséges:

Továbbképzési program		
<ul style="list-style-type: none"> - Nevelőtestületi tanácskozás előkészítése - Működési feltételek értékelése - Aktuális feladatok 		
10. <ul style="list-style-type: none"> - Vezetői ellenőrzések eddigi tapasztalatai - A vezetők feladatai a teljesítményértékelési rendszer működtetése során - Aktuális feladatok 	április	Kibővített vezetői értekezlet a szakmai munkaközösség vezetők bevonásával.
11. <ul style="list-style-type: none"> - Év végi beszámoló előkészítése - Aktuális feladatok 	május	
12. <ul style="list-style-type: none"> - Az intézmény nyári működésének előkészítése - Nevelés nélküli munkanap - Működési feltételek értékelése - Aktuális feladatok 	június	
13. <ul style="list-style-type: none"> - A 2026-2027 nevelési év munkaterv javaslatának megvitatása - Nevelés nélküli munkanap előkészítése - Egyéb aktuális kérdések 	augusztus	

Óvodai szakmai munkaközösség

Alapelv intézményünkben, hogy a nevelőtestület minden tagja óvodai szakmai munkaközösség tevékeny tagja kell, hogy legyen. A folyamatosan való működés biztosításának érdekében - lehetőség szerint - javasolt a munkaközösség tagjainak stabilitása. A szakmai munkaközösségek és egyéb szakmai szerveződéseink (gyermekvédelmi, dajkai és pedagógiai asszisztensi munkacsoportok) között szoros tartalmi kapcsolat van, melyet az intézményi célok és feladatok indokolnak.

A munkaközösségek tagjai – amennyiben arra lehetőség adódik - részt vesznek a munkaközösségi feladatok ellátását segítő külső szakmai továbbképzéseken, konferenciákon és egyéb szakmai rendezvényeken.

A munkaközösség vezetőjével szembeni általános elvárás:

Elmúlt év munkaközösség vezető teljesítményértékelési eredményei alapján:

- Törekvés a munkaközösségi tagok személyes szakmai igényeinek megismerésére
- Személyesen bekapcsolódás a város szakmai áramkörébe
- A feladatokat megosztása a munkaközösség tagjaival

A munkaközösségi tagokkal szembeni általános elvárás:

- Hatékony feladatvállalás a munkaközösségben
- A szakmai és működésbeli „specialitásainak” megjelenítése
- Szakmai információ áramlás biztosítása a közvetlen munkatársak és a munkaközösség között

Működési rend:

A megbeszélések időpontja általában: minden hónap második kedd 16:30-18:00- óráig, Időpontváltozás esetén az érintettek időben tájékoztatást kapnak.

Ssz.	Téma	Időpont	Megjegyzés
1.	Alakuló ülés -munkaközösség vezető változás - Munkatervi feladatok pontosítása, véglegesítése -Igény szerint a törvényi változások további közös értelmezése- kiemelt feladat a 45 perces iskola előkészítő foglalkozások	szeptember	Elérhetőségi lista aktualizálása → információáramlás!
2.	-OVI Kréta, teljesítményértékelés	október	Elérhetőségi lista aktualizálása → információáramlás!
3.	- Ünneppek, hagyományok - első félév értékelése - féléves értékelés	december	Eszközök, technikák feltételek biztosítása. Elérhetőségi lista aktualizálása → információáramlás!
4.	- teljesítményértékelés - év végi mérések	május	Eszközök, technikák feltételek biztosítása.

			Elérhetőségi lista aktualizálása → információáramlás!
5.	-Éves célok és feladatok értékelése; éves beszámoló előkészítése	Június	Elérhetőségi lista aktualizálása → információáramlás!

Belső Önértékelési Csoport

Kiemelt feladatai:

- Az intézmény Önértékelési, Tanfelügyeleti Kézikönyvek működtetésében való aktív közreműködés
- A tanfelügyeleti látogatások során végre hajtandó feladatok kézikönyv szerinti végrehajtása
- A vonatkozó törvények és jogszabályok tanulmányozása, közös értelmezése
- Az intézmény működését szabályozó dokumentumai (PP, SZMSZ és mellékletei, Háziarend) szerinti működés folyamatos nyomon követése, a szükséges korrekciós javaslatok megítése
- A pedagógiai portfólió elkészítéséhez és védéséhez - igény szerint – segítségnyújtás

A feladat ellátásához - az aktuális téma és feladat szerint - az alábbi eszközök és információk szükségeseek:

- Az intézmény működését szabályozó dokumentumok (SZMSZ, PP, Háziarend, Munkaterv)
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja
- Oktatási Hivatal: Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez

- Kiegészítés az Oktatási Hivatal által kidolgozott Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez felhasználói dokumentáció értelmezéséhez. Óvodai nevelés
- Oktatási Hivatal: Országos tanfelügyelet. Kézikönyv óvodák számára

Tevékenységlátogatás (bemutató foglalkozás) előtt közvetlenül minden kolléga:

- Kézhez kapja az Útmutató elvárásainak megfelelő tevékenység tervet (vázlat)
- Bepillantást nyerhet az éves és tematikus tervbe, valamint a csoport naplójába
- Tevékenységlátogatás során a tanfelügyeleti ellenőrző látogatás szempontjait tartalmazó Foglalkozás megfigyelési lapot hozza magával és alkalmazza minden megfigyelő. (1. sz. Melléklet)
- Tevékenységlátogatás után legkésőbb egy héttel, minden látogató eljuttatja - az Útmutató elvárásainak is megfelelő - reflexiót is tartalmazó Hospitalási naplót, mely a bemutató kolleگا teljesítmény értékelésének dokumentációját, illetve saját döntés szerint a pedagógiai portfóliójának részét is képezheti. (2. sz. Melléklet)
- Intézményi gyakorlat ismerete
- Jegyzetfüzet
- Munkatársak véleményei és javaslatai az egyes területeket illetően

A BECS vezetője: Csóry Szilvia

Tagjai: Hajdúné Tóth Katalin, Pintér Györgyi

Működési rend:

A megbeszélések időpontja általában: minden hónap második hétfő 16:30-18:00- óráig, Időpontváltozás esetén az érintettek időben tájékoztatást kapnak.

Ssz.	Téma	Időpont	Megjegyzés
1.	Alakuló ülés - Munkatervi feladatok pontosítása, véglegesítése - Igény szerint a törvényi változások további közös értelmezése	szeptember	Elérhetőségi lista aktualizálása → információáramlás!
2.	Az intézményi önértékelés jogkövető megszervezésével kapcsolatos feladataink - Teljesítményértékelés, - partneri igény és elégedettség mérés, - pedagógus önértékelés, feladatok kijelölése.	október	Elérhetőségi lista aktualizálása → info Műhelymunka, majd egyéni vagy páros feladatvállalás szerinti munkavégzés.
3.	Intézményi önértékeléssel - kapcsolatos feladatok	november	Szükséges: Tanfolyameleti és önértékelési

			KÉZIKÖNYV
4.	Teljesítményértékelési rendszer áttekintése →korrekciós javaslatok összegyűjtése - Intézményi szintű félévi értékelés előkészítése	január	Az előre megküldött segédanyagokat mindenki hozza magával!
5.	Teljesítményértékelési rendszer áttekintése →korrekciós javaslatok összegyűjtése Éves célok és feladatok időarányos értékelése	február	A november 10-én vállalt feladatok alapján.
6.	Az pedagógus teljesítményértékelés jogkövető megszervezésével kapcsolatos feladataink - Teljesítményértékelés, - partneri igény és elégedettség mérés, - pedagógus önértékelés előkészítése, feladatok kijelölése.	március	Az előre megküldött segédanyagokat mindenki hozza magával!
7.	Munkaközösség vezető teljesítményének értékelése - Aktuális feladatok ellátása, megbeszélése	április	Az előre megküldött segédanyagokat mindenki hozza magával!

8.	Mérési eredmények - Intézményi szintű erősségek és fejlesztendő területeink beazonosítása - Teljesítményértékelés	május	Az előre megküldött segédanyagokat mindenki hozza magával!
9.	Éves célok és feladatok értékelése; éves beszámoló előkészítése	június	Az előre megküldött segédanyagokat mindenki hozza magával!

Pedagógiai Program

Kiemelt feladata: Szerepvállalás a pedagógiai program elméletével és gyakorlatával kapcsolatos feladatok ellátásában, hangsúlyt helyezve az alábbi célokra és tartalmakra:

- **iskola előkészítő 45 perces foglalkozások közös értelmezése**
- Intézményünk szolgáltatási színvonalának növelése
- Szakmai szervezettejlesztés
- Intézményi elvárásoknak való megfelelés támogatása
- Az óvoda pedagógiai programjában foglaltak megvalósulását támogató tevékenységek, programok, szolgáltatások megszervezése, lebonyolítása a szülők bevonásával

Szervezetfejlesztés

Kiemelt céljai és feladatai:

- Szakmai szervezetfejlesztés
- A különböző óvodaépületekben folyó gyakorlati munka egyes elemeinek megismerése
- A PP gyakorlati megvalósulásának támogatása bemutató foglalkozások (tevékenységjelölőanyagok) szervezésével és lebonyolításával
- A tanfelügyeleti ellenőrzés és pedagógus minősítés elvárásainak is megfelelő tervezési és értékelési gyakorlat folyamatos értékelése, és visszacsatolás a munkatársak irányába

Ssz.	Téma	Időpont	Megjegyzés
1.	Feladatok pontosítása, véglegesítése A törvényi változások további közös értelmezése - ONAP	szeptember	Elérhetőségi lista aktualizálása → információáramlás!
2.	Intézményi elvárásoknak való megfelelés támogatása: A tanfelügyeleti intézményellenőrzés hét területére vonatkozóan tartalmi elemek/elvárások, információk az intézmény dokumentumaiból (SZMSZ, PP, Házirend, Munkaterv, Éves beszámoló, Továbbképzési terv)	október	Előadó: BECS- vezető
3.	Intézményi elvárásoknak való megfelelés támogatása:	november	Műhelymunka, majd egyéni vagy páros

	Óvodapedagógusra vonatkozóan elvárások a PP- ből, és azok megfeleltetése a nyolc pedagógus kompetencterülettel		feladtvállalás szerint.
4.	Éves célok és feladatok időarányos értékelése - A minősítési eljárás tartalmi elemei - A jó szülői értekezlet ismérvei	január	Felkészülés az előre kiadott szempontok szerint + az ONAP és PP vonatkozó tartalmaiból.
5.	Köznevelési Törvény beiskolázás kapcsán	február	Felkészülés: KNT, PP
6.	Munkaközösség vezető teljesítményének értékelése -Éves célok és feladatok értékelése - A minősítési eljárás tartalmi elemei - A családokkal történő együttműködés intézményi gyakorlata	május	Résztevők: szakmai munkaközösség tagjai
7.	Az éves értékelés alapján történő következtetések megállapításai alapján, a következő nevelés év céljainak, feladatainak meghatározása.	június	Felkészülés az előre kiadott szempontok szerint + az ONAP és PP vonatkozó tartalmaiból.

GYERMEKVÉDELLEM

Gyermekvédelmi megbízottak: Óvodapedagógusok, igazgató.

Fogadó óra: Előzetes időpont egyeztetés alapján.

Céljaink a törvényi elvárások szerinti működés során:

- A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve szükség szerint segítségnyújtás, valamint együttműködés a különböző intézményekkel és szakemberekkel
- A családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése a rászorulóik körében
- Szoros kapcsolat kialakítása a közvetlenül, vagy lábens módon segítséget kérő családokkal

Figyelembe vesszük:

- Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek kultúráját
- A sajátos nevelést igénylő gyermekekkel kapcsolatos törvényi elvárásokat és intézményi alapelveket
- A differenciált fejlesztés lehetőségeit a hátrányos helyzetű és a nehezebben kezelhető gyermekek számára
- A gyermekvédelmi feladatokat ellátását a helyi nevelési programban részletezett kompetenciaszintek betartásával végezzük.

Folyamatos feladat havi rendszerességgel az étkezési kedvezményben részesülő gyermekek adatainak egyeztetése az óvodatitkárral.

Gyermekvédelmi feladataink

A szakmai csoport tagjai egyéni igényeik szerint tartanak kapcsolatot a munkacsoport vezetőjével és egymással, folyamatosan részt vesznek a szervezett továbbképzéseken.

Gyermekek összesítése 2025-26 nevelési évben

	fiú	lány	Összesen
Halmazottan hátrányos helyzetű HHH gyermek (HH-s közül)	1	0	1
Hátrányos helyzetű HH gyermek	2	1	3
összesen:	3	1	4
Veszélyeztetett, de nem HH; HHH	1	0	1

Sajátos nevelési igényű gyermekek	BTMN gyermekek	Csoport
3	5	Tündérrózsza
1	4	Lenvirág
0	0	Jázmín
1	0	Tulipán
0	1	Gyöngyvirág

0	1	Napraforgó
0	0	Levendula
0	1	Margaréta
összesen:	5	12

Gyógypedagógus heti 4 alkalommal egyéni, fejlesztést végez.

.....

GYIV. felelős

3. Ellenőrzés a csoportokban

Feladat/ tevékenység	Felelős	Határidő
- Kedvezményes étkezési térítésre, illetve térítésmentességre feljogosító dokumentumok begyűjtése az érintett szülőtől (rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, szociális étkezési támogatás, szükséges nyilatkozatok)	óvodapedagógus	szeptember
- Szükség és igény szerint konzultáció a szülőkkel, családsegítővel, fenntartóval		
- A gyermekvédelmi szempontból veszélyeztetett, hátrányos helyzetű és nehezen nevelhető gyermekek feltérképezése, ezekről feljegyzés készítése, folyamatos nyomon követésük	óvodapedagógus	szeptember

<ul style="list-style-type: none"> - Tanulási nehézséggel, magatartás zavarral és beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek feltérképezése, vizsgálatuk kezdeményezése - Konzultáció az óvodavezetővel: az egyes gyermekek helyzete, a segítségnyújtás lehetőségei, feladatai 				
<ul style="list-style-type: none"> - Igény szerint részvétel családlátogatásokon, hospitálás a csoportokban, konzultáció a szülőkkel és óvónőkkel - Októberi statisztikához adatok gyűjtése és elemzése - A Karácsonykor segítségre szoruló gyermekek és családok feltérképezése, konzultáció a családszolgáltatóval, szükség esetén források keresése 			gyermekvédelmi megbízott	szeptember 3-tól december 10-ig
Változások felmérése az étkezési kedvezmények területén, szociális étkezési támogatások felülvizsgálata			óvodaped. szülők	február 15.
<ul style="list-style-type: none"> - Statisztikai adatváltozások nyomon követése- félévi értékelés elkészítése, visszacsatolás az óvónők felé 			intézményvezető óvodaped	február 15.
<ul style="list-style-type: none"> - Óvónői értekezleten beszámoló a gyermekvédelmi tevékenységről - Munkacsoport vezető éves beszámolója 			munkacsoport vezetője	június augusztus 29.
Aktuális feladatok ellátása			feladatfűggő	folyamatosan

Pedagógiai esetmegbeszélés működtetésével kívánjuk a pedagógusokat támogatni az **ESETMEGBESZÉLŐ KÖRREL**, a problémákkal küzdő, vagy segítségét igénylő Kollegákat.

Ssz.	Téma	Időpont	Megjegyzés
1.	Pedagógiai esetmegbeszélés vezeti: Pintér Györgyi	igény esetén	Szükséges: 3. sz. Melléklet Esetmegbeszélés
2.	Pedagógiai esetmegbeszélés vezeti: Szabó-Kovács Katalin	igény esetén	
3.	Pedagógiai esetmegbeszélés vezeti: Gál Katalin	igény esetén	
4.	Pedagógiai esetmegbeszélés vezeti: Vidákné Horváth Lívia	igény esetén	
5.	Pedagógiai esetmegbeszélés vezeti: Csóry Szilvia	igény esetén	

Portfólióműhely

A pedagógiai portfólió elkészítését beépített tartalmakon túl - igény szerint, ebben a nevelési évben támogatni kívánjuk a minősítési eljárásra való jelentkezés.

Ssz.	Téma	Időpont	Megjegyzés
1.	A pedagógiai portfóliót támogató Útmutató használhatósága - Kompetenciaaterületek és indikátorok	14:00-18:00 óráig	Szükséges: Útmutató a pedagógusok minősítéséhez + Óvodai kiegészítés
2.	Szakmai életút értékelése - Intézményi környezet bemutatása	14:00-18:00 óráig	Előzetes felkészülést igényel a kiküldött anyagok szerint!
3.	A feltöltendő dokumentumok kapcsolati rendszere: csoportprofil, tematikus + foglalkozástervek, nevelési terv, a megvalósítás és értékelés dokumentumai	14:00-18:00 óráig	Mindenki hozza magával a nevelési év során készített tervezési dokumentumait!
4.	A feltöltendő dokumentumok kapcsolati rendszere: Különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel való foglalkozás, hospitálási napló,	14:00-18:00 óráig	Mindenki hozza magával a nevelési év során készített tervezési

	esetleírás, IKT alkalmazás -Reflektív pedagógus – reflektív gyakorlat		dokumentumait!
5.	Kész portfólió tartalmak egymásnak történő bemutatása	14:00-18:00 óráig	A bemutatni kívánt tartalmakat célszerű előre e-mailben megküldeni egymásnak!

Dajkák és pedagógiai asszisztensek belső képzése, továbbképzése

Célja a gyermekekkel, óvodapedagógusokkal, a közvetlen munkatársakkal, és a szülőkkel való kapcsolat eredményességének biztosítása, valamint a munkaköri feladatok minőségi szinten történő ellátásának támogatása.

Működési rend:

A szervezett foglalkozásokra minden esetben várjuk azokat a munkatársakat, akik szabadddá tudják tenni magukat a munkavégzés alól.

Ssz.	Téma	Helyszín és időpont	Megjegyzés
1.	Részvétel „Az óvónő jobb keze a dajka” Országos online konferencián - Kapcsolatok az óvodai nevelés során	folyamatban	Az intézmény delegáltjai vesznek részt.

	- Szakmai érdekvéviselés		
2.	Részvétel a Pedagógiai asszisztensek Országos online Konferenciáján - A pedagógiai asszisztens kompetenciái	folyamatban	Pedagógiai asszisztens részvételére számítunk.

Munkatársi értekezletek

Célja a teljes dolgozói kört érintő, elsősorban az intézmény céljainak elérését szolgáló működési / pedagógiai tervek és értékelések közös értelmezése, szükség szerinti megvitatása intézményi szinten legalább két alkalommal. Szükség és igény szerint szervezhető a munkatársak mindegyikét érintő kérdések megvitatásának céljából megbeszélés vagy értekeztet.

Ssz.	Téma	Helyszín és időpont	Felelős
1.	Szervezettefejlesztő szakmai nap	December	vezetőség
2.	- Tanulmányi út - Pedagógusnap	Június	vezetőség

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Szülői értekezletek

Szülői értekezletek szervezésére óvoda és csoport szinten kerül sor évente minimum két, illetve rendkívüli vagy egyéb alkalommal. Tekintettel a testvérpárookra és arra, hogy az óvodavezetés egy tagja minden szülői értekezleten részt kíván venni, az értekezletek időpontjainak kijelölése komoly körültekintést igényel. A csoportok szülői értekezletein mindkét óvodapedagógus és a csoportban nevelést segítő munkatársak (pedagógiai asszisztens, dajka) részt vesznek. A csoportok szülői értekezleteiről készített feljegyzéseket, valamint a szülők aláírását is tartalmazó jelenléti ívet a csoportnaplók tartalmazzák.

A Szülői Szervezet (Szszt) tagjainak megválasztására – a kiscsoportok kivételével - a nevelési év első szülői értekezletén kerül sor.

A Szülői Közösség értekezletei – fórumai

Szervezésére az év folyamán legalább két alkalommal, illetve igény vagy szükség szerint kerül sor. Az intézményi szinten is működő Szülői Szervezet tagjainak száma megegyezik a csoportok számával, személyéről (a megválasztott 3 szülő közül) az újonnan induló csoportok kivételével szintén az első szülői értekezleten döntenek a jelenlévők.

Ssz.	Téma	Helyszín és időpont	Felelős
1.	Szabályozó dokumentumok legitimálása	augusztus 31-ig	egyéni vállalás
2.	Az éves munkaterv céljainak és feladatainak véleményeztetése	Június 30-ig	egyéni vállalás

	- Aktuális programok, feladatok		
3.	A nevelési év értékelése	Május 31.	egyéni vállalatás

Intézményi szintű réteg- szülői értekezletek – fórumok

Ssz.	Téma	Időpont	Felelős
1.	Iskolás lesz a gyermekem – Tájékoztató szülői értekezlet a tanköteles korú gyermekek szülei számára – meghívott vendégek: a kerületi iskolák leendő első osztályos tanítói.	január	egyéni vállalatás
2.	Óvodás lesz a gyermekem - Tájékoztató szülői értekezlet a 2026. szeptember 1 - től óvodai felvételt nyert gyermekek szülei számára	május	egyéni vállalatás

Csoportos szintű szülő értekezletek

Sz.	Csoport neve	Tervezett téma	Időpont
1.	Tünderróza nagy csoport	<ul style="list-style-type: none"> - Évkezdés, nagycsoportosok lettünk. - Az őszi, téli programokról, tevékenységekről - Aktuális információk 	szeptember
		Iskolaérettség. -Az iskolaérettségi vizsgálatról. (meghívott vendég: az iskola tanítója A farsang és a bűcsúzó megbeszélése. -Aktuális információk.	február
2.	Lenvirág nagy csoport	<ul style="list-style-type: none"> - Évkezdés, nagycsoportosok lettünk. - Az őszi, téli programokról, tevékenységekről - Aktuális információk 	szeptember
		Iskolaérettség. -Az iskolaérettségi vizsgálatról. (meghívott vendég: az iskola tanítója A farsang és a bűcsúzó megbeszélése.	február

		-Aktuális információk.	
3.	Jázmín kiscsoport	- A befogadás eredményei. -Hogyan tovább? -Évkezdés, az eddigi tapasztalatok megbeszélése. -Aktuális információk	szeptember
		Aktuális információk -A társas kapcsolatok fejlődése csoportunkban. Beszoktatás eredményessége -Aktuális információk Farsang megbeszélése	február
4.	Tulipán kiscsoport	- A befogadás eredményei. -Hogyan tovább? -Évkezdés, az eddigi tapasztalatok megbeszélése. -Aktuális információk	szeptember
		Aktuális információk -A társas kapcsolatok fejlődése csoportunkban. Beszoktatás eredményessége -Aktuális információk Farsang megbeszélése	február
5.	Gyöngyvirág nagycsoport	. Évkezdés, nagycsoportosok lettünk. - Az őszi, téli programokról,	szeptember

	<div>tevékenységekről</div> <div>- Aktuális információk</div>	
	<div>Iskolaérettség.</div> <div>-Az iskolaérettségi vizsgálatról.</div> <div>(meghívott vendég:</div> <div>az iskola tanítója</div> <div>A farsang és a búcsúzó megbeszélése.</div> <div>-Aktuális információk.</div>	február
6.	<div>Napraforgó középső csoport</div> <div>(szokások, játék, képességek fejlesztése)</div> <div>-Pedagógiai programunk specifikumai:</div> <div>környezeti nevelés, környezetvédelem</div> <div>-Aktuális információk.</div> <div>Az óvoda és a család együttműködése.</div> <div>-Az eltelt időszak értékelése.</div> <div>-Aktuális információk</div>	szeptember
7.	<div>Levendula nagycsoport</div> <div>- Évkezdés, nagycsoportosok lettünk.</div> <div>- Az őszi, téli programokról,</div> <div>tevékenységekről</div> <div>- Aktuális információk</div> <div>Iskolaérettség.</div>	szeptember
		február

		<p>-Az iskolaérettségi vizsgálatról. (meghívott vendég: az iskola tanítója A farsang és a búcsúzó megbeszélése. -Aktuális információk.</p>	
8.	Margaréta középső csoport	<p>Évkezdés, középsősök lettünk (szokások, játék, képességek fejlesztése) -Pedagógiai programunk specifikumai: környezeti nevelés, környezetvédelem -Aktuális információk.</p> <p>Az óvoda és a család együttműködése. -Az eltelt időszak értékelése. -Aktuális információk</p>	<p>szeptember</p> <p>február</p>

Fogadó órák időpontjai

Beosztás	Időpont
Igazgató	Előzetes bejelentkezés alapján
Gyermekvédelmi megbízott	Előzetes bejelentkezés alapján
Óvodapedagógusok	Előzetes bejelentkezés alapján
Logopédus	Előzetes bejelentkezés alapján
Gyógypedagógus	Előzetes bejelentkezés alapján

Az óvodapedagógusok fogadó órái

Célja az intervenció pedagógiai gyakorlat érvényesítése minden gyermeket érintően legalább fél évente egy alkalommal, melynek tartalmi alapja a gyermekek folyamatos nyomon követésének írásos (Fejlődési napló) és szóbeli tapasztalata. Az egyes csoportok fogadó óráinak időpontja óvodavezetővel történt egyeztetés szerint.

Az intézmény bemutatkozását szolgáló pedagógiai célú óvodai nyílt napok

Leendő óvodásainkat szüleikkel együtt június első hetében fogadjuk, 9:00-12:00 óráig várjuk a nyílt napunkon, amikor:

- bepillantást nyerhetnek az óvoda életébe
- bekapcsolódhatnak a gyermeknek és felnőtteknek szervezett tevékenységekbe
- feltehetik kérdéseiket az óvoda működésével, szokás-szabályaival kapcsolatosan

Felelős:

A gyermekek fizikai állapotát felmérő egészségügyi vizsgálatok és azok időpontjai

Az óvodaorvos és védőnő neveit és az intézményben való tartózkodásuk időpontját a központi faliújságok tartalmazzák. A vizsgálat időpontját a szakorvosok határozzák meg, melyről az óvodapedagógusok 1 héttel előtte értesítik a gyermekek szüleit.

Szűrővizsgálatok:

- Fizikai állapotvizsgálat
- Látásvizsgálat
- Hallás vizsgálat
- Iskolai alkalmassági vizsgálat

Óvoda- egészségügyi ellátás személyi feltételei

Óvodaorvos	Védőnő
Dr Horváth Anna	Szilágyi Ildikó

Felnőttek munkavédelmi oktatása és egészségügyi vizsgálatának rendje:

munka-, és tűzvédelmi oktatás: 2025. október.

Egészségügyi vizsgálata: 2025. október, illetve folyamatos

Humán erőforrás fejlesztése

Belső továbbképzési terv (házi hospitálások, bemutatók rendje). Résztvevők: igazgató, igazgatóvezető-helyettesek, BECS vezető, munkaközösség vezető.

Ssz.	Témakör	Látogatást végző	Látogatás helyszíne	hó	Bemutatót tartja
1.	Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás, az egyéni bánásmód érvényesülése. - 45 perces iskola előkészítő foglalkozás	Becs vezető Vezetőség Munkaközösség vezető	Tündérrózsa csoport	október	Pintér Györgyi
2.	Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás, az egyéni bánásmód érvényesülése. - 45 perces iskola előkészítő foglalkozás	Becs vezető Vezetőség Munkaközösség vezető	Lenvirág Csoport	október	Gál Katalin
3.	Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás, az egyéni bánásmód érvényesülése. - beszoktatás, csoportszokások	Becs vezető Vezetőség Munkaközösség vezető	Jázmín csoport	november	Vidákné Horváth Livia
4.	Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás, az egyéni	Becs vezető Vezetőség	Tulipán csoport	november	Szikszaíné Batalov Krisztina

	bánásmód érvényesülése. - beszoktatás, csoportszokások	Munkaközösség vezető			
5.	Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás, az egyéni bánásmód érvényesülése. - beszoktatás, csoportszokások	Beccs vezető Vezetőség Munkaközösség vezető	Tulipán csoport	február	Kovács Szabó Tímea
6.	Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás, az egyéni bánásmód érvényesülése. - 45 perces iskola előkészítő foglalkozás	Beccs vezető Vezetőség Munkaközösség vezető	Gyöngyviriág Csoport	február	Csóry Szilvia
7.	Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás, az egyéni bánásmód érvényesülése. - csoportszokások	Beccs vezető Vezetőség Munkaközösség vezető	Napraforgó Csoport	március	Hajdúné Tóth Katalin
8.	Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás, az egyéni bánásmód érvényesülése. - csoportszokások	Beccs vezető Vezetőség Munkaközösség vezető	Margaréta csoport	március	Németh Nikolett
9.	Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás, az egyéni	Beccs vezető Vezetőség	Levendula csoport	április	Rácz Eszter

	bánásmód érvényesülése. - 45 perces iskola előkészítő foglalkozás	Munkaközösség vezető			
10.	Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás, az egyéni bánásmód érvényesülése. - 45 perces iskola előkészítő foglalkozás	Bees vezető Vezetőség Munkaközösség vezető	Levendula csoport	április	Kovács Szabó Katalin

Részvétel akkreditált képzésen

Név	A továbbképzés tárgya	Helye	Időpont	Kredit értéke
Gál Katalin	Iskolára készítő - a sikeres óvoda-iskola átmenet, az iskolaérettségi kritériumainak tartalma	folymatban	folymatban	30 kredit
Kovács- Szabó Tímea	Játékos képességfejlesztés tervezése és megvalósítása az óvodában – továbbképzés óvodapedagógusok számára	folymatban	folymatban	30 kredit

Sziksainé Batalov Krisztina	Iskolára készítő - a sikeres óvoda-iskola átmenet, az iskolaérettségi kritériumainak tartalma	folyamatban	folyamatban	30 kredit
Vidákné Horváth Livia	Játékos képességfejlesztés tervezése és megvalósítása az óvodában – továbbképzés óvodapedagógusok számára	folyamatban	folyamatban	30 kredit

A PEDAGÓGIAI CÉLKITŰZÉSEK ÉS FELADATOK MEGVALÓSULÁSÁT SZOLGÁLÓ MÉRÉS-ÉRTÉKELÉS

Terület	Érintettek köre	Módszer/eszköz	Időpont	Felelős	Elvárt eredmény
A működés feltételei – eszköz, felszerelés					
PP megvalósítását biztosító eszközök	óvodapedagógusok	leltár - eszközejegyzék	01.31.	igazgató, ig. helyettesek	PP részanyag, hiányok feltárása
Tárgyi környezet	munkaterv szerinti felelősök	helyi szintű leltár	01.31.	igazgató, ig. helyettesek	kész leltár

Léggör					
Dolgozók közérzete	teljes dolgozói kör	Mérőeszköz félévi és év végi értékelésnél	01. 31. 06. 15.	BECS csoport	Erősségek és fejl. területek beazonosítása
Gyermekek fejlettségi állapotmérése					
Értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődés eredménye	Valamennyi gyermek	Megfigyelés, állapotfelmérés	01.31. 05.31	óvodapedagógusok	Adatokkal feltöltött fejlődési napló, mely a szülői beszélgetések alapja
Dolgozók teljesítményértékelése					
Pedagóguskompetenciák (9)	óvodapedagógusok	Dokumentumelemzés, megfigyelés ellenőrzés	Látogatási ütemterv szerint	igazgató ig. vez.h. munkaköz. vezető	Pontos adatszolgáltatás és vezetés, értékelésre alapozott tervek, elvárt színvonal, munkaköri feladatok jó színvonalon történő ellátása
	pedagógiai munkát segítők				

Intézményértékelés = Önértékelés

1. Pedagógiai folyamatok 2. személyiség és közösségfejlesztés 3. Az intézményben folyó pedagógiai munkával összefüggő eredmények 4. Belső kapcsolatok 5. Külső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció 6. A pedagógiai működés feltételei 7. Az intézmény típusra vonatkozó nevelési, nevelési - oktatási irányelvben meghatározottak.	óvodapedagógusok óvodavezetés	Elemző értékelés	3 havonta	BECS vezető munkaközösségvezető	Intézményi, csoport, és egyéni szinteken történt tervezésnek való megfelelés. Pozitív fenntartói és szülői visszajelzések.

Teljesítményértékelés					
Egyedi intézményi teljesítményértékelési szempont meghatározása, rögzítése, elfogadása	igazgató óvodapedagógusok fenntartó	OVIkréta vezetése	08.25.	igazgató óvodapedagógusok fenntartó	
Igazgató – személyre szabott teljesítménycélok meghatározása, rögzítése, elfogadása	igazgató óvodapedagógusok	OVIkréta vezetése	08.31.	igazgató óvodapedagógusok fenntartó	
Óvodapedagógusok-személyre szabott teljesítménycélok meghatározása, rögzítése, elfogadása.	igazgató óvodapedagógusok	OVIkréta vezetése	09.30.	igazgató óvodapedagógusok	
Teljesítménycélok előrehaladásának rögzítése, dokumentálása	igazgató óvodapedagógusok	OVIkréta vezetése	folyamatos	igazgató óvodapedagógusok	
Értékelés elvégzése (önértékelés), rögzítése, véglegesítése.	óvodapedagógusok igazgató fenntartó	OVIkréta vezetése	08.15.	igazgató óvodapedagógusok fenntartó	A teljesítményértékelés törvényes végrehajtása

AZ ÓVODA SZOLGÁLTATÁSAI

Ssz.	Fejlesztési terület	Tündér	Lenvirág	Jázmin	Tulipán	Gyöngyvirág	Napraforgó	Levendula	Margaréta
1.	Logopédiai ellátás	x	x			x	x	x	x
2.	SNL, BTM gyermekek gyógypedagógiai ellátása	x	x	x	x	x	x	x	x

Szülei igényekre alapozott térítésmentes, illetve a szolgáltatónak kifizetett térítési díj ellenében nyújtott szolgáltatások

Ssz.	Fejlesztési terület	Tündér	Jázmin	Lenvirág	Tulipán	Gyöngyvirág	Napraforgó	Levendula	Margaréta
1.	Karate	x		x		x	x	x	x
2.	Judo	x		x		x	x	x	x
3.	Katolikus hitoktatás	x	x	x	x	x	x	x	x

A pedagógiai programban is megjelenített óvodai ünnepek és egyéb programok tervezett időpontjai

Ssz	Ünnep, program	Időpont	Felelős
1.	Állatok világnapja	10.03.	csoportonként
2.	Egészség hét	október	nagycsoportos óvodapedagógusok
3.	Márton nap	11.10.	csoportonként
4.	Fotózás	november	Vidákné Horváth Lívia
5.	Advent	november vége	csoportonként
6.	Mikulás	12.05.	Csóry Szilvia
7.	Karácsony	12.16.	csoportonként
8.	Mese hét	február	csoportonként
9.	Farsang	február	Szsz
10.	Március 15.	03.13.	csoportonként
11.	Víz világnapja	03.20.	csoportonként
12.	Húsvét	04.02.	óvodapedagógusok
13.	Föld világnapja	04.22.	óvodapedagógusok
14.	fotózás	április	Vidákné Horváth Lívia
15.	Madarak fák napja	05.08.	óvodapedagógusok
16.	Méhék világnapja		csoportonként
17.	Anyák napja	05. 04-08	csoportonként

18.	Kirándulás	május	középső és nagycsoporthoz
19.	Gyermeknap	05.27.	óvodapedagógusok
20.	Évzáró, ballagás	06.01-05.	csoportonként
21.	Családi nap – Apák napja	06.12.	igazgató helyettesek

MEGBÍZATÁSOK ÉS RESZORTFELADATOK

Ssz	Feladat/terület	Tündér	Lenvirág	Jázmin	Gyöngyv	Tulipán	Napraforgó	Levendula	Margaréta	Csoporton kívüli
1.	Kapcsolattartás társintézményekkel									x
2.	Polgármesteri Hivatal, posta									x
3.	Munkaközösség vezető	x								
4.	Becs vezető				x					
5.	Tűzvédelem				x					
6.	Bábszínház, színház									x
7.	Pénztáros									x
8.	Kirándulás	x	x		x		x	x	x	
9.	Leltárfelelős: - nagy értékű - bútor - játék			x	x					x

	- textil - edény, evőeszköz									
12.	Számítógép									X
13.	Főzőkonyha összekötő									X
14.	Egészségügyi könyvek, foglalkozás- egészségügy									X
15.	Szertárfelelős									X
16.	Fényképezés szervező			X						
17.	Információk (számítógépes kiírások)									X
18.	Információáramlás									X
19.	Tisztítószer felelős		X							
20.	Munka és balesetvédelem					X				
21.	Honlapszerkesztő							X		

AZ INTÉZMÉNYBEN FOLYÓ ELLENŐRZŐ ÉS ÉRTÉKELŐ TEVÉKENYSÉG

Az ellenőrzés és értékelés alapelvei az alábbiak:

- Az értékelés területei lefedik a működés valamennyi területét
- Kiemelt hangsúlyt helyezünk a szabályozó dokumentumainkban foglaltak betartására
- Az ellenőrzés formái (megfelelőségi) és tartalmi (minősítő értékelési) feladatai az intézményvezető döntése szerinti megosztásra kerülnek
- A szakmai munka értékelésének alapjai az intézményi gyakorlat szerinti önértékelési/teljesítményértékelési rendszer, a külső szakmai ellenőrzés és értékelés valamint a Pedagógusok előmeneteli rendszeréhez kapcsolódó nyilvános szempontok.

Ellenőrzés-értékelés területei	Érintettek	Időpontok	Felelős		Megjegyzés
			megfelelési ellenőrzés	értékelés	
A működés törvényessége – Gazdálkodás					
Étkezési befizetések dokumentumainak ellenőrzése	óvodapedagógusok	havonta	(önellenőrzés) igazgató	igazgató	
OV/kréta mulasztások napló	óvodapedagógusok	folyamatos	igazgatók	igazgató	
Statistikai adatok nyilvántartása	óvodapedagógusok	10.01. szükség szerint	igazgató	igazgató	

KIR adatbázis nyilvántartás naprakészsége	igazgató		igazgató	igazgató	
A működés törvényessége -tanügyigazgatás					
Törzskönyv- OV/kréta	igazgató	09.01.	igazgató	igazgató	
Jegyző értesítése: nem területi óvodakötelesek	óvodapedagógusok	folyamatos	igazgató	igazgató	
Felvételi, előjegyzési napló	óvodapedagógusok	09.01-08.31-ig	igazgató	igazgató	
Továbbképzési terv	óvodapedagógusok	március	igazgató	igazgató	
Intézmény működését szabályozó dokumentumok – felülvizsgálat, elkészítés					
Pedagógiai Program	óvodapedagógusok	05.31.	igazgató	igazgató	
SZMSZ	óvodapedagógusok	05.31.	igazgató	igazgató	
Házirend	óvodapedagógusok	05.31.	igazgató	igazgató	
Munka és tűzvédelmi szabályzat	megbízott	05.31.	igazgató	igazgató	
Takarítási szabályzat	dajkák	05.31.	igazgató	igazgató	
A működés feltételei – eszköz, felszerelés					
Helyi szintű feltározás	munkaterv szerinti felelősök	pénzügyi iroda által meghatározott időpontban	igazgató helyettesek	igazgató	
A működés feltételei – fizikai környezet					
Bejárás: - munkavédelmi szemle	munkavédelmi megbízott	havonta	igazgató	igazgató	

Tisztasági szemle	dajka	havonta	igazgató helyettesek	igazgató	
Személyi					
Személyi anyagok	dolgozók	belépéskor	igazgató	igazgató	
Egészségügyi könyvek	dolgozók	folymatosan	igazgató	igazgató	
Munkaköri leírások	dolgozók	belépéskor	igazgató	igazgató	
Teljesítményértékelés lezárása	óvodapedagógusok	08.15.	igazgató	igazgató	
Nevelési folyamatok – fejlesztési tartalmak – alkalmazottak munkája					
Tervezési és értékelési dokumentumok	óvodapedagógusok	havonta	igazgató, helyettesek		
Nevelési gyakorlat: - szülői értekezletek - befogadás - foglalkozásvezetés - tervezés - értékelés	óvodapedagógusok	havonta	igazgató, helyettesek		
Nevelőmunkát segítő alkalmazottak munkája	nevelőmunkát segítő alkalmazottak	havonta	igazgató, helyettesek		
Gyermekvédelem	óvodapedagógusok	havonta	igazgató		
Szakmai Munkaközösség tevékenysége	munkaközösség vezető	havonta	igazgató gyermekvédelmi felelős igazgató		
Szolgáltatások					
Gyermekétkeztetés	óvodapedagógusok dajkák	havonta	igazgató gyermekvédelmi felelős		

Szülők igényeire alapozott szolgáltatások	óvodapedagógusok	09.30.		
A szervezet működése				
Vezetés színvonala	igazgató	igazgató	igazgató	
Kapcsolatok: - fenttartóval - bölcsődével - iskolával	igazgató kapcsolattartók	folymatos	igazgató	

A SZÜLŐI KÖZÖSSÉG TAGJAINAK NÉVSORA

Szülői Közösség elnöke: Árvai Kinga

CSOPORT	SZK TAG
Tündértóza csoport:	
Jázmín csoport:	Árvai Kinga
Lenvirág csoport:	Bubonyiné Faragó Judit
Tulipán csoport:	
Gyöngyvirág csoport:	

Napraforgó csoport:	
Margaréta csoport:	
Levendula csoport:	

Szakmai Munkaközösségi Munkaterv
2025/2026

Hónap	Feladat	Határidő	Felélős
szepember	<p>Konzultáció 20205/26-os nevelési év fő célja az iskola előkészítő 45 perces foglalkozások megvalósítása. Az óvoda dekorálása, szépítése, programok szervezése, lebonyolítása - Faliújság, előtér, háló évszak szerinti rendezése, díszítése -TÉR célok meghatározása</p>	<p>szept. 1. szept. 15.</p>	<p>Pintér Györgyi óvodapedagógusok</p>

október	Faliújság rendezése - Állatok világnapja - dekoráció	flyamatos okt. 6.	Pintér Györgyi óvodapedagógusok
november	- Faliújság rendezése - Adventi disztítés	flyamatos nov. 30.	Pintér Györgyi óvodapedagógusok
december	- Konzultáció Iskola előkészítő foglalkozások tapasztalati, fejlesztési javaslatai - Folyosó dekorációs háló, előtér téli disztítése - Karácsonyi dekoráció - Adventi kreatív munkadelután	dec. 3. dec. 6. dec. 10. dec. 15.	Pintér Györgyi óvodapedagógusok
január	Folyosó, előtér, háló farsangi dekorálása	február	Pintér Györgyi óvodapedagógusok
február	Faliújság rendezése - Farsangi dekoráció	flyamatos febr. 23.	Pintér Györgyi óvodapedagógusok
március	Konzultáció - Faliújság, előtér, háló tavaszi	márc. 2. márc. 6.	Pintér Györgyi óvodapedagógusok

	<p>dekorálása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Márc. 15-i ünnepi dekoráció folyosón, hálón, csoportokban - Víz világnapja – dekoráció - Húsvéti dekoráció - Húsvéti munkadelután 	<p>márc. 13.</p> <p>márc. 22.</p> <p>márc. 23.</p> <p>márc. 27</p>	
április	<p>Faliújság rendezése</p> <ul style="list-style-type: none"> - Föld napja – dekoráció a faliújságon 	<p>ápr. 20.</p> <p>folyamatos</p>	<p>Pintér Györgyi</p> <p>óvodapedagógusok</p>
május	<p>Iskola előkészítő foglalkozások tapasztalati, fejlesztési javaslatai</p> <p>Faliújság rendezése</p> <ul style="list-style-type: none"> - Anyák napi dekoráció – faliújságon, hálón, csoportokban - Madarak, fák napja – díszítés - Gyereknapi dekoráció 	<p>máj. 7.</p> <p>máj. 10.</p> <p>máj. 25.</p> <p>máj. 31.</p>	<p>Pintér Györgyi</p> <p>óvodapedagógusok</p>
június	<p>-TÉR értékelés</p> <p>Évzáró – dekoráció az udvaron</p> <ul style="list-style-type: none"> - Családi nap- dekoráció, programok 	<p>06.10.</p>	<p>Pintér Györgyi</p> <p>óvodapedagógusok</p>

	megszervezése, kézműves tevékenységek -Családi nap- Apák napja		
--	--	--	--

Mellékletek:

1. sz. Foglalkozás megfigyelési lap

2. sz. Hospitálási napló

3. sz. Esetmegbeszélés

Érvényességi rendelkezés:

- A munkaterv a csatolt szülői vélemények és a nevelőtestületi elfogadást igazoló jegyzőkönyvvel együtt érvényes.
- A dokumentum tartalmi elemeinek módosítására törvényi változás, valamint a nevelőkörösség többségének javaslata alapján kerülhet sor.

Isaszeg, 2025.08.31.

Ph.

.....
Bánné Keller Márta
igazgató

SZÜLŐI VÉLEMÉNYEK

A 2025-2026. NEVELÉSI ÉV MUNKATERVÉRŐL

A szülői véleményeket e-mail formában kérjük.

1.

Tisztelt Intézményvezető Asszony!

Köszönöm a munkaterv megküldését. A munkatervet áttekintve nagyon alapos és részletesen kidolgozott programnak tartom, azzal teljesen egyetértek.

Ezúton is köszönöm a gyerekek érdekében végzett áldozatos munkájukat!

Tisztelettel:

Isaszegi Hétszínvirág Óvoda
Isaszeg, Madách u 11.

JEGYZŐKÖNYV

Készült

Időpontja: 2025.08.31.

Esemény: 2025/26-os nevelési év tanévnyitó értekezlet

Téma: a 2025/26-os munkaterv elfogadása

Jelen vannak: Jelenléti ív szerint (Jelenléti ívhez csatolva)

Jegyzőkönyvvezető:

Hitelesítő:

Hozzászólások:

A jegyzőkönyvnek (név megjelenítésével) tartalmaznia kell minden hozzászólást!

Határozat:

A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a szavazás módjáról történt megállapodást!

A nevelőtestületi határozatokat évente új sorszámmal szükséges ellátni, és a „határozatok nyilvántartása” gyűjteményre felvezetni

MEGFIGYELÉSI LAP

(foglalkozás, tevékenység megfigyelése)

A foglalkozást vezető pedagógus neve:	
Az foglalkozás látogatás helye, ideje:	
csoport	
Tevékenység:	
Témakör (projekt neve, téma):	
Műveltségterület:	
A foglalkozás látogató neve:	

Szenpont	Feljegyzés
Tervezés – megvalósítás	
Milyen mértékben valósultak meg a tervben leírtak?	
A foglalkozás, tevékenység célja és tartalma	
Milyen a tartalom célnak való megfelelése?	
Mennyiben támogatták az elvégzett feladatok a cél elérését?	
Milyen mértékben érte el a foglalkozás/tevékenység a kitűzött célt?	
A foglalkozáson, tevékenység során alkalmazott módszerek	
Mennyiben támogatták az alkalmazott módszerek a cél elérését?	
A választott módszerek mennyire illeszkedtek a	

foglalkozás, tevékenység tartalmához, az elvégzett feladatokhoz?	
Milyen motivációs eszközöket alkalmazott a pedagógus?	
Mennyiben felelt meg a használt módszerek az intézmény által preferált módszertannak (amennyiben van ilyen)?	
Tanulásszervezés	
Milyen tanulásszervezési formákat használt?	
A használt tanulásszervezési formák mennyire voltak hasznosak, eredményesek?	
Amennyiben az intézmény céljai között meghatározott eljárások alkalmazása elsődleges	

szerepet kap, azok vizsgálata: Pl. frontális oktatási forma, önálló munkaforma, differenciálás, páros munka, csoportos munka (homogén, heterogén csoport, adaptív oktatás) stb.	
A gyermekek viselkedése a foglalkozáson, a tevékenység során	
Milyen volt a gyermekek érdeklődése?	
A gyermekek viselkedése a foglalkozáson, a tevékenység során	
Milyen volt a gyermekek érdeklődése?	
Milyen mértékű volt a gyermekek bevonódása, aktivitása?	
Hogyan sikerült mindenkit „munkára” inspirálni?	

Mennyire volt megfigyelhető a szokásrend a gyermek magatartásában?	
A foglalkozás, tevékenység felépítése és szervezése	
Milyen volt a foglalkozás/ tevékenység előkészítése (eszközök bekészítése)?	
Hogyan határozta meg a foglalkozás, a tevékenység célját és hogyan sikerült azt a gyermekkel tudatosítani?	
Milyen volt a gyermekek ráhangolása a foglalkozásra, tevékenységre?	
Milyen volt a foglalkozás/ tevékenység menetének logikája?	
A pedagógus mennyire vette figyelembe az	

egyéni képességek közötti eltéréseket?	
Hogyan jelent meg a személyiségfejlésztés a foglalkozáson, a tevékenységen? Milyen eszközök segítették?	
Hogyan jelent meg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való foglalkozás?	
Hogyan történt a gyermeki produktumok értékelése?	
Hogyan történt a gyermekek értékelése?	
Hogyan történt a gyermekek önértékelése?	
Mennyire voltak indokoltak a részösszefoglalások, hogyan jelent meg az összefoglalás?	

Mennyire volt előkészített a további feladat?	
A pedagógus egyénisége, magatartása A vezető, irányító, segítő szerep mennyire volt indokolt az egyes munkafolyamatokban?	
Mennyire volt reflektív a pedagógus? Milyen volt a pozitív és negatív visszajelzések aránya?	
Milyen volt a pedagógus stílusa? Mennyire volt érthető a pedagógus kommunikációja?	
Milyen a pedagógus kérdéskultúrája?	
Milyen volt a pedagógus időgazdálkodása?	

Egyéb észrevételek, megjegyzések:

2. sz. melléklet

Hospitálási napló

A pedagógus neve:	
Az foglalkozás látogatás helye, ideje:	
Életkor:	
Tevékenység:	
Témakör (projekt neve, téma):	
Műveltségterület:	
Az óra/foglalkozás látogató neve:	

Idő	A foglalkozás menete	Megjegyzések

Idő	A foglalkozás menete	Megjegyzések
Idő	A foglalkozás menete	Megjegyzések

--	--	--

Dátum:

aláírás

3. sz. Melléklet

PEDAGÓGIAI ESETMEGBESZÉLÉS

- PROBLÉMA MEGOLDÓ MÓDSZER -

0. A PROBLÉMA KIVÁLASZTÁSA

Súlyozás módszerével

1. A PROBLÉMA „ÉLESRE” FOGALMAZÁSA

Részletes bemutatása

2. KÉRDÉSEK FELVETÉSE

A jelenlevők kérdéseket tehetnek fel a problémát felvetőnek

3. ÉRZÉSEK MEGFOGALMAZÁSA

A kör közepén, egy széken ül a problémagazda. Háta mögé állva, a jelenlevők érzéseket fogalmaznak meg, mintha ők ülnének a széken

4. ÉRZÉSEK ÉS GONDOLATOK MEGFOGALMAZÁSA

Milyen volt ezt végighallgatni? Mi az, ami azonos, mi az, ami nem? Stb.

5. ÉRZÉSEK MEGFOGALMAZÁSA

A kör közepén egy üres szék, „benne ül” a probléma jelen nem lévő szereplője. Háta mögé állva, a jelenlévők érzéseket fogalmaznak meg, mintha ők ülnének a székben

6. A MEGFOGALMAZOTT ÉRZÉSEKRE REFLEKTÁLÁS

Fogalmaztak-e meg a jelenlévők új érzéseket, gondolatokat? Tudtak-e „adni valamit”?

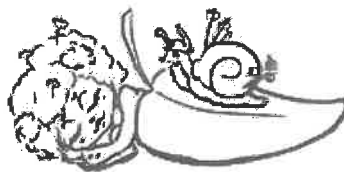
7. MEGOLDÁSI JAVASATOK

- A résztvevők megoldási javaslatokat ajánlanak, a problémagazda jegyzetel
- Az esetmegbeszélés levezetője „Visszapasszol”

8. MIT ADOTT A CSOPORT? MIT KAPTAM?

Eszköz igény: 1 db. nagy ívpapír vagy tábla, 1 db. vastagon fogó toll

Pedagógiai Program

Isaszegi Bóbita Óvoda
OM:032845

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	4
I. PROGRAMUNK ELMÉLETI ALAPJAI.....	6
Képesség.....	6
A tehetség és az óvoda.....	8
Kompetencia.....	8
Tevékenység.....	9
Nevelés.....	10
Differenciálás.....	11
Mire neveljünk?.....	12
Mivel neveljünk?.....	13
Hogyan neveljünk?.....	14
Gyermekekép.....	14
Óvodakép.....	15
Jövőképünk.....	16
Nevelési alapelveink.....	16
Nevelési koncepciónk, céljaink, feladataink.....	17
II. A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉNEK FELTÉTELEI.....	19
A szükségletek szerepe a nevelés cél elérésében.....	19
A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében.....	20
Képességek szerepe a nevelési cél elérésében.....	23
III. ALAPÍTÓ OKIRAT SZERINTI FELADATELLÁTÁS.....	25
Humán erőforrás (személyi feltételrendszer).....	25
Tárgyi, infrastrukturális feltételrendszer.....	26
IV. SZERVEZETI FELTÉTELEK.....	27
Intézményi innovációk, kiemelt témahetek.....	27
Továbbképzések.....	27
Intézményi hagyományok, ünnepek, egyéb rendezvények.....	27
Intézményi hagyományaink, ünnepeink, egyéb rendezvényeink.....	31
V. AZ ÓVODA ÉS KÖRNYEZETÉNEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE, KAPCSOLATAI.....	32
Az intézmény partnerei.....	32
Belső kapcsolatok, együttműködés.....	35
Intézmény részvétele a közéletben.....	35
VI. SZEMÉLYISÉG ÉS KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS.....	36
A fejlődés-fejlesztés feltételei, lehetőségei a nevelésben.....	36

A tudatos fejlesztés objektív feltételei.....	38
A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei.....	40
VII. A FEJLESZTÉS TARTALMA	46
Játék és tanulási tevékenység.....	46
A társas közösségi tevékenység feltételeinek megteremtése, és tartalma	58
Értékteremtő munkatevékenység	65
Szabadidős tevékenység.....	69
A négy tevékenységterület összefoglalása.....	72
Az érzelmi, az erkölcsi és az érték orientált közösségi nevelés	74
Hitoktatás megszervezése.....	78
VIII. FEJLESZTÉS KERETEI	79
Komplexitás a pedagógiai folyamatban	81
A komplex foglalkozások értelmezése	83
A komplex foglalkozás rendszere.....	84
Anyanyelv	84
Külső világ tevékeny megismerése matematika tartalmú tapasztalatok	87
Külső világ tevékeny megismerése természet – társadalom – ember tartalmú tapasztalatok	89
Művészeti tevékenységek	94
Verselés, mesélés.....	95
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	96
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - vizuális tevékenységek.....	98
Mindennapi mozgás.....	100
IX. AZ EGYES GYERMEKEK SZEMÉLYES ÉS SZOCIÁLIS KÉPESSÉGEINEK FEJLESZTÉSE (KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEKRE) KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE	104
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek.....	104
Az integráció.....	107
Prevenációs lehetőségek az óvodai nevelésben.....	108
Intézményünk által felvállalt kiemelt figyelmet igénylő gyermekek típusai	109
Intézményünkben felvállalható sajátos nevelési igényű gyermekek.....	110
A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációjának feltételei	112
Az együttnevelést támogató kapcsolati háló elemei	113
A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének megszervezése	113
A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése.....	113
A gyermekek szociális hátrányainak csökkentése	114
A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése	114

Migráns gyermekek interkulturális nevelése	115
Az óvodás gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése	115
X. Egészséges életmódra nevelés	116
Teljes körű egészség fejlesztési program	116
Egészséges táplálkozás	116
Mindennapos testmozgás	117
Testi és lelki egészség fejlesztése.....	118
Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás	119
Személyi és környezeti higiénia fejlesztése	119
Az egészséges életmódra nevelés feltételei és feladatai	120
A gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatok.....	121
A csoportok szokásrendszerének kialakítása.....	122
Környezettudatos életmódra nevelés a fenntartható fejlődés biztosítása és az állatbarát szemlélet beépítése az óvodai nevelésbe.....	123
A fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségei.....	124
XI. PEDAGÓGIAI FOLYAMATOK.....	125
A nevelés – tanulás tervezése és időkeretei.....	125
A napirend	131
Hetirend	132
A nevelő munka tervezésének, szervezésének, értékelésének a nevelőtestület által elfogadott dokumentumai, munkaformái.....	133
Az éves munkaterv	133
Csoportnapló	133
A gyermeki fejlődés nyomonkövetésének dokumentuma.....	134
Gyermekvédelmi feladatok ellátásának terve.....	134
A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	135
XII. Pedagógiai program nyilvánossága, Záró rendelkezések.....	136

„Meg kell tanulnunk a gyermek szemével látni és fülével hallani, meg kell tanulnunk a gyermek élményvilágának a szintjén beszélni. Meg kell tanulnunk mindenekelőtt azt, hogy ráálljunk a gyermek érzelmi hullámhosszára, megéljük emocionális történeteit, elfogadjuk vágyait, tiszteljük fantáziáját, s mindezzel elősegítjük a szabad kommunikációt, a nyitott személyiség kibontakozását. Ennek feltétele pedig nem kevesebb, mint a gyermekbe vetett bizalom, az iránta érzett felelősség, amelyből nyílt és derűs légkörben, ésszerű szabályok között a gyermek felelőssége kicsírázik. „
(Mérei Ferenc)

Az Isaszegi Bóbita Óvoda igazgatója és nevelőtestülete teljes körű szakmai egyetértésben adaptálták és egészítették ki **Chrappán Magdolna - Fábián Katalin (2. javított, bővített kiadás 2007) Tevékenységközpontú óvodai nevelési programját, így közösen állították össze, alkották meg** ezt a pedagógiai programot.

A két intézmény szakmai együttműködésének célja: Isaszeg Város Önkormányzat fenntartásában működő óvodákba járó gyermekek számára egyenlő esély biztosítása az azonos minőségű, színvonalas óvodai nevelésre.

BEVEZETÉS

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a) a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

Az óvoda nevelőtestülete elkészíti pedagógiai programját: vagy átvesz és adaptál egy kész pedagógiai programot, vagy saját pedagógiai programot készít, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

A tevékenységközpontú óvodai nevelési program, mint elnevezéséből is kitűnik, középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. A pedagógiai program gerincét *Gáspár László* pedagógiai rendszerének óvodai körülmények közötti alkalmazása alkotja. Ez a pedagógiai rendszer nevelés és gyermekközpontú, amely a tevékenységeken keresztül és a tevékenységek által történő nevelést tekinti alapvető feladatának. A tevékenységközpontú óvodai nevelési program a közoktatás valamennyi elemét (óvoda, általános iskola, középiskola) magában foglaló rendszer első láncszeme. A program korábbi változatának kidolgozásában *Dr. Gáspár László* is részt vett, jelen változatban pedig felhasználtuk meglévő kéziratait, írásbeli útmutatásait.

Arra törekedtünk, hogy az intézmény olyan pedagógiai programmal rendelkezzen, amely tartalmazza az óvoda nevelési koncepcióját, jövőképét, nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit; azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését; a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet; a szülő- gyermek- pedagógus együttműködésének formáit; kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítségét; szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet; egészségnevelési és környezeti nevelési elveket; a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket. Ezen túlmenően tartalmazza: a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységet is.

Az óvodai nevelés jogi és tartalmi keretét az alábbi dokumentumok határozzák meg:

- az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- a 363/2012 (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának kiadásáról,
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rend. a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- az emberi erőforrások miniszterének 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A 227/1997. /XII.22./ sz. r. A pedagógus továbbképzésről és szakvizsgáról.
- 2003 évi CXXV sz. tv. az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve – www.oktatas.hu

A felsorolt dokumentumokban kiemelt alapelv a gyermeki jog deklarálása az óvodai nevelésben és minden élethelyzetben. Megfogalmazzák az óvoda szerepét a személyiségfejlesztés folyamatában.

I. PROGRAMUNK ELMÉLETI ALAPJAI

A nevelés személyiségformálás, személyiségfejlesztés. A személyiség fejlesztésében a képességek kibontakoztatásának van központi szerepe. A képességek fejlesztésére tevékenységek által, komplex tevékenységek, cselekvések segítségével valósítható meg. Az emberformáló folyamatok között a biológiai életképesség, a meglévő adottságok, a szociális életképesség, az életvezetési képességek vezet el az önfejlesztő, önművelő, önképző tevékenységekre képes érett személyiség kialakulásához. 3-7- éves korban a képességek fejlesztésének általános törvénye, hogy cselekedhessen a gyermek saját szükségleteinek megfelelően, ugyanis „a cselekvéseinek (tevékenységében) tartósan korlátozott gyermek nemcsak gyakorlati képességeit tekintve, hanem gondolkodását és kommunikációs képességeit tekintve is retardálttá válik.”¹

Mit tehet tehát az óvodapedagógus annak érdekében, hogy az óvoda mindennapi élete a tevékenységre épüljön? Mindezek előtt azt, hogy átgondolja az alábbi kérdéseket:

- *Mire neveljük a gyermekeket?*
- *Mivel neveljük a gyermekeket?*
- *Hogyan neveljük a gyermekeket?*

Ezeket a kérdéseket azon gáspári alapelvek figyelembevételével válaszoljuk meg, melyek a tevékenységközpontú programot áthatják:

Programunkban: *gyermekközpontú, nevelésközpontú, tevékenység, vagy cselekvésközpontú* óvodai nevelést tűztünk ki megvalósítandó célként. A fenti három kérdés megválaszolása előtt azonban elengedhetetlen, hogy néhány olyan fogalmat egyértelműen értelmezzünk, amelyek a tevékenységközpontú óvodai program sarokpontjait jelentik. Ezek a fogalmak e programban gyakran és különböző összefüggésekben, különböző nézőpontból vizsgálva fordulnak elő.

Képesség

A képesség az egyén pszichikus sajátossága, ami valamilyen adottságon alapul, konkrét tevékenység gyakorlása közben fejlődik, és fejlettségi szintje a tevékenység végzésében nyilvánul meg.

Tulajdonképpen minden tevékenységünk valamilyen képességen alapul és fordítva: minden képességünk valamilyen tevékenység eredményes elvégzését teszi lehetővé. Ez az összes képességünkre és tevékenységünkre igaz. Sajnos ezt az alapösszefüggést az óvodában, olykor elfelejtjük, és azt várjuk a gyermekektől, hogy elegendő gyakorlás nélkül, pusztán értelmi műveletek révén kialakuljanak bennük a kíváncsok képességek.

A képességeket többféleképpen lehet csoportosítani, a két leggyakoribb felosztás a következő:

- a) *Általános képességek* többféle tevékenység alapján képezik, és sokféle tevékenységben nyilvánulnak meg, mint például a kommunikációs, kooperációs képesség, a tanulási képesség, a kreativitás,
- b) *Speciális képességek*, csak egy vagy néhány jellegzetes tevékenységhez kapcsolhatók, például: nyelvi, matematikai képesség, vagy a ritmusérzék, a speciális testi ügyesség, a

kézügyesség stb. A *speciális* nem kiemelkedő tehetséget jelent! Mindkét képesség együttes megtalálható minden emberben az elkülönítés szempontja, hogy hányféle konkrét tevékenységhez szükséges az adott képesség. A *kommunikáció* és a *kooperáció* jelenti az alapját tulajdonképpen minden tevékenységnek, akár társakkal, akár egyedül végezzük.

Pl. a tanulási képességek nem fejleszthetők, ha a gyermek kommunikációs képességei a szóbeli, írásbeli, grafikus kommunikáció gyengék.

Értelmi (kognitív), érzelmi-akaratú és testi (motoros) képességek

Ez a felosztás a végzett tevékenység jellege alapján sorolja egyik vagy másik csoportba a képességeket, amelyek így a személyiség más és más szféráját érintik. A teljesség igénye nélkül röviden a következőket tartalmazzák ezek a képességcsoportok.

- a) *Kognitív képességek.* Értelmi, gondolkodási műveletek, mint a felismerés elvonatkoztatás, általánosítás, viszonyítás, osztályozás, fogalomalkotás, értékelés, összehasonlítás, megkülönböztetés, sor és halmazképzés, elemi kombinálás, tapasztalati következtetés, probléma megoldás stb. Kognitív kommunikáció: ábrázolás, ábrák értelmezése, nyelvtudás, beszéd produkció, beszédértés, szövegalkotás stb.
- b) *Affektív és akaratú képességek.* Az érzelmi megnyilvánulásokkal, akaratú összefüggő képességek, mint pl. a türelem, frusztrációs tolerancia, szabadságvágy, siker feletti öröm, kudarc feletti bánat elviselésének képessége stb. önfegyelem, önbizalom, önkifejezés *szociális kötődés képessége:* - bizalom, ragaszkodás, szeretet, csoportokhoz tartozás igénye, birtoklás érzése, tárgyakhoz, személyekhez, párképzéssel, szexualitással, családi élettel kapcsolatos képességek. Érzelmű kommunikációs képességek: verbális és nonverbális jelek, jelrendszerek, felismerése, alkalmazása, értelmezése. *Szociális érdekérvényesítési képességek:* segítőképesség, együttműködés, vezetésképeség, versengési képesség, győzelem, vereség elviselésének képessége stb.
- c) *Pszichomotoros képességek.* Testi, fizikai képességek, mint a terhelhetőség, állóképesség, ügyesség, gyorsaság, fittség. Különböző tevékenységek motorikus elemeinek elsajátítási képessége – kézügyesség, pontosság, fegyelmezett mozgás stb.

A felsorolás önkényesnek is tekinthető, hiszen sok egyéb szempont és kategorizálás létezik, a kiragadott példák arra azonban rávilágítanak, hogy az óvodának rendkívül fontos és pótolhatatlan szerepe van a képességek megalapozásában és fejlesztésében.

A tehetség és az óvoda

A tehetség azonban azonosítható ezekkel a képességekkel, annál összetettebb dolog: a kiemelkedő teljesítményt jelenti, amiben pedig benne rejlenek a motiváció, a kitartás, a fejlesztés, a lehetőségek kihasználása is. A tehetségről szólva ide kívánczik annak megállapítása, hogy óvodáskorban nem lehetséges a tehetség egyértelmű diagnosztizálása. A szakemberek egyöntetűen vallják, hogy ebben az életkorban még csak úgynevezett tehetségigéretre lehet beszélni. Néhány kivételes példa akad, amikor a tehetség már néhány éves korban jelentkezhet: a zenei hallás, matematikai képességek, sakk területén. A többi esetben valóban csak *ígéretről*, a későbbi tehetség gyanújáról lehet szó. Éppen ezért az óvodai tehetséggondozó programok gyakran a jó szándék ellenére sem elégítik ki a várakozásokat, hiszen a pontos tehetségdiagnózis híján hiú reményeket ébreszthetnek (főleg a szülőkben), esetleg fölösleges terhelésnek téve ki a gyermeket.

A jól átgondolt, teljes személyiségre kiterjedő, minden tevékenység lehetőséget biztosító óvodai program tökéletesen biztosítja a tehetséges gyermekek személyre szabott fejlődését is. A pedagógusokat még iskolában is gyakran félrevezeti egy-egy gyermek adott időszakban történő gyorsabb fejlődési tempója. Fontos visszatérően tudatosítanunk, hogy *a teljesítmény nemcsak a képességek kiemelkedő voltán múlik*, hanem azon is, hogy a gyermek *érési* folyamatai, *fejlődési tempója* milyen. Tudjuk, hogy a gyermekek egymáshoz képest is nagyon eltérő ritmusban fejlődnek, mi több egy adott gyermek fejlődése sem egyenletes, vannak hirtelen meglődulások, stagnálások, visszaesések a fejlődés során. Ha nem tudunk különbséget tenni fejlődési-érési folyamatok és a tényleges tehetség között, jövőtehetetlen károkat okozunk a gyermeknek, szülőnek egyaránt. *A tehetség rendszerszerű fejlesztése nem az óvoda feladata*. Természetesen sok kisgyermeknél már óvodáskorban észrevehetőek a kiemelkedő képességek és teljesítmények jelei, nagyon óvatosan kell azonban bánni a „tehetséggé” nyilvánítással. A legtöbb, amit tehetünk, hogy biztosítjuk a gyermekek számára a lehető leggazdagabb, legsokszínűbb tevékenységrendszert, a feltételeket, eszközöket, időt, pedagógiai segítségnyújtást a differenciált tevékenységvégzéshez, a gyermekek szabad tevékenység választásához. Ezt azonban ne nevezzük tehetségfejlesztésnek.

Kompetencia

Az Európai Unió a 21. század nevelésével-oktatásával foglalkozva a képesség kifejezés helyett inkább a kompetencia fogalmát használja. Éppen ezért elkerülhetetlen annak tisztázása, hogy a két fogalom, és ebből következően a képességfejlesztés és a kompetenciafejlesztés hogyan viszonyul egymáshoz.

Ha a kompetencia és a képesség fogalmát összehasonlítjuk, tulajdonképpen egy olyan elem van, ami különbséget jelent. A kompetencia ugyanis feltételezi, hogy az egyén egy adott szituációban nemcsak cselekszik, hanem megfelelően, azaz *sikeresen* teszi azt. Vagyis a kompetencia nemcsak a lehetőséget jelenti, mint a képesség, hanem a tényleges tevékenységvégzést is, ami ráadásul a megfelelő hozzáállást, azaz bizonyos attitűdöt, a tevékenységgel kapcsolatos motivációt is magába foglalja. Lényegében tehát minden egyes kompetencia *képességek csokrát* foglalja magába (kognitív, pszichomotoros és affektív aspektus egyidejűleg feltétele a kompetencia meglétének).

Akkor járunk el helyesen, ha abból a felvetésből indulunk ki, hogy a személyiségfejlesztés, és ezzel együtt értelemszerűen a kompetenciafejlesztés is a köznevelési intézményrendszer teljes vertikumában folyik, nem egyik vagy másik szakaszban. Egyszerűbben szólva a *gyermeknek a köznevelési rendszer végére*, onnan kikerülve kell a megfelelő kompetenciákkal rendelkeznie. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha az eddigi megszokottnál szorosabb együttműködés alakul ki a köznevelés különböző intézménytípusai között mind központi, mind pedig helyi szinten. Azt valljuk, hogy akik a képességfejlesztést sokoldalúan és hatékonyan valósítják meg azok valójában kompetenciát fejlesztenek. Az óvodai értékrend és az abból kialakított cél- feladat- és tevékenységrendszer nem is lehet más, mint kompetenciaalapú, hiszen az egyéni képességfejlesztés óvodai változata a sikert abban méri, hogy a gyermekek legkülönbözőbb képességei sikeres tevékenységvégzésben manifesztálódnak-e. *A tevékenység által történő fejlesztés nem más, mint kompetenciafejlesztés.*

Tevékenység

A tevékenység sokrétűen értelmezhető:

1. A tevékenység jellege szerint

- a) *A megismerő (kognitív) tevékenység*, amelynek lényege, hogy új ismeretek felfedezésével, már tudott, de az egyén számára ismeretlen tények, információk stb. „belsővé tételével”, azaz interiorizációjával a külső (esetleg saját belső) világot a tudatunkban reprezentáljuk, modellezzük. Ebben az esetben alapvetően *a környezet hat az egyénre*: a környezetből érkező információk megszerzése, rögzítése, rendszerbe állítása a legfőbb cél.
- b) *Az operatív tevékenység* (gyakran cselekvésnek is nevezik), amelynek során már nemcsak tudatilag képezzük le, hanem meg is változtatjuk a környezetünket vagy a hozzá fűződő kapcsolatunkat. Ennek során az *ember hat a környezetre* azzal, hogy igyekszik azt megváltoztatni.

A két tevékenységforma a gyakorlatban nem elválasztható, nem állítható fontossági vagy hasznossági sorrendbe, a kettő egymást kölcsönösen feltételezi, és minden emberi tevékenységben mindkettő egyaránt jelen van. Komoly veszélyt rejt magában az a pedagógia, amely a világgal való ismerkedés során valamelyiket kizárja.

2. A tevékenységet végző alany szerint

- a) Az egyénre jellemző alapvető tevékenységformák: a játék, a tanulás és a munka,
- b) A társadalom egészére jellemző tevékenységformák: a gazdasági, politikai, kulturális tevékenység

A pedagógiai fejlesztő tevékenységrendszer kialakítása éppen ennek alapján történik, az egyéni tevékenységformák jelentik a mindennapi tevékenységvégzést, a nevelés során pedig a játékot, a tanulást, a munkát olyan tartalmakkal kell megtölteni (természetesen az életkori és egyéni fejlettségi állapotnak megfelelően), amelyek a társadalmi tevékenységekben való hatékony és sikeres részvételi lehetőségét biztosítják a gyermekeknek.

Nevelés

Nevelésen legáltalánosabban *képességfejlesztést* értünk, mégpedig azoknak az egyéni képességeknek az intenzív (azaz tervezett, tudatos, mélyreható) fejlesztését, amelyek az éppen aktuális és a későbbi társadalmi tevékenység szempontjából *hasznosak mind az egyén, mind a társadalom* számára. Ebben a körbe tartoznak mindazok a képességek, amelyek lehetővé teszik az egyén számára azt, hogy sikeres.

Pedagógiai programunk számára *azért a tevékenység a középpont, mert* azt valljuk, *hogy a nevelés a legtágabban értelmezett képességfejlesztés*. A képességek pedig csak az adekvát tevékenységek gyakorlása közben fejlődhetnek. Ha tehát *képességeket kívánunk fejleszteni, azt csak tevékenységvégzéssel érhetjük el*.

A társadalmi gyakorlatokra való általános előkészítés pedagógiailag a következőket jelenti:

- a) a gyermek azon képességeit fejlesztjük, amelyek az adott időszakban vagy a későbbiek során az egyéni és a társadalmi érvényesülést egyaránt hatékonyan elősegítik (egyik sem fontosabb a másiknál, jóllehet, különböző életszakaszokban előtérbe kerülhet egyik vagy másik);
- b) a képességfejlesztéshez a leghatékonyabb eszköz azoknak a tevékenységeknek a végzése, amelyek tudatosan és harmonikusan az egyéni tevékenységformákra (játék, tanulás, munka) épülnek (óvodában természetesen a többi fölé helyezve a játékot);
- c) segítenek a társadalmi tevékenységformákra való felkészülésben: (gazdasági, politikai, kulturális tevékenység): céljaiban, tartalmában, formájában leképezi azokat a gyermek aktuális fejlettségének megfelelő szinten.

A társadalmi gyakorlatra való felkészítést óvodások esetében persze *nehéz konkrét tartalommal megtölteni*, hiszen laikusoknak megmosolyogtató lehet az önkiszolgálási képességet, vagy például a környező világ megismerésének kisgyermekkori formáit, a helyes beszéd kialakítását, az óvoda verseket, dalokat, mondókákat a társadalmi érvényesüléshez vezető út építőköveiként értelmezni. Mégis erről van szó, és ezt nem lehet eléggé hangsúlyozni: *az óvodáskorban végzett, pszichológiailag és pedagógiailag jól átgondolt képességfejlesztés jelenti a közvetlen alapokat a családban, az iskolában és a társas közegben fejlődő, egyre absztraktabb és komplexebb képességek számára*.

Ha óvodáskorban ez az alapozás elmarad vagy hiányos, abból a későbbiek során a gyermeknek komoly hátránya származhat. Tudjuk, hogy vannak olyan képességek, „tudások”, amelyek fejlesztésére a legmegfelelőbb időszak az óvodáskor (pl. irányok tudatosítása, egyensúlyérzék, szem-kéz- koordináció, az alapvető számfogalom konkrét dolgokra vonatkoztatva, frusztráció tolerancia, memóriakapacitás, féltekei dominancia, laterális, a tartós fókuszált figyelem képessége, stb.) Ezek a képességek iskolás és felnőtt korban teljesen természetesek, ezért nem gondolunk arra, hogy az érési folyamatok mellett a tudatos, tervszerű fejlesztésre is szükség van. Ennek a fejlesztésnek a terepe az *óvoda*, eszköze, közege pedig az adott képességekhez tartozó *tevékenységek* végzése (mind operatív, mind kognitív értelemben).

Differenciálás

A differenciálás lényege az, hogy a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodó fejlesztést, és/vagy a gyermekek egyéni sajátosságainak megfelelő önvezérelt fejlődés körülményeit biztosítjuk a nevelés gyakorlatban. *Maga a differenciálás* (különbéztetés) tervezett pedagógiai folyamat, amely a különböző sajátosságokkal rendelkező gyermekek fejlődése számára biztosítja a leghatékosabb lehetőségeket és feltételeket. Minden gyermek a neki megfelelő módon, tempóban és mértékben gyarapodik/gyarapodhat. Ezért jelent egyfajta pedagógiai érzékenységet a gyermekek különbözősége iránt, és jelent egyfajta bánásmódot is, amellyel odafigyelünk, viszonyulunk a gyermekek különbözőségéhez, másához, így fejlődésük elősegítése érdekében a legmegfelelőbb pedagógiai eljárásokat választhatjuk ki.

A differenciálás azt jelenti, hogy:

- a) A különböző gyermekeknek az azonos szinthez való sikeres eljutása csak különböző úton lehetséges;
- b) A különböző szintek elérése csakis az egyes gyermekek különbözőségéből, másából fakadhat, s az akkor lehet sikeres, ha a sajátos egyedi igényekhez való igazodás teljesül;
- c) A gyermek egyéni fejlődése csak akkor biztosított, - akár felzárkózás akár tehetséggondozás esetén, ha a pedagógus a meglévő helyzetből indul ki, és arra tekintettel van;
- d) Minden gyermek egyedi, személyiségében rejlő lehetőségeinek kibontakozása csak úgy lehetséges, ha a differenciált bánásmód az egyéni sajátosságai, igényei figyelembe vételén alapul.

Minden egyes gyermeknek, mint egyedi mindenki mástól különböző individumnak, joga van ahhoz, hogy egyediségéből adódóan és másoktól való különbözőségtől fogva, a neki megfelelő, nevelésben, valamint személyes bánásmódban részesüljön. A személyes bánásmód a különbözőségeket figyelembe véve igyekszik lehetőségeket teremteni, hogy a gyermek aktuális és jogos szükségletei kielégülhessenek, s ezáltal újabb igények és szükségletek kialakulását segítse elő, amellyel biztosítja a fejlődés útját.

A személyes bánásmód alapelvei:

- a) a gyermeki személyiséget középpontba helyezi,
- b) a gyermek érdekeit mindenekfelett előtérbe helyezi,
- c) a gyermek testi- lelki szükségleteit elfogadja és igyekszik kielégíteni,
- d) a gyermek önkibontakozását elfogadja, elősegíti és szorgalmazza.

A differenciált, személyes bánásmód sikeréhez szükséges feltételek:

- a) *A gyermekek ismerete*, amely mind előéletének, fejlődési sajátosságainak, mind a családi környezetének, mind a család nevelési elveinek, a gyermek családban elfoglalt helyének, a reá irányuló környezeti hatásoknak ismeretét jelenti. Minél sokoldalúbb, átfogóbb az innen szerzett információk köre, annál árnyaltabbá válik a gyermek megismerése.
- b) *Humanisztikus gyermekszemlélet* érvényesüljön, amely feltételezi a bizalmat a gyermek iránt, a tiszteletet, az elfogadást, a szabad választást (az eszközök, a hely, az időtényezők, a kivitelezés, a kipróbálás, a szervezés, a társ stb. megválasztása tekintetében).

A differenciált bánásmód gyakorlatának legfontosabb szempontjai:

a) A pedagógiai hatás a *gyermeki személyiség, egészét érintse*, vagyis a testi, a lelki (értelmi, érzelmi, akarat), a szociális személyiségszférára. Ne emelkedjen ki egy-egy szféra sem a másik terhére.

b) Minden *napirendi tevékenység* során biztosítva legyen a differenciált, személyes bánásmód a gyermeki igények figyelembevételével:

- akár a spontán, akár a szervezett tevékenységekben,
- akár az udvari, a csoportszobai tevékenységekben, (séta, kirándulás),
- akár a szabad játékban is, de a gyermekek által kezdeményezett, valamint az irányított játék során is,
- és a tevékenységek teljes folyamatában (előkészületek, szervezés, lebonyolítás, utómunkálatok).

c) A tevékenység a gyermek számára az *önmegvalósítás lehetőségét kínálja*, ami feltételezi a választás lehetőségét, az önállóság, az ön maga kipróbálása lehetőségét, a gyermeki igényekhez való odafordulást is.

A differenciálás egyben lehetőség is az óvodapedagógus számára, hogy a *nevelés-fejlesztés-tanulás megszervezését tartva fontosnak, olyan változatos tevékenységrendszert* biztosítson a gyermekek számára, amelyek játékosak, élményszerűek és ezekkel a gyermeki aktivitás kiváltását éri el. Például: mesébe ágyazottan, érdekes eszközökkel, olyan helyszínen, ami élményszerű, olyan körülményeket teremtve, a kisebbeknek való példaadásra hivatkozva, versenyezve stb.) Ez a lehetőség azért is sikerre tarthat számot, mert a gyermek eredendő kíváncsisága és tevékenységi vágya olyan önfejlődési hajtóerő ebben az életszakaszban, amely a legtöbb gyermeket odavonzza, kipróbálásra serkenti. Eközben arra is alkalmas, hogy benne megmutassa az egyes gyermekek egyedi sajátosságait, különbözőségeit, de megfigyelhetőek benne olyan jellemzők is, amelyek az óvodapedagógus számára a személyes bánásmód alkalmazását elősegítik.

Mire neveljük?

A nevelés személyiségfejlesztés és ebben központi szerepe van a képességek kifejlesztésének. A nevelés folyamatában azoknak a képességeknek és tulajdonságoknak a kifejlesztésén dolgozunk, amelyek alkalmassá teszik az egyént arra, hogy – másokkal egyetértésben és együttműködésben - cselekvő és alkotó módon hozzájáruljon a társadalom és ön maga fenntartásához és fejlődéséhez. A társadalmilag szükséges egyéni képességek felsorolása, azok sokrétősége miatt lehetetlen, különösen akkor, ha 3-7 éves korú gyermekekről van szó. Fontos meghatározni, bizonyos kíváncsító komplex képesség együttesek megnevezését és célként való megfogalmazását. A legátfogóbb komplex képzettség az egyén társadalmi cselekvőképessége, amely a.) az *egyezségre törekvő kommunikáció* és b.) a *felismert együttműködési lehetőségeket biztosító kooperáció* fejlesztése révén lehet a nevelés két alapvető fontosságú komponense.

A *kommunikáció* és az *együttműködési képesség* fejlesztése nemcsak a ma, hanem a jövő szempontjából is rendkívül fontos feladat, hiszen mindennapi felnőtt életünkben érzékeljük ezen képességek alacsony színvonalából eredő problémákat. A kommunikáció és kooperáció folyamatos állandó csiszolást, fejlesztést igénylő képesség, melynek kialakítását óvodáskorban nemcsak megkezdhetjük, de rendkívül magas színvonalra emelhetjük. Ha az óvodás gyermek képessé válik együtt cselekedni, együttműködni társaival és ezt az együtt

cselekvést kommunikációval kíséri vagy tölti ki, az életre való felkészüléshez igen jelentős segítséget kapott neveltetése során.

Mivel neveljük?

Gáspár László nyomán valljuk, hogy mi a tevékenységeken keresztül a tevékenységek által, a komplex mindennapi tevékenységek segítségével kívánjuk az óvodás gyermekeket nevelni. A nevelési folyamat csak akkor lehet sikeres, ha megtaláljuk azokat a tevékenységeket, amelyek garanciát jelentenek arra, hogy a gyermek képességeit a lehető legszélesebb körben fejlesztik (kognitív, affektív és pszichomotoros téren egyaránt), és egyben hasznos tudással vértetik fel őt a társadalmi tevékenységekben való részvételre. Ez azt jelenti, hogy olyan pedagógiai közeget kell kialakítanunk, amely egyesíti magában az egyén jellemző tevékenységformáit (a játékot, a munkát és a tanulást) és a társadalmi tevékenységeket (a gazdasági, a politikai és kulturális elemeket). Meg kell tehát keresnünk annak a lehetőségét, hogy *mindkét tevékenységcsoport elemei jelen legyenek a pedagógiai gyakorlatokban*, és így a gyermekekben a lehető legszélesebb képességstruktúra fejlődhesen ki, amelyből későbbi életük során természetesen kiválaszthatják azt a területet, amelyen érvényesülni akarnak. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha az óvodában is *jelen vannak a különböző jellegű tevékenységek „gyermekléptékű” formái*, és a gyermek találkozhat velük, kipróbálhatja magát ezekben. Az egyéni és társadalmi tevékenységformák pedagógiai leképezésével, azaz nevelési célokra kialakított pedagógiai modelljével alakul ki az óvodai-iskolai reáltevékenységek általunk jól ismert négyes felosztása:

Társadalmi tevékenységformák	Nevelő- fejlesztő tevékenységek rendszere	Egyéni tevékenységformák
Gazdaság Politika Kultúra	Tanítás-tanulás Társas-közösségi tevékenységek Értéktanteremtő munka Szabadidős tevékenység	Játék Tanulás Munka

A nevelő-fejlesztő reáltevékenységek rendszere (Gáspár László: Neveléstudomány – 30. o.)

A táblázatban láthatók azok a tevékenységek, amelyek *egyesítik magukban* mind az egyéni, mind a társadalmi tevékenységformák elemeit. Fontos, hogy mindegyik tevékenységnek van elméleti és gyakorlati oldala is, azaz mindegyik rendelkezik kognitív és operatív elemekkel is. Ez lényeges jellemző, hiszen elvileg elképzelhető lenne például a demokráciára, az erkölcsös viselkedésre, a szociális érzékenységre vagy éppen a gazdasági vállalkozásra az iskolában egy-egy elméleti tantárgy keretében is felkészülni. A megfelelő gyakorlati terep biztosítása nélkül azonban semmilyen képesség sem fejlődhet tartósan.

Az egyes tevékenységek létjogosultságát az dönti el, hogy *vannak-e olyan képességek, amelyek azzal a konkrét tevékenységgel* fejleszthetők, vagy azzal hatékonyabban fejleszthetők, mint bármilyen más tevékenységgel. Ez azt is jelenti, hogy nem kell szigorúan ragaszkodnunk jól ismert sémákhoz, szokásokhoz sem a tartalmak, sem a megvalósítási formák tekintetében: minden tevékenység hasznosnak tekinthető, ha az eredetileg kitűzött pedagógiai célokkal összhangban van, segít azok elérésében. A nevelő - fejlesztő

tevékenységek rendszerét az óvoda számára is az alábbi pedagógiaiilag szervezett tevékenységekből építettük fel:

- a) Játék és tanulás tevékenység
- b) Társas és tanulási tevékenység
- c) Értéktanteremtő munkatevékenység
- d) Szabadidős tevékenység

Ezek a tevékenységek a nevelés tulajdonképpeni eszközei, melyekről persze egyértelműen megállapítható, hogy az óvodás gyermek cselekvésében nemhogy elkülönülnek, hanem nagyon is komplexen át meg átszövik egymást. Ezek a cselekvések a gyermeki öntevékenységen alapulnak és végső soron örömforrást jelentenek a gyermekek számára.

Hogyan neveljük?

Azaz mi a nevelés általános módja?

A kérdés megoldása igen egyszerű: *tevékenység által*, a cselekvés pedig magát a gyakorlatot, a gyakorlást jelenti. A rendszeres tevékenység segítségével egyidőben érhető el a már kifejlesztette képességek alkalmazása és a még hiányzó képességek kifejlesztése. A hogyan neveljük kérdésre adott válasz esetén nem kerülhető meg az a kérdés, hogy *van-e fejlesztés* az óvodában. A mi felfogásunk szerint a gyermekek a tevékenységek végzése során természetes módon spontán fejlődnek. Ez a spontán fejlődés teljes mértékben biztosított azáltal is, hogy időt hagyunk a gyermeknek a saját maga által indukált, gerjesztett, megvalósuló fejlődéshez. Nem siettetjük a fejlődést, fontosnak tartjuk, hogy a gyermek megérjen bizonyos feladatok, cselekvések, tevékenységek elvégzésére. Ugyanakkor határozottan állítjuk, hogy az óvodában nem csupán erről van szó. A 3-7 éves gyermekek az óvodapedagógus *által tudatosan irányított fejlesztése* a mindennapi óvodai gyakorlat szerves része. Ennek indirekt és direkt formái egyértelműen jelen vannak az óvodai nevelésben. Programunk esetében a kitűzött nevelési céloknak megfelelően nagyon is tudatosan befolyásoljuk a gyermeki tevékenységek irányát, helyét, tartalmát például azzal, milyen eszközöket, milyen nevelési tanulási tartalmakat, milyen komplex nevelési szituációkat teremtünk a gyermekek számára.

A tudatos fejlesztést erősíti az a tény is, hogy az óvodapedagógusnak kiemelt helyet biztosítunk a nevelés során, aki módszereinek szabad megválasztásával, ízlésével, beszédstílusával, egész megjelenésével hat a gyermekekre. Minél jobb, szeretetteljesebb kapcsolatot képes kialakítani a gyermekkel, annál erősebb a hatás, amit kivált a gyermekből.

Gyermekekép

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei

vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

• Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Jövőképünk

Olyan intézményként kívánunk működni, ahol minden gyermek esélyt kap személyiségének kibontakoztatására. Nevelőtestületünk ezért magas szintű együttműködéssel, problémamegoldó készséggel folyamatosan figyel partnerei jogos igényeire, annak érdekében, hogy közös erőfeszítéssel pedagógiai programunk koncepciói megvalósuljanak.

Arra törekszünk, hogy minél elfogadóbb, szeretetteljesebb, barátságosabb, élményekben gazdagabb óvodai légkört alakítsunk ki, ahova a szülők szívesen hozzák gyermekeiket, és ahol ők jól érzik magukat.

Mindezek megvalósítására a garanciát abban látjuk, ha a szakembereink nyitott, kreatív, elhivatott személyek és folyamatosan fejlesztik pedagógiai tudásukat.

Nevelési alapelveink

- a) Gyermekközpontúság: elviekben és a gyakorlatban
- b) Nevelés elsődlegességének hangsúlyozása
- c) Nyugodt, meleg szeretetteljes nevelési légkör biztosítása
- d) Esztétikus környezet megteremtése
- e) A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése
- f) Esélyegyenlőség megteremtésére törekvés
- g) Elegendő idő, hely és eszköz biztosítása különböző tevékenységek gyakorlásához
- h) A gyermekek differenciált egyéni fejlesztése a csoport, a közösség keretein belül
- i) A gyermek fejlődéséhez sürgetésmentes egyéni utak keresése
- j) Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése
- k) A gyermekek számára a lehető legnagyobb szabadságfokú mozgástér biztosítása.
- l) A gyermeki önállóság határainak fokozatos szélesítése
- m) A gyermek tisztelete, a gyermek jogainak érvényesítése
- n) Szociális hátrányok enyhítésének segítése
- o) A gyermek mozgásigényének kielégítéséhez feltételek biztosítása
- p) A környezet felé nyitott nevelés légkör megteremtése
- q) A fenntartható fejlődés biztosítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- r) Az óvodapedagógus szakmai önállóságának érvényesülése
- s) Az óvodapedagógusoknak lehetőség biztosítása a folyamatos szakmai továbbképzésre, önfejlesztésre
- t) Az egészséges életvitel igényének alakítása.

Nevelési koncepciónk, céljaink, feladataink

A családdal szorosan együttműködve, szeretetteljes, barátságos légkörben a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait szem előtt tartva, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, illetve a gyermekek sikeres iskolakezdésére, az életre való testi, lelki felkészítése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, közösségbe való beilleszkedésének segítése. Ennek érdekében óvodánkban színvonalas, sokrétű, színes programokkal tarkított nevelést, gyermekközpontú, nevelésközpontú, tevékenységközpontú, differenciált fejlesztő munkát igyekszünk megvalósítani.

Pedagógiai programunk hármas követelménynek tesz eleget:

- a) egyrészt megfelel az *Óvodai nevelés országos alapprogramja* által megfogalmazott, minden óvodára kötelező elvárásoknak (célok, tartalmak, tevékenységek, fejlődési jellemzők, feltételrendszere stb.), és ezzel együtt természetesen a vonatkozó egyéb jogszabályoknak;
- b) másrészt kialakít egy *sajátos pedagógiai rendszert*, amelynek a háttérében a gyermekről, a nevelésről, a legfontosabb nevelési célokról, tartalmakról, eszközökről vallott pedagógiai meggyőződések, értékek állnak, amelyeknek összessége jelenti a tevékenységközpontú óvodai program teljes elméleti és gyakorlati háttérét;
- c) harmadrészt pedig megfelel és alkalmazkodik az egyes *konkrét intézmények* eltérő feltételrendszeréhez azáltal, hogy rugalmasan szabályozza pedagógiai folyamatokat (ami azt jelenti, hogy jelentős eltérések lehetnek a gyakorlatban két tevékenységközpontú óvoda között is).

A nevelési céloknak megfelelően programunk is az életfeladatokra való orientálást tekinti fő feladatának, nem tagadva azt, hogy az életfeladatok felé orientálás természetesen magában foglalja az iskolai életre való alkalmasságot is. Összefoglalva tehát az óvodában a nevelési és szociális funkció megjelölés magában foglalja mindazt, amit korábban a klasszikus, nevelési, szociális, iskolára felkészítő funkció alatt értettünk.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvodai nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés – az érés – sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Az óvoda *nevelő* intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán „megengedi”, hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz *kooperációra és kommunikációra* kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A kooperáció és a kommunikáció az adott nevelés intézmény lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magába:

A kooperáció konkrét tartalma:

a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös, összehangolt erőfeszítésén alapuló folyamatos megvalósulása

A kommunikáció konkrét tartalma:

a közmegegyezésre (a konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják. A társadalom és az egyén kölcsönviszonyának valamiképpen a nevelés fogalmában is tükröződnie kell.

Felfogásuk szerint a nevelés a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése, a mi esetünkben a tevékenységközpontú óvodai nevelés célja:

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

a) a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

b) az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

A nevelés, mint „tudatos értékválasztás” a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósíthatók meg, hiszen a gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik. A gyermeki megismerés alapja 3-7 éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és cselekvés, ezért a nevelési alaphelyzetbe szervesen illeszkedő rendszeres tevékenységeket úgy kell értelmeznünk, mint a pedagógiaiilag meghatározott szocializáció igazi alapjait. A tevékenységközpontú óvodai program nem egyoldalú gyermekközpontúságot hirdet, nem abszolutizálja a gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat. Ezeket alapnak tekinti a nevelés alapformáinak megvalósításához.

II. A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉNEK FELTÉTELEI

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani, ezért ezekkel a továbbiakban részletesen foglalkozunk.

A szükségletek szerepe a nevelés cél elérésében

A gyermek *fejlődő* személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, *életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként* változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a *család* szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. a családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait. Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánnak neki a családi életben belül. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye lehet, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Minden óvodapedagógus tapasztalta már, hogy addig, amíg a gyermek testi-lelki szükségletei nincsenek megfelelően kielégítve, azaz amíg éhes, fázik, esetleg kialvatlan a gyermek, vagy szeretetvágya nincs csillapítva, addig nem képes semmiféle programot, foglalkozást, fejlesztést befogadni. Fontos alapelv, hogy a gyermekek alapvető testi szükségleteiket a nap folyamán bármikor kielégíthetik minden különösebb kérés és szabály nélkül. A testi szükségletek kielégítése a gyermek színvonalas gondozását is feltételezi. A gondozásról bővebben a későbbi fejezetekben szólnunk, most csupán azt jegyezzük meg, hogy a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése megalapozza mindazt, amit a nevelési célban és feladatokban megfogalmaztunk, és amit a gyakorlatban szeretnénk megvalósítani. A lelki szükségletek közül a szeretet, a gondoskodás igényét emelnénk ki. A szeretetteljes óvodai környezet, a családias légkör, a gyermekek egyéni szükségleteinek megismerése és kielégítése, a gyermekekre való odafigyelés, a differenciált bánásmód mind-mind arra szolgál, hogy biztonságot, megértést, nyugalmat sugározzon a kisgyermek felé. Ilyen körülmények között bátrabbakká válnak a gyermekek, önbizalmuk megnő és szívesen fognak részt venni az óvodai csoport életében, képesség válnak arra, hogy a felnőttekkel és a csoporttársakkal együttműködjenek. A magasabb rendű szükségletek megélését ezek az alapok teszik elérhetővé a kisgyermekek számára.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- *A gyermekre való fokozott odafigyelés, egyéni szükségleteinek folyamatos feltérképezése*
- *A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek megismerése és kielégítése*
- *A gyermek alapvető lelki szükségleteinek megismerése és kielégítése*
- *Az egészséges óvodai környezet megteremtése*
- *A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása*

- *A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása*
- *Megértő, elfogadó pedagógusi magatartás*

A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A képességfejlesztés érdekében végzett tevékenység (akár spontán, akár pedagógiaileg megtervezett) csak akkor igazán fejlesztő hatású, ha eleget tesz az alábbi feltételeknek:

Tárgyi és alanyi eredménye van: a *tárgyi* eredmény a nyilvánvalóan látható produktum, például egy elkészült rajz, felépült vár, terített asztal vagy a szeméttől megtisztított udvar, bekötött cipőfűző, egy ügyesen elkapott labda; az *alanyi* eredmény az a hatás, amit mindez az egyénben kivált: a sikerélmény, a megnyugvás vagy a fejlődő képességek.

Képességfejlesztés és képesség felhasználás is egyben. A tevékenységek végzése és az alkotóképessé vált, kifejlődött képesség felhasználása valamire folyamatos és állandó, szétválaszthatatlan egységet alkot. Amikor új tevékenységet próbálunk (vagy próbáltatunk a kisgyermekkel), és segítünk, hogy a *gyakorlás* révén egyre jobban tudja azt végezni, az a képességfejlesztés időszaka. Ekkor a pedagógiaileg hangsúlyosabb elem a képesség fejlesztése. Amikor pedig az újonnan „megszerzett” képességével, tudásával a gyermek *alkotni* kíván: fest, rajzol, épít vagy éppen új frizurát készít a babának, mert *már meg tudja csinálni* (megvan hozzá a képessége), az a képesség felhasználás. A sikerélmény, a további tevékenysége készítető lelkes állapot igazából erre a szakaszra alapozhat. A két folyamat elválaszthatatlan (nemcsak gyermekeknél), mindig jelen van, de fontos, hogy tudatosítsuk magunkban: a gyermek nem elégszik meg azzal, hogy valamit elsajátított. Számára az csak azért érdekes, mert ismét meg tud valamit tenni, aminek konkrét eredménye van, ami számára fontos, sikert hoz, ami még önállóbbá teszi és fontos, hogy ezeket az élményeket folyamatosan megélje, hogy lehetősége legyen az új képességét minden nap alkalmazni, adassék meg neki a tevékenységvégzés öröme.

Pedagógiai tervezett és irányított tevékenység. Az óvodában rendszeresen visszatérő kérdés a spontán tanulás (illetve tevékenységvégzés), a játékban tanulás, a játékba integrált, a játékos tanulás problémája. Mindegyik lehet jó megoldás, nemcsak a tanulásra, hanem más tevékenységre vonatkoztatva is, ha képesek vagyunk szélesebb összefüggésbe és távolabbi perspektívába helyezni az adott szituációt: szervesen, szinte észrevétlenül építjük be a folyamatba a távlati célokhoz vezető út építőköveként az előre tervezett, vagy éppen spontán kínálkozó lehetőségeket. Ennek azonban nagyon szigorú feltétele, hogy ismerjük *a gyermeket, tudjuk, mik a céljaink*, nem csak egyik napról a másikra próbáljuk „túlélni” saját pedagógiai tevékenységünket.

Kizárólag a gyermekek által ténylegesen elvégzett, elkezdett és befejezett tevékenység lehet pedagógiaileg hatásos. A csak elkezdett, de mások által befejezett, vagy a soha be nem fejezett tevékenységeknek nincs tényleges fejlesztő hatásuk, hiszen vagy a tárgyi, vagy az alanyi eredmény hiányos. Gondoljunk az óvodáskorban tipikus „gyűjtőszenvédélyre”. Összeszedjük a kirándulás során a levelet, termést, kavicsokat, csigákat, megígérjük a gyermekeknek, hogy majd a csoportszobában megvizsgáljuk, osztályozzuk, beszélgetünk róla.

Aztán bekerülnek a kosárákba az élősarokba, mint eredmény, majd elővesszük a különböző előre gyártott fejlesztő eszközöket (műanyag kacsát és logikai készleteket) és fejlesztünk. Ahány ki nem aknázott, a gyermekek számára fontos lehetőség, ahány meg nem válaszolt, elhessegetett, megnyugtatóan ki nem beszélt téma, annyi félbehagyott, azaz pedagógiailag elpuskázott fejlesztési lehetőség. A be nem fejezett tevékenység furcsa hatását a pszichológia Zeigarnik- effektusként ismeri. Bluma Zeigarnik kutatási eredményei szerint *a be nem fejezett feladatok más emlékezeti teljesítményt* eredményeznek, vagy folyamatosan fenntartják az aktivitást, nincs feszültségcsökkenés, jóleső katarzis, mint a befejezett tevékenységek esetében. Ezt a hatást persze tudatosan működtethetjük inspiráló erőként is, azonban tudnunk kell, hogy a tartósan ki nem elégített kíváncsiság a visszájára fordul, és a tevékenységtől, a pedagógustól való elfordulást eredményezheti. A félbehagyott tevékenységek, a ki nem használt lehetősége arra szocializálják a gyermeket (előbb vagy utóbb), hogy kár a lelkesedésért, következmények nélkül abbahagyhatunk dolgokat.

Strukturális teljesség jellemzi a tevékenységet, ami azt jelenti, hogy a komplex tevékenység minden eleme megjelenik: a *műveletek*, amelyeket fejleszteni kívánunk (pl. az ecsetfogás és – kezelés), a *cselekvések*, amelyekké a műveletek sorozata összeáll (pl. a kész festmény elkészítése), és a *tevékenységnek* valódi, a gyermek számára is átélhető, motiváló hatású célja, értelme van. A példát folytatva: ha a festmény egy Anyák napjára készülő ajándék, sokkal könnyebben mozgósíthatók a gyermek érzelmi és értelmi erői is, mintha „csak úgy” gyakorolnánk a festést (nem tagadva persze az ilyen didaktikus fejlesztések hasznát sem), anélkül, hogy „valamit” létre akarnánk hozni;

Fontos jellemzője a tényleges fejlesztő hatásnak, hogy a gyermekek öntevékenysége és a pedagógus *szervező-irányító* tevékenysége megfelelő arányú. Ne mindent az óvodapedagógus szervezzén, ne mindent ő irányítson (ez nem jelenti azt, hogy a folyamatokat ne ő tartsa kézben), a gyermekeket fejlettségüknek megfelelő mértékben, de feltétlenül be kell vonni a teljes folyamatba, nemcsak a végrehajtásba.

A feladatok és az elvégzésükre szánt időkeretek adekvátak legyenek. A pedagógiai folyamat kétségtelenül legkritikusabb pontja az időtartam. Önmagában azonban nem állapítható meg egy bizonyos feladatra szánt időkeretről, hogy sok-e vagy kevés, mert csak a valóban elvégzendő tevékenységek konkrét tartalma és a ráfordítható időmennyiség *aránya* ítéltető meg. Ha a rendelkezésre álló *idő túl sok* a tevékenység tényleges időszükségletéhez képest, akkor parttalanná, üresjáratúvá, érdektelenné válik a dolog. Fordított helyzetben, amikor *kevesebb a rendelkezésre álló idő* a szükségesnél, kialakul a pedagógust és a gyermeket egyaránt frusztráló, állandó időnyomásos állapot, ami zaklatott légkörhöz, folyamatos konfliktusokhoz vezet. Az időhiány garantálja a sikertelenséget, a túl gyors fáradást és a teljes motivációvesztést.

Lassan elkerülhetetlenné válik annak megértése és a következtetések levonása, hogy a pedagógiai folyamatokban, így a tanulásban, *nem lehet büntetlenül gyorsítani, nem lehet fejlődési fokokat átugrani, instabil képességekre további képességeket alapozni*. Mindig visszaüt (csak sajnos nem abban az intézményfokozatban, nem annál a pedagógusnál), ha a gyermek által végzett fejlesztő tevékenységeket meg akarjuk spórolni: kiiktatjuk a gyakorlatokat, az önálló feladatvégzést, a csoportos, az egyéni munkát, a gyakorlást, az időigényes vitákat, elemzéseket, beszélgetéseket: ezek helyett elmondjuk, vagy feladjuk otthoni feladatként a tudnivalókat.

A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- a) valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze.
- b) képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze is egyben.

A nevelőhatás belső – a tevékenység tartalmából eredő feltételei:

- a) az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen (aminek hasznosságát egyre szélesebb közösség ítélni meg)
- b) a célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön
- c) a tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen (csak a végigvitt, befejezett tevékenységnek van élményereje)
- d) a tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen kettős szempontból: - elégítse ki a gyermekek akciószükségletét, - oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát (az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításig – a csoportélet kialakításától a környezet formálásáig)

A nevelőhatás pedagógiai feltételei:

- a) a tevékenység pedagógiai előkészítése (ráhangolás, tudatosítás stb.) közös feladata az óvodapedagógusnak, a dajkának és az egész óvodai környezetnek
- b) a tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel (semmit se végezzünk el a gyermekek helyett, de minden segítsünk, amikor arra szükségünk van a gyermekeknek).
- c) a tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvodapedagógusnak. A siker, sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenységshierarchiaként:

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi, bármilyen mozgás, cselekvés változás felkelti a figyelmét és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy, a kíváncsiság, a gyereki aktivitás életkori sajátossága az óvodáskorú gyermekeknek. Éppen ezt a megismerési vágyat kihasználva szükséges minél több élményt nyújtani a gyermekeknek, minél több lehetőséget kínálni az őket körül vevő világ megismerésére. A gyermek tevékenysége gyakran változik; minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segítheti elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban. A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése. Az életben is és a tevékenységre épülő nevelésben is egyaránt

főszerepet kap a komplexitás. Az egyes tevékenységi formák egyszerre, együttesen egymást átszöve jelennek meg a mindennapokban és az azt leképező gyermeki világban.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek)
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban

Képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Végső soron minden alkotó, termelő képesség társadalmilag szükségesnek tekinthető. Az egyéni képesség részben öncél, az önmegvalósítás mértéke, részben a társadalmi létezés eszköze, a társadalmi haladás feltétele, forrása. Ezt a kettős meghatározottságot a pedagógiának nem áll módjában megkerülni, a belső arányokon, a tendenciákon azonban lehet módosítani, az önmegvalósítás és a társadalom érdekeit szolgáló tevékenység teljes vagy részleges egybeesését elő lehet segíteni. *A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással.* A korábbiakkal elmondottak szerint a nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. Ebben a minőségében egyszerre több részfunkciót teljesít; a nevelés a) orientáló tevékenység is. b) tevékenységszervezés is. c) képességfejlesztés is.

Az első két funkcióval korábban már foglalkoztunk. Most a harmadik részfunkció sajátosságait és teljesítésének feltételeit vizsgáljuk közelebbről.

A lehetséges emberi képességek és tulajdonságok száma szinte végtelen; ezeket képtelenség lenne áttekinteni és külön-külön formálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lennének a nevelés szempontjából kitüntetett képességosztályok. A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

- a) Az első csoportba tartoznak a *kooperációs* képességek,
- b) A második csoportba tartoznak a *kommunikációs* képességek.

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát, stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdasága, stb.) határozza meg. Más szóval: korántsem mindegy, hogy miben kooperálunk, hogy miről kommunikálunk.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- a) a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek)
- b) a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)
- c) A tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg).

A képesség és a tevékenység annyira mély és genetikus kapcsolatban áll egymással, hogy csak a reáltevékenységre alapozott nevelésnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre, hiszen minden képesség valamilyen tevékenységre való alkalmasság, és a képességek csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg. Ez az általános képességekre is érvényes. Nincs olyan általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása. A kommunikáció és a kooperáció egymással összefüggő folyamatában a kommunikáció és a kooperáció gyakorlás közben és által szerezheti meg. Ezek, mint említettük, kitüntetett képességosztályok; bár nem tartalmazzák az emberi képességek összességét, magukban foglalják azokat a lényegi képességeket, amelyek a tudatos emberi élet folytatásához elsőrendűen 'szükségesek. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat, pl. szocializáció, a művelődés eredményeként jelenik meg. Az előbbiek azonban itt is aktív szerepet töltenek be: szervezik, rendezik, hatékonyabbá teszik, stb. az egyén képességstruktúráját.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit
(hely, idő, ötletek, eszközök, élmények)
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez viszonyítva – igyekezzon fejleszteni.

III. ALAPÍTÓ OKIRAT SZERINTI FELADATELLÁTÁS

- Hároméves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig a gyermekek gondozása, napközbeni ellátása, nevelése, ezen keresztül a gyermekek felkészítése az iskolai tanulmányaik megkezdéséhez
- Az intézmény ellátja a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján enyhefokú értelmi vagy beszéd fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek.
- A többi gyermekkel integráltan együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekeket, idesorolva a kiemelt figyelmet igénylő, a kiemelten tehetséges és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket,
- a migráns gyermekeket,
- a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelését
- Az óvoda a gyermekek napközbeni ellátása keretében étkezést biztosít.
- Logopédiai és fejlesztőpedagógiai ellátást biztosít.

Gazdálkodással összefüggő jogköre:

- Pénzügyi-gazdasági feladatait az irányító költségvetési szerv- Isaszegi Polgármesteri Hivatal 2117 Isaszeg, Rákóczi u. 45. – látja el azzal, hogy az önállóan működő költségvetési szerv előirányzat keretei terhére kötelezettséget vállalhat és annak szakmai teljesítését igazolja. Polgármesteri Hivatal negyedévente információt ad az intézménynek a gazdálkodásról.

Humán erőforrás (személyi feltételrendszer)

Az intézmény igazgatója, képviselője	dr. Aladicsné Kádár Petra
Az intézmény telefonszáma	06-28-495-206
E-mail elérhetősége	bobita@isaszeg.hu
Óvodapedagógus álláshelyek száma	10
Nevelőmunkát közvetlenül segítő álláshelyek száma összesen	7,5
Dajkai álláshely száma	5
Pedagógiai asszisztens álláshely száma	1,5
Óvodatitkár álláshely száma	1
Intézményigazgató helyettes (fő)	1

Tárgyi, infrastrukturális feltételrendszer

Tárgyi, infrastrukturális feltételrendszer a 2. melléklet a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelethez Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) helyiségeiről és eszközeiről előírásai alapján

Isaszegi Bóbita Óvoda 2117 Isaszeg, Vadász utca 2.	Helyiségek megjelölése, eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató
	csoportszoba	5
	gyermek öltöző	Folyosón kialakítva
	gyermek mosdó, WC helyiségek	5
	tornaszoba	1
	logopédiai foglalkoztató	1
	játszóudvar	Összefüggő
	intézményigazgatói iroda	1
	óvodatitkári iroda	1
	nevelőtestületi szoba	1
	általános szertár, raktár	1
	többcélú helyiség szülői fogadóóra megtartására	-
	orvosi szoba, elkülönítő szoba	-
	felöltöző	1
	felöltöző mosdó zuhanyzóval	2
	felöltöző WC helyiség	2
	mosó, vasaló helyiség	1
	szárító helyiség	-
	felöltöző étkező	-
	melegítő konyha tálalóval	1
	mosogató	1
	szárasáru raktár	1
	ételhulladék tároló	1
	gyermekágy fektető	150 db
	műfüves tornapálya és felszerelések	1

IV. SZERVEZETI FELTÉTELEK

Intézményi innovációk, kiemelt témahetek

Megnevezés	Tartalom
Gyermektánc, néptánc – <i>óvoda szinten</i>	Népi gyermekjátékok, mondókák, éneklés, tánc, néphagyományőrzés.
„Mese mese mátká...” – hét a magyar népmese napjához, és a drámajátékokhoz kapcsolódóan – <i>csoport szinten</i>	Mesélés, dramatizálás, drámajátékok.
„Csodák csodája” –karácsonyi kézműves tesz-vesz hét – <i>csoport szinten</i>	Gyermeki produktumok készítése, és kiállítása, karácsonyi vásár (<i>nyílt nap</i>).
Állatok világnapja- témahét Vizes – témahét Földünk témahét (<i>Bóbita nap-nyílt nap</i>) Tűzoltó hét Madaraink, fáink témahét Földünkért világnap (zöld napok) Madárkarácsony Újra papír napja - <i>csoport szinten</i>	Komplex tevékenységek által a külső világ tevékeny megismerése és a fenntartható fejlődés alapelvei.
„Varázsceruza”- vizuális tehetség műhely – <i>óvoda szinten</i>	Vizuális tevékenységek, pályázatok, és kiállítások.

Továbbképzések

Pedagógiai programunk céljának és feladatainak színvonalas, minőségi megvalósítása érdekében, az önértékelések eredményeinek tükrében és az óvodapedagógusok egyéni életpálya céljait támogató továbbképzéseket tervezünk nevelési évenként.

Intézményi hagyományok, ünnepek, egyéb rendezvények

Szakmai felfogásunk, hogy az óvodai ünnepek kulcsfontosságúak nevelőmunkában. Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sok-sok előkészület, ami rengeteg tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget. Az aktív és önálló gyermekek nevelésének egyik igen sajátos eszköze a jól előkészített és szépen megformált ünneplés. Az előkészület a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmakat teremt és természetesen tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek: a kooperációnak és a kommunikációnak a gyakorlásához. Ilyen szempontból még előnyösebb, ha az egymás mellett lévő csoportok együttműködnek az ünnepi előkészületek során. Az esztétikus és alkalomhoz illő teremdszítés

ugyancsak lehetőség arra, hogy együtt örüljünk annak, amit létrehoztunk. Nem másról van itt szó, mint az értékteremtés folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás, ötletmegvalósulás közös örömére. Ennél komolyabb közösségalkító tevékenységet, keresve sem tudnánk találni. Az ünnepek tehát nemcsak nevelési céljaink megvalósítása szempontból fontosak alapvetően, hanem azért is, mert a legszélesebb tevékenységi formákra adnak lehetőséget. Az ünnepi készülődésekbe a szülőket is bevonhatjuk. Ez, egy lehetőség lehet a szülők számára, hogy megismerjék óvodánk munkáját.

Ünneplést befolyásoló tényezők:

Az idő

Legyen elegendő időnk az ünnephez kapcsolódó tevékenységek elvégzésére. Időben kezdjünk hozzá az előkészületekhez. Tervezzük meg előre az óvodai ünnepek és a hozzájuk vezető előkészületek, a nevelési-tanulási tervünkben. Hagyjunk időt az ünnephez szükséges eszközök, díszítőelemek, kellékek közös elkészítésére. Azt is kérhetjük, hogy ők maguk járuljanak hozzá ötleteikkel az egyes ünnepek színvonalas megvalósításához. Mennyi ideig tartson az ünnep? 10-30 perc, körülbelül elegendő. Ügyeljünk arra, hogy ne legyen megterhelő és fárasztó tevékenység az ünneplés a gyermekek számára. Figyeljünk arra is, hogy lehetőleg kerüljük a felesleges holtidőket és várakozási időket, mert ezek az időszakok rendkívül fárasztóak és erősen rontják az ünnepi hatást.

A hely

Az ünnep helyszínét gondosan jelöljük ki. Nagyon fontos, hogy lehetőleg mindenki kényelmesen elférjen és az eseményekbe be tudjon kapcsolódni. Fontos, hogy a csoportok összehangolják az ünnep időpontját. A szabadban tartott ünneplés legyen rövid és laza, mert a külső zajok és ingerek elterelik a gyermekek figyelmét. Egyébként is úgy célszerű az ünnep időtartamát meghatározni, hogy az ne jelentsen megterhelést a gyermekeknek, mert akkor a lényeg, azaz a felszabadult örömteli ünneplés helyett unalmas és fárasztó élmények maradnak csupán. Az egész ünneplés addig folytatódhat, ameddig a gyermekek és a szülők igénylik, és jól érzik magukat.

A körülmények

Az ünnepi készülődés és maga az ünnep is meghatározott külsőségek között zajlik. Nagyon fontos megtanulni a kisgyermeknek azt, mennyi szép esztétikai élmény, mennyi öröm, mennyi újdonság kapcsolódik az ünnep fogalmába. A közös ajándékkészítés során nagyon sok nevelési feladatot megvalósíthatunk és közben folyamatosan, sokszínűen tevékenykedhetünk. Határozzuk el közösen (a gyermekek véleményét figyelembe véve), milyen ajándékot fogunk készíteni. Fontos része az ünnepnek, hogy, szép ruhába öltözzünk. Ez az egyik legizgalmasabb pillanat a gyermekek számára. Ebből és az egyéb külső kellékekből kiindulva élik át, érzékelik, észlelik a gyermekek az ünnepnapok másságát. Ne feledjük a 3-6 éves korú gyermek számára az olyan külső kísérő jelenségek: mint a szépen terített asztal, feldíszített terem, felvett szép ruha fontosabbak, mint az ünnep tényleges tartalma, hiszen érzelmeik határa lényegesen erősebb a racionális, értelmi hatásoknál.

Az eszközök

Az ünneplés során használt eszközeink esztétikusak legyenek. Ha eszközt használunk, akkor az lehetőleg minden gyermek számára elérhető, használható legyen. Vigyázzunk arra, hogy ne használjunk túl sok és bonyolult eszközöket. Rövid, pergő, sok gyermeket egyszerre megmozgató, a csoport kedvenc dalaiból, mondókáiból és verseiből összeállított játékok, programok, játékos, interaktív tevékenységek kellemes élményt jelentenek a résztvevő gyermekeknek és a szülőknek egyaránt.

A szereplés

Az óvodapedagógus szerepe meghatározó ennek eldöntésében. A célunk ugyanis olyan gyermekek nevelése, akik bátran, önállóan képesek tevékenykedni, akiknek ötleteik vannak, akik az ötleteiket igyekeznek megvalósítani. Ugyanakkor kommunikálni képes, kooperatív gyermekek nevelését tűztük ki célul. Ilyen tulajdonságok kifejlődésének igazán nagyszerű terepe lehet az ünneplés és azon belül is a gyermekek önként vállalt, önálló szereplése. Engedjük tehát a gyermekeket ezen a téren is kibontakozni. Vegyük figyelembe életkori és egyéni és kulturális sajátosságait. Valószínűleg az önként vállalt szereplést a gyermekek kisebbik hányada fogja igényelni, hiszen életkorukból következően nem az egyéni szereplés minden áron való vágya vezeti a gyermekeket. *Önbizalom és bátorság* szükséges az egyéni szerepléshez különösen akkor, ha külső szemlélők sokasága figyel bennünket. Az életre való nevelés azonban megköveteli a bátorság és a belső önbizalom valamilyen formában való előhívását a gyermekekből. Tehát ne féljünk ettől, a mai gyakorlatban szokatlan ötlettől. Ha jól szervezzük az ünnepeket, akkor családi, közvetlen hangulatot teremtünk és ez ad bátorságot a gyermekeknek, akár egyénileg is a szerepléshez. A szereplés kapcsán beszélgetünk az ünnep és a hozzá kapcsolódó tevékenységek értékeléséről. *Fontosnak tartjuk a biztatást, az újabb feladatokra való serkentést, ami igazából a pozitívumok kiemelésével lehetséges.*

A felnőtt és a gyermek aktív együttműködése az ünnepek alkalmával

Az ünnepek nevelési céljaink megvalósítása szempontjából rendkívül jól hasznosíthatók, de csak abban az esetben, ha engedjük a gyermekeket önállósodni. Az teljesen nyilvánvaló, hogy a kreativitás, az egyéni elképzelések, a merész ötletek megvalósításának az ünnep adhat keretet. Az óvodapedagógusnak arra kell figyelnie, hogy ne korlátozza a gyermekeket. Amit lehet, együtt döntsenek el és együtt valósítsanak meg. Ez vonatkozik a terem díszítésére, a terem átrendezésére, az ajándékkészítésre és az ünnepi program összeállítására. Minél nagyobb aktivitást vált ki az ünnepi készülődés, annál inkább teljesülnek a tevékenységközpontú óvodai nevelési program célkitűzései. Az óvodapedagógus irányító szerepét próbálja kicsit háttérbe szorítani, adjon lehetőséget a gyermeki önállóság megvalósulásának.

Fontosnak tartjuk, hogy a rendezvények, a megemlékezések és az ünnepek egyaránt a gyermekek érzelmeire hassanak. Nem beszélni kell róla, hanem megéreztetni a nap másságát. Sokkal többet jelent kilátogatni az ünnepi helyszínekre, és megtapasztalni azt, hogy hogyan ünnepelnek az emberek. A 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságai nem teszik lehetővé, hogy tömegben vagy hosszú ideig állva, figyelve, vegyenek részt ünnepségeken. Az ilyen irányú kérések teljesítésétől az óvodának és az óvodapedagógusnak el kell zárkóznia. A külsőség, ami

minden ünnep és megemlékezés lényege, itt is nagyon fontos, az ünnephez illő öltözet, az ünnepi megterítés (az is jelzés, ha más színű asztalterítőket teszünk ki) és az ünnepi ebéd. Az megemlékezések közé sorolhatók a gyermekek születés és névnapjainak ünnepi, melynek minden csoportban más hagyományai vannak. Vigyázzunk arra, hogy az ünneplés ne váljék rutinná, különösen a név és születésnap ünnepének gyakorisága miatt változtassunk a kialakult formákon (Pl. ne csak körbe ülve ünnepeljünk, ne ugyanazokat a köszöntő verseket, dalokat alkalmazzuk minden esetben, ne ugyanazt az ajándékot kapja mindenki stb.)

Az ünnepek közül az óvodai élet hagyományos ünnepei, mint pl. az anyák-napja minden esetben nyilvános. Nemcsak zárt térben lehet ünnepelni. Akár szabadban, akár zárt térben ünnepelünk, gondosan ügyeljünk arra, hogy biztosítsuk a megfelelő közlekedést és elkerüljük a zsúfoltságot. Az ugyanis rontja az ünnep hangulatát, ha nincs elegendő szék, ha nem látják jól a résztvevőket, és nagy tömeg látványa is szorongást ébreszthet a gyermekekben. A hagyományos, kissé színpadias szereplések időtartamát mindenképpen csökkentsük. A klasszikus formák mellett adjunk több teret a szabad, laza együtt éneklésnek, verselésnek, együttes játéknak. Amennyiben körülményeink engedik, vonjuk be szülőket az ünneplésbe. Az természetes, hogy a szülők aktívan együttműködnek az óvodapedagógussal az ünnepi előkészület során. Legyen az ugyanilyen természetes, hogy a szülők részt vesznek a körjátékban, vagy ölbe veszik gyermeküket és eljátszanak egy-egy játékot, vagy elmondanak együtt egy mondókát, stb. Az is nagyon kedves befejezése lehet egy ilyen ünnepnek, ha a gyermekek egyénileg csak a saját mamájuknak mondják el az anyák napi versikét egy szál virág kíséretében. Tehát legyen egyéni, legyen közvetlen és legyen nagyon természetes az ünneplés. A merev, túlfegyelmezett, színpadi előadás nem illik a 3-7 éves gyermekekhez. Az ünnep lényege, hogy megmutassuk, mit tudnak, mit tanulnak a gyermekek. Ezzel egy állandó szülői igényt, elégtűnk ki. Ne feledkezzünk meg arról, hogy az óvoda szolgálati funkciójába igenis beletartozik az *ilyen jellegű szülői igényekre való reagálás*. A Mikulás ünnep tulajdonképpen egyházi eredetű, ám olyan gyermeki örömnappal és olyan komoly hagyományai vannak az óvodában, amely gyermeknappal egyenértékű.

Az ünnepek és a néphagyományőrzés az óvodában igen szorosan összekapcsolódik. A népszokások általában az egyházi ünnepekhez és az évszakok változásaihoz kapcsolódnak. A magyar népszokásokban jeles napként tartjuk számon azokat az ünnepeket, melyeket az óvodában is megünnepelünk.

A néphagyományőrzés az óvodapedagógus számára azt jelenti, hogy szemléletben azonosulnia kell a néphagyomány-ápolás feladataival és megfelelő néprajzi ismeretek birtokában kezdheti el a gyakorlati megvalósítást. Az óvodapedagógus önállóan választhatja meg, melyek azok a néphagyományőrző tevékenységek, amelyeket a csoportjával megismertet. A hagyományőrzés természetesen nem csak az ünnepekben jelenik meg, hiszen ennél szélesebb értelemben olyan élménynyújtást jelent a gyermek számára, ami a szülőföldhöz, a közvetlen környezethez való kötődést segíti elő. Az érzelmi kötődés fontosságát nem lehet elégszer hangsúlyozni a néphagyományőrzés tevékenységeinek megvalósítása során. Az ünneplés lényege az ünnepet megelőző készülődés, melyet csupán kiteljesít maga az ünneplés.

A *nemzeti ünnepek* óvodában a megemlékezés kategóriába tartoznak, ami azt jelzi, hogy a 3-7 éves korosztály még nem képes felfogni az ünnep társadalmi tartalmát. Nem is ez a célunk. A külsőségek az ünnepi hangulat megéreztetése már elegendő lehet ahhoz, hogy

később idősebb korban konkrét jelentését és üzenetét is megértsék ezeknek az ünnepeknek a gyermekek. A közös séta, a kis zászlók lengetése során a színek, formák és hangulatok által közvetített mélyebb tartalom is megérinthesse a gyermekeket. Ne magyarázzuk meg ezen ünnepek jelentőségét, mert ezzel ártunk az ünnepi hangulatnak. Érezzék és ne mindenáron értsék a gyermekek, miről van szó. Legyenek kellemes benyomásaik, ünnepi asztalnál egyenek, ha megoldható, akkor maga az étel is utaljon arra, hogy az ünnepnap más, mint a többi nap.

A helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek a helyi hagyományok ápolása a helyi közösség alakítása szempontjából igen jelentősek és jó alkalmat teremtenek arra is, hogy az óvoda kialakítsa magáról a megfelelő képet. A külső (szülői) környezet bevonásával az óvoda elfogadottságát erősíthetjük meg. A sokszínűség, minden bizonnyal tovább növeli majd ezeknek az ünnepeknek a jelentőségét. Ezek az alkalmak az óvoda közösségének ügyei.

Bármilyen formában és bármilyen tartalommal ünnepelünk, mindig a gyermeket helyezzük középpontba. Értsük és róluk szóljon az ünnep, ne legyenek merev, betanult szereplések, törekedjünk minden esetben a természetességre. Ha műsort állítunk össze az a csoport napi életét tükrözze, a gyermekek kedvenc dalait, mondókáit tartalmazza. A szereplést közös játéknak fogjuk fel, és ha lehet, valamilyen szinten aktivizáljuk a szülőket is. Mindig ügyeljünk az előzményekre, gondosan tervezzük meg az ünnephez vezető utat, azokat a tevékenységeket, melyek az ünnepi előkészületeket jelentik. Figyeljünk arra, hogy a tevékenységek során a lehető legtermészetesebb értelemben együtt döntsünk a gyermekekkel arról, mit fogunk csinálni és a döntést követően együtt hajtsuk végre a közösen elhatározott feladatokat. Az ünnep szépsége, mássága, külsőségei csak akkor érvényesülnek, ha nem esünk abba a hibába, hogy túlságosan gyakoriak az ünnepek. *Az ünnep ritka, kiemelkedő alkalom maradjon.*

Intézményi hagyományaink, ünnepeink, egyéb rendezvényeink

Megnevezés	Tartalom
Születésnapok névnapok megünneplése-csoporton belül	Intézményi hagyomány
A népmese napja-„Mese, mese, mátká...” témahét keretében	Intézményi hagyomány
Állatok világnapja - Állatbarát Óvoda	Időszakos ünnep
Október 23. Nemzeti ünnep	Megemlékezés
Mikulás	Intézményi hagyomány
Karácsonyi készülődés	Intézményi hagyomány
Karácsonyi vásár	Intézményi hagyomány
Farsangi bál	Intézményi hagyomány
Március 15. Nemzeti ünnep	Megemlékezés
Víz világnapja	Időszakos ünnep
Április 6. Az Isaszegi Csata ünnepe	Megemlékezés
Húsvéti készülődés	Hagyományőrzés
Föld napja- Bóbita nap	Intézményi hagyomány

Madarak és fák napja	Időszakos ünnep
Idősek köszöntése	Intézményi hagyomány
Óvoda környéke, városi sportpálya, városi játszótér	Kirándulás
Városi könyvtár - Irodalmi élmény – nagycsoportosok számára	Intézményi hagyomány
Anyák napja	Intézményi hagyomány
Gyermeknap	Intézményi hagyomány
Nagycsoportosok búcsúztatása	Intézményi hagyomány
Június 4. Nemzeti Összetartozás napja	Megemlékezés

V. AZ ÓVODA ÉS KÖRNYEZETÉNEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE, KAPCSOLATAI

Az óvoda környezetét tekintve külön kell szólni a gyermek szűkebb és tágabb környezetéről. Ahhoz, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, ismernie kell az őt körülvevő közvetlen környezetet. A 3 évesek eleinte a csoportszobával és a kiszolgáló helyiségekkel ismerkednek meg és fokozatosan tágtjuk azt a teret, ahol mozoghatnak. A csoportok átjárhatósága, az udvar teljes nyitottsága a nagyobb gyermekek számára nyújt biztonságos mozgásteret. Ahogy bővül a gyermekek által megismert és megértett közvetlen környezet, lehetőségük nyílik megfigyelni az ott élő és dolgozó felnőttek munkáját. Fontos, hogy az óvodában minél több alkalmuk legyen a gyermekeknek a különböző munkafolyamatok megfigyelésére és a környezetükben zajló események átélésére. Ha látják egy egyszerű dolog előállítását, könnyebben értik meg a bonyolultabbakat is. A környezettel való közvetlen kapcsolat fejlesztése magában foglalja valamennyi óvodai tevékenységet. A szűkebb környezetben való biztonságos eligazodást fokozatosan követi a táguló világ megismerése. Egyre nagyobb térben adunk lehetőséget a mozgásra, a megismerő tevékenység határai bővülnek. Az óvoda közelében zajló sétáktól elindulva a környék kirándulóhelyeit felkeresve, az adott település létesítményeit látogatva egyre bővülnek a gyermek környezetével kapcsolatos ismeretei.

Az óvoda nevelőmunkáját a helyi környezet egyre intenzívebb formában befolyásolja. Éppen ezért szükséges szólni az óvoda külső kapcsolatairól.

Az intézmény partnerei

- Az óvodai és a család
- Az óvoda és a fenntartó
- Az óvoda és a bölcsőde
- Az óvoda és a fenntartónk alatt lévő másik óvoda
- Az óvoda és az iskola
- Az óvoda és a pedagógiai szakszolgálat
- Az óvoda és egyéb partnerek: Közművelődési intézmények, Egyházak, Humán Szolgáltató Központ, Isaszegi Városüzemeltetési Szervezet, Egészségügyi intézmények

Valamennyi esetben a folyamatos és rendszeres kapcsolattartáson van a hangsúly. Az óvodának kezdeményezőként kell fellépnie, hiszen a kapcsolattartást a gyermek harmonikus fejlődése érdekében szükséges megvalósítani.

Az óvoda munkája a *családi* nevelésre épül. A *család és az óvoda* összhangja a nevelésben a gyermek személyiségfejlődésének szempontjából rendkívül fontos. Az óvoda és a család egyenrangú félként élje meg ezt az együttműködést. Éppen ezért megengedhetetlen az óvodapedagógusok részéről a kioktató hangvétel még akkor is, ha valóban úgy tűnik, a szülőt is befolyásolni szükséges. Az óvodapedagógusnak el kell nyernie a szülők bizalmát, ez pedig pedagógiai, pszichológiai felkészültségének, megfelelő stílusának, együttműködés során mindkét félnek meg kell ismernie a másik nevelési elképzeléseit és alkalmazkodni azokhoz, illetve összhangba kell hozni az elképzeléseket. A kölcsönös bizalom és a gyermekért érzett felelősség teheti harmonikussá az együttnevelést. Az óvodapedagógusnak információkra van szüksége, melyre az alábbi lehetőségek biztosítottak: családlátogatások, ismerkedési délelőttök, nyílt napok, szülői értekezletek, fogadó órák. A kapcsolattartás során a szülők kéréseit, véleményét, meglévő tapasztalatait figyelembe vesszük. A családdal való együttműködésben az óvodapedagógusnak vállalnia kell a megértő, tapintatos, de a problémákat nem elmosó, tehát őszinte, nyílt kommunikációt. Előfordulhat, hogy a szülők nem veszik jó néven az óvoda családlátogatási igényét. Ez esetben nem célszerű erőltetni a kérdést. Inkább várjuk meg a szülők bizalmának erősödését és később próbálkozzunk a családlátogatás igényével.

Az egyenrangú kapcsolat feltételezi, hogy kölcsönösen alkalmazkodjunk egymáshoz. Ez előítéletmentes legyen az óvodapedagógus részéről a gyermeket, a szülőt és a családot illetően. Minden család, minden szülő más, tehát az egyéni, egyedi megközelítés éppen olyan fontos, mint a diszkréció. Az óvodapedagógus tudomására jutott tények, a családról kialakított véleménye nem tartozik másra, csakis azokra, akikre mindez vonatkozik. Éljen bátran a pedagógus a napi beszélgetések, közös rendezvények, szülő - nevelő találkozók, fogadóórák számtalan formájával és lehetőségével. A folyamatos napi kapcsolat feltételezi az óvoda nyitottságát. A szülőknek legyen lehetősége a napi óvodai életbe való betekintésre, sőt a bekapcsolódásra is. Ez a nyílt légkör egyrészt megnyugtatja a szülőket, hiszen látják, hogy jó kezekben van a gyermekük, másrészt pozitívabb lesz az óvodapedagógussal való kapcsolat.

A *fenntartóval való együttműködés* elsősorban az óvodaigazgató feladata, de az óvodapedagógusok közreműködésére ezen a területen is szükség van.

Együttműködés formái:

- óvodai nevelés feltételeinek biztosítása
- költségvetési egyeztetések, gazdasági ügyek
- munkaterv, beszámoló, adatok, jelentések, kimutatások készítése

Az *óvoda és bölcsőde* együttműködése klasszikus hagyományokra épül. A bölcsődéből azonos csoportból egyszerre érkező gyermekek igen jól kialakított szokásokat hoznak magukkal és az önkiszolgálás, önmaguk ellátása terén is általában magas szintet érnek el. A bölcsődéből érkező gyermekeknél kevesebb gondot okoz az új környezet megszokása, a bölcsődéből óvodába való átmenet. Mindkét intézmény gyermekközpontú nevelést folytat, így ez is megkönnyíti az egyik intézményből a másikba való átmenetet. Ugyancsak fontos a bölcsődéből hozott szokásrendszer megismerése, hogy ne kerüljön minden téren új feladat elé a gyermek. Meghívásos alapon megvalósuló kölcsönös látogatások során szakmai tapasztalatokat szerezhetünk egymás intézményeinek munkájáról.

Az óvoda és a fenntartónk alatt lévő másik óvoda együttműködésének célja, a településünkön lévő intézményeinkbe járó gyermekek azonos színvonalon történő óvodai nevelésének biztosítása.

Szakmai sikereink biztosítéka: a párhuzamos folyamatos szakmai együttműködés.

Az együttműködést az alábbi formákban valósítjuk meg:

- látogatások, konzultációk, szakmai beszélgetések az óvodaigazgatók részéről
- szakmai nyílt napokon való részvétel
- tudásmegosztás az intézmények között
- intézményi dokumentumok összehangolása.

Az óvoda – iskola kapcsolatára egymás munkájának a kölcsönös tisztelete és elfogadása legyen jellemző.

Az óvodának arra kell figyelnie, hogy saját szakmaiságát hangsúlyozva segítse elő az átmenetet a gyermek számára és ne adja fel elképzeléseit, módszereit, azaz ne próbáljon kisiskolát játszani, hanem minden eszközzel ragaszkodnia kell saját értékeihez. Az együttműködésnek tehát a kölcsönös megértésen és az intézmények sajátos, különálló cél és feladatmegvalósításán kell nyugodnia. Az iskolának és óvodának azonos az érdeke, mindketten az átmeneti időszak problémáinak csökkentésében érdekeltek. Az óvoda nevelőtestületének tehát az a feladata, hogy gyermekközpontú és nevelésközpontú szemléletét megtartva saját eredményeivel hasson az átmenet problémáinak leküzdésére. Az óvodás gyermekek megérnek az iskolai életre. Az óvoda, ha jól végzi a dolgát, akkor fokozatosan alkalmassá teszi a gyermeket az iskolában reá váró feladatok megoldására. Az iskolába lépés örömteli izgalmát minden érett kisgyermek átéli, ehhez a pozitív megerősítés, a várakozás fokozása jelentősen hozzásegíti. Az óvodapedagógus és a tanító együttműködésben a kölcsönös tiszteletnyújtás, a közös érdeklődés, a gyermek iránt érzett felelős gondolkodás legyen a meghatározó. A problémák nyílt megbeszélése ne jelentsen egyik gyermekről sem előre kialakított sémát vagy skatulyát és különösen tartózkodjunk az előítéletek megfogalmazásától. Az óvodapedagógusnak legyen feladata, hogy figyelemmel kíséri az óvodásainak iskolai beilleszkedését és szükség esetén nyújtson segítséget a maga eszközeivel, saját nevelési tapasztalataival az iskolai nevelőnek. Az óvoda – iskola kapcsolatba is beépül a családdal való folyamatos konzultáció. Különösen akkor fontos ez, ha valamelyik gyermek várhatóan nem válik alkalmassá az iskola megkezdéséhez.

Oktatási tér kialakítása: A Kárpát - medence magyar nyelvű intézményei közötti az oktatási tér kialakítása érdekében óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

A pedagógiai szakszolgálattal való kapcsolat során közös érdekünk a gyermekek differenciált fejlesztésének maximális megvalósítása.

Kapcsolattartás formái:

- írásbeli jelzések, kérelmek
- szakmai konzultáció
- közös fejlesztőmunka

Az óvoda és a közművelődési intézmények (Művelődési Otthon, Könyvtár, Múzeum) kapcsolatának lehetőségeit célszerű hasznosítani az óvoda sajátos nevelési feladatainak megvalósításában. Mindezt úgy kell beépíteni az óvoda életébe, hogy a nevelés és természetesen a gyermekek szempontjai legyenek az elsődlegesek. Ne kiszolgálója legyen az óvoda ezeknek az intézményeknek, hanem szükség szerinti felhasználója. Kerülni kell a gyermekek túlterhelését okozó fárasztó, hosszan tartó vagy a gyermek életkorának nem megfelelő programokat. Az igényesség, az odafigyelés a művészeti élmények későbbi befogadását nagymértékben elő tudja segíteni. Törekszünk arra, hogy gyermekeink sokoldalú fejlesztése és a sokszínű élmények biztosítása érdekében részt vegyünk a közművelődési intézmények szervezésében- színházlátogatásokon, interaktív programokon, zenés rendezvényeken.

Egyéb partnereinkkel való együttműködésekre a kölcsönös tisztelet az egymás munkájának támogatása legyen jellemző.

Együttműködési formák:

- Egyházak: szülői igények függvényében óvodai hitoktatás
- Humán Szolgáltató Központ: jelzőrendszer működtetése, szükség szerint konzultáció
- Isaszegi Városüzemeltetési szervezet: óvodai működés érdekében írásbeli és szóbeli jelzések, konzultációk
- Egészségügyi intézmények: szóbeli jelzések, védőnői látogatások, sürgős esetben orvosi ellátás, fogorvosi szűrés

Belső kapcsolatok, együttműködés

A Szakmai Munkaközösség az intézményi célok és az intézményi feladatrendszer figyelembevételével az óvodaigazgatói munkatervben meghatározottak szerint szervezett formában támogatja a pedagógiai folyamatok megvalósítását.

Intézmény részvétele a közéletben

Az intézmény képviselőjében, az óvodaigazgatói munkatervben tervezettek alapján részt veszünk a Városban megrendezett ünnepségeken:

- Október 23. Nemzeti Ünnap, az 1956-os forradalom és szabadságharc emléknapija
- Március 15. Nemzeti Ünnap, 1848-49 évi forradalom és szabadságharc emlékére
- Április 6. Isaszegi Csata Emléknapija
- Június 4. Nemzeti Összetartozás Emléknapija
- Augusztus 20. Az államalapítás és az államalapító Szent István király emlékűnnepe

VI. SZEMÉLYISÉG ÉS KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS

A fejlődés-fejlesztés feltételei, lehetőségei a nevelésben

A fejlődés-fejlesztésről vallott nézeteink tisztázása rendkívül fontos, mert ezek a fogalmak és legfőképpen a hozzá kapcsolódó pedagógiai stratégiák, cselekvések alapvetően befolyásolják a nevelőmunkát és ezzel együtt természetesen a gyermeki személyiség alakulását.

Az *adottságok*, melyeket a gyermek örököl, megadják a genetikai kódot, a gyermeki személyiség „tervrajzát” azon lehetőségeket, melyeket a környezete valóra válthat, kifejleszthet, tulajdonságokká, készségekké, képességekké alakíthat. Az általános emberi adottságok – az a lehetőség, hogy a gyermek egy adott életkorban, megfelelő feltételek mellett meg tud tanulni járni, beszélni, kezével munkát végezni – minden egészséges emberi egyed lehetősége. Ebben minden kisgyermek hasonlít a másakra. Örököl a gyermek olyan adottságokat is, melyek csak a közvetlen elődeire jellemzők. Ilyen például az idegrendszeri alkat, az analízátoros sajátos vonásai, biológiai jellemzők, testalkat, haj, bőr, szemszín, arcvonások, bizonyos betegségekre érzékenység, hajlam stb. S végül hoz magával olyan genetikai örökséget a gyermek, amely csak őreá jellemző személyiségjegyek kialakulásának alapját képezik. Az öröklött genetikai kód adott, az egyedi élet során nem változik, a fejlődés alapját képezi, hisz csak olyan képesség fejlődik, fejleszthető ki minden emberben, amelynek az alapját születéskor „örökségként” magával hozza. Ezért a nevelői tevékenység csak akkor lehet eredményes, ha számolunk az öröklött és a gyermekkel vele született adottságokkal, mert az adottság lehetőség, amelyet a nevelés alakíthat valósággá.

A *személyiségfejlődésének* másik tényezője, amelynek ismerete nélkül nem lehet eredményes a környezet nevelői hatása, az egyén érettségi szintje, az egyén érési üteme. A belső feltétel, amelyen keresztül a külső hatások érvényre jutnak, juthatnak. Az érés biológiai eredetű, genetikailag programozott, szorosan összefügg a tanulással, amely az egyénnek a környezettel való kölcsönhatásában alakul ki. Az érés az adott szintre való eljutás folyamata. A gyermek életének minden pillanatában alkalmas, érett valaminek a megtanulására, elsajátítására. A nevelésben mindig tudnunk kell, hogy mikor mire érett a gyermek. Annyit és olyan szinten követelhetünk tőle eredményesen, amennyit megért, aminek a teljesítésére a szervezete megérett. A fejlődés folyamatában vannak különleges időszakok, úgynevezett szenzitív periódusok, melyek a különböző pszichikus funkciók kifejlődésének legoptimálisabb szakaszai, amikor a szervezet reakció képessége, érzékenysége felfokozódik és szelektívebbé válik.

A *fejlődés-fejlesztés* harmadik tényezője azok a hatások alkotják, amelyek a gyermeket a *környezetében* érik. Az emberi tanulás legfőbb forrása a társadalmi környezet. a gyermek a környezeti hatásokat aktívan fogadja be és dolgozza fel. A fejlődő gyermek életének gazdagsága a környezettel való kapcsolatának sokrétűségétől és intenzitásától függ. Az ember társadalom nélkül nem válhat személyiséggé, nem fejlődhet. A lelki fejlődés irányát a társadalom szabja meg. A gyermek specifikus emberi tulajdonságainak fejlődésében a környezet a fejlődés forrása, amelynek milyensége meghatározza a személyiség fejlettségének szintjét.

A személyi és tárgyi környezet determinálja a szocializáció folyamatát az értékek megismerését, a státuszok megszerzését, a szerepek elsajátítását, az értékorientáció

alakulását. A gyermek fejlődését a környezeti hatások közvetlenül befolyásolják, építve a belső feltételekre: az adottságokra, és az érés sajátos ütemére. A gyermek pszichikus fejlődésének alapvetően fontos tényezője a környezetben és az öröklésben rejlő lehetőségeket, fejleszteni a pszichikus tulajdonságokat és képességeket.

A pszichikus fejlődésnek van spontán jellege, önmozgása, de ez a fejlődésnek csupán egyik feltétele. A pszichikum fejlődése igen bonyolult, összetett, sok tényező együttes hatásától függő folyamat. A különböző funkciók és sajátosságok kialakulása és fejlődése nem egy időben és nem egyenes vonalúan megy végbe. Óriási az egyedi variációk száma, az egyének közötti különbség, az egyéni sajátosság. Ezért elengedhetetlen a differenciált, egyéni fejlesztés, egyéni bánásmód. Minden gyermek más! Minden életkorban találunk azonban közös jellemzőket is – ezek az életkori sajátosságok. Legtöbb gyermeknél azonos években jelennek meg olyan lényegbeli változások, melyeknek megjelenési sorrendje megfordíthatatlan, átugorhatatlan. Megjelenésük vagy hiányuk fejlettségi, érettségi szintet is kifejez. Egy-egy fejlődési szakaszhoz hasonló testi, idegrendszeri, megismerési érzelmi, viselkedési és teljesítményi szintek – érési fokozatok – tartanak. Az életkori sajátosságok egész rendszerében bekövetkező változás új fejlődési szakasz elérését jelenti. A pszichikus fejlődésben különleges eltérések is előfordulhatnak, mint az akceleráció, retardáció, rögződés, visszaesés, az idegi károsodás következtében történő fokozatos visszafordíthatatlan leépülés, magasabb fejlettségi fokról egy alacsonyabbra.

Az elmondottak alapján tehát hisszük, hogy a kisgyermek egyrészt spontán módon, önmaga és a környezet ingerei által befolyásolva fejlődik, és tisztában vagyunk azzal is, hogy a spontán fejlődés, érés fontossága következtében az óvodai nevelés során káros lehet a kisgyermek túlzott fejlesztése, siettetése. Az egyéni igényekkel összhangban differenciált fejlesztésről beszélünk. Ugyanakkor egyértelműen felvállaljuk a fejlesztésről vallott korábbi nézeteinket. Ezek szerint a fejlődés-fejlesztés egymást kiegészítő egymással párhuzamosan nagyon jól megférő fogalmak. A tevékenységközpontú programban az óvodapedagógus által irányított, tudatos fejlesztésről beszélünk. Célszerűnek látszik, ha mindjárt tisztázzuk: a tudatos fejlesztést korántsem oktatással és tanítással kívánjuk megvalósítani. Annak színtere elsősorban a nevelés, hiszen ezért tekintjük elsődlegesnek az óvoda nevelési funkcióját. A 3-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelés folyamat a környezettel, a családdal, az óvodával való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelés folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelés céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára.

A tudatos fejlesztés a gyermek életkori sajátosságaihoz, meglévő képességeihez igazított. A fejlesztéshez elengedhetetlenül hozzátartozik a kisgyermek előzetes és folyamatos megismerése, képességeinek feltérképezése. A nevelési célnak megfelelően orientálni, vezetni, irányítani a gyermeket akkor lehet, ha alaposan ismerjük a környezetét, családját és természetesen elsősorban őt magát. A folyamatos megfigyelés, a gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése ad támpontot arra vonatkozóan, hogy a képességfejlesztés irányait meghatározhassuk. Ebben a folyamatban, ahol a neveltek és a nevelő kölcsönösen egymásra hatnak a legfőbb hajtóerő az óvodapedagógus. Nem véletlenül állja meg a helyét ma is a klasszikus igazság, hogy az óvodapedagógus saját személyiségével hat és szolgál mintaként,

Az óvoda és a fenntartónk alatt lévő másik óvoda együttműködésének célja, a településünkön lévő intézményeinkbe járó gyermekek azonos színvonalon történő óvodai nevelésének biztosítása.

Szakmai sikereink biztosítéka: a párhuzamos folyamatos szakmai együttműködés.

Az együttműködést az alábbi formákban valósítjuk meg:

- látogatások, konzultációk, szakmai beszélgetések az óvodaigazgatók részéről
- szakmai nyílt napokon való részvétel
- tudásmegosztás az intézmények között
- intézményi dokumentumok összehangolása.

Az óvoda – iskola kapcsolatára egymás munkájának a kölcsönös tisztelete és elfogadása legyen jellemző.

Az óvodának arra kell figyelnie, hogy saját szakmaiságát hangsúlyozva segítse elő az átmenetet a gyermek számára és ne adja fel elképzeléseit, módszereit, azaz ne próbáljon kisiskolát játszani, hanem minden eszközzel ragaszkodnia kell saját értékeihez. Az együttműködésnek tehát a kölcsönös megértésen és az intézmények sajátos, különálló cél és feladatmegvalósításán kell nyugodnia. Az iskolának és óvodának azonos az érdeke, mindketten az átmeneti időszak problémáinak csökkentésében érdekeltek. Az óvoda nevelőtestületének tehát az a feladata, hogy gyermekközpontú és nevelésközpontú szemléletét megtartva saját eredményeivel hasson az átmenet problémáinak leküzdésére. Az óvodás gyermekek megérnek az iskolai életre. Az óvoda, ha jól végzi a dolgát, akkor fokozatosan alkalmassá teszi a gyermeket az iskolában reá váró feladatok megoldására. Az iskolába lépés örömteli izgalmát minden érett kisgyermek átéli, ehhez a pozitív megerősítés, a várakozás fokozása jelentősen hozzásegíti. Az óvodapedagógus és a tanító együttműködésben a kölcsönös tiszteletnyújtás, a közös érdeklődés, a gyermek iránt érzett felelős gondolkodás legyen a meghatározó. A problémák nyílt megbeszélése ne jelentsen egyik gyermekről sem előre kialakított sémát vagy skatulyát és különösen tartózkodjunk az előítéletek megfogalmazásától. Az óvodapedagógusnak legyen feladata, hogy figyelemmel kíséri az óvodásainak iskolai beilleszkedését és szükség esetén nyújtson segítséget a maga eszközeivel, saját nevelési tapasztalataival az iskolai nevelőnek. Az óvoda – iskola kapcsolatba is beépül a családdal való folyamatos konzultáció. Különösen akkor fontos ez, ha valamelyik gyermek várhatóan nem válik alkalmassá az iskola megkezdéséhez.

Oktatási tér kialakítása: A Kárpát - medence magyar nyelvű intézményei közötti az oktatási tér kialakítása érdekében óvodánk a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

A pedagógiai szakszolgálattal való kapcsolat során közös érdekünk a gyermekek differenciált fejlesztésének maximális megvalósítása.

Kapcsolattartás formái:

- írásbeli jelzések, kérelmek
- szakmai konzultáció
- közös fejlesztőmunka

Az óvoda és a közművelődési intézmények (Művelődési Otthon, Könyvtár, Múzeum) kapcsolatának lehetőségeit célszerű hasznosítani az óvoda sajátos nevelési feladatainak megvalósításában. Mindezt úgy kell beépíteni az óvoda életébe, hogy a nevelés és természetesen a gyermekek szempontjai legyenek az elsődlegesek. Ne kiszolgálója legyen az óvoda ezeknek az intézményeknek, hanem szükség szerinti felhasználója. Kerülni kell a gyermekek túlterhelését okozó fárasztó, hosszan tartó vagy a gyermek életkorának nem megfelelő programokat. Az igényesség, az odafigyelés a művészeti élmények későbbi befogadását nagymértékben elő tudja segíteni. Törekszünk arra, hogy gyermekeink sokoldalú fejlesztése és a sokszínű élmények biztosítása érdekében részt vegyünk a közművelődési intézmények szervezésében- színházlátogatásokon, interaktív programokon, zenés rendezvényeken.

Egyéb partnereinkkel való együttműködésekre a kölcsönös tisztelet az egymás munkájának támogatása legyen jellemző.

Együttműködési formák:

- Egyházak: szülői igények függvényében óvodai hitoktatás
- Humán Szolgáltató Központ: jelzőrendszer működtetése, szükség szerint konzultáció
- Isaszegi Városüzemeltetési szervezet: óvodai működés érdekében írásbeli és szóbeli jelzések, konzultációk
- Egészségügyi intézmények: szóbeli jelzések, védőnői látogatások, sürgős esetben orvosi ellátás, fogorvosi szűrés

Belső kapcsolatok, együttműködés

A Szakmai Munkaközösség az intézményi célok és az intézményi feladatrendszer figyelembevételével az óvodaigazgatói munkatervben meghatározottak szerint szervezett formában támogatja a pedagógiai folyamatok megvalósítását.

Intézmény részvétele a közéletben

Az intézmény képviselőjében, az óvodaigazgatói munkatervben tervezettek alapján részt veszünk a Városban megrendezett ünnepeken:

- Október 23. Nemzeti Ünnap, az 1956-os forradalom és szabadságharc emléknapja
- Március 15. Nemzeti Ünnap, 1848-49 évi forradalom és szabadságharc emlékére
- Április 6. Isaszegi Csata Emléknapja
- Június 4. Nemzeti Összetartozás Emléknapja
- Augusztus 20. Az államalapítás és az államalapító Szent István király emlékűnepe

VI. SZEMÉLYISÉG ÉS KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS

A fejlődés-fejlesztés feltételei, lehetőségei a nevelésben

A fejlődés-fejlesztésről vallott nézeteink tisztázása rendkívül fontos, mert ezek a fogalmak és legfőképpen a hozzá kapcsolódó pedagógiai stratégiák, cselekvések alapvetően befolyásolják a nevelőmunkát és ezzel együtt természetesen a gyermeki személyiség alakulását.

Az *adottságok*, melyeket a gyermek örököl, megadják a genetikai kódot, a gyermeki személyiség „tervrajzát” azon lehetőségeket, melyeket a környezete valóra válthat, kifejleszthet, tulajdonságokká, készségekké, képességekké alakíthat. Az általános emberi adottságok – az a lehetőség, hogy a gyermek egy adott életkorban, megfelelő feltételek mellett meg tud tanulni járni, beszélni, kezével munkát végezni – minden egészséges emberi egyed lehetősége. Ebben minden kisgyermek hasonlít a másakra. Örököl a gyermek olyan adottságokat is, melyek csak a közvetlen elődeire jellemzők. Ilyen például az idegrendszeri alkat, az analízátoros sajátos vonásai, biológiai jellemzők, testalkat, haj, bőr, szemszín, arcvonások, bizonyos betegségekre érzékenység, hajlam stb. S végül hoz magával olyan genetikai örökséget a gyermek, amely csak őreá jellemző személyiségjegyek kialakulásának alapját képezi. Az öröklött genetikai kód adott, az egyedi élet során nem változik, a fejlődés alapját képezi, hisz csak olyan képesség fejlődik, fejleszthető ki minden emberben, amelynek az alapját születéskor „örökségként” magával hozza. Ezért a nevelői tevékenység csak akkor lehet eredményes, ha számolunk az öröklött és a gyermekkel vele született adottságokkal, mert az adottság lehetőség, amelyet a nevelés alakíthat valósággá.

A *személyiségfejlődésének* másik tényezője, amelynek ismerete nélkül nem lehet eredményes a környezet nevelői hatása, az egyén érettségi szintje, az egyén érési üteme. A belső feltétel, amelyen keresztül a külső hatások érvényre jutnak, juthatnak. Az érés biológiai eredetű, genetikailag programozott, szorosan összefügg a tanulással, amely az egyénnek a környezettel való kölcsönhatásában alakul ki. Az érés az adott szintre való eljutás folyamata. A gyermek életének minden pillanatában alkalmas, érett valaminek a megtanulására, elsajátítására. A nevelésben mindig tudnunk kell, hogy mikor mire érett a gyermek. Annyit és olyan szinten követelhetünk tőle eredményesen, amennyit megért, aminek a teljesítésére a szervezete megérett. A fejlődés folyamatában vannak különleges időszakok, úgynevezett szenzitív periódusok, melyek a különböző pszichikus funkciók kifejlődésének legoptimálisabb szakaszai, amikor a szervezet reakció képessége, érzékenysége felfokozódik és szelektívebbé válik.

A *fejlődés-fejlesztés* harmadik tényezője azok a hatások alkotják, amelyek a gyermeket a *környezetében* érik. Az emberi tanulás legfőbb forrása a társadalmi környezet. a gyermek a környezeti hatásokat aktívan fogadja be és dolgozza fel. A fejlődő gyermek életének gazdagsága a környezettel való kapcsolatának sokrétűségétől és intenzitásától függ. Az ember társadalom nélkül nem válhat személyiséggé, nem fejlődhet. A lelki fejlődés irányát a társadalom szabja meg. A gyermek specifikus emberi tulajdonságainak fejlődésében a környezet a fejlődés forrása, amelynek milyensége meghatározza a személyiség fejlettségének szintjét.

A személyi és tárgyi környezet determinálja a szocializáció folyamatát az értékek megismerését, a státuszok megszerzését, a szerepek elsajátítását, az értékorientáció

alakulását. A gyermek fejlődését a környezeti hatások közvetlenül befolyásolják, építve a belső feltételekre: az adottságokra, és az érés sajátos ütemére. A gyermek pszichikus fejlődésének alapvetően fontos tényezője a környezetben és az öröklésben rejlő lehetőségeket, fejleszteni a pszichikus tulajdonságokat és képességeket.

A pszichikus fejlődésnek van spontán jellege, önmozgása, de ez a fejlődésnek csupán egyik feltétele. A pszichikum fejlődése igen bonyolult, összetett, sok tényező együttes hatásától függő folyamat. A különböző funkciók és sajátosságok kialakulása és fejlődése nem egy időben és nem egyenes vonalúan megy végbe. Óriási az egyedi variációk száma, az egyének közötti különbség, az egyéni sajátosság. Ezért elengedhetetlen a differenciált, egyéni fejlesztés, egyéni bánásmód. Minden gyermek más! Minden életkorban találunk azonban közös jellemzőket is – ezek az életkori sajátosságok. Legtöbb gyermeknél azonos években jelennek meg olyan lényegbeli változások, melyeknek megjelenési sorrendje megfordíthatatlan, átugorhatatlan. Megjelenésük vagy hiányuk fejlettségi, érettségi szintet is kifejez. Egy-egy fejlődési szakaszhoz hasonló testi, idegrendszeri, megismerési érzelmi, viselkedési és teljesítményi szintek – érési fokozatok – tartanak. Az életkori sajátosságok egész rendszerében bekövetkező változás új fejlődési szakasz elérését jelenti. A pszichikus fejlődésben különleges eltérések is előfordulhatnak, mint az akceleráció, retardáció, rögződés, visszaesés, az idegi károsodás következtében történő fokozatos visszafordíthatatlan leépülés, magasabb fejlettségi fokról egy alacsonyabbra.

Az elmondottak alapján tehát hisszük, hogy a kisgyermek egyrészt spontán módon, önmaga és a környezet ingerei által befolyásolva fejlődik, és tisztában vagyunk azzal is, hogy a spontán fejlődés, érés fontossága következtében az óvodai nevelés során káros lehet a kisgyermek túlzott fejlesztése, siettetése. Az egyéni igényekkel összhangban differenciált fejlesztésről beszélünk. Ugyanakkor egyértelműen felvállaljuk a fejlesztésről vallott korábbi nézeteinket. Ezek szerint a fejlődés-fejlesztés egymást kiegészítő egymással párhuzamosan nagyon jól megférő fogalmak. A tevékenységközpontú programban az óvodapedagógus által irányított, tudatos fejlesztésről beszélünk. Célszerűnek látszik, ha mindjárt tisztázzuk: a tudatos fejlesztést korántsem oktatással és tanítással kívánjuk megvalósítani. Annak színtere elsősorban a nevelés, hiszen ezért tekintjük elsődlegesnek az óvoda nevelési funkcióját. A 3-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelés folyamat a környezettel, a családdal, az óvodával való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelés folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelés céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára.

A tudatos fejlesztés a gyermek életkori sajátosságaihoz, meglévő képességeihez igazított. A fejlesztéshez elengedhetetlenül hozzátartozik a kisgyermek előzetes és folyamatos megismerése, képességeinek feltérképezése. A nevelési célnak megfelelően orientálni, vezetni, irányítani a gyermeket akkor lehet, ha alaposan ismerjük a környezetét, családját és természetesen elsősorban őt magát. A folyamatos megfigyelés, a gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése ad támpontot arra vonatkozóan, hogy a képességfejlesztés irányait meghatározhassuk. Ebben a folyamatban, ahol a neveltek és a nevelő kölcsönösen egymásra hatnak a legfőbb hajtóerő az óvodapedagógus. Nem véletlenül állja meg a helyét ma is a klasszikus igazság, hogy az óvodapedagógus saját személyiségével hat és szolgál mintaként,

példaként a gyermek számára. A fejlesztés tudatossága tehát a pedagógusra vonatkozó kíváncsiság. A tudatosság értelmezésébe beletartozik az is, hogy a gyermek spontán fejlődésének eredményeit, felismerjük, elismerjük és felhasználjuk a mindennapi gyakorlatban. A tudatosságot szélesen értelmezzük. Nemcsak azt értjük alatta, milyen éves, havi vagy heti nevelési-tanulási tervet készít a gyermekek fejlődésének elősegítésére az óvodapedagógus. A tudatosság része az, hogy hogyan alakítom ki a gyermek óvodai környezetét, milyen szokások érvényesülnek az óvodai csoportban, milyen kapcsolatok alakítását segítem elő a gyermekek között, hogy milyen tárgyi eszközökkel, milyen pedagógiai módszerekkel segítem elő a nevelési célban megfogalmazottak megvalósítását. A tudatosság legmarkánsabb a fejlesztés tartalmában jut kifejezésre. A tudatosság legmarkánsabban a fejlesztés tartalmában jut kifejezésre. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják, ezért ezekkel külön is foglalkozunk:

A tudatos fejlesztés objektív feltételei

A tevékenységközpontú óvodai nevelés egymásra épülő, egymással összefüggő komplex tevékenységek rendszerében fejti ki hatását. Ahhoz azonban, hogy a tevékenységek lehetőségét biztosítani tudjuk, a nevelés során át kell gondolnunk a nevelés feltételrendszerét.

Az óvodai nevelés objektív feltételei:

- Az óvoda épülete, udvara, környezete
- Az óvoda belső berendezése
- Az óvoda tárgyi feltételei, eszközei, szakmai felszereltsége
- Esztétikus környezet kialakítása

A felsorolásból is kitűnik, hogy az óvoda objektív feltételeinek biztosítása során nem támaszthatunk különleges és egyedi feltételeket. Különösen nem akkor, ha magáról egy adott épületről és annak környezetéről van szó. Kevés lehetőségünk van ilyen esetben feltételek szabására. Azt persze nyilvánvalóan ki kell mondanunk, hogy minden óvoda épületének és udvarának meg kell felelnie a Magyarországon érvényes építészeti szabványoknak és a gyermekcsoport törvényben előírt átlaglétszámának. A hazai óvodák egyébként általában meg is felelnek ezeknek a szabványoknak. Ilyen szempontból tehát programunk adottnak tekint minden óvodai épületet és a feltételek tekintetében csupán arra biztatja az óvodapedagógusokat, hogy a nevelési célnak megfelelően próbálják a legcélszerűbben hasznosítani azt. Mindenekelőtt arra törekedjünk, hogy minél nagyobb és tágasabb terek álljanak a gyermekek rendelkezésére. Ne legyen zárt, szeparált a csoportszoba. Tegyük nyitottá a szülők és más csoportok számára az óvoda helyiségeit. Ha megoldható, használhassák az egész nap folyamán a gyermekek az előtereket vagy a mosdókat vagy olyan folyosórészeket, mellyel a csoportszobán túli játékterek megnövelhetők. Mindezt azzal a céllal tesszük, hogy lehetőséget kínáljunk a gyermekek együttműködésére és a természetes körülmények közötti találkozásokra.

Összenyitható csoportok esetén legyen lehetőség meghatározott időintervallumban reggel és délután az átjárhatóságra. Különösen akkor megfontolásra érdemes ez a dolog, ha nem egyes csoportban nevelődnek a gyermekek. Az átjárhatóság lehetővé teszi a *kommunikáció és kooperáció* gyakorlását újszerű szituációkban és idegen gyermekek társaságában. Lényegében erről van szó akkor is, ha két vagy több csoport valamilyen oknál fogva időlegesen összevontan működik. Ilyen szituációk az életben gyakran adódnak, ilyenkor azt kell látnunk, mi

hasznosítható mindebből a csoport és a gyermek számára. A tér minél jobb kihasználása érdekében a babaszobát például nem csak a csoportszobán belül, de az előtérben és az udvaron is nagyon jól ki lehet alakítani. Az épület belső tereinek célszerű használatakor gondoljunk a gyermekek elkülönülési igényeire, tehát sok kis kuckó, sarok leválasztható, esetleg függönnyel részben elszeparálható részek álljanak a gyermekek rendelkezésére mindazon túl, hogy tekintettel kell lennünk legalább egy nagy egybefüggő közös tér kialakítására. A belső terek átláthatósága az óvodapedagógus számára megnyugtató, hiszen figyelemmel tudja kísérni valamennyi gyermek mozgását. A nevelés során azonban el kell jutni oda, hogy olyan önállóságot élvezhet a gyermek, amikor már nem biztos, hogy szükséges őt minden esetben tekintetünkkel követni. Létre kell jönnie annak a bizalomnak, amikor feladatot adok a gyermeknek. Kimehet a mosdóba, átmehet a folyosón a másik csoportba, bemehet a konyhába, az irodába stb. Ide már nem követhető a gyermek az óvodapedagógus által. Megbízunk a gyermekben és ő érett a bizalomra. A jól kialakított és folyamatosan megszilárdított szokásrendszernek éppen az a lényege, hogy biztonságot nyújt, kiszámíthatóvá teszi a gyermek cselekvését. Az óvoda belső tereinek kialakítását célszerű ebben az irányban is átgondolni, hogy a folyamatos és állandóan bővülő tevékenységek számára elegendő helyet biztosítsunk. Nagyon jó megoldás, ha a játszóhelyek, tevékenységi terek a bútorok mozgatásával megnövelhetőek, vagy a célnak megfelelően átalakíthatók.

Az óvoda udvarát az épület szerves részének tekintjük. Nagyon sok óvodában találhatók kisebb-nagyobb teraszok, melyek akár fedett vagy fedetlen formában is átmenetet képeznek a csoportszoba és az udvar között. Tapasztalataink szerint igen kevésbé kihasználtak ezek az épülethez kapcsolódó teraszok. Kora tavasztól késő őszig a csoportszobával egybenytva igen jól hasznosítható játszóhelyek, étkező és pihenőhelyek alakíthatók ki a teraszokon. Az óvoda udvarát egyébként nagyon fontos egybefüggő játszó és mozgástérként használni. A tevékenységek szempontjából így sokkal többfajta lehetőség kipróbálására adunk lehetőséget a gyermekeknek és az sem mellékes szempont, hogy a lehető legnagyobb mozgásteret így tudjuk biztosítani. Ne feledjük ugyanakkor, hogy az ilyen módon alakított óvodai udvar használata a legoptimálisabb lehetőséget biztosítja a különböző korú gyermekek közötti kommunikáció és az együttműködési formák kialakulásának. Az udvar használatánál fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet arra, hogy a megfelelően kialakított konyhakert tovább növeli a tevékenyedési lehetőségeket. Szükségesnek tartjuk még megjegyezni, hogy a fűvel borított udvarrészek arányának dominanciáját nem baj, ha megtöri egy-egy kisebb kavicsos vagy betonnal borított felület. Mindegyiknek megvan az a sajátossága, hogy bizonyos tevékenységek végzésére a leginkább alkalmas. Pl: A betonozott részen rajzolni, festeni, ugróiskolázni stb. nagyon jól lehet. A kavicsal építeni, játszani, rajta mezítláb mászkálni szintén kellemes és hasznos tevékenységek, arról nem is beszélve, hogy a gyermek közben ismerkedik a környezetében előforduló különböző anyagok tulajdonságaival. Nagyon jónak tartjuk, hogy az utóbbi időben arra is odafigyelnek néhány óvodában, hogy a talaj szintkülönbségeinek hasznosításával változatosabbá, érdekesebbé és jobban használhatóvá tegyék udvarukat. Például sok helyen mesterséges dombot alakítanak ki az óvoda udvarán. Ahol ezt meg tudják valósítani, ott tovább növelik a tevékenységre alkalmas helyek számát. Minden óvoda saját lehetőségei és saját környezetének adottságai alapján kell, hogy kialakítsa a rá jellemző képet, tehát nincsenek mindenkire érvényes szabályok. Ugyanez vonatkozik az óvoda belső berendezésére és az óvoda játszóeszköz, valamint szakmai eszközfelszereltségére. Az alap ebben a tekintetben minden óvoda számára az érvényes és jogszabályban rögzített eszköznorma jegyzék, az ebben felsorolt berendezési tárgyak és

eszközök elegendőnek bizonyulnak a program célkitűzéseinek megvalósítására, amennyiben ezekkel valóban rendelkezik az óvoda.

Az nem vitás, hogy egy óvodában a gyermeki jog kérdéskörébe tartozik, van-e elegendő gyermekméretű, könnyű, tisztítható, kellemes színű és formájú bútorzat, textília, edényzet, játék stb. A tevékenységközpontú program megvalósítására természetesen akkor van lehetőségünk, ha van mivel cselekednie a gyermekeknek. Az eszköz, legyen az játékszer vagy munkatevékenységhez használt eszköz, művészeti tevékenység alapfelszerelése vagy éppen a testi fejlesztéshez szükséges tornaszer stb. elegendő számban álljon a gyermekek rendelkezésére. Nagyon fontos, hogy a gyermekek egyidejű cselekvését képesek legyünk biztosítani. Amikor a tevékenységi vágy erősen motiválja a gyermekeket a cselekvésre, ne törjük meg ezt a vágyat, azzal, hogy várjon, és majd megkapja nemsokára azt az eszközt, amivel cselekedni szeretne. Természetesen van nevelőértéke annak is, amikor a gyermeknek igenis várnia kell, amíg az áhított játékhoz hozzájut (jó példa erre a hinta, amiért sorakozni is képesek a gyermekek), de mi most a tevékenység nevelő hatását szeretnénk kiaknázni, ahhoz pedig elegendő eszköz meglétére lesz szükségünk. Minél változatosabb és sokszínűbb tevékenységrendszer alakítunk ki az óvodai csoportban, annál nagyobb lesz az eszközigényünk is. Az óvodapedagógusok kreatív, alkotó emberek, akik folyamatosan szépítik, fejlesztik az óvodai környezetet. Az egyéni elképzelések alapján kialakított óvodai környezetnek fontos nevelő hatása van. Nagyon jó dolog, ha a gyermekeket is be tudjuk vonni a környezet kialakításába, szépítésébe, esztétikussá tételébe. Tevékeny környezetkialakításnak lehet azt nevezni, amelyben folyamatosan formálódik a gyermek esztétikai érzéke, ízlése. A nevelés szubjektív feltételeinél még szó lesz az esztétikus környezet kialakításának legfontosabb tényezőjéről, magáról az óvodapedagógusról. Annyit azonban előljáróban megjegyeznék, hogy az ő ízlése, esztétikai megjelenése rendkívüli hatással van a kisgyermekre. Az utánpótlás következtében az esztétikai hatás maga válik nevelőerővé.

A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei

1. Nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése
2. Az óvodapedagógus modell szerepe
3. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során
4. Az óvodapedagógus és a dajka együttműködésének formái
5. Az óvoda környezetében élők hatásai a nevelőmunkára

Nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése

Az óvodai nevelés során a helyi programtól függetlenül a legfontosabb alapelv, ami a nevelés lehetőségét biztosítani tudja, az oldott, derűs, nyugodt, meleg, nyílt és szeretetteljes óvodai környezet megteremtése. Nem véletlenül soroltunk ennyi jelzőt a kívánatos óvodai légkör meghatározására. Azért tesszük mindezt, mert hangsúlyosan igaz, hogy az óvodába kerülő gyermek számára első perctől kezdődően meghatározó, milyen légkörben élheti napi életét. A gyermek idegrendszere fokozottan ingerlékeny, érzékeny és a külső világ, ahonnan a gyermek érkezik, ugyancsak tele van sokszor nem kívánatos ingerekkel. Egy felgyorsult tempójú világban az óvodának a szeretet, a béke, a nyugalom szigeteként kell megjelennie, ahol minden gyermek számára adott az esély a nyugodt játékra, az életkorának megfelelő tevékenységekre. Ehhez számba kell vennünk, milyen *zavaró vagy bántó körülményeket kell*

elkerülnie az óvodának. A teljesség igénye nélküli felsorolás csupán a legfontosabbakra kíván utalni:

- A rohanó, kapkodó életmód
- A rendszertelenség a gyermek mindennapjaiban
- A magas állandó zajszint
- A gyermek fizikai és szellemi túlterheltsége
- A túlságosan sok feldolgozhatatlan információ gyermek felé áradása
- A testi érintés, ölelés, szeretgetés hiánya
- A komor, túlfegyelmező, hideg nevelési alaphelyzet
- A gyermeki félelmek feldolgozatlan sokasága
- A zsúfoltság miatt a térbeli mozgás korlátozottsága
- Az ötlettelen, unalmas, tevékenység nélküli óvodai élet káros hatásai
- Az idővel való gazdálkodási hiánya
- A gyermek siettetése, túl korai fejlesztése

A nyugodt légkör megteremtésének alapvető feltétele a megfelelő napirend biztosítása. A napirendben periodikusan ismétlődő tevékenységeknek a csoport szokásrendszere ad keretet. A napirend a gyermek számára egy kiszámítható, megszokott életritmust biztosít. Természetesen a napirend rugalmas és ezért alkalmanként szükség szerint változtatható, alakítható, módosítható. A lényeg, hogy a napirend egy olyan keretet biztosítson a gyermekcsoport számára, ami nyugalmat és kiszámíthatóságot eredményez. A napirend összeállításánál az egyes tevékenységekre fordítható időt úgy kell meghatározni, hogy az lehetővé tegye az elmélyült, nyugodt és hosszan tartó játékot. A napirendben a játékra fordítható idő legyen a leghosszabb. Az étkezések időbeosztását még folyamatos játék esetén is kössük meghatározott intervallumhoz. Az étkezésre fordított idő tegye lehetővé a nyugodt, kapkodás mentes, kényelmes étkezést. Az étkezéshez kapcsolódóan a gyermekcsoport összetétele, a nevelési célkitűzés és a helyi lehetőségek együttes mérlegelése után dönthető el, hogy önkiszolgáló vagy naposi rendszerben, esetleg a kettőt kombinálva oldjuk meg az ezzel kapcsolatos feladatainkat. A napirend rugalmassága a változtathatóság és az alkalmazkodás mellett azt is jelenti, hogy az egyes napirendi tevékenységek végzésénél ki kell küszöbölni a torlódást, a sorakoztatást. A gyermekek alapvető szükségleteiket a nap folyamán bármikor kielégíthetik a napirendnek lehetőséget kell adnia arra, hogy minden gyermeknek elegendő és kényelmes helye, mozgási lehetősége és a tevékenykedéshez szükséges elegendő eszköze legyen. Érdekes, színes, változatos tevékenységek esetén a csoport nyugalmat és kellemes alaphangulatot áraszt, ahol minden gyermeknek megvan a maga helye és az elfoglaltsága. A nyugodt légkör kialakításhoz az is hozzátartozik, hogy az óvodai csoport zajszintje ne legyen túlságosan magas. Ezt is elsősorban az óvodapedagógus példamutatásával lehet megvalósítani. A halk beszédet a gyermekek átveszik, így a csoport alapzaja, munkazaja kellemes zsongásként hat. A meleg, derűs légkör azt jelenti, hogy van időnk a gyermekekre, nyugodtan végighallgatjuk, amit mondani szeretne. Nem intjük le, amikor hozzánk szól, nem vesszük el a beszédkedvét javítgatással vagy figyelmeztetgetéssel. Ölebe vesszük a gyermeket, simogatjuk. Minden gyermeknek szükséges van a szeretetünkre. Az óvodapedagógusnak képesnek kell lennie a szeretet megmutatására. A gyermek számára a testi kontaktus, a felnőttől áradó szeretet nyugalmat, biztonságot kölcsönöz. A gyermek jó közérzetéhez szükség van a testközelségre, a testi érintés gyakoriságára. Egy simogatás, egy mosoly, egy ölbevétel, egy kis dédelgetés minden gyermeket képes megnyugtatni. Bánjunk bőkezűen a szeretet

minden fajta megnyilvánulásával. Az utóbbi években éppen ebben érezhető, hogy sok gyermek hiányt szenved. A túlhajszolt életmódú szülők esetében gyakori probléma, de sajnos a munkanélküli szülők esetében is egyre gyakrabban tapasztalható a szeretethiányos nevelés. Ez utóbbi esetben nem az időhiány, hanem egyéb tényezők okozzák ezt a helyzetet. Az óvodapedagógusnak tehát tudnia kell, milyen az a családi háttér, ahonnan a gyermekek érkeznek és segítenie kell a szülőket a gyermekkel való minél szorosabb kapcsolat megszilárdításában. Nagyon sok szülő nincs tisztában azzal, hogy az első hat életévben mennyi minden eldől, ami a gyermek későbbi életében már alig változtatható. Az óvodapedagógusnak azonban erről tudnia kell és felvilágosítania, segítenie kell a szülőket abban, hogy megértsék a korai évek fontosságát. Az óvodai légkör meleg szeretetteljessége ugyancsak példa lehet sok szülő számára. Az óvoda légkörének kialakításakor a nyitottságra kell még hangsúlyt fektetni. Ez az alapja a szülőkkel való egyenrangú, egymást segítő, támogató együttműködésnek. A nyitottság révén a szülők bátran és szabadon, bármikor bemehetnek az óvodába, ott figyelemmel kísérhetik gyermekük fejlődését. Általában nem szoktak élni a szülők a rendszeres és állandó óvodában tartózkodással, csupán a beszoktatás ideje alatt. A beszoktatás ideje arra is nagyon alkalmas, hogy jó kapcsolat alakuljon ki a szülő és az óvodapedagógus között. Ezt a kapcsolatot tovább építhetjük a különböző ünnepek, óvodai rendezvények, közös kirándulások, szülői értekezletek, szülők - nevelők munkadélutánjain vagy a felnőtteknek szánt óvodai rendezvények alkalmain. A gyermekért érzett közös felelősség minden óvodában a nyitottság, a közvetlenül a gyermekcsoportra vonatkozik. A nyíltság azt jelenti, hogy minden gyermek elmondhatja örömét, bánatát, hogy hazugságmentes légkört kell a csoportban kialakítani, ahol a gyermekek kisebb csínytevéseikért vállalják a felelősséget. Az igazmondás is a nevelés során alakul ki, ehhez olyan közeg szükséges, ami félelemmentes és ahol biztonságban érzik magukat a gyermekek.

Az óvodapedagógus modell szerepe

Az óvodapedagógus modell szerepéről már eddigiekben is szóltunk, amikor az esztétikus környezet kialakításáról vagy a nyugodt, derűs, nyílt óvodai mindennapokról beszéltünk. A nevelés szubjektív feltételei között kiemelkedően fontos, hogy ki milyen elképzelésekkel, módszerekkel, ízléssel, beszédképességgel, esztétikai, erkölcsi tapasztalatokkal és tartással neveli a gyermeket. A kulcsszereplő tehát az óvodapedagógus. A gyermekek mintakövetése különösen a szeretett személy irányában óriási felelősséget ró a nevelőre. Nem mindegy tehát, hogyan jelenünk meg a gyermek előtt, mit mondunk, és azt hogyan mondjuk, mit tartunk szépnek, jónak és követhetőnek. A gyermek mindazt átveszi a közvetlen környezetéből, amit lát és hall, hiszen utánpótlás útján tanul, egyúttal azonosul azokkal a személyekkel, akik körülveszik. Az óvodapedagógus pedig a legfőbb minta, aki kiemelt azonosulást indukál a gyermekben. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezet és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek már megtanul és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek

harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapján és mintájára egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóságot, rugalmasságot, döntési képességet, helyzetfelismerő képességet meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

A tevékenységközpontú programmal dolgozó óvodapedagógusok merészen elengedhetik a fantáziájukat, mert minden, a csoportot érintő kérdésben, legyen az napirend, vagy tartalmi kérdés, szervezési probléma vagy az élet adta szituáció nemcsak lehet, de kell is a lehetőségekhez mérten a döntésbe a gyermeket bevonni. Programunk célkitűzésének megfelelően önálló, környezetében bátran nyilatkozó, kezdeményező, másokkal jól együttműködő gyermeket szeretnénk nevelni. Ehhez pedig nagy szabadsággal, önállósággal, egyéni ötletekkel rendelkező, kreatív óvodapedagógusok kellenek. Ebből következően elmondhatjuk, hogy az óvodapedagógus személyisége minden egyéb külső feltételnél meghatározóbb nevelőmunkánk sikeressége szempontjából.

Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során

A szubjektív feltételek sorában szólni kell az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködéséről és egymásra hatásáról. A kisgyermeket ugyanis saját környezete, saját tapasztalatai élményei aktivizálják, amit a nevelés során nem lehet figyelmen kívül hagyni. Éppen ellenkezőleg már a tervezés során is építeni kell ezekre az élményekre és tapasztalatokra. Ezeket figyelembe véve szükséges tervezni a különböző gyermeki tevékenységeket, biztosítani a tevékenységhez szükséges eszközöket és segíteni a gyermekeket, hogy ezeket a lehetőségeket használják ki. A pedagógiai tartalom tervezésénél is be kell kalkulálni, hogy a gyermekek érdeklődése kíváncsisága az őt körülvevő világból származik. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy mi érdekli, mi foglalkoztatja a gyermekeket és azt hogyan tudná a nevelőmunkája során hasznosítani, ugyanis ezzel lehet leginkább aktivizálni a gyermekeket. A kreatív pedagógus nem ijed meg a gyermeki ötletek érdekes és széles skálájától, hanem nyitott szívvel és füllel igyekszik azt befogadni, alkalmazni, hasznosítani. A nevelés mindig kétpólusú tevékenység, hiszen nevelő és nevelt egymáshoz viszonyított, egymástól függő, egymásra épülő közös cselekvéseiről van szó. Ebben a kapcsolatban azonban a nevelő a meghatározó szerep. A tevékenységközpontú óvodai nevelés során azt szeretnénk, ha a nevelő kizárólagos irányítását felváltaná egy olyan attitűd, amiben lényegesen több önállóságot, szabadságot, beleszólási jogot kapna a gyermek saját környezetének alakításába. Önállóságra nevelni egy gyermeket akkor lehet, ha van tényleges önállósága, érvényesülhet akarata, megvalósulhatnak az elképzelései. Tapasztalnia kell a gyermeknek, hogy saját akaratát érvényesítheti, elképzeléseit kivitelezheti. Hosszú távon kreatív, alkotó emberek nevelése csakis úgy képzelhető el, hogy nagy szabadságot adunk az öntevékenységnek, az egyéni utak keresésének. A differenciált fejlesztésnek is

eszközök elegendőnek bizonyulnak a program célkitűzéseinek megvalósítására, amennyiben ezekkel valóban rendelkezik az óvoda.

Az nem vitás, hogy egy óvodában a gyermeki jog kérdéskörébe tartozik, van-e elegendő gyermekméretű, könnyű, tisztítható, kellemes színű és formájú bútorzat, textília, edényzet, játék stb. A tevékenységközpontú program megvalósítására természetesen akkor van lehetőségünk, ha van mivel cselekednie a gyermekeknek. Az eszköz, legyen az játékszer vagy munkatevékenységhez használt eszköz, művészeti tevékenység alapfelszerelése vagy éppen a testi fejlesztéshez szükséges tornaszor stb. elegendő számban álljon a gyermekek rendelkezésére. Nagyon fontos, hogy a gyermekek egyidejű cselekvését képesek legyünk biztosítani. Amikor a tevékenységi vágy erősen motiválja a gyermekeket a cselekvésre, ne törjük meg ezt a vágyat, azzal, hogy várjon, és majd megkapja nemsokára azt az eszközt, amivel cselekedni szeretne. Természetesen van nevelőértéke annak is, amikor a gyermeknek igenis várnia kell, amíg az áhított játékhoz hozzájut (jó példa erre a hinta, amiért sorakozni is képesek a gyermekek), de mi most a tevékenység nevelő hatását szeretnénk kiaknázni, ahhoz pedig elegendő eszköz meglétére lesz szükségünk. Minél változatosabb és sokszínűbb tevékenységrendszer alakítunk ki az óvodai csoportban, annál nagyobb lesz az eszközigényünk is. Az óvodapedagógusok kreatív, alkotó emberek, akik folyamatosan szépítik, fejlesztik az óvodai környezetet. Az egyéni elképzelések alapján kialakított óvodai környezetnek fontos nevelő hatása van. Nagyon jó dolog, ha a gyermekeket is be tudjuk vonni a környezet kialakításába, szépítésébe, esztétikussá tételébe. Tevékeny környezetkialakításnak lehet azt nevezni, amelyben folyamatosan formálódik a gyermek esztétikai érzéke, ízlése. A nevelés szubjektív feltételeinél még szó lesz az esztétikus környezet kialakításának legfontosabb tényezőjéről, magáról az óvodapedagógusról. Annyit azonban előjáróban megjegyeznék, hogy az ő ízlése, esztétikai megjelenése rendkívüli hatással van a kisgyermekre. Az utánpótlás következtében az esztétikai hatás maga válik nevelőerővé.

A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei

1. Nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése
2. Az óvodapedagógus modell szerepe
3. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során
4. Az óvodapedagógus és a dajka együttműködésének formái
5. Az óvoda környezetében élők hatásai a nevelőmunkára

Nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése

Az óvodai nevelés során a helyi programtól függetlenül a legfontosabb alapelv, ami a nevelés lehetőségét biztosítani tudja, az oldott, derűs, nyugodt, meleg, nyílt és szeretetteljes óvodai környezet megteremtése. Nem véletlenül soroltunk ennyi jelzőt a kíváncsi óvodai légkör meghatározására. Azért tesszük mindezt, mert hangsúlyosan igaz, hogy az óvodába kerülő gyermek számára első perctől kezdődően meghatározó, milyen légkörben élheti napi életét. A gyermek idegrendszere fokozottan ingerlékeny, érzékeny és a külső világ, ahonnan a gyermek érkezik, ugyancsak tele van sokszor nem kíváncsi ingerekkel. Egy felgyorsult tempójú világban az óvodának a szeretet, a béke, a nyugalom szigeteként kell megjelennie, ahol minden gyermek számára adott az esély a nyugodt játékra, az életkorának megfelelő tevékenységekre. Ehhez számba kell vennünk, milyen *zavaró vagy bántó körülményeket kell*

elkerülnie az óvodának. A teljesség igénye nélküli felsorolás csupán a legfontosabbakra kíván utalni:

- A rohanó, kapkodó életmód
- A rendszertelenség a gyermek mindennapjaiban
- A magas állandó zajszint
- A gyermek fizikai és szellemi túlterheltsége
- A túlságosan sok feldolgozhatatlan információ gyermek felé áradása
- A testi érintés, ölelés, szeretgetés hiánya
- A komor, túlfegyelmező, hideg nevelési alaphelyzet
- A gyermeki félelmek feldolgozatlan sokasága
- A zsúfoltság miatt a térbeli mozgás korlátozottsága
- Az ötlettelen, unalmas, tevékenység nélküli óvodai élet káros hatásai
- Az idővel való gazdálkodási hiánya
- A gyermek siettetése, túl korai fejlesztése

A *nyugodt légkör* megteremtésének alapvető feltétele a megfelelő *napirend* biztosítása. A napirendben periodikusan ismétlődő tevékenységeknek a csoport szokásrendszere ad keretet. A napirend a gyermek számára egy kiszámítható, megszokott életritmust biztosít. Természetesen a napirend rugalmas és ezért alkalmanként szükség szerint változtatható, alakítható, módosítható. A lényeg, hogy a napirend egy olyan keretet biztosítson a gyermekcsoport számára, ami nyugalmat és kiszámíthatóságot eredményez. A napirend összeállításánál az egyes tevékenységekre fordítható időt úgy kell meghatározni, hogy az lehetővé tegye az elmélyült, nyugodt és hosszan tartó játékot. A napirendben a játékra fordítható idő legyen a leghosszabb. Az étkezések időbeosztását még folyamatos játék esetén is kössük meghatározott intervallumhoz. Az étkezésre fordított idő tegye lehetővé a nyugodt, kapkodás mentes, kényelmes étkezést. Az étkezéshez kapcsolódóan a gyermekcsoport összetétele, a nevelési célkitűzés és a helyi lehetőségek együttes mérlegelése után dönthető el, hogy önkiszolgáló vagy naposi rendszerben, esetleg a kettőt kombinálva oldjuk meg az ezzel kapcsolatos feladatainkat. A napirend rugalmassága a változtathatóság és az alkalmazkodás mellett azt is jelenti, hogy az egyes napirendi tevékenységek végzésénél ki kell küszöbölni a torlódást, a sorakoztatást. A gyermekek alapvető szükségleteiket a nap folyamán bármikor kielégíthetik a napirendnek lehetőséget kell adnia arra, hogy minden gyermeknek elegendő és kényelmes helye, mozgási lehetősége és a tevékenykedéshez szükséges elegendő eszköze legyen. Érdekes, színes, változatos tevékenységek esetén a csoport nyugalmat és kellemes alaphangulatot áraszt, ahol minden gyermeknek megvan a maga helye és az elfoglaltsága. A nyugodt légkör kialakításhoz az is hozzátartozik, hogy az óvodai csoport zajszintje ne legyen túlságosan magas. Ezt is elsősorban az óvodapedagógus példamutatásával lehet megvalósítani. A halk beszédet a gyermekek átveszik, így a csoport alapzaja, munkazaja kellemes zsongásként hat. A meleg, derűs légkör azt jelenti, hogy van időnk a gyermekekre, nyugodtan végighallgatjuk, amit mondani szeretne. Nem intjük le, amikor hozzánk szól, nem vesszük el a beszédkedvét javítgatással vagy figyelmeztetgetéssel. Ölebe vesszük a gyermeket, simogatjuk. Minden gyermeknek szükséges van a szeretetünkre. Az óvodapedagógusnak képesnek kell lennie a szeretet megmutatására. A gyermek számára a testi kontaktus, a felnőttől áradó szeretet nyugalmat, biztonságot kölcsönöz. A gyermek jó közérzetéhez szükség van a testközelségre, a testi érintés gyakoriságára. Egy simogatás, egy mosoly, egy ölbevétel, egy kis dédelgetés minden gyermeket képes megnyugtatni. Bánjunk bőkezűen a szeretet

minden fajta megnyilvánulásával. Az utóbbi években éppen ebben érezhető, hogy sok gyermek hiányt szenved. A túlhajszolt életmódú szülők esetében gyakori probléma, de sajnos a munkanélküli szülők esetében is egyre gyakrabban tapasztalható a szeretethiányos nevelés. Ez utóbbi esetben nem az időhiány, hanem egyéb tényezők okozzák ezt a helyzetet. Az óvodapedagógusnak tehát tudnia kell, milyen az a családi háttér, ahonnan a gyermekek érkeznek és segítenie kell a szülőket a gyermekkel való minél szorosabb kapcsolat megszilárdításában. Nagyon sok szülő nincs tisztában azzal, hogy az első hat életévben mennyi minden eldől, ami a gyermek későbbi életében már alig változtatható. Az óvodapedagógusnak azonban erről tudnia kell és felvilágosítania, segítenie kell a szülőket abban, hogy megértsék a korai évek fontosságát. Az óvodai légkör meleg szeretetteljessége ugyancsak példa lehet sok szülő számára. Az óvoda légkörének kialakításakor a nyitottságra kell még hangsúlyt fektetni. Ez az alapja a szülőkkel való egyenrangú, egymást segítő, támogató együttműködésnek. A nyitottság révén a szülők bátran és szabadon, bármikor bemehetnek az óvodába, ott figyelemmel kísérhetik gyermekük fejlődését. Általában nem szoktak élni a szülők a rendszeres és állandó óvodában tartózkodással, csupán a beszoktatás ideje alatt. A beszoktatás ideje arra is nagyon alkalmas, hogy jó kapcsolat alakuljon ki a szülő és az óvodapedagógus között. Ezt a kapcsolatot tovább építhetjük a különböző ünnepek, óvodai rendezvények, közös kirándulások, szülői értekezletek, szülők - nevelők munkadélutánjain vagy a felnőtteknek szánt óvodai rendezvények alkalmain. A gyermekért érzett közös felelősség minden óvodában a nyitottság, a közvetlenül a gyermekcsoportra vonatkozik. A nyíltság azt jelenti, hogy minden gyermek elmondhatja örömét, bánatát, hogy hazugságmentes légkört kell a csoportban kialakítani, ahol a gyermekek kisebb csínytevéseikért vállalják a felelősséget. Az igazmondás is a nevelés során alakul ki, ehhez olyan közeg szükséges, ami félelemmentes és ahol biztonságban érzik magukat a gyermekek.

Az óvodapedagógus modell szerepe

Az óvodapedagógus modell szerepéről már eddigiekben is szóltunk, amikor az esztétikus környezet kialakításáról vagy a nyugodt, derűs, nyílt óvodai mindennapokról beszéltünk. A nevelés szubjektív feltételei között kiemelkedően fontos, hogy ki milyen elképzelésekkel, módszerekkel, ízléssel, beszédképességgel, esztétikai, erkölcsi tapasztalatokkal és tartással neveli a gyermeket. A kulcsszereplő tehát az óvodapedagógus. A gyermekek mintakövetése különösen a szeretett személy irányában óriási felelősséget ró a nevelőre. Nem mindegy tehát, hogyan jelenünk meg a gyermek előtt, mit mondunk, és azt hogyan mondjuk, mit tartunk szépnek, jónak és követhetőnek. A gyermek mindazt átveszi a közvetlen környezetéből, amit lát és hall, hiszen utánpótlás útján tanul, egyúttal azonosul azokkal a személyekkel, akik körülveszik. Az óvodapedagógus pedig a legfőbb minta, aki kiemelt azonosulást indukál a gyermekben. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezet és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek már megtanul és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek

harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapján és mintájára egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenti, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

A tevékenységközpontú programmal dolgozó óvodapedagógusok merészen elengedhetik a fantáziájukat, mert minden, a csoportot érintő kérdésben, legyen az napirend, vagy tartalmi kérdés, szervezési probléma vagy az élet adta szituáció nemcsak lehet, de kell is a lehetőségekhez mérten a döntésbe a gyermeket bevonni. Programunk célkitűzésének megfelelően önálló, környezetében bátran nyilatkozó, kezdeményező, másokkal jól együttműködő gyermeket szeretnénk nevelni. Ehhez pedig nagy szabadsággal, önállósággal, egyéni ötletekkel rendelkező, kreatív óvodapedagógusok kellenek. Ebből következően elmondhatjuk, hogy az óvodapedagógus személyisége minden egyéb külső feltételnél meghatározóbb nevelőmunkánk sikeressége szempontjából.

Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során

A szubjektív feltételek sorában szólni kell az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködéséről és egymásra hatásáról. A kisgyermeket ugyanis saját környezete, saját tapasztalatai élményei aktivizálják, amit a nevelés során nem lehet figyelmen kívül hagyni. Éppen ellenkezőleg már a tervezés során is építeni kell ezekre az élményekre és tapasztalatokra. Ezeket figyelembe véve szükséges tervezni a különböző gyermeki tevékenységeket, biztosítani a tevékenységhez szükséges eszközöket és segíteni a gyermekeket, hogy ezeket a lehetőségeket használják ki. A pedagógiai tartalom tervezésénél is be kell kalkulálni, hogy a gyermekek érdeklődése kíváncsisága az őt körülvevő világból származik. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy mi érdekli, mi foglalkoztatja a gyermekeket és azt hogyan tudná a nevelőmunkája során hasznosítani, ugyanis ezzel lehet leginkább aktivizálni a gyermekeket. A kreatív pedagógus nem ijed meg a gyermeki ötletek érdekes és széles skálájától, hanem nyitott szívvel és füllel igyekszik azt befogadni, alkalmazni, hasznosítani. A nevelés mindig kétpólusú tevékenység, hiszen nevelő és nevelt egymáshoz viszonyított, egymástól függő, egymásra épülő közös cselekvéseiről van szó. Ebben a kapcsolatban azonban a nevelő a meghatározó szerep. A tevékenységközpontú óvodai nevelés során azt szeretnénk, ha a nevelő kizárólagos irányítását felváltaná egy olyan attitűd, amiben lényegesen több önállóságot, szabadságot, beleszólási jogot kapna a gyermek saját környezetének alakításába. Önállóságra nevelni egy gyermeket akkor lehet, ha van tényleges önállósága, érvényesülhet akarata, megvalósulhatnak az elképzelései. Tapasztalnia kell a gyermeknek, hogy saját akaratát érvényesítheti, elképzeléseit kivitelezheti. Hosszú távon kreatív, alkotó emberek nevelése csakis úgy képzelhető el, hogy nagy szabadságot adunk az öntevékenységeknek, az egyéni utak keresésének. A differenciált fejlesztésnek is

tulajdonképpen ez a szabad önálló persze nem parttalan dolog. Addig szélesíthető, amíg a csoport, a közösség kialakított normái, keretei ezt lehetővé teszik.

Az óvodapedagógus és a dajka együttműködésének formái

A tevékenységre épülő napi óvodai élet mozgalmas, gyakran változó helyszínű, sok eszköz használatát feltételező képződmény. Ilyen napi szituációkban valóban a gyermek áll a nevelés középpontjában. Az óvodapedagógus feladata nem könnyű, ezért neki is szükséges van a segítőtársakra. Közülük a *dajkát* emelném ki, akit a hagyományosan takarítói szerepkörből ki kell emelni és munkáját a céloknak, a nevelési feladatok és az óvodai élet napi szervezése szempontjából alaposan át kell értékelni. Mindenekelőtt arra van szükség, hogy a dajka, mint a gyermekkel együtt élő felnőtt részt vegyen az óvodai csoport életében. Ne csak külső szemlélője, hanem belső, tevékeny résztvevője legyen a csoportban zajló eseményeknek. Segítője legyen az óvodapedagógusoknak. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a gyermekekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat. A csoportban az udvaron felkínált sok tevékenység figyelemmel kísérése, a csoportszobán kívüli terek megnövelése és hasznos játéktérre alakítása szintén szükségessé teszi a dajka jelenlétét.

Az óvoda környezetében élők hatásai a nevelőmunkára

Az óvoda mindig adott környezetben működik, ezért valamennyi óvoda esetében lehetnek eltérő és azonos vonások a környezet feltételeit, lehetőségeit illetően. Nagyon fontos hatást gyakorolhat az óvoda nevelőmunkájára az, hogy milyenek az óvoda környezetében élő emberek. A helyi nevelési rendszer kialakításának elengedhetetlen feltétele az óvoda környezetében élők véleményének, javaslatainak, kifogásainak vagy dicséretének ismerete. Az óvodai nevelés sohasem lehet tartósan ellentétes az adott környezet elvárásaival. Különösen igaz ez akkor, amikor a szülők egyre inkább tudatában vannak, hogy az óvoda tulajdonképpen szolgáltató intézmény, melynek célkitűzéseit a szolgáltatást igénybevevők érdekeinek, elképzeléseinek és szükségleteinek megfelelően kell kialakítani. Az óvoda és környezetének együttműködéséről később még részletesebben szólnunk, most csupán annyit jegyeznénk meg, hogy a fenntartó, az óvoda közelében működő iskola elvárásai éppen úgy hatnak az intézmény működésére, mint ahogy az emberek véleményt formálnak, igényeket támasztanak az óvodával szemben és ezáltal indirekt vagy direkt formában befolyásolják az ott folyó nevelőmunkát. Az óvodának feltétlenül figyelnie és reagálnia kell ezekre a külső elvárásokra, véleményekre és javaslatokra. A legnagyobb hatóerő természetesen az óvodába járó gyermekek szülőinek véleménye. Manapság már törvények rögzítik a szülők beleszólási, véleményezési, egyetértési jogkörét. Az óvodának azonban elemi érdeke olyan együttműködés kiépítése, amit nem a törvényi szabályozás, hanem a kisgyermek érdeke, minél harmonikusabb és színvonalasabb nevelése határoz meg.

Az óvodapedagógus feladatai a fejlődés-fejlesztés optimális feltételeinek megteremtése érdekében

- *Egyenrangúságon és együttműködésen alapuló, kommunikáció alakítása a szülőkkel, és az óvoda környezetével*
- *Az óvoda nevelési elveinek közvetítése, a szülők felé, a nevelési alapelvek egyeztetése a szülői elvárásokkal*
- Az óvodapedagógus modell szerepéből adódó nevelési lehetőségek kihasználása, tudatos törekvés a megfelelő modell biztosítására
- A nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése elsősorban az intézmény vezetésének a feladata, a csoportszoba felszereltségének bővítése saját készítésű eszközökkel az óvodapedagógusok folyamatos munkáját igényli
- A gyermeki fejlődéshez ingergazdag, izléses környezet kialakítása az óvodapedagógus feladata
- Az óvodapedagógus felelősségi körébe tartozik, hogy odafigyeléssel tervezze meg a gyermek adottságainak, képességeinek, életkorának megfelelő fejlesztést, odafigyelve arra, hogy ne kerüljön sor a gyermek sürgetésére, fejlődésének siettetésére, túlzott elvárások megfogalmazására.

VII. A FEJLESZTÉS TARTALMA

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete alakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól. A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetesen tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással. A gyermek számára egy adott tevékenység éppúgy lehet játék és munka is, mint ahogy beletartozhat a közösségi tevékenységek körébe, hiszen másokért, másokkal együttműködve végezheti. Pontosan ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységekből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk. Miután a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tevékenységében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás és nem a nevelési területek szétdarabolása szándéka az irányadó.

A feladatrendszer elemei:

- Játék és tanulás tevékenység
- Társas és közösségi tevékenység
- Értékteremtő munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemeit külön is értelmezzük, mivel az óvodai gyakorlat felépítésében, tudatos szervezésében rendkívül fontossága van. Ez azonban csupán elméleti megközelítés. Nem győzzük elégszer hangsúlyozni, hogy a gyakorlatban a feladatrendszer elemei nem különülnek el egymástól. Azok komplexen, egymást áthatva érvényesülnek.

Játék és tanulási tevékenység

Játéktevékenység

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait,

problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekekre, hiszen kitalált és erőltetett úgynevezett „játékos módszerekkel” nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység. A gyermeki tevékenységet – különösen a játékban – nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközökkel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is – felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy három éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Csupán a helyes arányok megtalálására kívánjuk a figyelmet felhívni. Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni a saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet; az, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válhat. A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételek, ötletek és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítania. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból a környezetéből hoz az óvodás, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. A lényeg, hogy a gyermekek az élményeiket tevékenységekben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A legjobb esetben meghallgatják a felnőttek ezeket az élményeket, de nem számolnak a továbbiakban vele. A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékeny reagálóképességét. Ilyen pedagógiai alaphelyzetben már valóban nem lesz mesterkélt és erőltetett a gyermekek képességeire építve, azt alapul véve fejleszteni az egyént éppúgy, mint a csoportot. A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti. Gondolkodjunk például a társakkal való együttjátszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá-fölrendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játéksituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei

szerint kialakított játékon belüli szerepleosztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják. A gyermekjáték, olyan sajátos öntevékenység, amely a gyermek szabad akaratára épül, benne és általa érvényesül legtipikusabban és legsokoldalúbban önkifejezése.

A gyermekjáték: a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, ezért fontos, hogy

- a) spontán, szabadon választott, minden külső kényszerszertől mentes tevékenység, szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat legyen;
- b) következmény nélküli legyen,
- c) a gyermek személyiségének a környezethez való viszonya sajátos formában tükröződhessen,
- d) a legfontosabb tevékenysége lehessen, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközeként tartsuk számon.
- e) a gyermek számára fontos az általa megválasztható játék, hiszen ebben és így mutatkozik meg a hajlama, valamint az életre való felkészülése is, ezért az e fajta gyermeki tevékenységvágnak lehetőséget kell biztosítani, és sohasem szabad korlátozni.

A gyermeki játék jellemzői közül alapvetően fontosnak tartjuk figyelembe venni a játék szabadságát; ez azt jelenti, hogy a gyermek szabadon választja, és minden külső kényszerszertől mentesnek éli meg. A játék a gyermek számára azt jelenti, hogy maga választhatja meg, mit, mivel, hogyan, hol, meddig, és kivel játszik. Ezért, ha akár játékeszközt, akár játéktevékenységet kínálunk, a gyermek szabad akaratából dönthet amellett, vagy ellene. A játék öröme fakadhat: a funkciógyakorlás örömeiből, az ismétlések biztonságából, szabályos ismétlődéséből, az alkotás, a létrehozás örömeiből, a vágyak teljesüléséből, a kellemetlen konfliktusos érzésekből való megszabadulásból, a veszély legyőzéséből, a kellemes élmények újraéléséből, a társakkal való együttlétből, az elaboráció örömeiből. Az óvodapedagógus tapintatos magatartásával biztosítsa ezen örömszerzési lehetőség érvényesülését a gyermek számára. A gyermek olyan mélyen éli át a játékot, hogy szinte azonosul az abban előforduló szerepekkel, tevékenységekkel, szabályokkal. Komolyan veszi azokat. A tárgyak ilyenkor abban a minőségükben élnek, amelyet a játékban betöltenek. Ezt a magatartást a gyermek a kívülállóktól is elvárja. A játék csak addig játék, amíg a felvett szerepekkel, a vállalt szabályokkal mindenki azonosul. Az óvodapedagógus az együttjátszás során ennek tudatában válassza meg pedagógiai magatartását. A valóság és a képzeleti kép keveredik a gyermek játékában, mégis a gyermek tudatában a kettő külön él.

A játék sajátosan céltudatos tevékenység, célja mindig a gyermek belső feszültségéből, közvetlen indíttatásából ered, nem pedig valamiféle külső cél vezérli. Ezt a belső indíttatást tiszteletben tartva kell hozzásegíteni a gyermeket, hogy elképzelései megvalósulást nyerjenek. A gyermeki játék elősegíti az óvodás gyermek fejlődését azzal, hogy újabb és újabb igények keletkezésének ad teret a gyermekben, azok újabb és újabb szükségletek kielégítésére ösztönzik. Az óvodapedagógus feladata ezért, megismerni az egyes gyermekek egyedi, sajátos igényeit, késztetéseit, szükségleteit, mivel mindegyiküknek más és más, reájuk jellemző igények keletkeznek, amelyek fejlődésül mozgatórugói. Az óvodás játéka eleinte a szűkebb környezet jelenségeire, történéseire korlátozódik, majd ahogy kitérül számára a világ, úgy választja egyre táguló környezetéből a játék témáját. A kicsiknél a cselekvés (anya: babát

ringat), a nagyobbaknál a *tárgy* (orvos: injekciós tű, orvosi táska), a legnagyobbaknál a *szerep* hordozza a játék témáját. A valóság táplálja, az a valóság, amelyet a gyermek átélt, és amely élményeit képezi. A *játék tartalmát* a játék témájának azon valóságmozzanatai alkotják, amelyeket a gyermek kiemel, amelyek számára fontosak, amelyek legnagyobb hatással voltak rá. Ez a valóság szubjektív módon való visszatükröződése szintén biztonságot nyújt számára, s ezért annak megformálását elő kell segítenie az óvodapedagógusnak. Mindemellett a gyermek sajátosan egyedi mivolta is jobban megismerhető.

A *szociális szükségletek* kielégülése a játékban a „valahová tartozás” iránti igényből táplálkozik. A játék folyamán a gyermek társigénye kielégül, társas kapcsolatai alakulnak, gazdagodnak, amelyekhez *pozitív szociális érzelmek* társulnak. Érinti ez a felnőttel vagy akár a gyermekekkel való kapcsolatokat, amelyet az óvodapedagógus tapintatos támogatása kísérjen.

Az *önmegvalósítás szükségletének kielégülése* a játékban azt jelenti, hogy a gyermek azt végezi, azzal foglalkozik, azzá válik, amire hajlamai alkalmassá teszik, amire képes, amit tud, ami iránt vonzódik. Gyakran együtt jár ez az alkotás vágygal, a valaminek a létrehozásával, valamint az előidézés, működtetés igényével, a szerepek megformálásával. Kielégülését örömezés kíséri, magasabb rendű érzelmek társulnak hozzá, mint az intellektuális, az esztétikai, az erkölcsi érzelmek. A játék a kisgyermek számára az önmegvalósítás egyik kiemelt formája. Az óvodapedagógus ezt a játék feltételeinek biztosításával, a játéktevékenységek kínálatának szabad választásával, a próbálkozás lehetőségének megtámogatásával, a kíváncsiság, a tudás vágy felkeltésével, az érdeklődés kielégítésével, alkotó tevékenység lehetőségének biztosításával, a kompetencia átélésének örömeivel, az alkotó, nyugodt, ösztönző, elismerő, elfogadó légkör biztosításával segíti. A játék színvonalassága, nevelő erejének kiaknázása függ a játék feltételeinek, körülményeinek gondos megválasztásától, ezért ezzel részletesen is foglalkozunk.

A játék objektív feltételei

A játék objektív feltételei jelentik a játék alapfeltételeit: Ezek az elegendő idő, a hely és játékeszközök biztosítása. Az objektív feltételeken is változtathat az óvónő személye, a gyermekek tapasztalatai, átélt élményei, valamint a játék légköre is.

– A *játékidő*: az óvoda napirendjében, időbeosztásában a játék kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia, lehetővé kell tennie a gyermek számára az elmélyült játéktevékenységet, és a gyermek igényeinek megfelelő időt. Időbe kerül a játék megválasztása, az előkészületek, a társválasztás, az elmélyülés, a játék kijátszása, valamint a feszültségek oldása is.

Az elegendő játékidő akkor biztosított:

- ha minél hosszabb, összefüggő játékidő áll rendelkezésre
- ha elsőbbséget biztosítunk a gyermek önálló, szabad kezdeményezésén alapuló játékanak
- ha az összes előforduló játékfajtaához elegendő játékidőt biztosítunk, így az udvari játékokra is
- ha az óvodapedagógus az általa kezdeményezett játékokra fordított idő mértékét is a gyermekek játékigényéhez igazítja

- ha a játékidő indokolatlan megszakítását elkerüli, és a játék befejezését kellő időben tudatja. Ilyenkor a játéktevékenység sajátosságainak megfelelően, kellő empátiával szól.

A megfelelő hely biztosítása nem könnyű feladat, hiszen az óvoda sajátosságaitól, adottságaitól függ, az a terület, az a tér, amelyben a játéktevékenység lebonyolódik. A hely biztosításakor vegyük figyelembe a gyermeki igényeket; (a kicsiknek védettség érzést biztosítsuk, a nagyoknak a függetlenség érzését); a játéktevékenységben résztvevők számát, a játék fajtáját; (mozgásos játékhoz nagy tér, családjátékhoz babaszoba, babakonyha, intim kuckó a beszélgetésekhez, képeskönyv nézegetéséhez), a felhasznált eszközök fajtáját, minőségét. A játék helye módosíthatja a játék időtartamát. Tágas, elegendő hely elősegíti az elmélyülést, és stabilabbá teszi a résztvevők számát is. Az elegendő játékhely hiánya számtalan konfliktus forrása lehet. Az óvodai játék helye, színtere elsősorban a csoportszoba és az óvoda udvara, és minden olyan előtér, folyosó, öltöző, stb. amelynek segítségével tágítható, megnövelhető a biztonságos játszóhely. Alkalmanként lehetőség van a természetes (szabad) terekben, játszótereken, játékbírodalmakban való játékokra is. A csoportszoba némileg igazítható a napi játékgigényhez, hiszen átrendezhető. A gyermek önállóság kialakításához szükség is van arra, hogy gyakorolják a gyermekek a tér önálló és célszerű átrendezésének módjait. Az egyes játéktevékenységek helyének kijelölését olyan ésszerű, gyakorlati, rugalmas megfontolások, szokások szabályozzák, amelyeket a gyermekek is elfogadhatnak, amelyek a gyermekek előtt is világosak.

A játékeszközök lehetnek: tematikus játékszerek (villamos, baba, dominó, ugráló kötél), polifunkciós játékszerek (konstrukciós játékszerek), a természetben található anyagok, használati tárgyak, népi játékszerek (csutkababa, csúzli), gyermekek által készített eszközök. A jó játékszer megválasztásánál arra törekedjen az óvodapedagógus, hogy sokféleképpen lehetséges alakítani, többféle funkcióra legyen alkalmas, képzeletet mozgósítsa, életkori és nembeli sajátosságokhoz alkalmazkodjon, élmények kijátszására legyen alkalmas tárolása elérhető, önmagát kínáló helyen történjen, keltse fel a gyermekek érdeklődését, legyen kincses láda és szerszámok a barkácsoláshoz, kellékes láda a dramatizáláshoz stb.) A játékszerek a gyermekek életkorának és csoportbeli létszámának megfelelő mennyiségben, formákban, színekben különböző anyagokban álljanak rendelkezésre.

A játék szubjektív feltételei

A pozitív légkör meghatározó szubjektív feltétele a jó játéknak. Természetesen nem csupán a játéktevékenység ideje alatti légkör befolyásolja a gyermekek játékát, hanem szélesen értelmezve általában a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, biztonságot nyújtó, derűs óvodai légkör határozza meg a játékidőben is a gyermekek közérzetét. Az így kialakított pedagógiai környezet biztosítja a felszabadult, örömteli, elmélyült játék kibontakozását.

Az élmény, és a gyermek meglévő tapasztalata egyben a játék egyik feltétele. Lehet ez az óvodás gyermek számára az óvó néni meséje, az udvaron talált sün, a virágoskert ültetése, szánkózás a dombon, kirándulás a vadas parkba, almakompót készítése. Itt az óvodás gyermek élménye a játék tartalmát alapvetően befolyásolja. A játék élményforrás a gyermek által

közvetlenül átélt események, benyomások, amelyek az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetből érkeznek. Így válik élményforrássá a gyermek számára a család, az óvoda vagy a tágabb környezet egyszer vagy rendszeresen előforduló, pozitív vagy negatív cselekménye, személyközi kapcsolata, helyzete, amelyet egyedül vagy közösen élt át. Az élmények nagy részét a gyermek saját környezetében éli át, onnan hozza magával. Másrészt ezeket az élményeket az óvodapedagógus tudatosan szervezi, tervezi és az óvodai csoport együttesen éli át. Az élményszerző séták, kirándulások, intézménylátogatások (pl. bábszínház, könyvtár, piac, állatkert, játszótér, játszóház, közművelődési intézmények stb.) rendkívül fontos támaszai az óvodai csoport érdekes, élménydús elmélyült, sokrétű játékának. Nevelési szempontból tehát kitüntetett szerepe van a rendszeres élménynyújtásnak. A megszerzett élmények feldolgozását az óvodapedagógus, a játéktevékenység, a játéktéma és játék eszközkinálat fejlesztésével, bővítésével, valamint a játékban való közvetlen és személyes jelenléttel segítheti elő.

Az óvodapedagógus szerepe, magatartása, hatása akkor helyes, ha a játék rangját és a játék fontosságát, a játék szabadságát helyesen értelmezi. Fontos, hogy rendelkezzen azokkal az *óvodapedagógusi képességekkel*, amelyek alapvetően befolyásolják az óvodai játékot: gyermekszeretet, játékszeretet, empátia, őszinte érdeklődés, őszinte öröm, kommunikálni tudás a játék nyelvén, gazdag metakommunikáció, hitelesség, törődés, önismeret, tolerancia, kombinatív és improvizatív képesség, kreativitás, problémaérzékenység, kezűgyesség, szervezőképesség. A felsorolásból is kitűnik, milyen komoly képességeket kíván meg az óvodai játék az óvodapedagógusoktól. A játék feltételeinek biztosítása, a játék tervezése, szervezése, kezdeményezése szükség esetén irányítása megfontolást és nagy tapintatot igényel az óvodapedagógus részéről. Lehetőleg kerülni kell a direkt formákat és keresni a játékra ható közvetett, vagy indirekt hatásokat melyek nem zavarják a játék spontán jellegét, sajátos folyamatát. Közvetlen vagy direkt hatások bevezetésére nagyon ritkán kerül sor, mindig meghatározott céllal: ilyenek például a beavatkozás (amit az óvodapedagógus akkor használ, ha a játék menete nem kívánatos tartalmat vesz fel), közbelépés (olyankor, ha a gyermekek a játék során kialakult konfliktust nem tudják megoldani, vagy balesetveszélybe kerülnek), a szabályozás (az óvodapedagógus a játék menetét, vagy menetének egy részét, tartalmát saját elképzelései szerint valósítja meg, nem veszi figyelembe a gyermekek elképzeléseit). Az átirányítás a gyermeki magatartásra, viselkedésre hat úgy, hogy megakadályozza a nem kívánt viselkedést. A bekapcsolódás alkalmával az óvodapedagógus a gyermek által folytatott tevékenységbe lép be. A bekapcsolódás történhet indirekt és direkt módon is attól függően, hogy beleéli-e magát a játék hangulatába, megtöri-e a gyermekek által sugallt tevékenység menetét, intimitását. Az óvodapedagógus feladata a játéktémákat, ötleteket, játéktevékenységeket, felkínálni a csoport vagy egyes gyermekek számára. Ezek a gyermekek szabad választásával társuljanak, mind a részvételben, mind az eszközök, a hely a partnerek, a játék menetének megválasztásában. Az együttjátás a gyermekekkel való közös játéktevékenység minden óvodapedagógus számára kiemelt feladat. Minél kisebbek a gyermekek annál inkább igénylik ezt a felnőttekkel és növekszik a társakkal való együttjátás igénye. A gyermekek ezirányú jelzéseire nagy tapintattal és empátiával szükséges az óvodapedagógusnak reagálni.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- *Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése*
- *A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára*
- *A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása, bővítése*
- *Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához, folyamatos törekvés a játék sokszínűségének biztosítására*
- *Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében*
- *A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása*
- *Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátzás a gyermekekkel*

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Képesek legyenek:

- nyugodt, elmélyült játéktevékenységet folytatni
- játékszabályokhoz, a játékban kialakított szokásokhoz alkalmazkodni,
- együttműködni társaikkal, elfogadni egymás ötleteit, véleményét
- lemondani egy-egy kedves játékszerről
- önállóan játéktevékenységet kezdeményezni, megszervezni
- tiszteletben tartani egymás játékát
- saját készítésű játékeszközöket felhasználni.

Tanulási tevékenység

A tanulás fogalma

A tanulás hétköznapi értelemben olyasminek a tudását, teljesítését jelenti, amit korábban nem tudtunk. Gyakran azonosítják a tanulást annak iskolai formájával: a tanórákon zajló tudatos, célirányos, elsősorban a tudományok által hasznosnak ítélt ismeretekre koncentráló elsajátítással, az információk felvételével és gyakori (olykor mechanikus) ismétlések általi rögzítésével. A legáltalánosabb, pszichológusok, neurológusok, pedagógusok által egyaránt elfogadott és alkalmazott megfogalmazás szerint a tanulás külső tapasztalatok hatására megy végbe, az ember magatartását befolyásolja (ez persze közvetlenül nem mindig érzékelhető), és alapvető funkciója, hogy segítse az egyénnek a környezetben való sikeres létezését. Tanulásról csak akkor beszélhetünk, ha az említett viselkedésváltozás tartósnak bizonyul, az egyszeri, véletlenül bekövetkező cselekvések nem tekinthetők tanulási eredményeknek.

A tanulás tehát nem szűkíthetjük le csupán az előre tervezett foglalkozásokon való ismeretszerzésre, hiszen minden tartós változás, ami a gyermekekben a mindennapi tapasztalatok hatására végbemegy, tanulás. A tanulási folyamatot tehát a lehető legtágabban kell értelmeznünk az óvodában, hiszen itt nem kielégítő a tanulás szűk, évszázados iskolai gyakorlatra épülő definíciója. Az óvodai és az iskolai tanulás szembeállítására lehetséges (és időnként szükséges is), ám semmiképpen sem úgy, mintha a tanulás mentális folyamatai alapvetően eltérnének óvodás és iskolás korban. A tanulási folyamat lényege egyetemleges,

noha más és más arcát mutatja különböző életkorú és mentális fejlettségű gyermekeknél, hiszen eltérő a kódolás módja, a memória, a figyelem, a gondolkodás működése, ám ez a lényegen nem változtat.

A pszichológiai tanuláselméletből következően *különböző típusai léteznek a tanulásnak* aszerint, hogy az információk kódolása, rögzítése, tárolása majd előhívása milyen jellegű idegrendszeri mechanizmusok révén megy végbe.

Ennek megfelelően elkülöníthetjük

- a perceptuális (vagy szenzoros) tanulást,
- a motoros tanulást,
- a verbális tanulást,
- a szociális tanulást.

Perceptuális tanulás

Szenzomotoros tanulásnak is nevezik, és a *külvilágból az érzékszervek által felfogott és továbbított információk kódolása, rögzítése és későbbi alkalmazása* történik ilyen módon. Megkülönböztetésül a verbális tanulástól úgy definiálja, hogy a perceptuális tanulásban túlnyomórészt az *első jelzőrendszerre* támaszkodunk. Így tanuljuk meg a látáshoz, halláshoz, ízléshez, szagláshoz, tapintáshoz kapcsolódó dolgokat: formákat, színeket, térbeli viszonyokat, zenei elemeket, bizonyos relációkat, a különböző anyagok tulajdonságait stb. Óvodáskorban különösen fontos szerepet játszik a perceptuális tanulás, hiszen a gyermek így szerezik a világgal való ismerkedésünk során az elemi információkat, amelyek a tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. Természetesen egész életünk folyamán megmarad, és működik ez a tanulási forma (különösen a vizuális csatorna), jelentősége azonban csökken, szerepét nagymértékben átveszi a verbális tanulás.

Motoros tanulás

A motoros tanulás *mozgások, mozgássorok* elsajátítását jelenti. Nemcsak a nagymozgásoknak és a finommotorikának a kialakulásában döntő tanulásforma ez, hanem sok olyan tevékenységnek is az alapját jelenti, amelyeket inkább a gondolkodáshoz, a kognitív műveletekhez kapcsolunk: például a beszédartikuláció, az olvasás, a látásban (és így a perceptuális tanulásban) nélkülözhetetlen szemmozgások. A motoros tanulás a szenzoros tanuláshoz hasonlóan alapvető a kisgyermek tevékenységei között, annál is inkább, mert éppen az óvodás- és a kisiskoláskorra esik az idegrendszer motorikus fejlődésének legfontosabb fázisa, mielinizáció, amely a finommotorika és a mozgáskoordináció élettani feltétele. Óvodáskorban a *teljes mozgástanulás* (a testséma, a téri orientáció, a nagy- és kismozgások, valamint a mozgáskoordináció) jórészt erre a tanulásformára épül, kisiskoláskorban pedig az írás, olvasás és a számolás, vagyis éppen a *kulturális eszköztudás* (szakmódszertanos kifejezéssel: az alapkészségek) elsajátítása miatt létfontosságú a motoros tanulás.

Verbális tanulás

A verbális tanulás *szövegeknek* (ábráknak, grafikonoknak, jelzéseknek, szimbólumoknak) az elsajátítását jelenti. Természetesen ez a tanulásforma a beszédtanulással párhuzamosan halad, a beszédtanulás befejeztével azonban egyre nagyobb jelentőségre tesz szert. Ez azt jelenti, hogy az óvodáskortól folyamatosan növekszik a verbális tanulás jelentősége, és iskoláskorban pedig egyértelmű erre alapozódik az oktatás. Az óvodáskori *anyanyelvi fejlesztésnek* tehát nemcsak önmagában a nyelvfejlődés, hanem a fogalmi gondolkodás kialakítása szempontból is vitathatatlan jelentősége van, mert a megfelelő nyelvi színvonal hiánya a gyermek egész iskolai pályafutását megakaszthatja: képtelenné válik így a hatékony verbális tanulásra. Az anyanyelvi fejlesztésnek a teljes óvodai tevékenységrendszerre ki kell terjednie, hiszen mind a matematikai, mind a környezeti, mind a vizuális tevékenységeknek megvan a sajátos nyelvi közege, amelyre később az iskola épít. A legátfogóbb és legnagyobb jelentőségű iskolaelőkészítő tevékenység tehát éppen a verbális tanulás túlsúlya miatt az anyanyelvi fejlesztés.

Szociális tanulás

Gyakorlatilag ez a tanulásforma az intézményekben, így az óvodában végbemenő szocializációs folyamatokkal azonos. Az óvodás- és kisiskoláskori magatartásrepertoár kialakulásában a szociális tanulásnak döntő szerepe van, és ezt mind a pedagógusnak, mind pedig a szülőnek tudatosítania kell. A nevelés során minél több a tudatos, következetesen alkalmazott elem, annál stabilabb értékek kialakulására számíthatunk a gyermek személyiségfejlődésében.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a perceptuális, a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egyidőben kevesebbet, de minőségében és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából. Ezt nem lehet kiváltani, vagy helyettesíteni az egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, aminek jelentőségét elismerjük, ám mértéke és hatása alatta marad a tevékenységek általi fejlesztésnek. a közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyermekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Egyáltalán nem mellékes az a szempont sem, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való

viszonyukra is. Nem mindegy milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulással kapcsolatban, hiszen már kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek. Képes lesz-e saját motiváltságból kiinduló erőfeszítésre a tanulás során. Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy *örömmel és önként* vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A következményeket az egyéni teljesítőképességhez szükséges mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, félőssé, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképességének. Az óvodapedagógus szerepe tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítja az egyes gyermekeket, mennyire képes megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével. A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészen belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldható a napi élet bármely mozzanatában. Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés. Bár úgy gondoljuk, hogy a feladatrendszer elemeinek gyakorlati megvalósulását a vegyes életkorú csoportokban lehet a legnagyobb hatékonysággal elvárni, mégis azt valljuk, hogy az óvoda igazgatója és az óvodapedagógusok hatásköre annak eldöntése, hogy vegyes, részben osztott vagy osztott életkorú csoportban nevelik a gyermeket. Nem teszünk különbséget a csoportszervezési formák között, hiszen mindegyik alkalmas arra, hogy a program célkitűzéseit megvalósítsunk.

Az óvodai tanulás jellemzői: Az óvodában attól függően, hogy milyen tevékenységben okoz változást, értelmezzük a *mozgástanulást*, az *érzéki* (szenzoros vagy perceptuális) tanulást is, és a szóbeli (*verbális*) tanulást is. Kiemelkedő jelentőséget tulajdonítunk a *szociális tanulásnak*, amely tapasztalatokat a gyermek a társas környezetben, felnőtt és gyermektárs (vegyes csoport gazdagon inspiráló társas közege) hatására, az általunk mutatott minta és modellkövetés nyomán, interakciókban sajátít el. A *gyermek szándéka szerint* az óvodai tanulást általában és főként *nem szándékos, belső késztetések*, igények, vágyak inspirálják, aktuális szükségleteik erősen befolyásolják. A *belső késztetés és a külső hatás* (kíváncsiság felkeltés, inspiráció) egymásra találásának eredményeként *kínálhat* az óvodapedagógus a gyermekeknek olyan tevékenységet, amely a tanulás előmozdítója lehet. A megismerés-, és majd a tudásvágyat is, az aktuális késztetések kielégülésével és újak felébresztésével alapozhatjuk meg. Az egyes gyermekek sajátos és aktuális érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságaira építve, biztosítsunk a gyermeknek változatos tevékenységeket. Az egyéni érdekeltség, a cselekvő aktivitás lehetősége segítségével egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatai rendeződhetnek, ismeretei bővíülhetnek, és ennek mentén az értelmi képességei (érzékelés, észlelés, emlékezés, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitása is fejlődhet.

A *spontán játékban* a gyermek játékelménnel éli meg a *tanulás-* tevékenységet. Önmaga tevékenykedése hozzásegíti különféle tanulási műveltségtartalmak tapasztalatainak megszerzéséhez, miközben képességei is fejlődnek. Ilyenkor az óvodapedagógus a gyermek spontán játékába nem avatkozik be, nem irányítja, de megfigyeli, tudatos pedagógiai

jelenlétével megismeri az egyes gyermekek ebbéli szükségleteit, amit felhasznál majd a nevelő fejlesztő tevékenységben. *Játékba integrált tanulás* során már az óvodapedagógus tudatosan tervezi a játéktevékenység lehetőségét, olyan feltételeket teremt, amelynek következtében nagy biztonsággal megjelenik a kívánt tanulási helyzet. Főként élményekre épít, feltételeket biztosít, ezek következtében csak várnia kell az általa megtervezett tapasztalatszerzési lehetőség megjelenésére, majd ennek hasznosítására.

A játékra épülő szervezett tanulás olyan tanulási folyamat, amely a gyermek választásán alapul, és megvalósítása számára szándékos tanulást idéz elő. A gyermek késztetései is megváltoznak (belső késztetésein alapuló önkéntes, szabad játéktevékenysége átalakul *külső késztetésre* reagáló tevékenységgé). A megoldás módjához problémamegoldás csatlakozhat, kipróbálások és tévedések tehetik színessé és egyben erőt próbálóvá a tanulási folyamatot.

Van olyan gyermek, akit a téma érdekel; van, akit egyfajta tevékenység, vagy csak a maga által választott játéktevékenysége; van, aki bizonyos területen még csak a játékban kínálható meg némi irányított tapasztalatszerzéssel, és egy más területen viszont elemi erővel jelentkezik a tudás vágya; van aki számára elsődlegesek a mozgásos tevékenységek; van aki számára a társakkal való együttműködés inspiráló, de olyan is, aki elhúzódva tevékenykedik, vagy szemléli tevékenykedő társait. Mindegyiküket más és más késztetések vezérlik. Ezért az óvodapedagógusnak jól kell ismernie a gyermek sajátos szükségleteit, érdeklődését és fejlettségi szintjének mutatóit. Tudnia kell, hogy minden gyermek más és más fejlettségi szinten van, és ezért eltérő késztetések vezérlik. Ezért oly fontos feladata az óvodapedagógusnak az eltérő szükségletekhez való igazodás, mert ez teszi eredményessé a tanulási folyamatot. Ezért kell differenciáltan megválasztania a tanulás célját is, és ehhez igazítani a tartalmi kérdések megfogalmazását is.

A tanulási tevékenység folyamatának irányítása, motivációs hátterének biztosítás az óvodapedagógus feladata. A tanulási tevékenység tehát tervezhető, de az, az egyéni szükségletek az eltérő fejlettség és az eltérő előzetes tapasztalatok függvényeként egyedi vonásokat mutat, vagyis a tanulási tevékenységre jellemző hogy életkori és egyedi sajátosságokon keresztül jut érvényre. Ezért fontos a *differenciált módon történő tevékenység-kínálás*, amely a tanulási folyamatra való ráhangolódást hivatott segíteni. Ha az óvodapedagógus találkozni tud a gyermekek belső igényeivel, akkor ők késztetést éreznek a játékban való részvételre. Így a gyermek önkéntes, szabad választása, létrejön, belefeledkezik a *tapasztalatok megszervezésébe*. Ez a tapasztalatszerzési folyamat egyedi tempóban, különböző segítség-igénnyel, az egyes gyermekek egyedi igényeihez igazodó módszerekkel történjen, s addig tartson minden gyermek számára, ameddig belső késztetései segítségével együtt tud működni a kínált tevékenységgel. Az óvodában nem elsősorban az ismeretek, hanem a sokoldalú tapasztalatok megszervezése lehet a cél, mivel ezen tapasztalatok közvetlen módon való megszerzése tények, összefüggések létrejöttét eredményezi, amelyek majdan alapul szolgálnak az ismeretek számára. *A komplexitás a tanulás keretének, formáinak megválasztására*, is érvényes szempont, mivel a többoldalú, akár egyidőben többfajta módszerrel megvalósuló tapasztalat és ismeretszerzés lehet óvodáskorban a leghatékonyabb fejlesztő erő. A tanulás keretének konkrét formájának megválasztását a tanulási tartalom befolyásolja leginkább. A tanulás legfőbb kerete a teljes nevelési folyamat, amelyben a spontán és irányított tanulás bármikor megvalósulhat, de természetesen vannak formák (mint például a komplex foglalkozások, melyek legtöbbször a délelőtti napirendben kapnak helyet) Ez azonban rugalmasan változtatható, alakítható.

Óvodáskorban a tanulás spontán módon és tervezetten vagy irányítottan megy végbe. Mindkét lehetőséggel élni lehet és kell is az óvodai nevelés során. Nagyon fontos, hogy figyelembe vegyük a gyermek meglévő, spontán módon megszerzett tapasztalatait és arra építve tervezzük az óvodai tanulás tartalmát és formáit.

Mindegyik formának megfelelő és jelentős szerepe van az óvodai élet mindennapjaiban. Indokoltságukat egyéni érési tempó, a fejlettségi szint, az aktuális késztetések és a tevékenységek adott szituáció mutatják meg, ami egyben a tanulási formák megválasztása iránti változatosságot és színességet is biztosítja az óvodapedagógus számára mind a csoport egészére, mind az egyénhez való igazodás esetében.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- *Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)*
- *A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése*
- *Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit*
- *A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása*
- *A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése*
- *Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti*
- *Komplexitásra törekvés a tanulási tartalmak tervezésénél, feldolgozásánál*
- *Differenciálás a tapasztalatszerzés sokoldalúságára törekvés*

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek legyenek:

- Látás érzékelés területén: rész- egész, alak- háttér, vizuális ritmus, hasonlóság- különbözőség stb. felismerésére
- Hallás észlelés területén: hangok felismerésére, megkülönböztetésére, szavak, mondatok visszaadására
- Tapintásos észlelés területén: tárgyak felismerésére, megkülönböztetésére, csoportosítására
- Térben és időben észlelni és érzékelni
- Önálló tapasztalatszerzésre
- Kitartásra, önkéntes tartós figyelemre
- Problémamegoldó gondolkodásra
- Szándékos felidézésre
- Egyéni, kreatív képzeletre

A társas közösségi tevékenység feltételeinek megteremtése, és tartalma

Az ember, társas lény. Ebből a kétségszűbevonhatatlan biológiai és pszichológiai tényből következik, hogy minden nevelési intézménynek, az óvodának legfőképpen, kötelessége az egyén társas lény mivoltának fejlesztése. A tevékenységközpontú program két koncepcionális oszlopa a kommunikáció és a kooperáció fejlesztése. Mindkét képességnek a lényege a társak, a társaság jelenléte, egyik sem végezhető egyedül. Következésképpen minden olyan tevékenység, amely e két képességet fejleszti, nem lehet más, csak társas tevékenység, és fordítva is igaz: minden társakkal végzett tevékenység kommunikáció-és kooperációfejlesztő is egyben.

Komoly problémát jelent, hogy a 3-7 éves gyermekek társas szükséglete és viselkedése nagyon eltérő. Az egyedüli játszástól az igazi közös tevékenységig hosszú, fáradságos út vezet, amely különösen a pedagógustól igényel alapos pszichológiai, metodikai felkészültséget. Az óvodai csoport társas tevékenységét, klímáját döntően *határozza* meg a pedagógus személyisége, példaadása. A társas kapcsolatok ebben az életkorban állandóan változnak, a gyermekek közötti szimpátia-antipátia viszonyok folyamatosan átrendeződnek. Ez egyrészt a gyermek számára kiváló gyakorlási lehetőséget biztosít (hiszen a legkülönbözőbb helyzetekbe és társakhoz sodorja őt az óvodai élet), másrészt a pedagógustól rendkívüli tapintatot és türelmet igényel a folyamatok figyelemmel kísérése, pedagógiai szempontú hasznosítása.

A gyermekkel szemben támasztott két fő elvárás: próbáljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásnak legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység- társadalmi és egyéni - értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható, átélhető legyen. Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenységek társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonalát, relációgazdasága stb.) *határozza* meg. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszerre megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából. Pedagógiai programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva vezeti le a társadalmi követelmények rendszerét. A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Mindez természetesen nem jelenti az egyéni fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képes a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, mint ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A cél az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkben kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi

érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömén túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együtt játszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a *tevékenykedtetésen* legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek.

Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy minél nagyon önállóságra tegyenek szert óvodai életük során. A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnervizony kialakítása a cél. Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokásos, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.

A társas közösségi tevékenység gyakorlati megvalósítása tulajdonképpen a csoport zökkenőmentes életfeltételeinek, életterének kialakításával kezdődik. Az alapozás, a megfelelő feltételek kialakítása a három éven keresztül keretet ad a csoport életének és elősegíti a gyermekek folyamatos szocializálódását. Természetesen a jól kialakított szokások az óvodapedagógus munkáját is megkönnyítik.

A továbbiakban a társas-közösségi tevékenységhez kapcsolódó feladatok közül emeljük ki a legfontosabbakat:

- A csoport szokásrendszerének kialakítása
- A beszoktatás
- A gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatok
- Az egészséges életmódra nevelés feladatai és feltételei

A csoport szokásrendszerének kialakítása

Az óvoda mindennapi életének zökkenőmentességét, harmonikusságát és nyugalmit biztosítja, ha megfelelő szokásrendszert sikerül kialakítani. A szokásalakítás hosszú, fáradságos munka, ami olykor talán unalmasnak is tűnik, hiszen a jó szokásrendszer a mindennap gyakorolt cselekvések sorozatának állandó ismétlése. Azt azonban nyugodtan állíthatjuk, hogy a fáradság később nagyon is megtérül a három évig tartó óvodai nevelés során. A szokáskialakításban is elsődleges maga a cselekvés, a tevékenység, ami az egész személyiséget

fejleszti. A feladatmegoldás ez esetben is öntevékenységre és a gyermek aktív együttműködésre épül. A szokásrendszer kialakítása az utánzason és az ezzel összefüggő azonosuláson nyugszik. A szoktatás esetében tehát a példamutatásnak van kiemelt szerepe. Ez igazán egyszerűen belátható, hiszen köszönni megtanítani a gyermeket úgy lehet, ha az óvodapedagógus is köszön minden nap minden egyes gyermeknek. A szoktatásnak azért is van jelentősége a személyiségfejlesztés szempontjából, mert egy általános tudatmentesítő szerepe van. A jól kialakított szokások, melyek rendszert alkotnak, nem kívánnak akaratkifejtést a gyermektől, és nem kell koncentrálni sem, hiszen automatikusan cselekszik a gyermek, amikor köszön a csoportszobába lépéskor, megtörli a cipőjét a lábtörlőbe, kopog, ha belép az ajtón, igényévé válik az étkezés előtti kézmosás stb.. A szokásrendszer segítségével a mindennapi cselekvések egy része gazdaságosabbá válik, kiküszöbölődnek a felesleges mozdulatok, mindenki számára egyértelmű keretet kap a napi óvodai élet. *A szokásalakítás módja tehát: utánzás – ismétlés - tudatossá váló cselekvés.*

Milyen területen alkalmazhatók leginkább az óvodában kialakított szokásrendszerek?

a) a napirend szokásai, b) a társas, közösségi együttélés szokásai, c) az egészséges életmód szokásai, d) a tevékenységek megvalósítását elősegítő szokások esetében

Azért foglalkozunk ilyen bőven a szokások és szokásrendszerek kérdésével, mert a csoport nyugalmát, derűs légkörét alapvetően befolyásolja a kialakított szokásrendszer minősége. Erre építhető fel a harmonikus, kiegyensúlyozott, tevékenységgel teli napi óvodai élet. A szoktatás szabályait *Kelemen László* nyomán az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- a) A szokásokhoz teljes határozottság szükséges az óvodapedagógus részéről.
- b) A szoktatás tökéletes beidegződést, begyakorlást jelent.
- c) A szoktatás ideje alatt nem tehetünk kivételt, nem lehet kihagyás a szokás automatikussá válása érdekében.
- d) A szoktatás nehéz és fárasztó munka az óvodapedagógus számára, hiszen mi magunk unhatjuk meg az állandó figyelmeztetést és követelést. A kitartó munkának azonban hosszú ideig élvezhetjük a gyümölcseit.
- e) A rendszeres odafigyelés a szokás kialakításának folyamatában ne csupán figyelmeztetést és főleg ne prédikálást, szidást jelentsen.
- f) A pozitív példa, a pozitív motiválás és a tényleges cselekvés vezet a leggyorsabb eredményre. Az öntevékenység, az örömmel végrehajtott cselekvés itt is gyorsabbá és biztosabbá teszi a végeredményt.
- g) A szokások kialakítását mindjárt az első óvodai napon kezdjük el.
- h) A megvalósítás sikere a rendszeres napi gyakorláson múlik.
- i) A szoktatás során célokat tűzünk ki, feladatok elé állítjuk a gyermeket. A végrehajtást ellenőrizni, értékelni szükséges. A követelésnél mindig vegyünk figyelembe a gyermek adott lehetőségeit, konkrét helyzetét és életkori sajátosságait. Ne legyen túlzott az elvárásunk, de alultervezett sem.
- j) A szokásalakítás gyors sikere a csoportban dolgozó óvodapedagógusok elképzeléseinek teljes összhangjával érthető el.
- k) Győzzük meg a szülőket a szokásalakítás fontosságáról, igyekezzünk elérni, hogy a családi környezetben is ugyanazok a szabályok legyenek érvényesek, mint az óvodában.

A közösségi szokások kialakítása lehetővé teszi, hogy a gyermekek minél több tevékenységben részt vehessenek úgy, hogy képesség válnak a csoportkeretek, csoportnormák és legfőképpen a másokra való odafigyelés, az egymás mellett élés elemi szabályainak betartására. A jó szokásrendszer teszi lehetővé, hogy az egyik gyermek ne zavarja a másikat a tevékenységek végzése közben és kialakuljon a gyermekek között egy jó együttműködés.

A beszoktatás

A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra. Biztosítson fokozatos átmenetet és tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást. Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem az óvodáskor végéig biztosítsa a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő-óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok ünnepek segítségével tovább növelhető.

A gyermek egész későbbi óvodai életére kihat a beszoktatás minősége, ezért foglalkozunk vele külön is. Nagyon sok türelmet, gyöngédséget és időt igényel a gyermekek beszoktatása. Ilyenkor a gyermek és a szülő egyéni igényei szerint először 1-2 órát, majd egyre hosszabb időtartamot tölt el a gyermek az óvodában eleinte az édesanyjával együtt. Minden gyermek esetében egyénileg, a szülővel közösen kell ebben a kérdésben dönteni. A beszoktatás alatt, és azután is tegyük lehetővé, hogy a gyermek kedvenc játékszereiket behozhassák az óvodába. A csoport szokásrendszerét úgy kell kialakítani, hogy minden tekintetben biztosítva legyen a szeretetteljes légkör és a jó hangulat az ismerkedés időszakában. A beszoktatás ideje alatt ne kívánjuk meg egyetlen gyermektől sem, hogy bekapcsolódjon a csoportban folyó tevékenységbe. Az önkéntesség az egész óvodai élet folyamán rendkívül fontos, a beszoktatás alatt pedig egyenesen hangsúlyos szabálya a gyermekekkel való foglalkozásoknak. Az utánzási hajlamra építve előbb-utóbb úgyis minden gyermeknél elérhetjük, hogy beilleszkedik a csoportba és bekapcsolódik a tevékenységekbe, tehát ne legyünk türelmetlenek. A beszoktatás során kiépül a gyermekben az a bizalom, ami később az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködését megalapozza. A bizalom kiépítése a szülők irányában is rendkívül fontos. Éppen ezért jó, ha a beszoktatás alatt a szülők bent tartózkodnak az óvodában, mert saját tapasztalataik győzik meg őket arról, hogy jó helyre került a gyermekük. A tevékenységközpontú program a harmonikus szülő-nevelő kapcsolatot a nyitott óvoda elve alapján látja megvalósíthatónak. A szülők a beszoktatás után is bármikor bent tartózkodnak az óvodában, ha ezt igénylik és maguk az óvodapedagógusok is kérik, várják a szülők a folyamatos együttműködését. Közös programok, ünnepek, kirándulások a szülők egyetértésével és konkrét segítségnyújtásával valósulnak meg.

A gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatok

A gondozás az óvodai nevelőmunkát megalapozó tevékenység, melynek feladatai részben átalakultak, részben pedig felerősödtek a társadalmi folyamatok hatására. Ma olyan jelenségekkel is gyakran találkozunk az óvodában, ami nem volt jellemző néhány évvel ezelőtt. A zavartalan fejlődéshez, az egészség fenntartásához a gyermekek fokozott gondozása elengedhetetlen követelmény. A gondozási feladatok végzése az óvodában dolgozó *valamennyi felnőtt feladata*, ami az óvodapedagógust nem mentesíti a tényleges teendőktől, csupán arról van szó, hogy neki kell koordinálnia, megterveznie, átgondolnia a többiek munkáját is. Az óvodai környezet esztétikus, harmonikus és célszerű kialakítása, a veszélyforrások minimálisra csökkentése, az óvodai napirend helyes kialakítása a gondozási feladatok végzését könnyíti meg. Az óvodába kerülő gyermek számára a környezetváltozás, az idegen emberek, új életfeltételek, a megszokott környezettől való elszakadás nagyon komoly nehézséget jelent. Ezek a bekövetkező változások az első időszakban a gyermek pszichés és testi állapotában átmeneti zavarokat okozhatnak. A gondozás, a gyermekkel való törődés az első kapocs, ami közel viszi a felnőttet a kicsihez, ami lehetővé teszi az átmeneti problémák kezelését. Az óvodának a gondozás olyan klasszikus feladata, amit nem adhat fel, amit nem hanyagolhat el, amit nem helyettesíthet mással. Manapság vannak olyan elképzelések, melyek az óvoda feladatai között fontosabbnak tartják a különböző foglalkoztatási formák megtartását, tehát a direkt szellemi fejlesztést, mint a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését. Ezt az álláspontot a tevékenységközpontú program elveti. Szerintünk addig egyáltalán nem fejleszthető a gyermek, amíg nincs biztonságérzete, komfortérzete, amíg valamennyi testi szükséglete ki nincs elégítve. Ebből következően az óvodai csoportban leginkább azt kell biztosítani, hogy a gyermekek kellemes, jó légkörben, várakozás és sorakoztatás nélkül, szükségleteinek megfelelően végezhesék a tisztálkodással, a wc használatával, az öltözködéssel, az étkezéssel kapcsolatos teendőiket. A napirendnek pontosan ezt a folyamatosságot, rugalmasságot kell tükröznie. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a gondozási teendők növekedésével számolhatunk. Nem az a cél, hogy a gyermek helyett, a gyermeket kiszolgálva mindent a felnőttek végezhetnek el, hanem az, hogy megtanulja önállóan ellátni magát. Ehhez nyújtanak segítséget a felnőttek, vegyes csoportban a nagyobb gyermekek és az együttműködést célszerű kialakítani az azonos korú gyermekek csoportjaiban is. A mosdóban, az udvaron, a reggeli gyülekezési időben, ünnepek, kirándulások alkalmával nagyon sok remek lehetőség adódik a különböző korú gyermekek együttműködésére, kommunikációjára a gondozási teendők közös ellátása közben. Fontos ezen a területen is a családdal való szoros együttműködés, egymás tájékoztatása és a rendszeresség mindkét fél részéről a gondozáshoz kapcsolódó szokások kialakítása érdekében. Az egyéni bánásmód, az egyes gyermekek sajátos igényeinek figyelembevétele a gondozás esetében is érvényesül.

Az egészséges életmódra nevelés feltételei és feladatai

Az egészséges életmódra nevelés mai életünkben felértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát. Az egészséges életmód magában foglalja a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét. Az egészséges környezet kialakításáról már volt szó, amikor az óvodai nevelés objektív feltételeinek számbavételekor az óvoda épületéről, udvaráról és belső berendezéseiről szoltunk. Csupán annyit erősítenénk meg újra, hogy természetes körülmények között minél nagyon mozgástér biztosítása a célunk. Tágas, levegős, világos

csoportszoba és fákkal, növényekkel, füves területekkel beültetett udvar szükséges a nevelési feladatok megoldásához. A szűk lakáskörülmények, a hiányzó zöldterületek és játszóhelyek gátolják a gyermekek mozgásigényének kielégítését. Ez a gátlás testi és szellemi passzivitás kialakulása felé vezethet. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A gyermekek mozgásának fejlesztése örömforrás és alkalmas lehetőség az esetleges mozgáshibák korrigálására is. Az optimális mozgásfejlődéshez biztosítani szükséges a spontán mozgáslehetőségeket mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. A gyermekek napirendjét úgy kell összeállítani, hogy elkerüljük az egyoldalú terhelést, azaz lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az üléssel együttjáró tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülni. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek el a szabad levegőn. A napfény, a levegő, a víz, az eső is edzi, erősíti őket. Természetesen az időjárásnak megfelelő ruházatra van szükség kint az udvaron és bent az épületben. Az udvaron nemcsak játszani, étkezni, de nagyon sokféleképpen tevékenykedni lehet. Legyenek olyan udvari játékeszközök, tornaeszközök, építmények, amelyek lehetővé teszik a gyermekek sokoldalú mozgásigényének kielégítését. Ha pancsoló vagy netán úszómedencéje van az óvodának, akkor az egész nyáron biztosítja a kellemes kikapcsolódást és jóízű elfáradást a gyermekeknek. Télen a szánkózás, csúszkálás, a hóval való játék ugyanazt az örömet jelenti, mint a nyári fürdőzés. Az egészséges életmódra nevelés nem csak az óvoda épületének és udvarának célszerű hasznosítását jelenti, hanem gyakori sétákat, kirándulásokat a szabad természetben, a közeli játszótéren, nagyobb füves réteken, dombokon, erdőkben. A természet szépségeinek élvezete, a szabad természetben való játék öröme, a mozgás szabadsága, a mozgás szabadsága, a mozgást követő pihenés és nyugalom – ami nem biztos, hogy minden gyermek esetében az alvást is jelenti - a legbiztosabban vezeti el a gyermeket a természet szeretetéhez. Az óvodapedagógus tudatossága abban nyilvánul meg, hogy gondosan válassza meg a helyszíneket és hívja fel a figyelmet a környezet megóvásának fontosságára. A séták alkalmával a párosával haladást csak addig követeljük meg, amíg a gyermekek biztonsága, testi épségének megóvása ezt igényli. Mindig legyen alkalom szabad, önálló mozgásra, futkározásra. A játék, a kirándulások célját és ezzel együtt időtartamát a gyermekcsoport életkori sajátosságaihoz igazítsuk. A túlterhelő, fárasztó menetelés, a gyermek fizikai képességeit meghaladó kirándulások nem érik el a kívánt hatást, nem lesznek örömforrások a gyermek számára. Az óvoda udvarán lévő konyhakert vagy virágoskert ugyancsak alkalmas a mindennapi, komoly mozgást igénylő tevékenységre. A szokásrendszer alakításával azt kell elérni, hogy a tevékenységhez szükséges eszközök bármikor a gyermekek rendelkezésére álljanak és a tevékenységet magát ne korlátozzuk vagy szabályozzuk be.

Az egészséges életmód szokásainak kialakításában fontos szerepet kap a helyes táplálkozás szokásainak kialakítása és az étkezés körülményeinek, esztétikumának biztosítása. A helyes táplálkozási szokások kialakításánál a rendszeresség az első szempont. Sajnos sok család életvitele éppen ezt a rendszeres, időbeni étkezést nem biztosítja, ezért fokozottan figyelniünk kell arra a napirendben, hogy meghatározott időintervallumon belül történjenek az étkezések. Sok óvoda igyekszik gyümölcsökkel és különféle magokkal kiegészíteni a napi óvodai ellátást. Az óvodai konyhák jó része csupán melegítő konyhaként üzemel. Az ételeket szállítják, így azok minősége gyakran nem felel meg a kívánalmaknak. Az óvoda igazgatójának és az óvodapedagógusoknak fokozottan figyelemmel kell kísérni ilyen helyeken a

gyermekétkeztetést és kifogásait közvetítenie az illetékesek felé. Az egészséges életmód szokásainak kialakításához hozzátartozik az étkezések körülményeinek, nyugalmanak, kellemes hangulatának és esztétikumának biztosítása. Ez mindig is erőssége volt az óvodai gyakorlatnak. A mindig tiszta, vasalt, finom színekben pompázó asztalterítők, a minőségi, esztétikus étkezőedények, a szalvéták, az asztaldíszek stb. mind tovább fokozzák az étkezés pozitív hatását és nevelő értékét. Az étkezés közbeni halk beszélgetés, zsongás a kulturált étkezési szokások elsajátítása pedig tovább fokozza az egész tevékenységhez kapcsolódó pozitív hatásokat. A gyermek nem megérti, hanem megérzi ennek az egész milliőnek a jótékony hatását és megőrzi magában a későbbi életében is. Mindez újabb adalék ahhoz, hogy a környezet hatásával nevelni tudunk, hogy *a példaadás a legerősebb nevelő erő*.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- *Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre*
- *A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban*
- *A társakkal, a felnőttel való kommunikáció sokoldalú megtapasztalásának, gyakorlásának elmozdítása.*
- *A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátzás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása*
- *A konfliktusok kezelése, demokratikus, nyílt légkör kialakítása*
- *A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása*
- *A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása*
- *Arra neveli a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában*
- *A csoport együttéléshez szükséges szabályok, szokások, normák kialakításának elősegítése*
- *Az egyéni törekvések tiszteletben tartásával biztosítani a csoport egészének zökkenőmentes napi életét.*

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek legyenek:

- Képesek legyenek kontaktus felvételre gyermekekkel és felnőttekkel egyaránt.
- Társas kapcsolataik során a kialakított viselkedési szokások és normák önálló alkalmazása, valamint egymás és a felnőttek iránti tiszteletre.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködni, együtt játszani, összedolgozni.
- Egyre több szabályhoz alkalmazkodni, társaik irányában megértést és toleranciát tanúsítani.

Az intézmény közösség építő tevékenységek, programok

Megnevezés	Tartalom
Múzeumlátogatás	Közösségi élmények- nagycsoportosok számára
Könyvtárlátogatás	Közösségi élmények- nagycsoportosok számára
Karácsonyi vásár	Közösségi élmények – szülőkkel
Farsang	Közösségi élmények
Anyák napja	Közösségi élmények – szülőkkel
Nagycsoportosok búcsúja	Közösségi élmények – szülőkkel
Gyermeknap	Közösségi élmények
Nagycsoportosok látogatása az iskolába	Közösségi élmények – nagycsoportosok számára
Közös színházi előadásokon, interaktív foglalkozásokon való részvétel	Közösségi élmények
Bóbita nap	Közösségi élmények – szülőkkel

Értéktanteremtő munkatevékenység

A munka az egyén, a csoport, a társadalom létfeltételeinek, anyagi, szellemi alapjainak a megteremtését jelenti. Fogalmához hozzátartozik, hogy *tudatos, célirányos* tevékenység (ebben lényegében nem különbözik a játék és a tanulás legtöbb formájától); egyéni és közösségi *haszna* van. A munkatevékenységgel kapcsolatban van talán a pedagógusoknak a legnehezebb feladatuk: nemcsak *meg kell győzni a szülőket* jó részét arról, hogy az óvodában végzett munkától semmiféle károsodást nem szenved a gyermek, hanem rá kellene arra is venni őket, hogy *a családban is legyen* a kisgyermeknek saját „munkája”. Vannak olyan *képességek*, amelyek a munkatevékenységgel fejleszthetők a leghatékonyabban. A teljesség igénye nélkül: *a) a kitartás*, a fegyelmezett munkavégzés, *b) a kötelességtudat*, *c) a többiekkel való együttműködés* képessége, *d) nagyobb gyermekeknél a szervezőképesség*, a folyamatok hatékony megtervezése, *e) részvétel* a közös munkában, a döntési képességek és a felelősségvállalás a közös tevékenységben, *f) a versengés és a segítségnyújtás* képessége, a szolidaritás, *g) speciális*, az adott tevékenység végzéséhez szükséges képességek, műveletek, biztonsági rendszabályok elsajátítása (pl. vágószerszámok, kerti eszközök, konyhai gépek stb. használata).

A rábízott, általa komoly *motiváló erő* a gyermek számára, és egyúttal az énképéhez, *önértékeléséhez* is fontos adalék annak a tudata, hogy „egyre nagyobb, egyre megbízhatóbb vagyok”. Az óvodai nevelés feladatrendszerében klasszikus terület a munkatevékenység. Egyrészt annak tartalma miatt (gondoljunk például a gyermek önállósodására, önkiszolgálással kapcsolatos feladataira, de említhetném a naposságot és a sok más nevelési terület is) másrészt azért klasszikus, mert a munkatevékenységet tulajdonképpen a legjobb játékként éli meg az önállósodó gyermek. Leggyakrabban éppen arról van szó, hogy a gyermek tevékenységi vágya olyan erős, hogy minden munkatevékenységben részt szeretne venni, a képességei azonban még nem teszik lehetővé, hogy minden tevékenységben részt vegyen. Éppen ezért a legfontosabb, hogy hagyjuk cselekedni, vegyen részt mindenben a kisgyermek,

mert nem lenne helyes, ha korlátozással a cselekvési, tevékenységi vágyát csökkentenénk. Nevelési célunkban az életre készítjük fel a kisgyermeket. Az belátható, hogy életünk nagy részét munkával, munkában töltjük el. 3-7 éves korban ebből csupán annyit kellene megvalósítanunk, hogy szeressen tevékenykedni a gyermek, szívesen végezzen saját maga és a társak számára olyan cselekvéseket, melyek a munkatevékenység körébe tartoznak. Nagyon fontos, hogy a gyermek játékosan, örömmel végezze ezeket a tevékenységeket. Legtöbbször nem is választható szét egy-egy tevékenység (pl. falevelek söprögetése, az asztal megterítése stb.) játék vagy munkatevékenységgé. Különösen fontos ez a pedagógiai alapelv: semmit ne csináljunk meg, amit a gyermek is el tud végezni. A munkatevékenység fejlesztő hatása, pedagógia funkciója éppen azáltal tud a legjobban érvényesülni, ha a gyermek önfeledt játékként, figyelmét lekötő cselekvésként éli meg azt. Ami azonban mégis megkülönbözteti a játéktól az nem más, mint az erőfeszítés és az eredmény közvetlen érzékelése. A visszajelzés, hogy jól végezte el, amit csinált, hogy abban mások is örömet lelnek, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés adja a legnagyobb motiváló ösztönző, megerősítő tényezőt. Különösen vegyes életkorú csoportban láthatjuk, hogy a nagyobb gyermekeket mennyire inspirálja a kisebbekért végzett munkáért járó értékelés és pozitív megerősítés.

A munkavégzés tartalma az óvodában főképpen az alábbi területekhez kapcsolódik:

- a) az *önkiszolgálással*, a *biológiai szükségletekkel* kapcsolatos tevékenységek önálló végzése: az étkezéssel, öltözködéssel, tisztálkodással kapcsolatos teendők;
- b) a *közvetlen tárgyi környezet* karbantartása: a különféle játék- és egyéb eszközök előkészítése, elrakása, a csoportszoba rendben tartása, díszítése, csinosítása;
- c) az *udvaron, kertben* a gyermekek által is végezhető kisebb fizikai munkák, amelyek egyúttal a környezeti nevelés elengedhetetlen mozzanatai is;
- d) *konyhakerti* tevékenység, zöldséges, illetve virágágyások gondozása;
- e) nagyobb gyermekek már képesek kisebb-nagyobb tárgyakat készíteni, amelyek különböző óvodai vásárokon, rendezvényeken *árusítanak*;
- f) a napi tevékenységek során rendszeresen előforduló *megbízatások* végzése, nemcsak a naposi feladatok, hanem speciális, személyre szabott feladatok (virág, akvárium, kis meteorológus, ceruzafelelős stb.)
- g) általában nem szokták a munkatevékenységhez sorolni, de a munkára való szocializációnak nagyon fontos eleme a különböző *foglalkozások megismerése* séták, élményszerző kirándulások alkalmával, társasjátékok, szerepjátékok során.

A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt – testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása – a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Azt felesleges meghatározni, hogy melyek azok az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek, amelyeket 3-5 vagy 7 éves korban végezhet el a gyermek. Hagyjuk, hogy a gyermekek saját képességeik szerint koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá. Helyesnek tartjuk, ha az óvoda ezirányú törekvéseit a szülőkkel együttműködve, őket a pedagógiai szempontokról tájékoztatva valósítja meg. Tájékoztatni kell a szülőket arról, hogy ők is engedjék a gyermeket otthonon önállóan öltözni, gyermekszobát rendbe tenni, asztalt megteríteni stb. és ezt várják is el a gyermekektől. Természetesen a csoport dajkától is várjuk el a türelmet, ne siettesse a gyermeket a reggeli öltözködésnél és főleg ne végezze el azt a munkát a gyermek helyett.

Az önkiszolgálás mellett a munkatevékenység másik fontos területe a *másokért végzett tevékenység*. Ez a nevelési cél szempontjából is kiemelt terület, hiszen a társakkal való együttműködésre ad tényleg lehetőséget. A csoport összetétele különösen előnyös lehet, gondoljunk a vegyes csoportokra, ahol különböző életkorú gyermekek vannak együtt, ahol a nagyobbaknak bőven van alkalmunk segíteni a kicsiket. Természetesen ugyanezek a lehetőségek megteremthetők az osztott csoportokban is. Az óvodapedagógusoknak fontos feladata arra ügyelni, hogy ilyen téren a gyermekek sok-sok tapasztalatot szerezhessenek. A naposság, a naposi feladatok végzése igen kiváló terepe annak, hogy a gyermekek megtapasztalják a csoport érdekében végzett munka örömét és a nagyfokú önállóságot. Nem is igazán érthető az a vita, ami arról szól, hogy önkiszolgálás, vagy naposi rendszer kapcsolódjon az óvodai étkezéshez. Mindkettő más-más területen járul hozzá a kisgyermek fejlődéséhez és éppen ezért mindkettő megismerésére, gyakorlására szükség van az óvodában. Az óvodapedagógus önállóságától függ kizárólag, melyik formát mikor alkalmazza. Nyilvánvalóan a kisebb gyermekek esetében az önkiszolgálásnak, a nagyobbak esetében a naposi munkának van nagyobb realitása. A lényeg, hogy tisztázzuk milyen nevelési célkitűzés, milyen nevelési feladat megoldása érdekében használjuk egyik vagy másik rendszert. Szólni szükséges még az ún. folyamatos napirendi kérdéséről is. Ennek keretein belül ugyanis folyamatos étkeztetés, tehát önkiszolgálás valósul meg általában. Egyáltalán nem baj, sőt előnyös, ha a folyamatos napirend a délelőtti étkeztést foglalja keretbe. Baj csupán abból adódhat, ha a folyamatos napirenden belüli étkezést semmilyen keretbe nem foglaljuk. Nem tarthat az étkezés a teljes délelőtti folyamán. A napirendben jelölni szükséges, hogy mettől - meddig biztosítunk erre lehetőséget. Ettől függetlenül délben még lehet naposi rendszert alkalmazni, azaz kombinálható a naposi rendszer és az önkiszolgáló tevékenység. Az óvodapedagógusok ebben a tekintetben is bátran dönthetnek önállóan, mert az adott csoport ismeretében ők tudják igazán eldönteni, mikor milyen módszerrel és eszközzel közelítenek a nevelési célokban megfogalmazott feladatokhoz. Az óvodapedagógus felelőssége, odafigyelése, önálló döntései azért is meghatározóak, mert nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő- fejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondtunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyermekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni. Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes *önállóságot*. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától érthetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon

mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállótlan helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétűsége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jelege az egyik azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdeni. Az óvodában persze sajátosan – az iskoláétól eltérő módon – értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a délutáni időszakban egyaránt jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül (pl. bábozás, festés, rajzolás, zene-tánc, játéktanulás, sakk, társasjáték, filmvetítés, mese-vers, barkácsolás, stb.) közül szabadon választhassanak. A döntést nehezíti, hogy a szabad választási lehetőség az egyik csoportból a másik csoportba való átlépést is lehetővé teszi. Ezt a lehetőséget azonban nem szabad mereven értelmezni. Amennyiben a feltételek adottak, például két egymás melletti csoport közelsége, érdemes a reggeli és a délutáni időben is élni a másik csoportba való átlépés lehetőségével. Természetesen nemcsak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket. Az udvart eleve alkalmassá lehet tenni arra, hogy ne legyenek rajta elzárt, elszeparált részek, hanem lehetőség szerint az egész teret használhassák a gyermekek. Az így megnövelt tér több tevékenységre kínál lehetőséget és természetesen alkalmat nyújt arra is, hogy egymást megismerjék a gyermekek, egymástól tanuljanak és egy természetes életközösség tagjaként legyenek képesek egyéni szabadságuk határait szélesíteni. Amelyik óvodában az adottságok azt lehetővé teszik, hogy bent a teremben és kint a teraszon vagy az udvaron egyszerre és egy időben tevékenykedhetnek a gyermekek, ezt a lehetőséget a szabadidős tevékenységek minél szélesebb skálájának nyújtásával feltétlenül ki kell használni. Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével nemcsak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk. A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képesség kifejlődését. Ugyanakkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

A *tevékenységközpontú programmal dolgozó óvodákban* az eddig elmondottakra nagyjából kétféle megoldást alkalmaznak:

a) Az egyik változat az, amikor az óvoda infrastrukturálisan jó feltételekkel rendelkezik. Van hely, eszköz, lehetőség arra, hogy *külön időszámban*, vagy a *napirend szerves* részeként a gyermekek elvonuljanak, és szabad döntésüknek megfelelő tevékenységet végezzenek. Ilyenkor általában az óvodapedagógusok megosztják a felügyeletet a csoportszobákban maradó és a félrevonuló gyermekek között.

b) A másik variáció, amikor minderre nincs mód, és az óvodapedagógusoknak a csoport *napi életébe kell integrálnia* a szabadidős tevékenységet. Ezek az óvodapedagógusok gyakran úgy érzik, hogy nem tudják megoldani a feladatot, hiszen hogy különül el a szabad tevékenység a többitől.

A pedagógusok általában arra vannak beállítódva, hogy ha egy tevékenységfajtának *külön neve és helye van*, akkor azt szervezetileg és módszertanilag is el lehet és kell különíteni. Sok esetben ez igaz. A tevékenységközpontú programnak azonban éppen az a lényege, hogy az eredetileg kitűzött célokra koncentrál. A *cél pedig nem a tevékenység önmagáért való végzése*, hanem az *egyéni képességek* minél sokoldalúbb fejlesztése. A tevékenységvégzés az *eszköze* mindennek! A szabadidős tevékenység gyakorlati megvalósítására tehát *bármilyen megoldás* jó, amennyiben sikerül biztosítani a célok megvalósulását. A cél pedig nem más, mint a termékeny, hasznos, a gyermek önfejlesztésére szolgáló lehetőségek megmutatása, rászoktatása arra, hogy a szabadidőt hogyan lehet jól eltölteni. Hangsúlyozni kell, hogy a *szabadidő az ember fizikai, és pszichés karbantartására szolgál*. Így pedig a hasznosság nem az állandó okoskodásban, művelődésben rejlik, hanem a pihenés, a lötyögés, az ellazulás, a szórakozás, a „semmit sem csinálás” is ide tartozik! A gyermek üldögélhet nyugodtan a padon, a homokozó szélén akár 10 percig is. Ne legyünk mohók, ne érezzünk folyton kényszert a fejlesztésre, a tevékenységbe való bevonásra, ne akarjunk örökösen kezdeményezni, még ha a szakmódszertanok ezt is ajánlják! Hagyjuk időnként békén a gyermeket! A szabadidős tevékenység az *óvodában természetes módon van jelen*, ezért nem kell pedagógiaiilag, koncepcionálisan túldimenzionálni a kérdést.

Az *eredeti pedagógiai rendszernek* azért része, mert a személyiségfejlesztés *teljességéhez* hozzátartozik, és mert az iskolák esetében bizony külön hangsúlyozni kell, és energiát és figyelmet kell rá biztosítani, mert *a hagyományos iskolai tevékenységbe nem illeszkedik* szervesen! Az óvodában azonban más a helyzet, hiszen a kötött foglalkozások nem uralják az óvodai mindennapokat, a gyermek legtöbb tevékenysége valójában saját választásán múlik. És ez a lényeg. A szabadidős tevékenység azonban nem azt jelenti, hogy nem segítek, nem orientálok a gyermeket, ha szüksége van rá. Azt jelenti, hogy *nem választok* a számára tevékenységet, sem direkt, sem indirekt módon. A pedagógus legfontosabb feladata, hogy *biztosítsa* a feltételeket, a lehetőséget a szabadidős tevékenységre. Ha mindezt sikerül a tudatosítani magunkban, akkor nem fog gondot okozni a szabadidős tevékenység helye, hiszen erre is igaz, hogy a gyermekben *nem kell elkülönülnie* a tevékenységtípusnak, bárhol és bármilyen formában megvalósulhat az eredeti cél: a *gyermek szabad választásra, döntésre, szoktatásra, nevelése*.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- *Törekedjünk a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek*
- *A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét*
- *Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését*
- *Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére*

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek legyenek:

- Szabadon, autonóm módon dönteni a felkínált tevékenységek közül.
- Kezdeményezni különböző tevékenységeket.
- A választott tevékenységhez a megfelelő hely kialakítására, eszközök megválasztására.
- A maguk által alkotott eszközökkel fantáziájuknak megfelelően tevékenykedni.

A négy tevékenységterület összefoglalása

A tevékenységközpontú program *pedagógiai lelke a komplexitás*: az egyes tevékenységek nem feltétlenül és nem mindig különülnek el szervezetileg és tartalmilag. Az, hogy egy tevékenység tanulás, játék, munka, szabadidő, a közösségi tevékenység-e, azon múlik, milyen képességeket kívánunk és tudunk vele fejleszteni.

Hibát követünk el akkor, ha rugalmatlanul kezeljük ezeket a dolgokat, és mindenképpen be akarjuk sorolni egy kizárólagos helyre az adott tevékenységet. Mindössze azt kell végiggondolnunk, és ez bizony komoly pedagógiai felkészültséget és kreativitást feltételez, hogy egy bizonyos tevékenységben mi minden rejlik? Milyen fejlesztési lehetőségek adódnak, mikor, hogyan és mennyire kell kihasználnom, esetleg előre úgy alakítanom a körülményeket, hogy azt a képességfejlesztésben kamatoztatni tudjam.

Az alábbi táblázat ehhez nyújt segítséget. Egybefüggően, összehasonlításra alkalmas módon szerepelnek benne a négy tevékenység legfontosabb pedagógiai paraméterei. Ezeket átböngészve egészen biztosan a legtöbbünk arra a következtetésre jut, hogy bármilyen konkrét tevékenység minden lehet egyszerre: akár játék, akár szabadidős tevékenység, ha sokan játsszuk, akkor még társas tevékenység is. A csoportosítás ugyanis nem a tevékenységek tartalma szerint történik, hanem a pedagógiai funkciója szerint: hogy milyen képességek fejlesztésére használjuk.

Az óvodai és iskolai nevelő-fejlesztő tevékenységek összefoglaló táblázata

1. sz. táblázat (Gáspár László: Nevelésemélet c. műve alapján)

	TANÍTÁS - TANULÁS	ÉRTÉKTEREMTŐ MUNKÁ	TÁRSAS-KÖZÖSSÉGI ÉLET	SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉG
FOGALMA	- A társadalmilag érvényes tudás közvetítése/elsajátítása - Ténylegesen: amit a gyermekek használható tudásként elsajátítottak	- Olyan értékteremtő tevékenység, amelynek társadalmi, közösségi, egyéni haszna van. - Nem ingyenes és nem feltétlenül önkéntes!	- Spontán /pedagógiailag tervezett együttélési formák	- Az idővel való szabad rendelkezés - A tevékenység-választást a gyermek személyes szükségletei, döntései határozzák meg
KÖZVETLEN CÉL (rövid távú)	- Meghatározott konkrét ismeretek, jártasságok, készségek elsajátítása	- Valamilyen aktuális szükséglet kielégítése	- A társaság, közösség iránti szükséglet kielégítése	- Az egyéni szükségleteket kielégítő tevékenységek végzése
KÖZVETETT CÉL (hosszú távú)	- Az általános tanulási képességek fejlődése	- A munkával alakítható képességek fejlesztése (kooperáció, szervezés, felelősségvállalás stb.)	- Együttélési, együttműködési formák megteremtése és megtanulása (kommunikáció, kooperáció)	- A termékeny időfelhasználás képességének és igényének kialakítása
TARTALMA	- Tantervek, foglalkozási programok, projektek határozzák meg	- Önkiszolgálás, megbízatások, környezetgondozás, rendezvények szervezése, termelő, szolgáltató tevékenységek	- „Közérzet - javító” összejövetelek, társas együttlétek, fórumok, közösségi munka, önkormányzati funkciók gyakorlása	- Minden tevékenység lehet szabadidős jellegű, ha egyéni választáson alapul! (játék, pihenés, sport, tanulás, szórakozás, művelődés)
NEVELÉSI LEHETŐSÉGEK	- A tartalom, a stílus, a módszerek, munkaformák egyaránt nevelnek, de csak a többi tevékenységgel együtt nevel igazán!	- A munkában: kitartás, verseny, szolidaritás - Önkormányzás: a közösség működési feltételeinek megteremtése, döntések és részvétel	- Egyezség és megoldás keresés képességeinek és formáinak megtanulása - Felelős részvétel a közös és saját ügyek intézésében	- Az idővel való tudatos gazdálkodás, önfejlesztés képességének alakítása - A „ pedagógiai mohóság ” helyrehozhatatlan kárt okoz!

Az érzelmi, az erkölcsi és az érték orientált közösségi nevelés

A nevelés hosszú története során mindig a pedagógiai központi kérdése volt, hogy az egyén fejlesztése megelőzi-e a fontossági sorrendben a közösség érdekeit, vagy az egyéni képességek alárendelődnek a csoport, a közösség a társadalom, az állam érdekeinek. A nevelés során tehát arra kell törekednünk, hogy megpróbáljunk egyensúlyt teremteni az egyén individuális fejlesztése és a csoport, a közösség érdekeinek figyelembevételé között.

A pedagógiai terminológia szerint a szocializáció a csoporttal való állandó szembenállásra, antiszociális magatartásra is lehet szocializálni! A szocializációt tehát hiba volna automatikusan a társadalmi beilleszkedés motorjaként értelmezni. Feltételezzük természetesen, hogy az intézményes nevelés, különösképpen pedig az óvoda egészséges, harmonikus szocializációt valósít meg. Ez azonban kevés ahhoz, hogy természet adta módon valósítsa meg azt a célt, hogy a gyermek képessé váljon közösségben élni, tevékenykedni a saját és a többiek javára. A közösségben való élni tudást pedagógiaileg tervezetten, tudatos fejlesztő tevékenységek által és a közösségben élve, mozogva a többiekkel együttműködve lehet elsajátítani. Az individualizáció, vagyis a gyermek egyéni képességeinek személyre szabott, az adottságokat maximálisan kiteljesítő fejlesztése, és a szocializáció egymással karöltve az egész nevelési intézményrendszerben végigkíséri a gyermekeket. Kétségtelenül különbségek vannak azonban az életkoronként az intézményes nevelésben a szocializáció-individualizáció arányában. Minél kiforrottabb a személyisége, azaz minél idősebb, közelebb van a felnőttkorhoz, annál inkább előtérbe kerül az erőteljes individualizáció (a pályaválasztás, a hivatásra, a személyes életre való felkészülés jegyében). Az óvoda abban a „szerencsés helyzetben” van, hogy mindkét folyamatra különösen nagy gondot kell fordítania. Ebben az életkorban kell egyrészt stabilan megalapozni azokat az általános individuális képességeket, amelyek később az egész iskolai pályafutás alapjait jelentik, másrészt érzelmileg képlékeny, impulzív, természetszerűen énközpontú, csoporttudattal nem rendelkező gyermekeket segíteni, rávezeti, nevelni és tanítani a csoportban élés művészetére.

Szocializáció, érzelmi nevelés

A szocializáció irányát, belső szerkezetét, intenzitását tekintve rendkívül heterogén jelenség. Az elsődleges szocializáció helyszíne a család. A családok spontán módon megvalósítanak dolgokat a társadalomba való beilleszkedés feladataiból. Az óvoda azonban tudatosan beépítve, kombinálva, kiegészítve, újrarendezi, felerősíti a családi szocializációs hatásokat, hisz a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Az óvodai szocializáció a gyermek, az egyén igényeinek, fejlődési szükségleteinek egyértelmű, következetes érvényesítését jelenti. Az óvodai szocializáció a gyermek, az egyén igényeinek, fejlődési szükségleteinek egyértelmű, következetes érvényesítését jelenti. Az óvodai szocializáció feladata a szociális életképesség megalapozása, továbbfejlesztése.

Az óvodás gyermeknek tapasztalatilag kell megismerni közvetlen környezete tárgyait, cselekvési formáit, szokásait, nyelvhasználati szabályait. Ezek a kultúraalkotó elemek és a hozzájuk kapcsolódó kulturális technikák a közvetlen környezet számára a mindennapi életben sokszor igazolják célszerűségüket, gyakorlati hasznosságukat és az egyén számára a mindennapi életben bevált, a környezet által elfogadott, biztonságos és sikeres cselekvés kereteit kínálják. Az eredményes szocializáltság az egyén cselekvőképességének legfontosabb előfeltétele. A nyelvi szocializáció a későbbi intellektuális teljesítmények elengedhetetlen

biztosítéka. „Az óvodai nevelés alapfeladatát abban látom, hogy egy olyan szocializációs erőteret dolgozzon ki, amelynek az együttműködés és társas érintkezés – a kooperáció és kommunikáció – elemi formái integráns egységet, szerves kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Ez az óvoda nyilvánvaló előnye a spontán szocializációval szemben” - írja Gáspár László. Az óvoda a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez, akár hogyan is nézzük, komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek nagy részét – eltérő kulturális színvonalon - a családok teljesítene. Az óvoda azonban nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz: kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást. Az óvodai nevelés kitűzött céljait, csakis a családdal való szoros és egyenrangú együttműködés segítségével valósíthatjuk meg. Az óvodának nyitott, kezdeményező szerepet kell betöltenie ebben a kapcsolatban. A nyitottságot egyfelől a család szokásai, életvitele, értékrendje felől megközelítve, másfelől az óvoda toleráns, megértő, elfogadó hozzáállásaként szükséges értelmezni. Mondhatjuk úgy is, hogy az óvoda alkalmazkodik a környezetéhez, hiszen szolgáltató intézmény és ebbe beletartozik a családokhoz történő alkalmazkodás is. Természetesen nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy ez az alkalmazkodás addig elfogadható és reális, amíg az óvoda a kisgyermek érdekében szorosan együttműködik.

Az óvoda meg tudja teremteni a maga belső környezetét, amelyben bizonyos tipikus jelenségek és helyzetek koncentráltabban jelennek meg, mint a mindennapi élet heterogénebb viszonyai között, de az óvodában kiépített nevelési alaphelyzetnek azt kell modelleznie, ami a heterogén társadalmi valóságban közös, amit a társadalmilag tipikus jelenségek közül – fejlesztő hatás céljával és érdekében – az óvodáskorú gyermek számára kiválasztunk és újrarendezünk. Az óvoda tehát a pedagógiailag determinált szocializációnak a színtere. Ez elsősorban az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontását jelenti. A pedagógiailag determinált szocializáció kialakítása a nevelési alaphelyzet szélességén és mélységén múlnak. A nevelési alaphelyzet mindenekelőtt az adott nevelési intézményre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében és által létezik.

Az óvodások szociális életképességének növelése érdekében fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzetet kell választani.

Ez nem választható meg másként, mint a nevelési alaphelyzetekbe épített tevékenységek által. Ezeknek a nevelő-fejlesztő hatású tevékenységeknek a szerkezetén, belső arányán, dinamikáján múlik, hogy milyen az óvodákban a szocializációs folyamat iránya és ereje.

A tevékenységrendszer egészen múlik, az óvoda által beindított szocializációs mechanizmusok összhatása. A közvetítendő szocializációs tartalmak többé-kevésbé adottak, az óvoda legfeljebb szelektálhatja, koncentrálni azokat, a közvetítés módját - a modellezést, az általánosítást és az egyszerűsítést formáit – az óvónő határozhatja meg az elsajátíthatóság követelményeinek megfelelően. Természetesen az életkori sajátosságok, adottságok is szelektálnak, főleg a „hogyan”-t befolyásolják. A társadalmilag tipikus jelenségeket úgy lehet koncentrálni, hogy az óvodában fokozzuk a gyermekek és a felnőttek,

a gyermekek és a gyermekek közötti kooperáció és kommunikáció, az együttműködés és az érintkezés legfontosabb eszközeként a nyelvet, tanulja meg az alapvető viselkedési módokat.

A szocializáció során a társadalom, a környezet szokásainak, normáinak, erkölcsi elvárásainak megismerésén és fokozatos elsajátításán keresztül nevelődik a gyermek, formálódik a személyiség. Az óvodáskorú gyermek, jellemző sajátossága az érzelemvezéreltség, ami a szocializáció során is meghatározó módon segíti elő a környezet megismerését, az eligazodást, a mindennapi élet problémáival való megbirkózást. A gyermeki cselekvések, a magatartás érzelemvezéreltsége következtében rendkívül nagy az óvodapedagógusok felelőssége az erkölcsi normák, elvárások közvetítésében, a gyermeke szokásainak alakításában, a nyitottság, a tolerancia az együttműködési készségek fejlesztésében. Nem lehet, elégszer hangsúlyozni, hogy az óvodapedagógus a szülők után az elsődleges példa, a minta a gyermek számára. A gyermek óvónőhöz fűződő pozitív érzelmei csak tovább erősítik azt a tendenciát, hogy kritika nélkül mindent átvesz a környezetéből a szeretett felnőttől. Nem mindegy tehát milyen ízlése, jelleme, megjelenése, erkölcsi ítéletei, beszédstílusa, mozgása, értékítélete stb. van a pedagógusoknak. Nagyon nagy önismerettel és önfegyelmel szükséges önmagunkat felvértezni ahhoz, hogy a lehető legjobb mintát nyújtsunk a kisgyermeknek. Az óvoda gyermekekben meglévő érzelmi dominanciára támaszkodva nagyon fontos, hogy szeretetteljes légkörben sok-sok pozitív érzelmi hatás érje a kisgyermeket. Átéltve ezeket a pozitív érzelmi élményeket sokkal biztosabban létrejönnek a gyermekek másokhoz (felnőttekhez, gyermekekhez) fűződő kapcsolatai, sokkal könnyebben oldhatjuk meg kitűzött fő célunk a kommunikáció és a kooperáció feladatait természetes szituációk, élmények segítségével.

*Az érzelmi biztonság igénye, és szükségletének kielégítése minden gyermek lelki komfortérzetének alapja. A védettség, az állandóság érzése, sajátos, az egyes gyermekre jellemző életritmus nyugalma, a következetesség, a szokások biztonsága, tevékenység lehetőségének biztosítása, a meleg, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör és az óvodába lépéskor, valamint a reggeli érkezéskor biztosított kedvező érzelmi hatások járulnak hozzá az egyes lelki komfortérzetéhez. Az egyedi különbözőség, a másság természetes, és ezek különböző, sajátosan arra a gyermekre jellemző szükségletekben nyilvánulnak meg, ami látható és megismerhető. A látható és megismerhető igények meg is mutatják az értő szem számára a sajátos kielégítés módját. Lényegesnek tartjuk az óvodapedagógus szeretetének kimutatását, a gyermek ilyen irányú mennyiségi és minőségi igényeinek adakozó kielégítését olyan változatos eljárásokkal, amilyen a gyermek igénye (testi kontaktus, tekintet, verbális kifejezés, mosoly, ajándékozás). Az a kisgyermek, aki elegendő és a neki megfelelő módon kap szeretetet, hamarabb elfogadja önmagát, és ennek következményeként lehetőséget kap, hogy *azzá* váljon, amivé fejlődni képes (Gordon). Mert az a gyermek, aki elfogadásban részesül, az el fogja fogadni és szeretni fogja önmagát, ami kulcsa lesz saját fejlődésének, a benne rejlő lehetőségek kibontakozódásának. Az ilyen gyermek az óvodai *szociális közeg* számára is értékesé válik, mert a másság elfogadását társai felé is kinyilvánítja, s ezzel hosszútávon *megelőzhető az előítéletek kialakulása is.* (Montessori) A *gyermek társigénye* (eleinte a felnőtt, az óvodapedagógus felé vonzódik, majd áthelyeződik a kortársak felé) is más és más módon jelentkezik. Különböznek az igénylés erősségében, módjában, és vágyainak is más-más módon tudatják (előfordul, hogy terhes a közeledés a másik számára, vagy túl heves, esetleg nem elég elfogadó a viszonzás, stb.). Az együttesség igénye a megbízható, meleg érzelmi légkörű óvodai közegben szocializált és kulturált formát ölt.*

A gyermek lelki szükségleteinek kielégítése során gondolni kell a különböző gyermekek *megbecsülés, elismerés iránti vágyának, igényének kielégítésére is*. Ennek teljesülése hozadékaként megjelenik az önbizalom, a helyes önértékelés, a büszkeség, a sikerélmény iránti vágy, és ennek mentén a kompetencia érzése a gyermekekben. A sajátos egyedi igénylés kielégítése az óvodapedagógus módszertani kulturáltsága mentén hoz gyermeki elégedettséget, lelki komfortérzetet. Anna változatos formája, mennyisége, indirekt vagy direkt volta a gyermeki igényekből táplálkozik. Van, akinek szeretet igénye túlzó, mert hiányt szenved más közegben; van, aki viselkedésével feltűnve kicsikarja a ráfigyelést; van, aki hiányérzetét elbújtatja, és az árulkodó jeleket nehéz kiolvasni viselkedéséből. A kielégítés módja ezekben az esetekben is az óvodapedagógus megismerő –próbálkozó - elemző hatásrendszere függvényeként hozza meg a gyermek számára a megelégedettséget, ami elősegíti fejlődését.

Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezet iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kíváncsival találkozhat. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulnak a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyermekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás), különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek. Az *érzelmi nevelés* és a *szocializáció* tehát valójában a folyamatok tervezésének, lebonyolításának legfontosabb kerete, a gyermeki tevékenység mindennapi pedagógiai kovászja, amelynek konkrét tartalma változó lehet, hiszen a nap során a legkülönbözőbb szituációk során adódik alkalom az affektív személyiségszféra fejlődésére. Az óvodapedagógusoknak azonban *tudnia* kell, hogy bármit tesz (vagy éppen nem tesz) *mindig hat* a gyermek érzelmeire, akarati és motivációs rendszerére, szükségleteire, értékrendjére, jellemére.

Az érzelmi nevelés átfogó, teljes nevelést átható szerepe a 3-7 éves gyermek érzelmi dominanciája következtében az óvodai nevelésben is rendkívül fontos a teljes nevelést átfogó szerepet tölt be. Az érzelmi nevelés szempontjából is a gyermek óvodába lépésétől kezdődően a pozitív tapasztalatok, a közös élmények és az ezekkel párhuzamosan jelen lévő közös cselekvések lesznek a meghatározók. Az óvodának az a feladata, hogy egy időben segítse elő a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és éntudatának kibontakoztatását. Ez nyilvánvalóan rendkívül nehéz feladat, hiszen a gyermek éntudatra ébredésének korszaka az óvodáskor, mégsem lehetséges csupán az individuális nevelésre alapozni, hiszen a kisgyermek éppen úgy benne él a társadalomban, annak legfontosabb kis közösségében a családban és meg kell tanulnia egy nagyobb közösségben, az óvodában is együtt élni, együttműködni másokkal. Az érzelmi nevelés és a szocializáció tehát szoros egymásra hatással segíti elő a kisgyermek fejlődését és természetesen a programunkban kitűzött nevelési cél megvalósulását. A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitás

tudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

Az értékorientált közösségi, erkölcsi nevelés célja:

- az erkölcsi normák és követelmények megalapozása az életkori sajátosságoknak megfelelően a társas érintkezésben, viselkedésben
- a közösség iránti igény kifejlesztése, társas, közösségi gyermekek nevelése
- a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak /együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, segítőkészség/ és akaratának /önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat/kialakítása, fejlesztése.

Az értékorientált közösségi, erkölcsi nevelés feladatai:

- megalapozza a személyiség szocializációját
- segít a családoknak az értékek mentén történő nevelésben
- kapaszkodót nyújt a világban való eligazodáshoz
- a megalapozott szokásrend – amely értékrendhez vezet – olyan biztonság, amely támpontot ad a mindennapokban, s értelmes célokkal tölti meg azokat.

A gyermekeknek mindig a fejlettségi szintjüknek megfelelően magyarázzuk el a szabályokat, azok szükségszerűségét. Ha ez nem történik meg, nem belső belátás, értelem fogja vezérelni a gyermekek viselkedését.

A mindennapok alkalmait, lehetőségeit kihasználjuk arra, hogy gyakoroltassuk a gyermekekkel az alapvető, helyes viselkedési, magatartási, együttélési szabályokat. A gyermekek nyitottságára építve segítjük és támogatjuk őket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Hitoktatás megszervezése

Jelenleg a Katolikus egyház hitoktatására van igény, de szülői kérésre, bármely egyháznak módot adunk erre. Az adott egyház hitoktatója végezheti ezt a munkát a gyermekek körében. Hittan foglalkozáson való részvételre heti két alkalommal van lehetőség.

Az óvodapedagógus feladatai az érzelmi nevelés fejlesztésében:

- *Az szeretet és kötődés képességének fejlesztése*
- *A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése*
- *Az élménybefogadás képességének fejlesztése*
- *Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése*
- *Az ösztönök és az érzelmek irányítás képességének fejlesztése*
- *Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése*

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek legyenek:

- mások érzelmeinek megértésére
- olyan közösségi és erkölcsi tulajdonságok kifejezésére, mint mások elfogadása, együtt érzés, segítőkészség, figyelmesség, önzetlenség
- egyre több szabályhoz alkalmazkodni
- késleltetni szükségleteiket, háttérbe szorítani akaratukat
- a feladatok megértésére, azok egyre eredményesebb elvégzésére
- érzelmeiket szabályozni

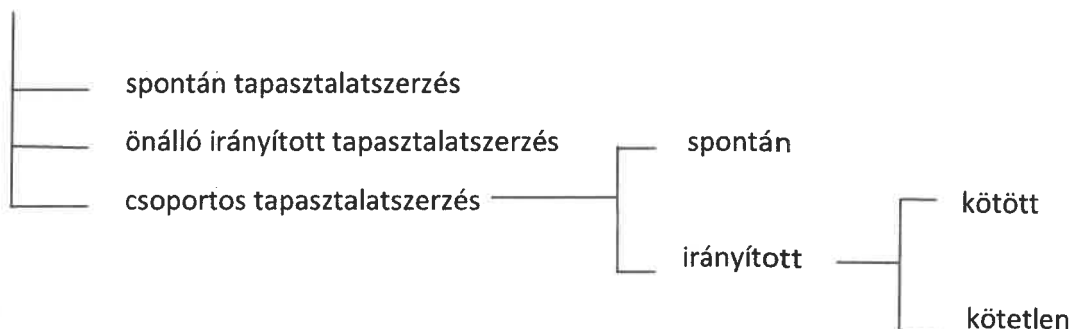
VIII. FEJLESZTÉS KERETEI

A nevelés a nevelő hatások rendszerén keresztül valósul meg a gyakorlatban. A nevelő hatások a nevelési folyamat egészében, bármikor érvényre juthatnak, hiszen azok a gyermek önmozgásán, aktivitásán keresztül épülnek be a személyiségbe. A nevelés színtere tehát a teljes napi óvodai élet, amely magában foglalja a nevelés-tanulás minden pillanatát. A nevelési-tanulási kérdéskörét a lehető legszélesebb értelemben használjuk, azaz a nevelési folyamat bármely szakaszában képes a gyermek tanulni valamit és ezáltal nevelődik, gazdagodik a személyisége. Ezen a tág kereten belül a tudatos fejlesztésnek konkrét kereteiről beszélünk.

A fejlesztés keretei

- a) *nevelési folyamat* (amely tevékenységre, széles önállóságra, sokoldalú tapasztalatszerzésre, döntési helyzetek kihasználására épül)
- b) *tanulási folyamat* (nevelési folyamaton belül, szűkebb, konkrétabb tartalommal van jelen)

A tanulási folyamat részei:

- c) *komplex foglalkozások rendszere*
- d) *vegyes – részben osztott – osztott csoportok*

Miután a kisgyermek a világot egészben (komplexen) érzékeli, szemléli, tanulja és értelmezi, számára a szociális, érzelmi, értelmi szféra nem különül el. Ezért gondoljuk úgy, hogy a komplex foglalkozások rendszerében közvetítjük azt a pedagógiai tartalmat, ami a nevelés célunkból következik. Szükséges még azt is tisztáznunk, milyen értelemben használjuk a *foglalkozás* szót. Korábban a foglalkozás szóval a *kötelező* foglalkozásformát jelöltük. Amennyiben nem vártuk el minden gyermektől a foglalkozáson való részvételt, akkor *kötetlen* foglalkozásról vagy kezdeményezésről beszéltünk.

A tevékenységközpontú program szóhasználatában foglalkozásnak nevezünk *minden csoportos tanulási formát*, legyen az kötött vagy kötetlen. Tehát foglalkozásnak hívjuk a kezdeményezéseket és a kiscsoportos foglalkoztatási formát is. Azért nem tartjuk szükségesnek ezeket a foglalkoztatási formákat egymástól megkülönböztetni, mert a pedagógiai munka szempontjából és az esetleges eredményeket tekintve is egyenrangúnak ítéljük valamennyi formát, mert úgy ítéljük meg, hogy az óvodapedagógusnak van joga és kompetenciája azt a foglalkozási szituációt alkalmazni, amit az adott pillanatban a legjobbnak ítélt. Úgy gondoljuk, hogy óvodáskorban a cselekvéses tapasztalatszerzés az a fejlesztési keret, melyet leggyakrabban használhatunk. Ez a kisgyermek életkorából éppúgy következik, mint a sokoldalú tapasztalatszerzés igényéből. A tevékenység, a cselekvés közbeni képességfejlődés spontán és irányított formában egyaránt a leghatékonyabb eszköz arra, hogy minél jobban fejlődjön a kisgyermek. Nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy nem a minél több ismeret elsajátítása, hanem a meglévő tapasztalatok mélyítésére, megértésére és annyi új tapasztalat szerzésére kell koncentrálni, amelyet a kisgyermek fel tud dolgozni az őt körülvevő világból. Miután egy eléggé felgyorsult világban élünk, ahol szinte ömlik az információ az élet minden területéről a kisgyermek felé, időt kell szánni ezen információk tisztázására, rendezésére, megértésére. Ezt a körülményt a tervezés során figyelembe kívánjuk venni.

Komplexitás a pedagógiai folyamatban

A komplexitás kifejezés első pillantásra ellentmond a didaktikai elveknek, hiszen a didaktikának éppen az a lényege, hogy az összetett, átláthatatlan valóságot „pedagógiai fogyasztásra” alkalmassá teszi, feldarabolja logikus egységekre, és szép sorjában, egymás után bemutatja, feldolgozza, rögzíti, hogy később ezekre a tudáselemekre épülhessen a többi. Ez a pedagógiai transzformáció, az oktatás lényege. A komplexitás mindössze annyival jelent többet, hogy nemcsak *szétbont*, hanem *össze is rak*, helyreállítja az eredeti összetettséget, tudatosítja az összefüggéseket, és lehetőleg nemcsak a folyamat végén, hanem közben is. Ez a mozzanat azonban seregnyi problémát okoz, mert megnehezíti a tervezést, szándékosan benn tart a folyamatban sok bizonytalansági tényezőt, a véletleneket nem tudja és nem is akarja kiküszöbölni, egymástól látszólag távol álló ismereteket, jelenségeket kell egybekapcsolni úgy, hogy a gyermek számára is átélhető, lehetőség szerint érthető legyen. A komplexitásra törekvésnek a világ, a konkrét valóság tartalmi bonyolultságából is kell következtetnie, emellett azonban az óvodapedagógiát még egy fontos ok is erre kényszeríti: az óvodáskorú gyermek megismerési, tanulási sajátossága, amelynek éppen az a legszembeűnőbb jellemzője, hogy a világot a maga teljes valóságában kívánja és tudja érzékelni, megismerni.

A komplexitás a pedagógiai folyamatban az alábbi tényezőket foglalja magába:

a) *Tények, jelenségek, tartalmak összetartozása*

Az óvodapedagógiában ezt a követelményt legszembeűnőbbben a projektek teljesítik, amelyek egy összetett probléma, élethelyzet sok szempontú vizsgálatát jelentik. A projektek leírása, szakirodalma egyre gazdagabb, hasznos módszertani segítséget találhatunk már a ebben a témakörben. A népszokásokban benne vannak a hiedelmek, a természeti jelenségek, az emberi érzések egyaránt. A környezet megismeréséhez hozzátartozik az állatok, a növények, az ember tevékenysége, a természet összes jelensége, eleme együtt létezik.

b) *A tevékenységformák összetartozása*

A tevékenységformák összetartozása itt azt jelenti, hogy mindig egyszerre van jelen az emberi tevékenység *kognitív* és *operatív* oldala. Amikor a gyermeknek nemcsak megmutatjuk, mit és hogyan tegyen, hanem el is mondjuk neki, valójában ezt valósítjuk meg. Ennél súlyosabb probléma szokott lenni, hogy operatív tevékenység nélkül, csak a kognitív aspektusra alapozunk: csak beszélünk, magyarázunk valamiről, anélkül, hogy a gyermek cselekedhetne. A *csak elméleti tudás sohasem olyan hatékony* és stabil, mint a cselekvés által és közben elsajátított. Ez a jelenség inkább az iskola sajátja, de sajnos iskolaelőkészítő foglalkozás címén már óvodákban is folynak ilyen dolgok.

c) *A személyiség minden szférájának jelenléte*

A személyiség kognitív, pszichomotoros és affektív szegmensekre „bontható”, de csak elemzés céljára. A valóságban természetesen minden egyes tettünkben teljes személyiségünkkel veszünk részt. Ha bármilyen oldalt elhanyagoljuk, akkor egyenetlen, kiegyensúlyozatlan személyiség a vége. A kisgyermek alapvető jellemzője egyébként is az erőteljes *érzelemvezéreltség*, amiből az következik, hogy csak az „eszére” hatni és apellálni értelmetlen és káros is. Ráadásul nincs egyetlen olyan emberi tevékenység sem, amelyben ne volna mindig ott a kognitív, a pszichomotoros és az affektív mozzanat.

d) *A megjelenítési, kifejezési formák összetartozása*

A megismerés, a cselekvés legösszetettebb módja az, amit az óvodáskorú gyermek alkalmaz: mindent egyszerre és lehetőleg minden érzékszervével (ezt nevezik *multimodális* megismerésnek) szeretne megtapasztalni. Ezért kell lehetőséget biztosítani a változatos, sokszínű megjelenésre: bemutatáskor maga a tárgy, képek, eszközök, vizuális, auditív, cselekvéses ismerkedés is történjen. Különösen nagy jelentősége van a művészi kifejezési formák sokféleségének, amelyeket értelemszerűen nemcsak a vizuális nevelés, a vers, mese területén lehet és kell alkalmazni, hanem a környezet megismerése, a matematika, a mozgás a napi rítusok során is.

e) *A gyermeki tevékenység teljessége*

Amikor a gyermeki tevékenység teljességéről beszélünk, tulajdonképpen arra kell gondolnunk, amit a reáltevékenységek fejlesztő hatásáról mondtunk, hiszen csak ezek érvényesülése jelentheti a gyermek tevékenységének komplexitását:

- tárgyi és alanyi *eredmény* egyaránt van;
- *ténylegesen elvégzett*, azaz nemcsak elkezdett, de be is fejezett tevékenység;
- *strukturális teljesség* jellemzi: műveletek és komplex, teljes cselekvéssorok, amelyeknek tényleges eredménye van;
- megfelelő arányban (lehetőleg túlnyomórészt) *öntevékenységre* épül;
- megfelelő *idő áll* rendelkezésre a feladatok végrehajtásához, nincs rohanás, időkénszer, türelmetlenség.

f) *A pedagógusi tevékenység teljessége*

A pedagógus tevékenysége tartalmilag és strukturálisan akkor nevezhető teljesnek, ha az eredetileg kitűzött célok megvalósításának minden lehetséges változatát végiggondolja, és a folyamattervezés, szervezés, lebonyolítás, a folyamat értékelése egyaránt szerves részét képezi pedagógiai munkájának.

- *Előkészítése*: a pedagógiai koncepcióval való azonosulás elengedhetetlen, mert a fejlesztési *célok, tartalmak, a módszerek és az eszközök* kiválasztása, megtervezése, rendszerbe állítása csak ebben az esetben zajlik zökkenőmentesen. Az előkészítésnek nagyon fontos mozzanata a gyermek minél részletesebb előzetes megismerése, hiszen a teljes pedagógiai folyamatot hozzá kell igazítani, rá kell szabni. Ne legyünk konfekciót gyártó üzem!

- *Lebonyolítás*: a tevékenységek lebonyolításakor vannak olyan teendők, amelyeket soha nem lehet elhagyni, mert ezek nélkül a folyamat nem megy végbe. Ezek a feladatok a *motiválás, aktivizálás, a megerősítés, a differenciálás, a megfelelő interakciós közeg* biztosítása.

- *Lezárás*: a folyamat rendszerszerű, szabályozott működésének kulcsfontosságú eleme, hogy az értékelés mikor, hogyan történik, hiszen a pedagógiai értékelésnek nemcsak a *gyermek értékelése* képezi a részét, hanem a *folyamat egészének*, a pedagógus munkájának az önértékelése is. Annyit jelent ez, hogy nemcsak a folyamat előtt kell tudatosan végiggondolnunk a leendő történéseket, hanem utólag is lépésről lépésre elemeznünk kell, mi miért történt, hogyan viszonyultam a váratlan eseményekhez, tudtam-e rugalmasan alkalmazkodni a menet közbeni változásokhoz. Ha ezt nem tesszük meg, nem tudjuk a folyamatot a későbbiekben korrigálni, e nélkül pedig a legjobb tervezés is kútba eshet. Soha elő nem fordul a pedagógiában, hogy minden pontosan a tervek szerint halad.

A komplex foglalkozások értelmezése

A komplex foglalkozások tulajdonképpen jelentése az, amit az előbbieken a tartalmak komplexitásaként ismertettünk, nem feledve, hogy a tényleges gyakorlati megvalósítás során a teljes pedagógiai folyamat komplexitására kell törekednünk.

A tartalmi komplexitás az óvodában természetes, iskolai formája az integrált vagy komplex tantárgyaknak nevezett sajátos tantervi műfaj. Létrejöttét a környező valóság egysége, valamint az emberi megismerés természetes folyamatai inspirálták. Eredendően minden komplex foglalkozás (az iskolai tantárgyak is) rendelkezik néhány közös vonással, amelyek *az alábbiak*:

- a) Komplex rendszereket, folyamatokat értelmezésnek az óvodás gyermek szintjén
- b) A foglalkozásokat problémacentrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi
- c) A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket

A komplex foglalkozásokon arra törekszünk, hogy ne leszűkítve és ne önkényesen kiemelve csupán egy-egy szeletét értelmezzük a valóságnak.

Amikor például az évszakok a téma, a tavasz jellemzőinek megfigyelése, megbeszélése a cél, akkor a tavaszhoz kapcsolódóan az adott foglalkozásokon ne csupán 1-1 elemet – tavaszi virágok, tavaszi zöltségek, öltözködés stb. emeljünk ki. Ez lehet egy vezető szempont a tavasz jellemzőinek megismerésénél, de láttassuk meg magát a rendszert, az adott évszakot, melynek csupán egyik jellemzője a tavasszal nyíló virágok sokfélesége. Több alkalom szükséges ahhoz, hogy a tavaszról, mint rendszerről bármilyen fogalmat alkothassanak a gyermekek. Az élet is úgy működik, hogy minden a tavaszra jellemző (időjárás, öltözködés, virágok, rügyező, zöldellő fák, kerti munka, gyümölcsök, zöltségek stb.) egyszerre, egy időben érzékelhető a gyermek számára. Éppen ezért nem célszerű ezeket az elemeket szétszabdalva külön foglalkozásokon, egyenként, egymástól elkülönítve tapasztalni, megismerni, értékelni. Több (5-6) foglalkozáson szükséges a tavasz jellemzőiről beszélgetni, azzal kapcsolatos ismereteket szerezni, tapasztalatokat gyűjteni és minden foglalkozáson célszerű egy-egy vezető szempont köré csoportosítani a tapasztalást, ismeretszerzést. Mégis minden egyes foglalkozáson a nagy rendszer (esetünkben a tavasz) egészét érzékeltetve tesszük mindezt. Természetesen figyelniünk kell arra, hogy olyan rendszereket, folyamatokat próbáljunk meg érzékeltetni, megismertetni a gyermekekkel, melyek életkoruk szintjén megérthetők, sőt lehetőleg természetes módon meg is tapasztalhatók a számunkra. Erőltetésnek, belemagyarázásnak, tudományoskodásnak nincs helye az óvodai nevelésben, ám azt látjuk nap, mint nap, hogy a világ dolgairól széles tárgykörben tudomásuk, hihetetlen tapasztalatuk van a gyermekeknek, a televízió, a videó, a számítógép, a DVD és a felnőttek közötti lét meglepő ismeretanyag birtokába jutatja őket. Időt kell szánni ezen információk megismerésére és segíteni kell a gyermekeket ezek feldolgozásában, a téves ismeretek, vagy a részismeretek és információk helyes irányba terelésére. A komplex, vagy a részismeretek és információk helyes irányába terelésére. A komplex foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integrálhatók az adott problémához tartozó, de más foglalkozási ág keretében feldolgozandó ismereteket. A komplexitás ilyen formában való felfogása magától érthetődő, természetesen, természetes dolog, ezért bátran éljünk ezzel a lehetőséggel. Színesíti, érdekessé, változatossá teszi a foglalkozásokat, ha élünk ezzel a lehetőséggel. A többoldalú tapasztalást erősíti és ezzel együtt a könnyebb ismeretszerzést és feldolgozást teszi lehetővé a komplexitás ilyen formában

történő felfogása. Kiválóan illeszkedik a komplex foglalkozások rendszeréhez, szelleméhez a *projektek* által történő tevékenykedés. A projektek, ha jól vannak megtervezve, tulajdonképpen a komplex foglalkozások pedagógiai megvalósítását jelentik.

A komplex foglalkozás rendszere

Anyanyelv

Korábban már tisztáztuk, hogy a foglalkozás szót a lehető legtágabb módon értelmezzük és alatta a tanulás legkülönbözőbb formáit értjük, nyugodtan sorolhatjuk az anyanyelvi nevelést a komplex foglalkozások köré, holott éppen arról van szó, hogy az anyanyelvi nevelést nem azonosíthatjuk a klasszikus értelemben vett foglalkozásokkal.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés *komplex folyamat*, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Az anyanyelv tehát integráló elemként a nap folyamán minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és fontos szerepe van a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdésében is. Az anyanyelvi nevelés tehát nem korlátozódhat egy foglalkozás keretei közé, hanem olyan komplex tevékenységként kell felfogni, melynek gyakorlására a nap bármely pillanatában, más tevékenységek mellett vagy azokkal együtt van lehetőség. Az óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés feladatai, közelebbről az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása alcímen belül foglalkozik az anyanyelvi nevelés kérdéseivel és szintén az óvodai nevelő tevékenység egészében helyezi el azt, hangsúlyozva annak kiemelt jelentőségét. Az tehát, hogy a tevékenységközpontú programban a komplex foglalkozások rendszerének elemeként foglalkozunk az anyanyelvi neveléssel nem korlátozza annak az egész nevelésbe integrálható helyét, szerepét. Az óvodapedagógus rendkívül önállóan dönthet arról, mikor, milyen formában spontán módon, egyénileg vagy kiscsoportos formában (természetesen a helyzettől, a gyermektől) függően oldja meg az anyanyelvi nevelés feladatait. Különösen fontos az anyanyelvi nevelés tervezése során a hátrányos helyzetű gyermekekre való odafigyelés a nyelvi nevelés fejlődésének nyomon követése, a szükséges feladatok megtervezése. Azt ugyanis pedagógiai kutatások sokasága támasztja alá, hogy a nyelvi hátrány a gyermek életkorának növekedésével legtöbbször súlyosbodik. Ez óriási felelősséget ró az óvodára, amennyiben az esélyegyenlőség megteremtésének feladatait valóban komolyan veszi. A rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek, gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni. Ugyanakkor egy kevésbé intelligens gyermek jó kifejezőképesség birtokában jobb teljesítményt képes felmutatni. Ezért fordul elő gyakran, hogy a fejletlen beszédképességű gyermeket általában teljesítménye alatt értékelik. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Ez azt jelenti, hogy a hátrányos helyzetű családokban az alacsony iskolázottságú szülők gyermekeinek beszédképességét, beszédstílusát, beszédaktivitását bizony rendkívüli mértékben - gyakran hátrányosan - befolyásolja az a családi környezet, amiben nevelkednek. Az ilyen, családi környezet gyakran ingerszegény, ami tovább nehezíti a beszédképesség fejlődését. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni

képességeinek megismerésén keresztül kell hatását kifejteni. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során. Az óvoda tevékenységgel gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de célszerű a hétfői napokon erre külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek. Nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy a környezeti hatások, a társadalom elszegényedése, a munkanélküliség növekedése a család, a szülők életére rendkívül kihat. Említhetném azokat a családokat is, melyek saját vállalkozást működtetnek, ezért nagyon elfoglaltak, kevés idejük jut a kisgyermekre. Mindkét esetben kialakulhat a nyelvi hátrány, melyet az óvodának legalábbis meg kell próbálni csökkenteni. Sajnos az óvoda eszközei általában nem elegendőek a teljes sikerhez, mert a nyelvi környezet hatása olyan erős, amit az óvoda nem tud a szükséges mértékben ellensúlyozni. Az óvodapedagógusnak tisztában kell lennie a tényekkel és akkor nem fogja kudarcnak érezni a kisebb és lassabban megnyilvánuló eredményeket.

Az óvodai környezet és főképp az ott dolgozó felnőttek tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Az utánzás a mintakövetés a kisgyermek számára az anyanyelvi fejlődés legfontosabb eszköze. A felnőttek modellszerepe semmi mással nem pótolható. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtésre, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegye el a gyermekek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédetől. Dicsérje és biztassa a bátorítandó gyermekeket, serkentve őket a beszédre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérelje figyelemmel. Figyeljen arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén kérje szakember segítségét.

Manapság a logopédiai hálózat széleskörűen kiépült, nemcsak városokban, hanem a kisebb településeken is. Ismerünk több olyan intézményt is, ahol saját logopédus segíti az óvodapedagógusok munkáját. A hálózat széleskörű kiépítésével érdekes egyenlenségek alakulhatnak ki. Egyes helyeken folyamatosan felméri és javítja a gyermek beszédhibáit, segítik beszédfejlődését. Ugyanakkor továbbra is előfordul, hogy beszédhibáival kerül a kisgyermek az iskolába. Az óvodapedagógus feladata figyelni, felmérni a gyermekeket, felvilágosítani a szülőket és időben szakemberhez fordulni. Ez azt jelenti, hogy 4 éves korban szükség esetén kezdeményezni kell a kisgyermek logopédiai szakellátását. Természetesen a beszédhibák javításában is a gyakorlásnak van kiemelt szerepe, tehát versek, mondókák, nyelvtörő játékok bőven állnak a pedagógusok rendelkezésére, melyeket a nap bármely szakában lehet játékosan ismételni, gyakorolni. A legtöbb intézményben az évenkénti felmérést követően fejlesztő programok készülnek, természetesen az egyes gyermekekhez igazítva, a differenciálás maximális lehetőségeit figyelembe véve. Nagyon fontos, hogy időben, tehát 4 éves kor után elkezdődjön a beszédhibás gyerekek fejlesztése.

A logopédus által ajánlott beszédfejlesztő gyakorlatok a napnak különösen a kora reggeli és alvás utáni szakaszában hatásosan gyakorolhatók. Ilyenkor több idő jut a gyermekekkel való egyéni foglalkozásra és ez nem zavarja a csoport együttes tevékenységét sem. A

beszédképesség fejlődése a kommunikáció és a kooperáció együttes közegében, a felnőttek és gyermekek közötti kapcsolatok építésével egy időben lehet igazán hatékony. Nagyon fontos tehát olyan légkört biztosítani az óvodai csoportban, ahol félelemmentesen, nyíltan és bátran beszélhetnek a gyermekek. Mindenki elmondhatja gondolatait, véleményét, javaslatait, ellenvéleményét, ahol minden gyermeket végig hallgatnak, ahol jut idő a napirendben az egész nap folyamán beszélgetésre és a gyermekkel való beszélgetésre. Az anyanyelvi nevelést valamennyi foglalkozási ág keretén belül bőségesen lehet fejleszteni, azonban külön érdemes ebből a szempontból a bábozásra, dramatizálásra, a vers és mese kezdeményezésekre, a játék közben kommunikáció lehetőségekre hangsúlyt helyezni. Ne feledjük, a képességek (így természetesen a nyelvi képességek is) cselekedtetésre, tevékenység útján, azaz sok - sok napi, kommunikációval fejleszthetők.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- *Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása*
- *A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg mondják el élményeiket*
- *Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására*
- *Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni*
- *A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése*
- *A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni*
- *Beszédmegértés fejlesztése*
- *Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása*
- *A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása*
- *A beszédhibák felmérése, megfelelő módszerekkel történő javítása, szükség esetén logopédus segítségének igénybevétele*

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek legyenek:

- Örömmel és bátran megnyilatkozni és elmesélni élményeiket.
- Gondolataikat érthetően, összefüggően képességeiknek megfelelően megfogalmazni, kifejezni.
- Másokat türelmesen meghallgatni.
- A nyelvi kifejezés eszközeit variálni, egyre bővülő szókincsükkel színvonalas beszéd megvalósítására.
- A tiszta, szép, helyes kiejtésre.
- Emlékezetükben felidézni és megérteni mások mondanivalóját.
- Kérdéseket feltenni, kérdésekre válaszolni, beszédjüket fegyelmezni.

Külső világ tevékeny megismerése matematika tartalmú tapasztalatok

Már a komplex foglalkozás megnevezése – matematika – sokakban kételyeket és ellenvetéseket ébreszt. Szeretnénk azonban azt leszögezni, hogy véleményünk szerint nem az elnevezés, hanem a mögötte lévő tartalom az ami a nevelés alapvető integráló, az élet minden területén jelenlévő, így természetesen a tevékenységeket is átható jelenlétét. Az óvodai nevelés országos alapprogramja a külső világ tevékeny megismerése c. fejezeten belül szól a matematikai nevelés fontosságáról. Ezt azért kell hangsúlyoznunk, mert az utóbbi években elterjedtek olyan nézetek, melyek a matematikai tartalmú tapasztalatszerzést teljesen kikapcsolták az óvodai nevelés egészéből. Azt teljes mértékben el tudjuk fogadni, hogy a gyermekek ilyen irányú tapasztalatszerzése igen jelentős mértékben a környezet felfedezése, megismerése során alakul és tudatosul, hiszen a mennyiségi, térbeli, nagyságbeli, alaki viszonyokkal természetes környezetében minduntalan találkozik a kisgyermek. A matematika a természeti- társadalmi- tehát emberi környezetben jelen van, annak szerves része, az életre nevelés során megkerülhetetlen a környezet formai mennyiségi, téri, viszonyairól való tapasztalatszerzés és ismeretek felfedezése, rendszerezése. A matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése a külső világ felfedezésével párhuzamosan zajlik, még hozzá aktív formában, hiszen érzékelve, cselekedve, megfigyelve, észlelve, emlékezve, elképzelve, gondolkodva sajátít el, ismer meg és fedez fel dolgokat a kisgyermek. A matematika éppen úgy, mint az anyanyelvi nevelés az óvoda egész napjában jelen van, jelen lehet, felfedezhető, megérthető. A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. 5-6-7 éves korban az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási vágyát, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait. Ezért ebben a korban már szükség van a matematika tapasztalatok összegyűjtésére, rendszerezésére, következtetések levonására, elvonatkoztatására is. A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására. A matematikai tapasztalatszerzés minden

esetben öröforrás legyen a gyermeke számára, hiszen a lényeg a felderítés, a felfedezés, a kutatás, a problémamegoldás. Minden korosztály számára az emberi, a tárgyi környezet, az élővilág, az élethelyzetek, mindig kínálnak matematikai tartalmú tudnivalókat is! Találkozik velük a gyermek az őt körülvevő óvodai, otthoni, utcai, játszótéri stb. környezetben. Vagyis természetes, konkrét cselekvésre épülő élethelyzetekben, az ő sajátos, egyéni világában, játékaiban, személyes élményeiben, kapcsolataiban, mindennapi tevékenységeiben. Beszélhetünk a levelek, a fák, a virágok, a termések matematikájáról, a zöldségek, a gyümölcsök, a kertek, a piac matematikájáról, az időjárás, az öltözködés, a séták, a kirándulások matematikájáról, a homok, a víz, a kavics, a papír, a fa, a textil, a fonal matematikájáról, a gombok, a ceruzák, a képeslapok, a játékeszközök matematikájáról vagy a testünk, a kezünk, a mozgásformáink, az éneklés, a körjátékok, a szerepjátékok, a szabályjátékok stb. matematikájáról. Az nem probléma, hogy az óvódás gyermek ezt nem úgy éli át, mint egy tudomány alapismeretét. A saját maga által megszerzett tapasztalat a fontos! Erre majd fel lehet építeni a tudomány fellegvárát! Miközben tevékenykedik a gyermek, hasznosak a jó óvónői kérdések azért, hogy a téma sok-sok vonatkozása, elágazása előjöjjön a gyermekek fejéből, és találkozhasanak matematikai problémahelyzetekkel is.

Milyen matematikai tartalmak bonthatók ki ezekből a témákból?

A természet világából, az emberi és tárgyi környezetből könnyen átélhetővé válnak *halmazok, relációk, függvények, sorozatok, számfogalmak, pontok, vonalak, felületek, sík – és térmértani formák* a maguk természetes egységében és szépségében. A „Mi változott meg?“, „Mi van a zsákban?“, „Keresd meg a párját!“, a „Folytasd a sort!“, „Készíts számlépcsőt!“, „Rajzolj, tapsolj, mutass ugyanannyit, többet, kevesebbet!“ stb. játékok (feladatok? tevékenységek?) ismert, évek óta bevált didaktikus módszerek. A matematikai nevelés tananyagához találták ki őket és sokféle módon variálhatók, de csak akkor veszítik el oktató jellegüket, ha például a zsákban nem mértani testek vannak, hanem zöldségek vagy gyümölcsök, és ha az állatok farka vagy a sálak között keressük a leghosszabbat. Ha például nem színes rudakból készítünk „számlépcsőt“, hanem egyszerűen építőkockákból készül a vár titkos lépcsője.

Az óvodapedagógus feladatai a külső világ tevékeny megismerése matematika tartalmú nevelés terén:

- *Az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználása a matematika tartalmú nevelés céljainak megvalósításában.*
- *Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök, és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.*
- *A komplex matematika tartalmú foglalkozásoknak vagy kötetlen kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.*
- *A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.*

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek legyenek:

- Felfigyelni környezetükben lévő dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire.
- A matematikai tapasztalatszerzés során örömmel felderíteni, felfedezni, kutatni, problémákat megoldani.
- A természet világából az emberi és tárgyi környezetből, relációk, függvények, halmazok, sorozatok, számfogalmak, pontok, vonalak, felületek, sík- és térmértani formák matematikai tartalmakból feladatokat megoldani.

Külső világ tevékeny megismerése természet – társadalom – ember tartalmú tapasztalatok

A természet - társadalom – ember című komplex foglalkozásról mindenekelőtt annak széles értelmezését szükséges kiemelni. Maga az elnevezés tulajdonképpen alcím, ami teljes mértékben beleillik a környezeti nevelés – környezetvédelem széles témakörébe, valamint a külső világ tevékeny megismerése kategória minden egyes egyéb elemét is tartalmazza.

A természeti és a társadalmi környezet felfedezése, megismerése

A tevékenységközpontú program, mint az eddigiekből is kitűnik a világot, a gyermeket körülvevő környezetet a tevékenységeken keresztül próbálja megismerhetővé tenni. A kíváncsiság és a tevékenységi vágy óvodáskorban olyan erős, hogy erre nyugodtan építhető a természeti és társadalmi valóság felfedezése.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez tartozás élményét, a nemzeti, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Az persze nyilvánvaló, hogy a kisgyermek számára az őt körülvevő világ lesz egyenlő a megélhető, átlátható valósággal, ezért a felfedezés a közvetlen otthoni és óvodai környezet megismerésével kezdjük. Ezt szélesíthetjük, tágíthatjuk tovább a gyermekek egyéni tapasztalatait megismerve és felhasználva. Manapság egy 5-6 éves gyermeknek különösen akkor, ha szülei gyakran jár külföldön is, meglepő és zavarba ejtően széles ismeretei lehetnek a természeti és társadalmi környezetről. Az óvodapedagógusnak mindenekelőtt jól kell ismernie a gyermekeket és azt a környezetet, ahol él a gyermek a családjával. Tudnia kell, hogy az óvodai nevelés helyi célkitűzéseiből következően mit szeretne megmutatni, felfedeztetni a gyermekekkel. Ezen kívül pedig fel kell készülnie arra, hogy rengeteg spontán adódó helyzeti lehetőség kihasználásával hogyan tágíthatja, bővítheti a gyermekek világról szerzett tapasztalatait, ismereteit. A cselekvés a tevékenység a környezet felfedezése során is alapvetően befolyásolja, pozitív módon elősegíti az ismeretek bővítését, ezért ebben a komplex foglalkozási ágban is a kötetlen és a teljes napi életet átfogó felfedezés, ismeretszerzés dominál. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenen szükség kötött formában is a megszerzett ismeretek rendezésére, rendszerező foglalkozások, megvalósítására.

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékelteni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem vagyunk hívei a

szétszabdalt, szeletelt foglalkozásoknak, mert azok nem képesek az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására. A tevékenységközpontú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni az óvodást, természetközeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmét annak értékeire és szépségeire. Ezt képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. A komplex foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. A tevékenységközpontú óvodai programban kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a kooperáció és a kommunikáció fejlesztésének. Az együttműködési képességek alakítása természetesen a mindennapi életben szükséges, a társadalom által elfogadott érintkezési szokások megismerését és elsajátítását jelenti elsősorban. A gyermek szempontjából az a legfontosabb, hogy biztonságosan mozogjon a társai között, képes legyen megszólítani, kapcsolatba lépni és együttműködni a vele egykorú társakkal. Mindezt megelőzni a felnőttek világához való kapcsolódás, ami természetesen már a családon belül elindul. Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A másság, a tolerancia kérdésköre az utóbbi években egyre fontosabb elmévé vált a nevelésnek. Ahhoz, hogy a kisgyermekben ez kialakuljon szükséges egy elfogadó, toleráns környezet, ami képes hatni a gyermekre, ami utánzásra készíti az érzelmei által befolyásolt kisgyermeket. Az esélyteremtés elsősorban arról szól az óvodában, hogy azonos környezeti feltételek, lehetőségek biztosítása mellett, a gyermekek képességének megfelelő differenciált bánásmódban együtt nevelődjenek a különböző társadalmi környezetből érkezők. Semmilyen szinten nem megengedhető óvodáskorban az elkülönítés, a megkülönböztetés, az elszeparálás. Az esélyteremtés már önmagában is tolerancia, melyet természetes módon a gyermekek képesek az egymás közötti együttműködésben is alkalmazni. A gyermek nem tesz különbséget, csupán akkor, ha ezt sugallja a környezete, ha ezt tapasztalja nap, mint nap. A példa, a minta tehát ezen a téren is meghatározó, ezért rendkívül nagy az óvoda felelőssége. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogással

szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló vélemény nyilvánítására, önbizalmának növelésére. A komplex foglalkozás keretén belül egészen odáig mehetünk el, hogy az óvodás gyermek számára megtapasztalható és ezáltal megérthető társadalmi folyamatok között még a gazdasági kérdések is felszínre kerülhetnek. Ennek nagyon egyszerű és kézzelfogható példája a tényleges vásárlás a boltban, a piacon vagy a posta munkájával való ismerkedés. Nem szükséges tehát elvont, tág fogalmakban gondolkodnunk, hanem a gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből megismertetni mindazt, ami megérthető és hasznosítható a számára.

A környezet felfedezését a négy évszak, annak változásai és történései foglalják keretbe. Minden évszakban ismerkedünk és rácsodálkozunk a természet szépségeire, élvezzük a természet nyújtotta örömeit. A lényeg az élményszerzés és a tapasztalás, tehát nagyon sokat kell a szabad természetben tartózkodni a gyermekekkel, miközben összegyűjtjük, begyűjtjük a természetből mindazt, ami az év folyamán bármilyen foglalkozási ágban (vizuális nevelés, matematika stb.) hasznosítani tudunk. A környezeti nevelést igen nagy mértékben segíti, a csoportszobában kialakított élősarok, ahol minden évszakban megtalálhatók a gyermekek által megismert és begyűjtött dolgok (kavicsok, virágok, szobanövények botok, ágak, termések, magvak, hajtatott növények, csigák, kagylók stb.) az élősarok alkalmas arra, hogy a gyermekek folyamatosan megfigyeléseket végezzenek, tevékenykedjenek, tartsák rendben az élősarkot és gondozzanak kisállatokat, közben természetesen sokat tanuljanak. A munkatevékenységről szóló fejezetben már kitértünk a kerti munka fontosságára, kiemelkedően pozitív nevelőerejére, itt most megerősítjük, hogy a környezetet teljességében, komplexitásában megismerni, a természetet megszeretni, óvni és védeni akkor lesznek képesek felnőtt korukban a kisgyermekek, ha sok-sok pozitív élmény éri őket a szabad természetben, az óvoda kertjében, az élősarokban.

Az óvoda udvara és kertje a környezeti nevelés fontos helyszíne. A kertben megfigyelhető az élő és élettelen természet egyaránt. A kerti munka egyrészt, mint a környezettel való kapcsolatra, a természet egyaránt. A kerti munka egyrészt mint a környezettel való kapcsolatra, a természet megfigyelésére, alapvető ökológiai összefüggések megláttatására. Gazdagítja a gyermekek növény és állatfaj ismeretét, lehetőséget nyújt az állatok, növények természetes körülmények közötti megfigyelésre. Egyúttal fejleszti a gyermekek kooperációs és kommunikációs képességét, a csoportmunkára a társakkal való különböző szintű együttműködésre készíti őket. A kert változatos, többfunkciós kialakítására törekedjünk, vagyis legyen zöldségeskert, virágos kert, sziklakert és gyümölcsös kert is. Természetesen mindez nem oldható meg valamennyi óvodában. A cél az, hogy a körülményekhez képest a lehető legváltozatosabb kert álljon a gyermekek rendelkezésére. Sok óvodában etetik télen a madarakat, ehhez is ki kell alakítani egy állandó helyet. Nagyon jó, ha kivitelezhető, hogy változatos domborzati körülmények álljanak rendelkezésre, gondolunk itt a sík területre, a füves, kavicsos részen túl, mesterséges domb vagy kis mesterséges tó kialakítására. Az udvart övező vagy egyes udvarrészekben található élő sövény szintén színesíti, változatosság teszi a kertet és nagyon sok rovar, madár megfigyeléséhez nyújt kitűnő lehetőséget.

Az örömmel végzett tevékenység, a kellemes élmények hosszú távon megmaradnak és felnőttkorban is előjönnek a természettel, környezettel való kapcsolatfelvétel során. Ennél többet nem várhatunk el óvodás korban, hiszen tudjuk, hogy a gyermekeket az érzelmeik vezérik ebben az időszakban, tehát mi is elsősorban az érzelmeken keresztül, a környezetben

megtalált örömök segítségével, sok-sok élmény nyújtásával próbáljuk elérni a természeti és társadalmi környezet felfedezésének és megismerésének kitűzött céljait.

Születéstől-felnőttkorig

Az óvodáskorú gyermek legfőbb tevékenysége a játék. A játékban a gyermek leutánozza a felnőtt környezetből leszűrt tapasztalatait. Újra éli a számára kellemes dolgokat és kijátssza, feldolgozza a kellemetlen, félelmet keltő, nyomasztó élményeit, szorongásait. Nekünk tehát sok-sok időt, megfelelő terepet és szükség esetén eszközöket szükséges biztosítani mindehhez. A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex témakörbe a környezeti nevelés valamennyi fontos eleme belefér; de nézzünk néhány témát: a család (papás-mamás) különösen kistestvér érkezésekor erősödik fel ez a játék, ami a babaápolástól a családtagok feladatain túl a vendégek fogadásáig igen sok mindent magában foglal. Példaként említhetjük továbbá az olyan klasszikus játékokat, mint az orvos, a kórház, a testünk vagy óvodai, iskolai szituációk eljátszása. Minden óvodapedagógus előtt ismert, hogy a gyermekek egy-egy népszerű televíziós sorozatot lejátszanak, eljátsszák a TV-ben látott szituációkat, kiosztják egymás között a szerepeket és képesek akár több héten keresztül folyamatosan követni a látottakat. Amennyiben ezt tiltjuk, annál inkább keresik az alkalmat a kijátzásra, hiszen a bennük lévő élményeket esetleg feszültségeket szükséges ilyen módon is kiadni magukból. Nem tiltani, hanem megfigyelni és helyes útra terelni szükséges ezeket a játékokat. A gyermekek újra élék az óvodában mindazt, amit a mindennapokban a családban, az óvodában vagy tágabb kapcsolat az életfolyamatok újra játszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolásról, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével. Ez a komplex foglalkozás hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok. A születéstől-felnőttkorig témakör megtapasztalható és eljátszható elemei között kiemelkedő szerepével a később bővebben foglalkozunk, ezért most röviden a környezeti neveléshez kapcsolódó ünnepekről szólunk. Az ünneplés mindig kiváló alkalom a nevelés feladatainak megvalósítására, mivel az előkészületek és a tényleges ünnep egyaránt alkalmas tevékenykedésre, beszélgetésre, közös együttélésre, kicsik és nagyok találkozására. A gyermekek érzelmi szempontból is megerősödnek az ünnepek alkalmával és az óvoda dolgozóinak is új kihívás, mivel tegyék színesebbé, érdekesebbé az ünnepeket. Nem véletlenül említjük az óvoda valamennyi dolgozóját, mert az óvodapedagógus irányításával valóban az egész óvoda összefogása szükséges a környezeti nevelés szempontjából kiemelkedő ünnepek megszervezéséhez. Miután minden intézmény, illetve csoport maga dönti el milyen ünnepet, rendezvényt szervez az év folyamán, ezért néhány javaslatot sorolunk fel, melyeknek ünneplése célszerű lehet a természeti, társadalmi valóság megismerése szempontjából.

- *Állatok világnapja (október 4.)*
- *Víz világnapja (március 22.)*
- *Föld napja (április 22.)*
- *Madarak és fák napja (május 10.)*

Ezek az ünnepek leginkább egész napos elfoglaltságot, kirándulást, sok-sok felfedezést és a szabad természetben való tartózkodást kell, hogy jelentsenek, melyet az ünnepre való felkészülés hosszabb folyamata előz meg. A négy évszakhhoz kapcsolódó hagyományos ünnepek a népszokások és hagyományok is a természet a környezet változásaival vannak összefüggésben, így tehát a növényekkel, a fákkal, az állatokkal. (Gondoljunk a húsvéti barkaszentelésre, a zöldág hajtásra, vagy a húsvéti tojás és a nyúl szimbólumára) minderről a művészeti tevékenység témakörén belül szólnunk bővebben. Említést érdemel még, hogy egyre gyakoribbak a kiállítások, tárlatok, múzeumok, állatkertek, vadasparkok látogatásának óvodai nevelésben való felhasználása. Ahol erre lehetőség nyílik ott a falusi udvarokban, természetes körülmények között élő háziállatok megfigyelése is fontos része a környezeti nevelésnek.

Az óvodapedagógus feladatai a foglalkozások megszervezésében:

- *Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több közvetlen tapasztalat és felfedezés szerzését a környezetben*
- *Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a kirándulások, séták, kerti munka, vagy az ünnepek alkalmából*
- *Biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez*
- *A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabadban szervezzük meg*
- *Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.*

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek legyenek:

- Elemi ismeretekkel rendelkezni önmagukról és környezetükről.
- Gyakorlatban alkalmazni a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Tájékozódni szűkebb környezetükben.
- Felismerni környezetükben élő növényeket, állatokat, tudják azok gondozását és védelmét.
- Felismerni tárgyak, jelenségek közötti összefüggéseket.
- Tapasztalatokat szerezni és felfedezni közvetlen környezetükben.
- Az alapvető viselkedési szabályok betartására.
- Azokat a magatartási formákat, szokásokat alkalmazni, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Művészeti tevékenységek

A művészeti tevékenységek komplex foglalkozás már megnevezésében is tükrözi azt az összetettséget és azt a szándékot, ami a világ megismerésében, a kultúra elsajátításában, gyermekek felé közvetítésében programunk vállalt feladata. A személyiség formálásának a képességek alakításának kitüntetett terepe a művészeti tevékenységek témakörébe tartozó nevelési területek összekapcsolása természetes egymásra hatása. Miért is ne lehetne vizuális tevékenységek közben énekelni, beszélni vagy mesélni és fordítva, egy-egy mesét dramatizálni, bábok segítségével megjeleníteni, képpé formálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a vizuális, a zenei, vagy az irodalmi nevelést önállóan nem lenne fontos és szükséges programunkban megjeleníteni. Arra törekszünk, hogy karakteresen és elkülönítetten is megjelenjenek az óvodai nevelésnek ezek a tevékenység formái. A világ egységben való megismerése a művészeti tevékenységek egymást kiegészítő komplexitásán keresztül a lehető legjobban tudja érzékelteni azt, ami a nevelési célban megfogalmaztunk.

A művészeti ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet a kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikája és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre. Nem lehet elégszer azt sem, hogy egy kellemes benyomást keltő, jó ízlésű óvodapedagógus mennyit tud tenni szinte észrevétlenül, a művészeti nevelés érdekében. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kidolgozott elképzeléseket közösen megvalósítani a gyermekekkel. Mindig arra törekedjünk, hogy maga találja ki és valósítsa meg az elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli. A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, az kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Az óvodapedagógus felelőssége igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdekli, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. Az óvodapedagógus véleményét – különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele – szinte fenntartás nélkül elfogadja. Amit az óvónéni szépnek lát, az neki is tetszeni fog. Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a verselés, mesélés, az ének, zene, énekes játék, gyermektánc, a bábozás, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem csupán egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában. Az ősszel lehulló falevelet színezhetjük, festhetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetünk és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle. Ez így együtt jelentkezik a valóságban is és ennek kell visszatükröznie a foglalkozásokon is. Ismételten le kell szögezni azonban, hogy foglalkozásoknak tekintjük a szabad természetben lezajló bármilyen megfigyelést, sétát, tehát foglalkozás alatt nem csupán a klasszikus értelemben vett foglalkozásokra gondolnunk.

Verselés, mesélés

Ez a foglalkozás nem véletlenül került mindennapi tevékenységként programunkba. Abból indultunk ki, hogy a mese-verset felfoghatjuk a kisgyermek alapvető szükségleteként. Tehát nincs olyan nap, amikor ne kerülne sor egy, vagy több alkalommal mesére, vers tanulására, vagy ismétlésére. Nem határozható meg előre, legfeljebb tervezhető naponta egyszer a mesélés, de ezt biztosan túl fogjuk teljesíteni. Nagyon jó, ha a gyermekek kérhetik kedvenc meséjük ismétlését. Élni is fognak nagyon gyakran ezzel a lehetőséggel. A játékidő alatt naponta kerülhet sor dramatizálásra, mesék eljátszására, vagy önállóan a bábok segítségével megvalósuló játékokra. A szerepjáték maga is egy kis színjáték, a valóság, amelyben élnek. „A jó mese mindig az életről szól – még akkor is, ha sárkányok, banyák és gonosz törpék járkálnak benne keresztül kasul. Az óvodapedagógusnak pedig nagyon oda kell figyelni a gyermekek mesélésére, dramatizálására, bábozására, szerepjátékára, mert sokkal alaposabban megismerhetik ezáltal őket.” (Szentirmai László: Mit és hogyan dramatizáljunk?)

Az irodalmi nevelés megnevezést helyénvalónak találjuk, mert rámutat arra a komplexitásra, ami összeköti a mesét, a bábozást, a dramatizálást és ez a szemléletmód beleillik a művészeti tevékenységek megnevezés tágabb körébe is. Az irodalmi nevelés feladatainak megvalósítását nem korlátozhatjuk egy bizonyos napszakra vagy időszakra. Akkor sem, ha például a mese - vers kezdeményezések általában a délelőtti órákban zajlanak. Nem tartjuk helyénvalónak, megkövetelni, hogy minden gyermek vegyen részt a mesélésben, a verselésben és nem tartjuk azt sem helyesnek, ha kötelező, vagy kötött foglalkozáson történik a mesélés. Úgy gondoljuk, hogy a kötelezéssel éppen a lényeg, a mesélés művészete, áhítata, önkéntessége, őszinte érzelmi töltöttsége veszítene, ezért javasoljuk a kötetlenséget és az egész nap folyamán adódó lehetőségek kihasználását. Felfoghatjuk úgy is a mese-vers jelentőségét, hogy az, alapvető szükséglet a kisgyermek számára, tehát ennek mindennapi kielégítése meghatározza a gyermek és a csoport komfortérzetét. Mesélni minden nap szükséges. Bármilyen szituációban, napirendi tevékenységben elképzelhető a mesékben rejlő csoda átélése, ami által örömforrássá válik ez a tevékenység. Nem hiszünk abban, hogy csupán mesterségesen teremtetett szituációk (gyertya lángja, besötétítés, teljes csend stb.) alkalmasak a mesélésre, a mesék, versek által nyújtott esztétikai élmény befogadására. Amennyiben csak néhány gyermek számára, kis csoportban, vagy egyetlen gyermek kérésére mesélünk, mert a többiek most mást szeretnének csinálni, az élmény éppúgy lehet maradandó. Az anyanyelv, a szó ereje, az óvónő és a gyermek közötti személyes, meghitt kapcsolat biztosítja azt az

élményt, ami maradandó, később más szituációban is felidézhető lesz. Az érzelmek meséből áradó hatását is fokozza, felerősíti a szeretett óvó néni mesélése. Arra törekedjünk, hogy a személyes kontaktus legyen intenzív, mert ilyen szituációban nem kell az eszközök figyelemfelkeltő erejére támaszkodni. A mese - vers foglalkozáson nem célszerű motivációként túlságosan sok eszközt használni. A kicsiknél még gyakrabban lehet erre támaszkodni, azonban ahogy nőnek a gyermekek, egyre inkább maga az élmény, a nyelvi hatás, a mesélő hangjával való játék, a bensőséges élményt nyújtó szituáció vonzza a gyermekeket. A mese későbbi feldolgozása dramatizálással, bábozással már sokkal inkább igényli az eszközöket, kellékeket, anyagokat. Ez sem feltétlenül a meséhez használható eszközök teljes kidolgozottságát. Sokkal nagyobb pedagógiai hatást érünk el, ha lehetőséget adunk a gyermekeknek (különböző anyagok állandó jelenlétével) arra, hogy maguk alkossák meg szükség esetén az óvodapedagógus segítségével és közreműködésével a mese eljátszásához, dramatizálásához szükséges kellékeket, díszleteket. Nagyon fontos tehát, hogy minden nap legyen alkalmunk a gyermekeknek mese, vers hallgatására, eljátszására, ismétlésére, átélésére. A mese-vers anyagának gerincét a magyar népi - népmesék és népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi kincseiből merítsük, ami természetesen nem zárja ki a modern, kortárs, klasszikus, mai mesék, versek vagy más országból származó irodalmi alkotások felhasználását. A hangsúly a tiszta forrásból merítésen nyugszik. Különösen legyünk körültekintőek a versek megválasztásánál. Szerencsére a magyar költők kiváló gyermekversei rendelkezésünkre állnak. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese- képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Használjuk ki ezt a kivételes lehetőséget. A mesék kiválasztásánál fontos dolog a gyermekek életkorához való alkalmazkodás. Vegyük figyelembe, hogy a 3-4 évesek kedvelik az egyszerű szerkezetű, gyakori ismétlést tartalmazó meseszövegeket. Adjunk lehetőséget az óvodáskor teljes időszakában a minél többoldalú és minél gyakoribb ismétlésre, feldolgozásra, a mesék újraélésére, kedvenc mesét a gyermekek újra és újra szeretnék meghallgatni. Mesehallgatás közben a gyermekek világról alkotott képe alakul, fejlődik, szókincsük bővül, érzelmi életük, erkölcsi magatartásuk, értékítéletük, formálódik, kommunikációs és kooperációs képességük fejlődik.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A magyar óvodai ének - zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar mondókák, gyermek és népdalok világa ma is felhasználható az óvodáskorúak nevelésében, még akkor is, ha a hagyományoknak lassan megszűnik a napi kapcsolata a valósággal. Természetesen a világ változásai ezen a téren is hatással vannak a pedagógiai gondolkodásra. A tevékenységközpontú program vállalja a Kodály Zoltán, Forrai Katalin nevével fémjelzett vonalat, melyről Forrai Kati néni 1996-ban nyilatkozta, hogy „a módszer szó megmerevíti Kodály alapgondolatát. Ő zenei műveltséget akart és azt, hogy *«ismerjük meg saját népzeneinket, de ugyanakkor nyissunk kaput a világ nagy mestereinek zenéje előtt is.»*” Programunk ebből kiindulva a hagyományőrzés, a népi dalos játékok, a magyar népdalok világából meríti az ének-zenei nevelés gerincét adó anyagot, de ebből kiindulva a műzene, a

világzene felé igyekszünk haladni. A kodályi elvekre épülő zenei nevelés mellett legfőbb érvünk a zene, az ének személyiségfejlesztő szerepének elismerése és komplex hatása a kisgyermek egészséges harmonikus fejlődésének megvalósításában. A zene, az éneklés a kisgyermek, testi, lelki, szociális, érzelmi nevelésben játszik kitüntetett szerepet, akkor, ha ezt felismerik az óvodapedagógusok és ebben a fogékony korban értékes, tiszta forrásból merített zenei élményeket közvetítenek felé. A zeneértés, a ritmika, hallási, éneklési képességek tudatos fejlesztése már a legkisebbeknél elkezdődik. A sikeres ének, zenei nevelést az óvodapedagógus zeneszeretete, művészetértése befolyásolja leginkább. A megfelelő hangnemben kiválasztott dalok az egyéni zenei képesség különbségek felismerése és kezelése a felzárkóztatástól a tehetséggondozásig nagy hozzáértést és odafigyelést, differenciálást igényel a tervezés és a megvalósítás folyamatában a pedagógustól. A gyermeknek utánzási vágya és hajlama a zenei nevelésben is meghatározó. Nagyon fontos tehát, hogy gyakran és kedvvel énekeljen az óvodapedagógus. Legyen érzelmi biztonság, jó kapcsolat a felnőttekkel, nyugodt légkör, ahol szívesen és bátran énekelnek a gyermekek is. Napközben kezdeményezzen az óvodapedagógus ölnél ülő játékokat simogatókat, ringatókat, höcögtetőket, amivel különösen a kicsiknek anyapótló szerepet betöltve erősíti, alakítja az ének, zenei neveléshez elengedhetetlen oldott légkör megszilárdulását. Ezek a mindennapos kis játékok alkalmasak arra, hogy elkezdődjön a tudatos zenepedagógiai munka, hiszen máris alkalom adódik természetes szituációban az egyenletes lüktetés megéreztetésére, a kezdőhang pontos átvételére, az éneklés élményének megragadására. A tevékenységközpontú nevelés az ének, zenei nevelésben is a sok-sok gyakorlást, cselekvést jelenti természetesen a nap egészében, de ez nem lehet csupán gyakori éneklés, hiszen a zenei nevelés feladatainak megvalósítása a jórészt komplex ének, zene, énekes játék, gyermektánc foglalkozásokon zajlik. A kötött és kötetlen formákban történő cselekvésnek, gyakorlásnak megvan a sajátos pedagógiai célja, értéke. A zenei képességek fejlődése az érzelmmel telített cselekvés következtében, azaz a dalos játékok nagyon gyakori eljátszása, a mondókák, az énekek folytonos ismétlése során megy végbe. Az énekes játékok teszik ki a foglalkozások, egyenletes lüktetés, másik gyermekre való együttműködést (kör alakítása, kézfogás, egyenletes lüktetés, másik gyermekre való odafigyelés) a játékban résztvevők mindegyikénél fejleszt. Az énekes játék ezen kívül, mint önként vállalt tevékenység örömforrás és a képzeletet is megmozgató érzelmi töltés a gyermekek számára. Alkalmazzuk, gyakoroljuk tehát minél többet. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy a séták és kirándulások, tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének, zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése.

A zenehallgatásról röviden ugyanazt emeljük ki, amit az ének, zenei nevelés egészében fontosnak tartunk. Egyrészt az élő hang tiszta egyszerűségének, az érzelmek közvetlen megtapasztalásának élményét szükséges közvetíteni, ezáltal is a gyermekek felé. Másrészt az

értékek nyújtásának, közvetítésének, a klasszikus zenei élmények gyermekhez való eljutásának felelősségét hangsúlyozzuk. Az óvoda a zenehallgatás segítségével különböző műfajokkal és hangszerekkel ismertetheti meg a kicsiket ezzel formálva zenei ízlésüket.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - vizuális tevékenységek

A vizuális tevékenységek (gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás) a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. Mivel az ember ismereteinek nagy részét a látás segítségével szerzi meg, a vizualitás, a vizuális nevelés egy sajátos látásnevelést jelent. Ebben a folyamatban a gyermekek kíváncsiságára, utánzási, cselekvési hajlamára építve segítjük elő az őt körülvevő világgal való ismerkedést. A vizualitás áthatja a mindennapokat és természetesen részt vesz a személyiség alakításában, a formálásában úgy, hogy műveltség tartalmakat- látás útján elsajátítható ismereteket, információkat közöl, képességeket fejleszt. Bálványos Huba szerint „A vizuális nevelés a megismerés, a gondolkodás és a tevékenységek folyamatában fejleszti mindenek előtt a – megismerő (kognitív) vizuális képességek, - a vizuális gondolkodási képességeket és a vizuális tevékenységi (alkotó) képességeket.” A vizuális nevelés tehát képességfejlesztés, mégpedig egyéni, differenciált képességformálás. A vizuális tevékenységeket a gyermekek kíváncsiságára, utánzási hajlamára, meglévő tevékenységi vágyára alapozva építhetjük. A vizuális tevékenységek lényege a cselekvés, a gyakorlás, a gondolatok, szabad, kreatív kifejezése. A vizuális nevelés megvalósítása szempontjából kiemelt jelentősége van az óvodapedagógus személyiségének, vizuális látásnak, ízlésnek, esztétikai érzékének, kultúraközvetítő szerepének. A vizuális nevelés egész napos, a nap folyamán bármikor megvalósuló tevékenység. Ahhoz, hogy ez a gyakorlatban is így legyen, szükséges biztosítani a feltételeket. Nagyon jónak ítéljük, ha van egy polc, egy sarok a csoportszobában, ahol a gyermekek számára elérhető helyen tároljuk a rajzolóhoz, festéshez, barkácsoláshoz, bábozáshoz, gyurmázáshoz szükséges kellékeket, eszközöket. Ceruzák, zsírkréták, ollók, ragasztók, festékek, ecsetek mellett mindenféle begyűjtött termést, különböző textileket, papírokat, faanyagokat, műanyagokat, kavicsokat stb. egész évben célszerű egy „kincsesládában” vagy polcon összegyűjteni. Legyen lehetőségük a gyermekeknek a nap folyamán bármikor ezekkel az eszközökkel dolgozni akár önállóan, akár kis csoportban az óvónéni segítségével. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel. Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széle skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyi és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel elveszük a gyermek bátorságát az egyéni kifejezőmódoktól.

A vizuális nevelés, mint eddig említettük lehetőleg időkorlát nélkül megvalósuló nevelési terület. A játékidő azonban különösen alkalmas az alkotásra, barkácsolásra, a játékhoz szükséges eszközök, kellékek létrehozására. Inspirációt adhat ehhez a begyűjtött anyagok sokasága. Ahhoz, hogy a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka és építés élményt nyújtó és az óvodás számára akár hasznos tevékenységgé váljon (pl. játékhoz szükséges kellékek elkészítésével) meg kell ismertetni a kicsiket a technikai fogásokkal, alapelvekkel. Az önálló vizuális tapasztalatszerzést kiegészítjük a kötöttebb, célra orientált egy-egy technika elsajátítását célzó, a gyermekek tér-forma és színeképzését fejlesztő komplex foglalkozásokkal. A differenciálás, az egyéni látásmód érvényesülése, a kreativitás támogatása, bátorítása minden szituációban, foglalkoztatási formától függetlenül szükséges. A vizuális nevelésen belül külön is érdemes szólni a magyar jeles napok, és az óvodai ünnepek jelentőségéről. A néphagyományőrzés, a népszokások felelevenítése a kultúra hagyományozásának spontán, természetes módja. „A szokások köre valójában egyszerre illemtan, erkölcsi kódex, íratlan törvény, művészi forma, költészet és emellett színjátszás, mítosz, mágia. Az ünnepi szokások ezen kívül olyan összetett rendet alkotnak, amelyben a mai modern nevelés minden fő eleme sűrűsödött. Így a mozgás, a viselkedésmód, a tiszta beszéd, a világos előadási stílus, az ünnepélyes hangvételű prózai beszéd mellett az éneklés, a tánc, az alkalmi viselet, az ünnepi étkek stb. mind szerepet kapott” írja Kriza Ildikó. A hagyományőrzés tehát a lehető legtisztább értelemben vett komplex tevékenység, mely a vizuális nevelés középpontjába állítva egész éven át élményt nyújt feladatot ad, ötletet szolgáltat a kreatív és elmélyült tevékenységhez. Ugyanakkor kapcsolatot kínál a gyermekek közötti együttműködése, lehetőséget ad a másokról, a közösség tagjairól való ismeretszerzésre, jó alkalom a társas, közösségi szokások elsajátítására, baráti kapcsolatok alakítására, ápolására. Belátható tehát, hogy az egész program, de kitüntetetten a vizuális nevelés számára is mennyire fontos a hagyományápolás és az ünnepek gyakorlati megvalósítása. Az ünnepi előkészületek tartoznak legmarkánsabban a vizuális nevelés témakörébe, hiszen a díszítés, az ünnepi kellékek elkészítése, az ünnep helyszínének esztétikája, az ünnepi ajándékozás tárgyai és ünnep után az élmények felidézése, rögzítése, mind-mind a vizuális nevelés gazdag témakörébe illik. Belátható tehát, ha arra biztatunk minden óvodapedagógust, hogy minél sűrűbben éljen a hagyományápolás és az ünnepek nyújtotta széles tevékenységet adó lehetőségekkel. Az ünnepekről fontossága miatt később bővebben is szólnunk.

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- *Nyugodt légkört biztosítson a szabadon, önállóan megvalósuló alkotó tevékenységek számára*
- *Úgy alakítsa ki a gyermekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak*
- *Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet és egyéni önállóságot a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának*
- *Élményszerzéssel, ötletadással segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását*
- *Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az élményeket átélve megvalósíthassák elképzeléseiket*
- *Az óvodapedagógus a mindennapi verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc és rajzolás festés mintázás kézimunka tevékenységek biztosításakor ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére*

- *A művészeti tevékenységekhez (verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc rajzolás, festés, mintázás, kézimunka) a gyermekek számára bármikor elérhető helyen legyenek inspiráló, alkotásra ösztönző kellékek, eszközök*

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek legyenek:

- A könyvek megbecsülésére, megóvására.
- Néhány mesét, verset, mondókát emlékezetből felidézni és szívesen mesélni, bábozni, dramatizálni.
- Rövid, általuk fogalmazott, mese elemekkel átszőtt történeteket elmondani.
- Türelmesen mesét hallgatni.
- A környezet hangjainak megfigyelésére, megkülönböztetésére, differenciálására.
- Megkülönböztetni magas és mély, halk és hangos hangokat.
- Hallás után felismerni a ritmus hangszerek hangjait.
- Visszaénekelni ismert és kitalált dallammotívumokat.
- Ritmusmotívumokat visszatapsolni, kopogni stb.
- Lassabban és gyorsabban mozogni, énekelni, mondókát mondani.
- Egyszerű, táncos mozdulatokat a csoporttal együtt végezni.
- Ritmus hangszereket használni.
- Az egyenletes lüktetést, ritmust kifejezni.
- Egyéni ötleteik alapján kitalálni játékos mozdulatokat.
- Örömmel rajzolni, mintázni, festeni, kézimunkázni, alkotó tevékenységet végezni.
- Élményeik, elképzeléseik, képzeik megjelenítésében használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Alkalmazni az egyszerű forma és színritmusokat.
- Megjeleníteni az elemi térviszonyokat, hangsúlyozni a megkülönböztető jegyeket, a jellemző formákat.
- Emberábrázolásában megjeleníteni a részformákat, próbálkozni a mozgások ábrázolásának kifejezésével.
- Egyszerű formákat mintázni, ajándék és játék tárgyakat készíteni.
- Biztonsággal használni az ábrázoláshoz szükséges eszközöket.

Mindennapi mozgás

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítás nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az üléssel együtt járó

tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk. Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdni. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkör testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének. A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi mozgást lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközökre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkör, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is. A mindennapi mozgás hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, melyek lehetőség szerint valamennyi óvodában megvalósíthatók, és amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

A mindennapi mozgás objektív feltételei:

Elsősorban a megfelelő hely biztosításáról kell szólni. Mivel a foglalkozásokat döntő mértékben a szabadban valósítjuk meg, ezért célszerű füves területen különböző pályákat kialakítani. Ehhez csupán mozgatható kis kapuk szükségesek. Nagyon jó lehetőséget nyújt a különböző mozgások gyakorlására a mesterségesen kialakított domb, ami télen szánkózásra, csúszkálásra, sielésre használható, nyáron viszont gyakorolható itt a gurulás, mászás, kúszás, felfelé történő futás, szökdelés stb. A füves, sík és dombos terület mellett feltétlenül szükséges az aszfaltos, kavicsos terület. A fák között érintő magasságban kifeszített kötélén függhetnek a gyermekek. Az udvar különböző részein – különösebb megmunkálás nélkül – lefektetett és lazán rögzített farönkök kiválóan alkalmasak az egyensúlyérzék fejlesztésére. A megfelelő távolságban rögzített mászóakák az óvodaudvarok fontos kellékei. Az állványokon felfüggesztett mászókötel és gyűrű a vállöv erősítését szolgálja. A megfelelő méretű pancsoló vagy úszómedence a vízzel történő edzésen túl az úszásoktatást is elősegítheti. Az úszás és korcsolyázás, ahol lehetőség van rá, szervezeten is megvalósítható. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban, ha lehetőségünk adódik, használhatjuk a közeli iskola vagy sportlétesítmény tornatermét vagy füves pályáit. Némi ötletességgel és szakemberek bevonásával tovább fokozható tehát a mindennapi mozgás hatása. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, pancsoló medence, játékeszközök, stb.) felhasználhatók a mindennapi mozgás feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi mozgásra is. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapi mozgás szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi mozgás eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakítását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek. A mindennapi mozgás tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok. Természetesen ide tartoznak, a mozgásos játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi mozgás keretébe beépíthető. Az óvodapedagógus dönti el, hogy hetente a mindennapi mozgás 20-30 perce alatt hány mozgásfoglalkozást tart, illetve egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, gimnasztikával, futással stb. egy esetleg mozgásos játékokkal tölti ki az időt. Nyilvánvaló, hogy a kicsiknél a kötött formákat foglalkozásokat kevésbé célszerű alkalmazni. A 6-7 éveseknél pedig heti 2-3 alkalommal is lehet mozgásfoglalkozást beiktatni a napirendbe.

Az alapmozgásokkal kapcsolatos ismeretek, jártasságok és készségek kialakítása és a motorikus képességek fejlesztése az egyik legfontosabb feladat az óvodás korú gyermekek mozgástevékenységének tervezésében és szervezésében. A mozgáskészségek kialakítása és a motoros képességek fejlődése és fejlesztése egymással dialektikus kölcsönhatásban valósul meg. Amíg egy mozgásismeretből jártasság, majd készség lesz, a mozgás többszöri végrehajtása során fejleszti azokat a motoros képességeket is, amelyekre az adott mozgás elvégzésében szükség van. A mozgásműveltség minőségét ebben az életkorban az alapján ítéldjük meg, hogy az alapvető mozgásformákkal kapcsolatos „tudásukat” hogyan tudják működtetni a környezetükhöz való alkalmazkodás során a gyermekek. A mozgás megszerettetéséhez át kell a gyermekeknek élni azokat a pozitív élményeket, amelyeket egy-egy gyakorlat sikeres végrehajtása nyújt. Ezek a rendszeresen ismétlődő kísérő jelenségek hozhatják létre azt a motivációs bázist, amelyre a további mozgástanulás épül. Az eredményes mozgástevékenység feltételezi a fejlesztés célirányos, folyamat jellegű megtervezését. Ahhoz, hogy a fejlesztés „kimenete” körvonalazódható legyen, ismerni kell a gyermekek „bemeneti” aktuális fejlettségi szintjét. Ehhez ajánlott minden évben egyszer megállapítani a gyermekek testi fejlettségének és motorikus teljesítményeinek alakulását.

A testalkati mutatók és az alapvető motoros képességek viszonylag könnyen megállapíthatók egyszerű próbákkal. A fejlettségi szint ismeretében a fejlesztés differenciáltan, az egyéni teljesítőképességhez igazodva határozható meg. Az óvodai mozgás mozgásanyagának elsajátítása során alkalmazott differenciálás azt jelenti, hogy egy adott foglalkozáson ugyan annak a mozgásnak többféle változatban való végrehajtás lehetséges az adott óvodai csoport gyermekeinek egyéni fejlettsége alapján. A végrehajtási módok megválasztásával az optimális elsajátításra kell törekedni, amely feltételezi a mozgás lényegének az ismeretét, alkalmazási lehetőségeit és a gyermek gyakorlattal kapcsolatos tudásszintjének fejlettségét. Egy foglalkozás keretében legalább két eltérő nehézségi fokú végrehajtási módot kínálunk fel és a játékban is legyen újabb gyakorlási, vagy alkalmazási lehetőség. Az óvodai nevelésben a mozgás szervezeti kereteiben megoldható az azonos és

vegyes életkorú gyermekek között tapasztalható fejlettségbeli különbségek ellenére is a teljesítőképességet figyelembe vevő optimális mozgásfejlesztés. Az óvodapedagógus akkor érezheti sikeresnek nevelő – fejlesztő tevékenységét, ha minden reá bízott gyermekben képes felfedezni azokat az elemi készségeket és képességeket, amelyek benne a legerősebbek és ezek továbbfejlesztéshez megtalálja a legkedvezőbb tevékenységi módokat, módszereket, amelyek a gyermek örömeiben és testi fejlődésében mutatkoznak meg.

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi mozgás megszervezésében:

- *Legfontosabb feladat, hogy a napirendet úgy állítsa össze, hogy az adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül szabad levegőn való tartózkodásra*
- *Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit. Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a leghatékonyabb terhelést biztosító napi mozgáshoz*
- *Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi mozgás örömet jelentsen a gyermekek számára*
- *Az egészséges életmód szokásainak, kialakításával biztosítsa a testi nevelés zavartalanságát, nyugalma*
- *Tartsa fontosnak a mindennapi mozgás keretein belül megvalósuló mozgás foglalkozásokon is a differenciált, egyéni fejlesztést*

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek legyenek:

- Örömmel részt venni a nagymozgásos tevékenységekben, természetes mozgást végezni.
- Alkalmazkodni a szabályokhoz, társakhoz, fejlődjön önuralma, legyen toleráns, együttműködő, segítőkész, csapatjátékos.
- Összerendezett, harmonikus mozgásra, egyensúlyérzékelést fejlesztő gyakorlatok elvégzésére.
- Irányokat megkülönböztetni, térben, időben tájékozódni.
- Fizikai erőnlétre, mely alkalmassá teszi őket életkoruknak megfelelő állóképességre.
- Szem-kéz, szem-láb koordinációs gyakorlatok elvégzésére.
- Mozgást fejlesztő eszközöket biztonsággal használni.

IX. AZ EGYES GYERMEKEK SZEMÉLYES ÉS SZOCIÁLIS KÉPESSÉGEINEK FEJLESZTÉSE (KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEKRE) KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

- sajátos nevelési igényű gyermekek
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek
- kiemelten tehetséges gyermekek

2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

3. Tartós gyógykezelés alá tartozó gyermekek

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

Az óvoda alapító okiratába foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Célunk:

- A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyermekek között személyiségük különbözősége.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, hogy javuljon életminőségük és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba
- A pedagógiai programban megfogalmazott elvárások igazodjanak a gyermek fejlődésének üteméhez.
- Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.
- Az SNI-s gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl.

Az óvodába a gyermekek szűrés nélkül nyernek felvételt. Többnyire ez az első közösség az életükben, ezért rendkívül nagy tehát az intézmény felelőssége az esetleges probléma felismerésében. Előfordulhat az, hogy a gyermek viszonylag hosszabb ideje fennálló problémáját a család nem ismeri fel, esetleg a szülői elfoglaltság vagy a kellő ismeretek hiánya miatt.

Intézményünk szakértői-, szakvélemény alapján vállalja:

- a többi gyermekkel integráltan együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekeket, idesorolva a kiemelt figyelmet igénylő, a kiemelten tehetséges, és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket,
- különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján enyhe fokú értelmi vagy beszéd fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral küzdenek
- migráns gyermekeket
- a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelését,
- logopédiai, fejlesztőpedagógiai ellátást.

Az óvodapedagógusok, a pszichológus vagy a család jelzése és hozzájárulása után a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei folyamatosan megfigyelik és szűrik a gyermekeket. Minél fiatalabb a gyermek, annál inkább egységes, személyre szabott, egyéniesített, komplex feladatokkal lehet az esetleges elmaradásokat eredményesen pótolni.

Törekvésünk, hogy a lehető legkorábban ismerjük fel a fejlődési eltéréseket. Ha kell a lemaradót minden területen, egyéni vagy kiscsoportos fejlesztéssel felzárkóztatjuk, a tehetségeket kibontakoztatjuk.

Alapelvünk, hogy:

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmódban, állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.

Valljuk, hogy a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a gyermek fejlesztésének.

Gyermekek közösségben csak is olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.

A gyermekek mindenekfelett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődésének, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.

Az óvodapedagógusoknak olyan befogadó csoportlégkört kell kialakítaniuk, melyben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést. A pedagógiai asszisztens az óvodapedagógus iránymutatása alapján segíti, támogatja ezt a folyamatot.

Az óvodapedagógus iránymutatása alapján az alábbi feladatokban segíti a nevelő munkát:

- a gyermekek gondozási teendőinek megsegítése: öltözködésben, étkezésben, tisztálkodásban, levegőztetésben,
- a gyermekek felügyeletének segítése,
- másság elfogadtatása,
- egyéni, különleges bánásmódot igénylő gyermekek megsegítése, gondozása
- párhuzamosan végezhető tevékenységek megszervezésében /eszközök készítése, előkészítése, csoportszoba rendezése/ és lebonyolításában,
- óvodai ünnepélyek, hagyományok megszervezése
- játék és tanulási tevékenységek, társas és közösségi tevékenységek, munkatevékenységek, szabadidős tevékenységek szervezésében és lebonyolításában való részvétel.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai- orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

A fejlesztés legfontosabb területei:

A kognitív funkciók fejlesztése;

Manuális készség, finommotorika fejlesztése;

Játéktevékenység alakítása;

Minimális kontaktus, kooperációs készség, verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése, a beszédszervek ügyesítése, beszédindítás, beszédmegértés fejlesztése, az aktív és passzív szókincs bővítése és a grammatikai rendszer kiépítése;

Szociális kompetenciák kialakítása, fejlesztése.

A fejlesztést végző gyógypedagógus feladatai:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptációjában.

Az integráció

Az integráció a fogyatékos és nem fogyatékos gyermekek és fiatalok együttes nevelését és oktatását jelenti az oktatási intézményekben az óvodától iskolán át a felsőbb iskolai szintekig. Az integráció folyamatában jelen lehetnek, mind a fogyatékos, mind a pszichés, mind pedig a különböző fokú tanulási problémával küzdő, illetve a hátrányos helyzetű gyermekek is.

Az integráció alapelve az, hogy a sikertelenség okát nem elsősorban a gyermekben kell keresni, hanem a környezetében, olyanná kell formálni a befogadó közeget, óvodát, hogy a gyermek optimálisan tudjon benne fejlődni, már kisgyermekkorban találja meg helyét befogadó közösségében. A sikeres óvodai együttnevelés biztosítja legjobban a későbbi zökkenőmentes beilleszkedést. Az esélyegyenlőség biztosításával kölcsönös megértés és elfogadás alakuljon ki fogyatékosok és nem fogyatékosok között.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálása esetén külön gondot kell fordítani arra, hogy a gyermek minden segítséget és pedagógiai támogatást megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Intézményünkben a funkcionális integráció, azon belül is a teljes integráció valósul meg. A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális (gyógyypedagógiai – logopédiai) megsegítése külön helyiségben, egyéni formában történik. Ezen időszaktól eltekintve a nap többi részét társaikkal együtt töltik. Törekvésünk, hogy rendelkezünk az integrált neveléshez szükséges alapvető feltételekkel:

- személyi feltételekben: a sajátos nevelési igénynek megfelelő gyógyypedagógus;
- tárgyi feltételekben: speciális fejlesztő eszközök és megfelelő helyiségek.

Integrált nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok

A nevelők szemléletét a toleráns gondolkodás, inkluzív szemlélet, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség és nagyfokú empátiás készség jellemezze.

A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségénél az óvodapedagógus vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.

Ismerje fel és gondolja kiemelten a gyermekekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.

A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a kisgyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.

Az óvodapedagógus tudatosítsa a csoportban dolgozó dajkával, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modellértékű, mint az övé.

A sajátos nevelési igényű gyermekek optimális nevelésének érdekében a pedagógusok ismereteinek folyamatos bővítése, gyógyypedagógiai területen, integrációt elősegítő programokon.

A hatékonyság, eredményesség érdekében együttműködés a szaksegítőkkal.

Szükség szerint szakvélemény, fejlesztési javaslat kérése a megfelelő szakszolgálatoktól.

A megismert sérülés, lemaradás, fogyatékoság függvényében, szakmai kompetenciáink határain belül speciális fejlesztési terv készítése.

Prevenációs lehetőségek az óvodai nevelésben

Az inkluzív pedagógiát alkalmazzuk, azaz nevelési elveinkben vezető szerepet játszik a befogadás, az egymás iránti tolerancia. Az a kisgyermek, aki már az óvodában tapasztalja, hogy egyik csoporttársa szemüveges, a másik nehezen formálja a hangokat, a harmadik nyugtalanabban viselkedik, vagy diétás ebédet fogyaszt, esetleg hallókészüléke van, vagy mozgásában korlátozott, természetesen fog viszonyulni a különbözőséghez felnőttként is. Meggyőződésünk, hogy az értő beavatkozás növeli a későbbi esélyeket. Rendkívül fontos a prevenció, mert sok esetben a sérüléshez kapcsolódó következmények csökkenthetők, megelőzhetők.

A sajátos nevelési igényű gyermekek a folyamatos speciális fejlesztés mellett szociálisan, értelmileg, érzelmileg az iskolai közösségbe történő beilleszkedésre alkalmassá válhatnak.

Nagyon fontos az időtényező, ismert a korai fejlesztés hatékonysága, mivel óvodáskorban különösen fogékonyak a gyermekek. Minden fejlődési fázisban az érés és más, a korai életkorban elmaradt beavatkozástól remélt fejlődési eredmény később már nem pótolható. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket együtt neveljük ép társaikkal. Így a sérült gyermekek ebben az ép a környezetben optimálisan fejlődhetnek, magasabb szintre juthatnak el. A helyes minta egyrészt követésre, másrészt megerősítésre is szolgál, harmadrészt spontán javulást is előidézhet a kevésbé sérült funkciók esetében. A fejlesztést végző szakemberek odafigyelnek arra, hogy a fogyatékos gyermekeket a nevelés ne terhelje túl, a fejlesztés, a módszerek és az elvárandó követelmények igazodjanak a lehetséges egyéni fejlődés üteméhez.

Az integráció sikerének kulcsa abban rejlik, hogy a gyermekek egyéni igényeikhez, képességeikhez, pszichikai állapotukhoz szükséges és fejlesztő nevelést kapjanak differenciáltan, egyéni speciális nevelési szükségletek kielégítése megtörténjen.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

Az integrált nevelés elsődleges szempontjai:

- A fogyatékoság típusa, súlyossága
- A fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális fejlesztés megkezdésének ideje
- A gyermek életkora, pszichés, lelki és egészségügyi állapota
- Az egészségügyi rehabilitáció ideje és intenzitása
- A gyermek intellektuális képességei

Az intézményben a pedagógusok felelőssége, személyes kompetenciája a problémák felismerése. A lehetőségekhez képest a már meglévő sérülések okozta gyermeki állapot javítása, ha ez nem lehetséges, akkor a fizikai szinten tartás.

Külön gondot kell fordítani arra, hogy az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai, és a szülők megfelelő tájékoztatást kapjanak a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, az együttműködésre a sérült gyermek családjával.

Minden irányú speciális fejlesztés alapja a szakértői bizottság szakvéleménye. A fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján történik, amelynek elkészítése a fogyatékos gyermek ellátásához szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus szakember feladata.

A logopédia eszközrendszerével, sajátos módszereivel a kommunikáció, mint alapvető emberi tevékenység hibáit, hiányosságait tudjuk javítani, fejleszteni. A pszichológus feladata a gyermek egészséges lelki fejlődésének elősegítése, a meglévő magatartási és egyéb nevelési problémák feloldása pszichológiai terápiás eljárások alkalmazásával.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, célzott és intenzív differenciálást, gyógypedagógiai rehabilitatív ellátást, illetve terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Az egyes gyermekek problémái, lemaradásai általában összetett képet mutatnak.

Ezért kiemelkedően fontos a fejlesztésben résztvevő szakemberek folyamatos kapcsolata egymással, szülőkkel, és más szakemberekkel, a rendszeres esetmegbeszélések bevezetése, a felmerülő problémák közös megoldási lehetőségeinek keresése, a team munka.

Intézményünk által felvállalt kiemelt figyelmet igénylő gyermekek típusai

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

- sajátos nevelési igényű gyermek: a többi gyermekkel integráltan együtt nevelhető enyhefokú értelmi vagy beszéd fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavar /súlyos figyelem, vagy magatartásszabályozási zavar/
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
- kiemelten tehetséges gyermek,

Hátrányos helyzetű, valamint halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Tartós gyógykezelés alá tartozó gyermekek.

Mind emellett ellátja a migráns gyermekeket is.

Az együttnevelés feltételei:

- Befogadó környezet megteremtése
- Esélyegyenlőség biztosítása
- Komplex vizsgálatok, melyek segítségével megismerhetjük az akadályozottság mértékét, struktúráját
- Differenciált fejlesztés, kompenzációs lehetőségek bővítése, egyéni fejlesztés
- Szükséges módszerek, terápiás eljárások, technikák alkalmazása.

Az együttnevelést támogató pedagógiai tevékenységek:

1. Prevenció
2. Korrekció
3. Kompenzáció

Az együttnevelést segítő rehabilitációs és fejlesztési tevékenységek feladatai:

- Bármely fogyatékból fakadó hiányzó, vagy sérült funkciók kompenzálása, helyreállítása, új kialakítása
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében
- Különböző funkciók egyensúlyának kialakítása
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

Intézményünkben felvállalható sajátos nevelési igényű gyermekek

1. Enyhén értelmi fogyatékos gyermek:

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodások korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek az óvodai csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

2. Beszéd-fogyatékos gyermek:

Beszéd-fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd-fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességszavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavarra mellé társulhatnak részképességszavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg. Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavarai társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

3. Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárást okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációjának feltételei

Személyi feltételek:

Az óvodában dolgozó szakemberek:

- A sajátos nevelési igényű gyermekeket együtt nevelő pedagógusok,
- Nevelőmunkát segítő dajkák
- Pedagógiai asszisztens
- A szakértői véleményben meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő szakember

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti,
- a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

Dokumentáció

- Szakértői vélemények
- Orvosi vélemény
- Pedagógusok csoport naplója (digitális formában: az OviKréta felületén)
- SNI fejlesztettek fejlesztési terve
- Szakértői vélemény iránti kérelem alap – és felülvizsgálathoz
- Pedagógiai vélemény
- A gyermek fejlődésének nyomon követő dokumentációja (digitális formában: az OviKréta felületén)

Az együttnevelést támogató kapcsolati háló elemei

- Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei bizottság Budapesti Városligeti fasori Tagintézmény 1068 Budapest Városligeti fasor 40.
- Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Gödöllői Tagintézménye 2100 Gödöllő, Dózsa György út 69/A.
- Isaszegi Humánszolgáltató Központ 2117 Isaszeg Móricz Zs. u.
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Beszédvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye 1077 Budapest, Izabella u. 1.
- A helyi gyermekorvosi rendelők és Védőnői Szolgálat 2117 Isaszeg Hunyadi utca 19.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének megszervezése

Intézményünkben az óvodapedagógusok javaslata (szülők kérése) alapján, a szülők beleegyezésével történik az érintett gyermekek szakértői vélemény iránti kérelmének benyújtása az illetékes Pedagógiai Szakszolgálathoz.

A tapasztalt problémák jelzésével a gyermekről az illetékes szakértői bizottság, véleményt készít a nevelési év bármely időszakában. A vélemény alapján a gyermek fejlesztését a megfelelő szakember biztosításával szervezzük meg.

Az óvodapedagógusok a fejlesztő szakemberekkel történt megbeszélés alapján egyéni differenciálással a gyermekekre külön figyelmet fordítanak, és biztosítják, hogy zökkenőmentesen részt vegyen az egyéni fejlesztésben.

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

Intézményünkben az érintett gyermekek esetében a sajátos nevelési igényű gyermekeknél megfogalmazottakkal azonosan történik a szakértői vélemények iránti kérelmek benyújtása az illetékes Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálatára. A Pedagógiai Szakszolgálat szakértői véleménye alapján történik a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése. Az óvodapedagógusok a gyermekek számára egyéni fejlesztési tervet készítenek, mely alapján differenciált fejlesztést biztosítanak.

Óvodapedagógus feladatai:

- egyéni fejlesztési tervet készít,
- a tevékenységek során a szakértői véleményben szereplő javaslatokat beépíti,
- a gyermek fejlődését nyomon követi, szükség esetén eljárásait, módszereit megváltoztatja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyermekek szociális hátrányainak csökkentése

Az érintett gyermekek nevelésére az óvodapedagógusok fokozott figyelmet fordítanak.

Pedagógiai eszközökkel és módszerekkel támogatják a gyermekek fejlődését, és ellensúlyozzák a családi életvitelből, élethelyzetből adódó nehézségeket, negatív hatásokat. Az óvodapedagógusok fejlesztési terv alapján, személyre szabottan, differenciáltan fejlesztik a gyermekek képességeit.

Óvodapedagógusok feladata:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít,
- a gyermek fejlődését nyomon követi, szükség esetén, eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- szocializációs problémák megoldásához alternatívákat keres, szükség esetén a szülők számára nevelési kérdésekben tanácsot ad, támogatást nyújt,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a családdal és a különböző szakemberekkel.

A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az óvodapedagógus feladata a kiemelten tehetséges gyermekek nevelése során

- a tehetség felismerése és gondozása
- egyéni készségek, képességeknek megfelelő fejlesztés
- egyénre szabott fejlesztési terv készítése
- a gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzon fejleszteni
- sokféle tevékenység kínálata
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- szülők tájékoztatása
- tehetséggondozás témában továbbképzésen való részvétel
- a tehetséges gyermek nagy odafigyeléssel és türelemmel való segítése, hogy a legjobb képességeit tudja kibontakoztatni, megmutatni.

Migráns gyermekek interkulturális nevelése

Az a migráns gyermek, aki, valamint akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést. A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben keressük. Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.

Az óvodapedagógus feladata a migráns gyermekek ellátása során

- Felkészülés a gyermekek fogadására
- A migráns gyermekek empátiás fogadása
- A gyermek érzelmi biztonságának megteremtése
- A családból hozott eltérő szokások tiszteletben tartása (pl. más sajátos étkezési szokások)
- A magyar nyelv elsajátításának segítése
- A migráns gyermek származási helye művészeti tevékenységeinek, alkotásainak megismertetése a többséghez tartozó gyermekekkel, ez által a migráns gyermek identitásának megalapozása

Az óvodás gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése

Az óvoda az óvodás gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább nevelési évente kétszer – rögzíti.

Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

A gyermekek fejlődését a tevékenységközpontú programhoz összeállított – 3-7 éves gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció – című dokumentum (kiadó: Fabula Humán Szolgáltató Bt. 2013. szerkesztő: Mantlik Józsefné, Lektorálta: Fábián Katalin) alapján végezzük. A gyermekek fejlettségi szintjét az óvodába lépéskor megfigyeljük és dokumentáljuk. A gyermekek fejlődésének előmenetelét folyamatosan figyelemmel kísérjük és szükség szerint, de legalább félévenként rögzítjük.

Ez az anyag képezi a szülők félévenkénti tájékoztatását fogadóórák keretében.

Azoknál a gyermekeknél, akiknek a fejlettségi szintjében, vagy fejlődési ütemében problémát észlel az óvodapedagógus szükségesnek tartjuk a vizsgálatok lefolytatását.

A gyermek óvodáskor végére szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg. A kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Ekkor belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódnak. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

X. Egészséges életmódra nevelés

Teljes körű egészség fejlesztési program

Törvényi háttere:

A Nemzeti köznevelési törvény megfogalmazása szerint célja:

Egy olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely segíti a gyermekek harmonikus testi, lelki és értelmi fejlődését képességeik, készségeik, jártasságaik, ismereteik, érzelmi és akarat tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságainak kialakítását.

A rendelet megfogalmazza, hogy a nevelési intézményekben, biztonságban és egészséges környezetben kell nevelődniük a gyermekeknek.

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. §. alapján a teljes körű egészségfejlesztés célja, fogalma és részletszabályai

(1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Mindennapjainkban kiemelt figyelmet kell fordítani a teljes körű egészségfejlesztés feladataira:

Egészséges táplálkozás

Az étrend összeállítása az élelmezés vezető feladata.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 50. §-ának (3) bekezdése előírja, hogy „**A közétkeztetésben – különös tekintettel az egészségügyi, szociális és gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani.**”

Az élettani szükségletnek megfelelő étrend biztosításához a táplálkozás-egészségügyi előírások kidolgozása az Országos Élelmezési és Táplálkozástudományi Intézet (OÉTI) feladata.

Az élelmezés vezető e szabályok szerint állítja össze a gyermekek számára szükséges egészséges étrendet.

Kerülendő élelmiszerek:

- koffein tartalmú, vagy energia ital /tea, kakaó kivételével /
- alkoholt tartalmazó élelmiszer
- szénsavas, vagy cukrozott üdítő, szörp

- hozzáadott, cukrot tartalmazó, vagy 50% alatti gyümölcs tartalmú gyümölcslevek
- sertés és baromfi zsír
- 12%-nál magasabb zsírtartalmú tejföl
- 6 éves kor alatti gyermekek számára édesítőszereket tartalmazó élelmiszer nem adható
- magas só és telítetlen zsírtartalmú ételek

Az óvodai nevelés során kiemelt figyelmet fordítunk a zöldségek, gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.

Mindennapos testmozgás

A mindennapos mozgás során célunk:

- a gyermekek testi, lelki fejlődésének elősegítése,
- a gyermek mozgásigényének kielégítése,
- a mindennapos mozgás biztosítása /napirendbe történő beépítése/
- a mozgásöröm biztosítása,
- a mozgás megszerettetése,
- mozgáskultúra megalapozása, motoros képességek fejlesztése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

A mozgás prevenciók hatása:

- segíti a gondolkodást, koncentrációt,
- erősíti az én kontroll funkciókat,
- fokozza a kitartást, javítja a gyermek erőléti állapotát
- az együttmozgás segíti a gyermek énképének kialakulását, és a kooperációs képesség fejlődését.

A program elkészítése során figyelembe vettük a 363/2012. (XII.17.) Kormány-rendeletet az Óvodai nevelés országos alapprogramról, mely szerint:

- a mozgásos játékok fejlesztik a gyermek természetes mozgását és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés,
- kedvezően befolyásolják a gyermek teljesítőképességét,
- felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását,
- a tornát, a játékos mozgásokat az egészséges életmódot erősítő tevékenységeket – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára biztosítani kell.

A mozgásfejlesztés lehetőségei:

- szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes mozgása közben
- mozgás komplex foglalkozáson belül,
- mindennapi testmozgás,
- differenciált mozgástevékenység során.

Lehetőségek a mozgás hatékony megvalósulása céljából:

- a napi tevékenység részeként a mindennapos mozgás biztosítása lehetőleg a szabadban,
- nagymozgások, finommotorika, egyensúly érzék fejlesztése, a tér mozgásos megismerésére irányuló mozgások,
- kondicionális: erő, gyorsaság, állóképesség és koordinációs képességek fejlesztése,
- változatos mozgáslehetőségek felkínálása a gyermekeknek,
- csoportok egymás közötti mozgásos tevékenykedtetése,
- mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése,

Testi és lelki egészség fejlesztése

Az EMMI rendelet 128.§-a (1) bekezdése meghatározza, hogy a gyermek az intézményben teljes testi-lelki jóllétben részesüljön.

Ebből adódóan célja:

- hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést,
- a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodást.

A Nkt. 62.§ (1) bekezdés g) pontja értelmében a pedagógus kötelessége, hogy a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka és balesetvédelmi előírások betartásával a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.

A mentális egészség szempontjából fontosnak tartjuk a következő képességek kialakítását, fejlesztését:

- a társas és közösségi tevékenységek során kapcsolatok kialakítása,
- a stresszel való megküzdés képessége,
- a kihívásoknak, a gyermekkel szemben támasztott feladatok megoldására való képesség,
- a kivárási, türelem képességének kialakítása,
- nyitottság, tolerancia, együttműködési készség fejlesztése,
- szeretet és kötődés képességének fejlesztése,
- mások iránti tisztelet, megbecsülés képességének fejlesztése, érzelmek kifejezőképességének
- élménybefogadás képességének fejlesztése,
- érzelmi zavarok tompítása, leépítése,
- az ösztönök és az érzelem irányítás képességének fejlesztése.

A gyermek bántalmazását, vagy illetve deviánsviselkedés formákat észlelő óvodapedagógusnak kötelessége a Pedagógiai programban, illetve az SZMSZ-ben a gyermekvédelemmel kapcsolatos előírások szerint eljárni, esetmegbeszéléseket lefolytatni.

Amennyiben a viselkedési problémák ismétlődő jellegűek az intézmény igazgatója értesíti a pszichológust, és egyben – az időpont meghatározásával – kötelezi a gyermeket, hogy a pszichológus tanácsadásán részt vegyen.

Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Gyermekebalesetnek minősül minden olyan baleset, amely akkor történik, amikor a gyermek az óvoda felügyelete alatt áll.

A Nkt. 4.§ (10) szerint a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjed és az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan környezetet kell teremteni, amely alkalmas a baleset biztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására.
- Fejleszteni kell a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését.
- Az óvoda alapidokumentumaiban rögzíteni kell az intézményi védő, óvó előírásokat.
- Az intézményi nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset – megelőzés szempontjaira.
- Amennyiben az óvodában baleset történik az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni és a szülőt értesíteni kell.
- Az óvodában bekövetkezett gyermekebalesetet nyilván kell tartani.
- Nyolc napon gyógyuló sérüléssel járó gyermekebalesetet haladéktalanul ki kell vizsgálni.
- Az óvodának lehetővé kell tennie a szülői szervezet, közösség részvételét a gyermekebalesetek kivizsgálásában
- Az intézménynek a szükséges intézkedéseket meg kell tenni a hasonló balesetek megelőzésére

Személyi és környezeti higiénia fejlesztése

Személyes higiénia fejlesztése

Az óvodapedagógus és a segítők együttes feladata a gyermek tisztasági állapotának megítélése. Problémák esetén jelzéssel élünk a védőnői szolgálatnál.

Feladatok:

- kézmosás, fogmosás, pihenés, betegségmegelőzés, valamint az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- tisztálkodási eszközök használata
- a gyermek WC-k, gyermekmosdók rendeltetésszerű használata
- a gyermek ruházatának rendezettsége, az öltözködési szokások megalapozása
- zsebkendő rendeltetésnek megfelelő használata

Környezeti higiénia

Magába foglalja:

- az óvoda és környéke tisztaságának megóvását
- helyes fűtés és világítás biztosítását
- foglalkoztatók szellőztetését
- helységek és eszközök tisztaságát
- az ivóvíz higiéniját
- az udvar tisztántartását

Mindezek a kisgyermek személyiségében fontosak. Az egészségfejlesztő tevékenységekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Az egészséges életmódra nevelés feltételei és feladatai

Az egészséges életmódra nevelés mai életünkben félreértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát. Az egészséges életmód magában foglalja a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban van. A gyermekek mozgásának fejlesztése örömforrás és alkalmas lehetőség az esetleges mozgáshibák korrigálására is. Az optimális mozgásfejlődéshez biztosítani szükséges a spontán mozgáslehetőségeket, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán mozgásra. A gyermekek napirendjét úgy kell összeállítani, hogy elkerüljük az egyoldalú terhelést, azaz lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülással járó tevékenységet. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülni. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek el a szabad levegőn. A napfény, a levegő, a víz az eső is edzi erősíti őket. Természetesen az időjárásnak megfelelő ruházatra van szükség kint az udvaron és bent az épületben is. Az udvaron nem csak játszani, étkezni, de nagyon sok féleképpen tevékenykedni lehet. Legyenek olyan udvari játékeszközök, tornaeszközök, építmények, amelyek lehetővé teszik a gyermekek sokoldalú mozgásigényének kielégítését. Az egészséges életmódra nevelés nem csak az óvoda udvarának és épületének célszerű hasznosítását jelenti, hanem gyakori sétákat, kirándulásokat a szabad természetben, a közeli játszótereken, nagyobb füves réteken, dombokon, erdőkben. A természet szépségének élvezete, a szabad természetben való játék öröme, a mozgás szabadsága, a mozgást követő pihenés és nyugalom –ami nem biztos, hogy minden gyermek esetében az alvást is jelenti - legbiztosabban vezeti el a gyermeket a természet szeretetéhez. Az óvodapedagógus tudatossága abban nyilvánul meg, hogy gondosan válassza meg a helyszíneket és hívja fel a figyelmet a környezet megóvásának fontosságára.

A séták alkalmával, a párosával haladást csak addig követeljük meg, amíg a gyermekek biztonsága, testi épségének megóvása ezt igényli. Mindig legyen alkalom szabad, önálló mozgásra, futkározásra. A játék, a kirándulások célját és ezzel együtt időtartamát a gyermekcsoport életkori sajátosságaihoz igazítsuk. A túlterhelő, fárasztó menetelés, a

gyermek fizikai képességeit meghaladó kirándulások nem érik el a kívánt hatást, nem lesznek örömforrások a gyermekek számára. A szokásrendszer kialakításával azt kell elérni, hogy a tevékenységhez szükséges eszközök bármikor a gyermekek rendelkezésére álljanak és a tevékenységet magát ne korlátozzuk vagy szabályozzuk be.

Az egészséges életmód szokásainak kialakításában fontos szerepet kap a helyes táplálkozás szokásainak kialakítása és az étkezés körülményeinek, esztétikumának biztosítása. A helyes táplálkozási szokások kialakításánál a rendszeresség az első szempont. Sajnos sok család életvitele éppen ezt a rendszeres, időbeni étkezést nem biztosítja, ezért fokozottan figyelniük kell arra a napirendben, hogy meghatározott időintervallumon belül történjenek az étkezések. A mindig tiszta, vasalt, finom színekben pompázó asztalterítők, a minőségi, esztétikus étkezőedények, a szalvéták, az asztali díszek stb. mind tovább fokozzák az étkezés pozitív hatását és nevelő értékét. Az étkezések közbeni halk beszélgetés, zsongás a kulturált étkezési szokások elsajátítása pedig tovább fokozza az egész tevékenységhez kapcsolódó pozitív hatásokat. Mindez újabb adalék ahhoz, hogy a környezet hatásával nevelni tudunk, hogy a példaadás a legerősebb nevelő erő.

A gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatok

A gondozás az óvodai nevelőmunkát megalapozó tevékenység, amelynek feladatai részben átalakultak, részben pedig felerősödtek a társadalmi folyamatok hatására. Ma olyan jelenségekkel is találkozunk az óvodában, ami nem volt jellemző néhány évvel ezelőtt. Sajnos nagyon sok a gondozatlan, nem megfelelően öltöztetett vagy étkeztetett gyermek.

A zavartalan fejlődéshez, az egészség fenntartásához, a betegségek megelőzéséhez a gyermekek fokozott gondozása elengedhetetlen követelmény.

A gondozási feladatok végzése az óvodában dolgozó valamennyi felnőtt feladata, ami az óvodapedagógust nem mentesíti a tényleges teendőktől, csupán arról van szó, hogy neki kell koordinálnia, megterveznie, átgondolnia a többiek munkáját is. Az óvodai környezet esztétikus, harmonikus és célszerű kialakítása a veszélyforrások minimálisra csökkentése, a napirend helyes kialakítása a gondozási feladatok végzését könnyíti meg. Az óvodába kerülő gyermek számára a környezetváltozás, az idegen emberek, új életfeltételek, a megszokott környezettől való elszakadás nagyon komoly nehézséget jelent. Ezek a bekövetkező változások az első időszakban a gyermek pszichés és testi állapotában átmeneti zavarokat okozhatnak. A gondozás, a gyermekkel való törődés az első kapocs, ami közel viszi a felnőttet a kicsihez, ami lehetővé teszi az átmeneti problémák kezelését.

Az óvodának a gondozás olyan klasszikus feladata, amit nem adhat fel, amit nem hanyagolhat el, amit nem helyettesíthet mással. Szerintünk addig egyáltalán nem fejleszthető a gyermek, amíg nincs biztonságérzete, komfortérzete, amíg valamennyi testi szükséglete ki nincs elégítve.

Ebből következően az óvodai csoportban leginkább azt kell biztosítani, hogy a gyermek kellemes, jó légkörben, várakozás és sorakoztatás nélkül, szükségleteinek megfelelően végezhessek a tisztálkodással, a WC használatával, az öltözködéssel, az étkezéssel kapcsolatos teendőiket. A napirendnek pontosan ezt a folyamatosságot és rugalmasságot kell tükröznie. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a gondozási teendők növekedésével számolunk.

Nem az a cél, hogy a gyermekek helyett, a gyermeket kiszolgálva mindent a felnőttek végezzenek el, hanem az, hogy megtanulja önállóan ellátni magát. Ehhez nyújtanak segítséget

a felnőttek, vegyes csoportban a nagyobb gyermekek és ezt az egy együttműködést célszerű kialakítani az azonos korú gyermekek csoportjaiban is.

A mosdóban, az udvaron, a reggeli gyülekezési időben, ünnepek, kirándulások alkalmával nagyon sok remek lehetőség adódik a különböző korú gyermekek együttműködésére, kommunikációjára a gondozási teendők közös ellátása közben.

Fontos ezen a területen is a családdal való szoros együttműködés, egymás tájékoztatása és a rendszeresség mindkét fél részéről a gondozáshoz kapcsolódó szokások kialakítása érdekében. Az egyéni bánásmód, az egyes gyermekek sajátos igényeinek figyelembevétele a gondozás esetében is érvényesül.

A csoportok szokásrendszerének kialakítása

Az óvoda mindennapi életének zökkenőmentességét, harmonikusságát és nyugalmit biztosítja, ha megfelelő szokásrendszert sikerül kialakítani. A szokásalakítás hosszú, fáradságos munka, ami olykor unalmasnak is tűnik, hiszen a jó szokásrendszer a mindennap gyakorolt cselekvések sorozatának állandó ismétlése. Azt azonban nyugodtan állíthatjuk, hogy a fáradtság később nagyon is megtérül a három –négy évig tartó óvodai nevelés során. A szokásalakításban is elsődleges maga a cselekvés, a tevékenység, ami az egész személyiséget fejleszti. A feladatmegoldás ez esetben is öntevékenységre és a gyermek aktív együttműködésére épül.

A szokásrendszer kialakítása az utánzáson és az ezzel összefüggő azonosuláson nyugszik. A szoktatás esetében tehát a példamutatásnak van kiemelt szerepe. Ez igazán egyszerűen belátható, hiszen köszönni megtanítani gyermeket úgy lehet, ha az óvónő is köszön minden nap minden egyes gyereknek. A szokástanításnak azért is van jelentősége a személyiségfejlesztés szempontjából, mert egy általános tudatmentesítő szerepe van. A jól kialakított szokások, melyek rendszert alkotnak, nem kívánnak akaratkifejtést a gyermektől, és nem kell koncentrálni sem, hiszen automatikusan cselekszik a gyermek, amikor köszön a csoportszobába lépéskor, megtörli a cipőjét a lábtörlőbe, kopog stb. A szokásrendszer kialakulásával a mindennapi cselekvések egy része gazdaságosabbá válik, kiküszöbölődnek a felesleges mozdulatok, mindenki számára egyértelmű keretet kap a napi óvodai élet.

A szokásalakítás módja tehát: utánzás-ismétlés- tudatossá váló cselekvés.

Azért foglalkozunk ilyen bőven a szokások és szokásrendszerek kérdéseivel, mert a csoport nyugalmit, derűs légkörét alapvetően befolyásolja a kialakított szokásrendszer minősége. Erre építhető fel a harmonikus, kiegyensúlyozott tevékenységekkel teli napi óvodai élet.

A szoktatás szabályait Kelemen László nyomán az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- A szoktatáshoz teljes határozottság szükséges a nevelő részéről.
- A szoktatás tökéletes beidegződést, begyakorlást jelent.
- A szoktatás alatt nem tehetünk kivételt, nem lehet kihagyás, a szokás automatikussá válása érdekében.
- A rendszeres odafigyelés a szokás kialakításának folyamatában ne csupán figyelmeztetést és főleg ne prédikálást, szidást jelentsen.

- A pozitív példa, a pozitív motiválás és a tényleges cselekvés vezet a leggyorsabb eredményre. Az öntevékenység, az örömmel végrehajtott cselekvés itt is gyorsabbá és biztosabbá teszi a végeredményt.
- A szokások kialakítását mindjárt az első óvodai napon kezdjük el.
- A megvalósítás sikere a rendszeres napi gyakorláson múlik.
- A szoktatás során célokat tűzünk ki, feladatok elé állítjuk a gyermeket. A végrehajtást ellenőrizni, értékelni szükséges. A követelésnél mindig vegyük figyelembe a gyermek adott lehetőségeit, konkrét helyzetét és életkori sajátosságait. Ne legyen túlzott az elvárásunk, de alultervezett sem.
- A szokáskialakítás gyors sikere a csoportban dolgozó óvodapedagógusok, dajkák munkájának teljes összhangjával érhető csak el.

Környezettudatos életmódra nevelés a fenntartható fejlődés biztosítása és az állatbarát szemlélet beépítése az óvodai nevelésbe

Az óvodáskor kiemelt jelentőséggel bír a gyermekek értékrendjének formálásában, hiszen ebben az életszakaszban alakulnak ki azok az alapvető attitűdök és szokások, amelyek meghatározzák a gyermekek későbbi viszonyát a természethez, az élővilághoz és a társadalomhoz. A környezettudatos életmódra nevelés és a fenntarthatóság iránti érzékenyítés már ebben a korai szakaszban elengedhetetlen, mivel az élményszerű tapasztalatszerzés révén a környezet szeretete, megbecsülése és védelme belső értékévé válhat. Intézményünk nevelőtestülete e pedagógiai alapelveket szem előtt tartva döntött úgy, hogy csatlakozik az *Állatbarát Óvoda* programhoz. Meggyőződésünk, hogy az állatokkal való közvetlen kapcsolat – a gondoskodás, a megfigyelés és a felelősségvállalás gyakorlása – elősegíti a gyermekek érzelmi és szociális kompetenciáinak fejlődését, valamint hozzájárul a környezeti nevelés eredményességéhez. Az elnyert *Állatbarát Óvoda* cím megerősítést jelent számunkra abban, hogy jó úton járunk, és további szakmai ösztönzést nyújt a program hosszú távú fenntartásához.

Jövőbeli célunk, hogy intézményünk továbbra is állatbarát óvodaként működjön, és a program szerves részét képezze mindennapi nevelőmunkánkban. Ezzel biztosítjuk, hogy a környezettudatosság, a természet és az állatok iránti tisztelet, valamint a felelős magatartás alakítása folyamatosan és következetesen épüljön be a gyermekek mindennapjaiba.

Meggyőződésünk, hogy e szemlélet átadása kulcsfontosságú a jövő nemzedéke számára. Az óvodáskorban kialakított pozitív attitűdök és tapasztalatok alapot nyújtanak ahhoz, hogy a gyermekek felnőttként felelősségteljesen és tudatosan viszonyuljanak környezetükhöz, hozzájárulva ezzel egy fenntarthatóbb és értékekben gazdagabb társadalom megteremtéséhez.

A környezeti nevelés komplexitása több értelmezésben közelíthető meg. Egyrészt azt jelenti, hogy ez a nevelési terület a nap bármely szakában éppúgy művelhető, mint egy-egy konkrét foglalkozáson belül. A környezeti nevelés komplexitása abban is megnyilvánul, hogy a kötött és kötetlen formák egyaránt alkalmasak, sőt együtt is nagyon jól alkalmazhatók a környezet

megismerése során. A környezeti nevelés olyan integráló témakör, melybe más nevelési területhez tartozó ismeretek, eszközök és módszerek természetes módon beilleszthetők (pl. mese, vers, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, mozgásra nevelés, rajzolás, festés, mintázás témaköre, módszerei, eszközei).

A fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségei

Célunk, hogy a gyermekeinkkel megértessük a fenntartható és a nem fenntartható fejlődés különbségeit. A mindennapi tevékenységeink során hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermekeink tapasztalatokat szerezzenek a hulladékgyűjtés fontosságáról, játékos formában megismerkedjenek a szelektív hulladékgyűjtéssel és az újrahasznosítható anyagokkal.

Tudatosan törekszünk arra, hogy figyelmüket ráirányítsuk a takarékos energia és víz használatára, szűkebb és tágabb környezetünk, Földünk tisztaságának megóvására. Mindezt időszakos ünnepeink /Víz világnapja, Föld napja és Madarak és fák napja/ megtartásával, valamint témahetek tervezésével, interaktív élmények és játékos tevékenységek biztosításával valósítjuk meg.

Minden eszközt biztosítunk és minden adandó alkalmat kihasználunk ahhoz, hogy gyermekeinkben a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdöket megalapozzuk és szokásukká formáljuk.

XI. PEDAGÓGIAI FOLYAMATOK

A nevelés – tanulás tervezése és időkeretei

Mindenekelőtt abból indulunk ki, hogy a tervezés éppúgy, mint a nevelés komplex folyamat, amely átfogja a nevelés - tanulás egészét. A lényege az, hogy tudatosan átgondoljuk, előre meghatározzuk, hogy mit szeretnénk megvalósítani az év folyamán. A tervezés hosszú és rövid távú, de sohasem lehet minden pontosan előre meghatározott. A valóságban ugyanis gyakran történnek másként a dolgok, mint ahogy azt mi előre elképzeltük. Így van ez a tevékenység esetében is. A hosszú távú, előre elképzelt éves, féléves terv a nevelés általános elveiből indul ki. A részletmegoldások a rövid távú tervezés sajátosságai. A tervezés tehát tudatos, átgondolt tevékenység, amely nem nélkülözi a spontán, vagy a rövid távú elemeket sem, sőt vannak olyan részei, melyek előre nem tervezhetők (pl. a gyermeki reagálások, melyek újabb tervekre inspirálhatnak). A kérdés az, hogy mennyire lehetséges előre tervezni, mi befolyásolja a tervezés tartalmát, és formáját, milyen időintervallumot, fogjon át, az elkészült terv.

A nevelés-tanulás tervezésének általános elvei

- a) A tevékenységközpontú óvodai nevelési program nemcsak lehetővé teszi, de kifejezetten igényli is, hogy a nevelés egészét a helyi lehetőségek, a helyi viszonyok ismeretében gondoljuk át.
- b) A teljes nevelési folyamat átgondolása az óvodapedagógus számára alapvetően fontos még akkor is, ha jelentős mértékben kívánunk építeni a spontán gyermeki ötletekre, a gyermek meglévő tapasztalataira.
- c) A tervezés tehát tudatos és átgondolt folyamat, amelynek során számításba kell venni azt, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme más és más lehet, sőt a fejlődés dinamikája is egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet.
- d) A tervezést mindig megelőzi az anyaggyűjtés. Nagyon célszerű egy ötlettárat összeállítani, aminek a segítségével a tervezés könnyen, gyorsan és rövid idő alatt megvalósítható. Az anyaggyűjtés alatt a konkrét ötletek, az irodalmi alkotások válogatását, megújítását, a dalanyag összeállítását, a lehetséges tevékenységek összegyűjtését, valamint a szükséges szakmai anyagok és eszközök összeállítását értjük. Az így létrehozott ötlettárat *aztán* már csak évenként kell megújítani, kibővíteni és fejleszteni attól függően, milyen korú és fejlettségi szintű gyermekek kerülnek a csoportokba.
- e) A tervezés részét képezi, mintegy előzménye a tervezésnek a gyermek és a család előzetes és folyamatos megismerése, hiszen a tervezésnek abból kell kiindulnia, ami a gyermeket körül veszi, ami a gyermekre hat. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítése, az életre való felkészítés feladata szükségessé teszi a gyermek folyamatos megfigyelését, élményeinek meghallgatását. A gyermek testi és pszichikus fejlődése szerves összefüggésben áll egymással, ez tehát a nevelés –tanulás tervezését is meghatározza.
- f) A tervezés során az óvodapedagógus és a gyermek aktív egymásra hatására építünk. Ez azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által elképzelt fejlesztést ki kell egészítenie a gyermektől származó ötletnek, a meglévő gyermeki ismereteknek és tapasztalatoknak.
- g) A tervezés során alapvetően arra törekedjünk, hogy a már meglévő ismeretanyagot vegyük először számításba. Ne az ismeretanyag minden áron való növelése, hanem az vezesse az óvodapedagógust, hogy sokoldalúan, több nézőpontból és többoldalú megközelítéssel hogyan lehet hatékonyabban fejleszteni a gyermeket. Nem győzzük elégszer hangsúlyozni,

hogy kevesebbet; de azt alaposabban többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük.

h) A tervezés során a nevelés és tanulás tervezését ne különítsük el, az egy tömbben, egymással összefüggésben célszerű megoldani, hiszen a nevelési folyamaton belül sem különül el a tanulási folyamat teljes egészében. A nevelésen belül a napi óvodai életet átszövevényesül leghatékonyabban az óvodai tanulás folyamata, tehát a nevelés – tanulás komplex egységet alkot, ezáltal természetesen a tervezésben is ezt juttatjuk érvényre. A komplex foglalkozások rendszere is beépül a nevelési folyamat egészébe, ezért nincs előre meghatározott időpontja a nap folyamán a komplex foglalkozások megvalósításának.

i) A tervezés során külön kell azokra a spontán gyermeki ötletekre és tapasztalatokra, melyek beépíthetők az óvodai nevelés folyamatába, ám természetüknél fogva előre nem tervezhetők. Ezek csakis utólag kerülhetnek be a tervezésbe, hiszen az óvodapedagógus előre nem tudja megítélni, milyen élmények, hagyományok, tapasztalatok érhetik a csoportot és az egyes gyermekeket, melyek hosszabb ideig foglalkoztatják őket és hatnak rájuk. Ezekre nemcsak érdemes odafigyelni, hanem célszerű a tervezésben feljegyezni és a következő heti tervezésnél már ennek figyelembevételével átgondolni a teendőket. A tervezésben tehát mindig van egy szabad sáv, amit nem előre, hanem utólag tölthetünk ki. Éppen ezért a tervezés két részből tevődik össze a gyakorlatban. A nagyobbik, előre tervezhető részből és anyagból, melyet az óvodapedagógus a tevékenységközpontú óvodai nevelés program céljából és feladataiból következően előre elkészít és a kisebbik rész az előre tervezhetetlen gyermeki ötletek, javaslatok, melyek utólag kerülnek bejegyzésre a tervezés nyitott sávjába.

j) A tervezés átgondolt, tudatos és rendszerint hosszú távú tevékenység. Ez tehát feltételezi, hogy az egész éves programot átgondoljuk, vagy lejegyezzük magunknak. Nem célszerű azonban a tervünket teljesen kidolgozva év elején leírni, mert akkor kevés a valószínűsége annak, hogy rugalmasan alkalmazkodni tudunk a spontán gyermeki megnyilatkozásokból származó ötletekhez. Javasoljuk, hogy a leírt és kidolgozott terv heti, kétheti tervezést öleljen fel, mert így az azonnali korrigálás, reagálás lehetőségét is biztosítani tudjuk.

k) Az ütemterv megírása egyben magában foglalja az óvónő munkájának teljes vázát, tehát vázlatot írni külön nem szükséges, azonban itt is az óvodapedagógus egyéniségének és saját belátásának függvénye, hogy milyen terjedelemben készíti el az írásos anyagot. Ki-ki saját maga dönti el, milyen írásos anyag szükséges a felkészüléséhez. Nyilvánvalóan lesznek különbségek egy kezdő és egy gyakorlott, több éve a pályán lévő óvodapedagógus tervezőmunkája között.

A tervezés éppen olyan önálló és kreatív munka, mint az anyaggyűjtés, a tevékenységek átgondolása vagy az anyag rendezése. Kötött és mindenkire érvényes formái nincsenek. Az lenne a legnagyobb öröm számunkra, ha nagyon sokféle tervezési elképzelés alakulna ki a tevékenységközpontú óvodai programmal dolgozó vagy azt alapként felhasználó óvodák között.

Mennyi időre tervezzünk? A magunk részéről a rövidebb tervezési intervallum hívei vagyunk, mert úgy véljük, hogy így nagyobb az esélye a spontaneitásnak, több kreativitás várható és a gyermeki ötletek, tapasztalatok tervezésbe építésének is nagyobb az esélye. A rövid távú tervek esetében a csoportban dolgozó két óvodapedagógusnak szoros, napi együttműködést kell megvalósítania és ez is előnyös a tervezés és a gyakorlati kivitelezés szempontjából.

A hosszú távú (éves-fél éves terv) lényegében az általános fő irányokat, blokkokat tartalmazza és a tudatosság erősítése szempontjából van fontos szerepe. Ezt ugyanis lebontjuk havi és heti tervre. Ez már a tényleges, gyakorlatban megvalósításra kerülő feladatokat, anyagokat tartalmazza. Hangsúlyozzuk, hogy a tervezési időintervallum kiválasztása után az adott nevelőtestületnek a döntésnek megfelelő időtartamot és formát figyelembe véve szükséges terveznie. Formai megkötések szintén nincsenek, de egy nevelőtestületen belül egységes formát célszerű alkalmazni, mert az megkönnyíti a helyettesítést, egymás munkájának folytatását teszi lehetővé és az ellenőrzésnek is nagyobb realitást, összehasonlítási alapot ad.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelési-tanulási komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. *A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.*

Mennyi időt fordítsunk 1-1 témakör kibontására a tervezésben?

Nem határozzuk meg, mennyi ideig foglalkozzon 1-1 témakörrel az óvodapedagógus és ezt a tervezés során sem kívánjuk korlátozni. Nyilvánvaló azonban, hogy a sokoldalú tapasztalatszerzés fontosságára biztatunk mindenkit, ez pedig egy-egy adott témának különböző szituációkban történő sokszori feldolgozását jelenti. Lehet egy témát egy héten keresztül többször feldolgozni, de lehet több héten át vissza-visszatérni rá, a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát folyamatosan új helyzetben, új körülmények között fenntartva. Ugyanez vonatkozhat a mesére is. Minél kisebbek a gyermekek, annál inkább igénylik az ismétlést, minél nagyobbak, annál jobban kedvelik a változatosságot, örülnek az újnak és többet is képesek befogadni. Kizárólag helyben, az adott csoport ismeretében lehet ezt a kérdést eldönteni.

A komplex foglalkozások rendszere és a mindennapi tevékenységek összefüggései a tervezésben

A gyermeki tevékenység sajátosságai közé tartozik, hogy nagyon gyakori a rendszeresen végzett tevékenységek köre. Ide sorolhatjuk az önkiszolgálással, az egészséges életmóddal kapcsolatos teendőket vagy azt, hogy tartson rendet maga körül a gyermek, azaz rakja el az eszközöket, játékokat maga után. Ugyancsak a mindennapi teendők sorába tartozik a művészeti tevékenységek széles skálája, hiszen a nap bármely szakaszában a szabadidőben pedig kiváltképp biztosítani szükséges a szabad alkotótevékenység feltételeit. Ilyen módon tehát a mindennapi tevékenységek és a komplex foglalkozások feladatai gyakran azonosak lehetnek. Ha ez így van, akkor miért beszélünk komplex foglalkozások rendszeréről miközben elismerjük, hogy gyakran a tevékenységek egymást átfedik. A szabad, mindennapi tevékenykedés elsősorban a játékidőben és a szabadidőben bontakozik ki. A szabadidő egyébként az óvodában a játékidő részének tekinthető. Lényege ennek a tevékenységformának szinte minden esetben a gyermek szabad akaratából következő spontaneitás. Az óvodapedagógus elsősorban az eszközök és anyagok sokféleségének biztosításával és a szabad tevékenykedés által segíti elő a tanulást. A komplex foglalkozásokon ellenben az óvodapedagógus tudatossága sokkal inkább megmutatkozik. Itt is lehetőség van a spontán helyzetek kihasználásának, lényegében azonban előre tervezett és az óvodapedagógus által irányított tapasztalatszerzésről, kezdeményezésről vagyis egy szóval: foglalkozásról van szó. Nagyon jó dolog, ha az óvodapedagógus a mindennapi tevékenységek megfigyelése során nyert tapasztalatait a komplex foglalkozások tervezésénél felhasználja. Tehát a mindennapi tevékenységeket külön tervezni nem szükséges, hiszen ezt a tevékenységek felsorolásakor már megtesszük, ám folyamatosan odafigyelni arra, milyen tevékenységet választanak, mit csinálnak szívesen a gyermekek, nagyon is fontos feladat, ami elősegíti a tervezőmunka megvalósítását. *A mindennapi tevékenységek között speciális helyet foglal el a hetirendben megjelölt mindennapik mozgás, a mese-vers és az anyanyelvi nevelés, melyek előre tervezettek, hiszen beépülnek a hetirendbe és a komplex foglalkozások rendszerébe.*

A hetirendben sehol sem szerepel külön az anyanyelvi nevelés, bár a tervezés során azt mondtuk, hogy tervezett tevékenységről van szó. Ugyanakkor a komplex foglalkozások közé soroljuk az anyanyelvi nevelést. Nincs ebben semmi meghökkentő, csupán azt kell megértenünk, amit a foglalkozás szó használatáról korábban elmondtunk. Vagyis az anyanyelvi nevelés olyan komplex és tervezett tevékenység, ami az óvodai nevelés teljes egészét áthatja. Bár, a komplex foglalkozások közé soroljuk, mégsem gondoljuk egyetlen percig sem, hogy foglalkozásról van szó. Az anyanyelvi nevelés ugyanis sohasem korlátozódhat egyetlen foglalkozás időtartamára, komplex, egész napos tevékenység az anyanyelvi nevelés. A közölt hetirend mintában (csakis mintáról van szó), mert az óvodapedagógus saját elképzelése szerint alakíthatja ki a csoport napirendjét. A hétfői napot pontosan azért kívánjuk szabadon (foglalkozásmentesen) hagyni, hogy legyen idő a gyermekek élményeinek meghallgatására, a gyermekekkel való beszélgetésre. A gyermekek általában új élményekhez jutnak a hétvégén, ezért nagyon alkalmas a hétfői nap arra, hogy megismerjük, megtudjuk mi foglalkoztatja őket, hiszen mindezt a tervezés során feltétlenül számításba kell vennünk. A kommunikáció mint fő célkitűzés ugyancsak azt feltételezi, hogy minél többet beszéljünk a gyermekekkel. Csupán azzal, hogy időt és lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a

beszélgetésre, önmaguk kifejezésére, máris sokat tettünk a bátor, önálló mindennapi kommunikáció kifejlődése érdekében.

Az *anyanyelvi nevelés* mellett a *mese-vers* és a *mindennapi mozgás* is alapvetően meghatározza a tervezés egészét. A mesét és a verset a 3-7 éves korú gyermekek alapvető szükségleteként foghatjuk fel az óvodában. A tervezés során tehát széles alapanyagból kell dolgoznunk, amik azt jelenti, hogy legfontosabb lépésnek az irodalmi anyag összegyűjtését tekintjük. A magyar népmese kincs és a magyar gyermekirodalom, ezen belül a gyermekköltészet kiváló alapanyagot nyújt bármilyen korú gyermekcsoport számára a mese-vers tervezéséhez. Ne feledjük azonban, hogy szükséges ezt az alapanyagot bővíteni a modern mesék és a modern gyermekköltészet alkotásainak figyelembevételével. Szívesen hallgatják a gyermekek más népek meséit és verseit és természetesen a klasszikus meséket is. A lényeg a sokszínűség és a gyermek életkora legyen. Amennyiben heti, kétheti konkrét tervet készítünk, sokkal könnyebben megítélhetjük a szükséges ismételések számát. A fontos az, hogy mindennap valamilyen formában – akár naponta többször is - legyen lehetőségük mesét, verset hallgatni vagy mondani. A mesélés módja, azaz a foglalkozás formája az óvodapedagógus döntésétől és az adott helyzettől függ. Lényeges dolognak tartjuk, hogy a mesélés és a verselés spontán létrejövő lehetőségeinek kihasználását ugyanolyan fontosnak tekintjük, mint az óvodapedagógus által előre megtervezett mesének vagy versnek kezdeményezés vagy foglalkozás formájában való megvalósulását. Tehát a keretek egyenrangúak, a lényeg mindig az, hogy színvonalas és a gyermek érdeklődésével kísért irodalmi élménynyújtás legyen a mindennapi mesélés, verselés. Természetesen, a gyermekkel mese közben közvetlen kontaktust fenntartó, élő mesélésnek van a legnagyobb hatóereje. Ezért az óvodapedagógusnak az anyaggyűjtésen túl arra is figyelnie kell, hogy minél több mesét tudjon kívülről elmondani. A mesélés, verselés gyakran más komplex foglalkozások részeként jelenik meg. Ez is felfogható a mindennapi mese-versként. A tervezés során egyrészt naponta megjelöljük mi lesz az aznapi feladatunk, másrészt a mese-vers spontán formában is megvalósulhat a nap bármely szakában anélkül, hogy azt előre terveztük volna. Ilyen esetekben utólag jelöljük a tervezetben a megvalósult programot. Nincs kötött helye a mindennapi mesélésnek. Az naponta többször is, bármely napszakban történhet a gyermekek igényei és az adódó szituációk függvényében. Például alvás előtti meseként vagy délutáni mesélésként. Az óvodapedagógus dönt a mese-vers szervezésének formájáról, tehát nincs megkötve a keze, hogy kezdeményezést vagy egyéb formát választ. A lényeg a kellemes légkör, a szabad és önfeledt mesélés és mesehallgatás. A mese-vers éppen úgy, mint a játék a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését jelenti, ezért fontos és hangsúlyos helye van a nevelésen belül. A mese-vershez kapcsolódik a dramatizálás, a bábozás vagy a barkácsolás. Ezek éppen úgy, mint a mese-vers folyamatosan jelen vannak a mindennapi tevékenységekben. Bármikor legyen alkalma és lehetősége a gyermekeknek ezeket a tevékenységeket gyakorolni. Az óvodapedagógusnak az a feladata, hogy a helyet és az eszközök széles skáláját állandó jelleggel biztosítsa a gyermekek számára, nemcsak a csoportszobában, hanem az udvaron vagy teraszon stb. és ezt a tervezésben is vegye számításba.

A művészeti tevékenységekre jellemző, hogy azok egyrészt mindennapi tevékenységként, másrészt a komplex foglalkozások keretein belül valósulnak meg. Tervezni a komplex foglalkozásokat szükséges, a további mindennapi tevékenységeket nem. Arra azonban gondolnia kell, különösen az év eleji időszakokban az óvodapedagógusnak, hogy a tevékenységek széles skálájának biztosítása nem egyszerre és egyidőben valósul meg.

Fokozatosan bővítjük, növeljük a tevékenységek körét és a lehetőségek számát, miközben a csoport szokásrendszerét úgy alakítjuk ki, hogy lehetővé váljon a sok-sok tevékenység egyidejű megvalósítása. Például a vizuális képességek fejlesztésekor eleinte, gyurma, zsírkréta, színes ceruza, filctoll vagy a homokba karcolás eszközeivel próbálkozunk és ezt bővítjük később a festés a vágás, ragasztás és varrás. Színes, változatos és sokrétű tevékenységre kínálunk alkalmat és lehetőséget, hogy a gyermekek kipróbálhassák magukat és képességeik minél jobban és sokoldalúbban fejlődjenek ezáltal. Ahhoz, hogy sokrétű cselekvési lehetőséget kapjanak a gyermekek, gondoskodni szükséges megfelelő helyről és elegendő időről. Az óvodában tulajdonképpen alapozunk. A későbbi személyiség kifejlődésének alapjait rakjuk le, ezért a türelem, az elegendő idő biztosítása alapvető követelmény. Minden tekintetben a minőség legyen a meghatározó számunkra. Lehetőleg jó minőségű, esztétikus eszközökkel dolgozzanak a gyermekek és sokféle anyaggal, eszközökkel, technikával találkozzanak. A művészeti tevékenységek széles skálájában az *ének-zenei nevelés és kultúra* fejlesztése szintén megtalálható a mindennapi tevékenységek és a komplex foglalkozások között. A csoportszobában vagy kint az udvaron, séta közben vagy bármikor lehet énekelni, mondókázni, körjátékot játszani. Ezeket a szabad, spontán mindennapi énekléseket szintén nem tervezünk, ám mindezek mellett a komplex foglalkozások rendszerében a művészeti tevékenységeken belül tervezzük az ének, zene, énekes játék, gyermektánc foglalkozásokat. A foglalkozások konkrét tervezéséhez és megvalósításához nagyon korszerű és megalapozott segítséget nyújtanak, a Forrai Katalin által megírt, közismert ének-zenei kiadványok. Heti egy alkalommal javasoljuk az ének, zene, énekes játék, gyermektánc szervezett foglalkozás (kezdeményezés vagy kötött foglalkozások) formájában való megvalósítását, a művészeti tevékenységek témakörén belül, ám sietünk leszögezni, hogy a megvalósítás már az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés. A mindennapi mozgásnak már az elnevezése is utal arra a szándékra, hogy elegendő időt kívánunk fordítani a gyermekek testi, mozgási képességeinek kifejlődésére. Ez a terület napi tervezési feladatot igényel. Abban teljes szabadságot élveznek az óvodapedagógusok, hogy a mindennapi mozgás mikor tervezik foglalkozás és mikor szabad mozgások, gimnasztikai feladatok, vagy játékok stb. formájában. A mindennapi mozgás napi 20-30 perces időtartama örömteli, sokoldalú mozgást jelentsen lehetőleg minden gyermek számára. Ügyeljen arra, hogy egyénileg a lehető legváltozatosabb mozgásformákat próbálhassák ki önállóan a gyermekek. A mindennapi mozgás időpontja nincs meghatározva. Délelőtt, délben vagy délután egyaránt lehet szervezni. A lényeg, hogy bármilyen időpontban örömteli és felszabadult mozgást jelentsen a gyermekek számára. Az óvodapedagógus döntésének függvénye, hogy a mindennapi mozgás keretén belül mikor tartja szükségesnek mozgás foglalkozás tervezését. Nyilvánvaló, hogy minél kisebbek a gyermekek annál inkább a szabad mozgások dominálnak, míg 6-7 évesek esetén a kötöttebb mozgásfoglalkozások is bekapcsolódnak a mindennapi mozgásigény kielégítésbe. A tevékenykedés, a cselekvés ez esetben is hangsúlyos szerephez jut, hiszen arra törekszünk, hogy egyidőben minél több gyermek végezze a gyakorlatokat. A mozgásos játékok szerepe ugyancsak meghatározó a mindennapi mozgás tervezésénél. A komplex foglalkozások megvalósításának időtartamát mindig a gyermekcsoport összetétele és figyelmének tartóssága illetve a motiváltsági szint határozza meg. Inkább tartson 5-10 percig a foglalkozás, de addig érdekelje a gyermekeket és intenzív figyelemre készítse a foglalkozáson résztvevőket. Természetesen a foglalkozások időtartamát illetően is a fokozatosságra törekedjünk. Minél kisebbek a gyermekek és minél közelebb vagyunk a nevelési év kezdetéhez (szeptember-október), annál rövidebb időtartamú foglalkozások valósíthatók meg. Év végére

fokozatosan növeljük a foglalkozások időtartamát 20-35 percre. 5-6-7 éves korban természetesen a 35-45 perces foglalkozási időtartamok dominálnak. Óvodáskorban a 3-7 éves gyermek adottságaiból induljunk ki és ne az iskolai elvárásoknak való megfelelés irányítsa elképzeléseinket.

A napirend

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát. A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

	<i>10-12 óra nyitvatartás esetén</i>
Játék és szabadidős tevékenység	<i>5 - 6 óra</i>
Étkezés, pihenés	<i>3 óra</i>
Öltözködés, tisztálkodási tevékenység	<i>1,5 óra</i>
Komplex foglalkozások naponta	<i>10 - 45 perc</i>

Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend, különösen a nevelési év elején másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

<i>Hétfő</i>	Mindennapi mozgás	Verselés, mesélés	Külső világ tevékeny megismerése - Matematika tartalmú tevékenységek, Művészeti tevékenységek, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, Külső világ tevékeny megismerése Természet-Társadalom – Ember, Művészeti tevékenységek, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.
<i>Kedd</i>	Mindennapi mozgás	Verselés, mesélés	
<i>Szerda</i>	Mindennapi mozgás	Verselés, mesélés	
<i>Csütörtök</i>	Mindennapi mozgás	Verselés, mesélés	
<i>Péntek</i>	Mindennapi mozgás	Verselés, mesélés	

A hetirend általános tartalma (napi 20-30 perc) és maximális (napi 45 perc) időkeretei.

A hetirend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt hetirend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számptalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

A nevelő munka tervezésének, szervezésének, értékelésének a nevelőtestület által elfogadott dokumentumai, munkaformái

Az éves munkaterv

Az éves munkatervet az óvoda igazgatója készíti el a szakmai munkaközösség közreműködésével, melyet a pedagógus közösség megvitát, kiegészít, majd elfogad. Az elkészítéséhez az intézményigazgatónak ki kell kérnie az óvodai szülői szervezet, közösség véleményét. Kötelező véleményező a fenntartó.

Meghatározza az óvoda nevelési évének helyi rendjét.

Tartalmazza:

- jogszabályi előírásokat
- óvodai nevelés nélküli munkanapok időpontját és felhasználását
- nemzeti és óvodai ünnepek megünneplésének időpontját
- az előre tervezhető nevelőtestületi és szülői értekezletek, fogadóórák időpontját
- óvoda bemutatkozását szolgáló pedagógiai célú nyílt nap tervezett időpontját
- nevelési év rendje
- fakultatív hit - és vallásoktatás
- nyári zárva tartás időpontja

Csoportnapló

Az emberi erőforrások miniszterének 220/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról meghatározza az óvodai csoportnapló tartalmát. 2024. szeptemberétől az OviKréta felületén kerül rögzítésre.

Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni:

- Az óvoda nevét,
- OM azonosítóját
- címét
- nevelési évet
- csoport megnevezését
- csoport óvodapedagógusait
- a megnyitás és lezárás helyét és időpontját
- az óvodaigazgató aláírását /papír alapú dokumentumnál óvodai körbélyegző lenyomatát
- pedagógiai program nevét
- gyermekek nevét és óvodai jelét,
- fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négy éves, a négy-öt éves, az öt-hat éves, a hat-hét éves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,

- nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként a nevelési feladatokat, szervezési feladatokat, tervezett programokat és azok időpontjait,
- a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
- az értékeléseket,
- a hivatalos csoportlátogatásokat, célját, időpontját, látogató nevét és beosztását a látogatás szempontrendszerét és az eredményt
- a feljegyzést a csoport életéről.

A gyermeki fejlődés nyomonkövetésének dokumentuma

A gyermek fejlődésének nyomon követése az OviKréta felületén kerül rögzítésre.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- *Heti, havi, féléves vagy éves nevelés-tanulási terv készítése*
- *Hetirend és napirend összeállítása*
- *A nevelőmunka folyamatos értékelése (reflexió)*

A nevelőmunka dokumentálásának legfőbb eszköze a csoportnapló. A Tevékenységközpontú Programhoz kifejlesztett csoportnaplót használjuk. A gyermekek fejlődésének megfigyelését szolgáló nyomon követő dokumentum: A tevékenységközpontú programhoz összeállított 3-7 éves gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció.

Gyermekvédelmi feladatok ellátásának terve

A családok segítése, gyermekvédelem

Óvodánkban évről évre nő a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek száma, ezért hangsúlyos szerepet kap programunkban a gyermekvédelem.

Az óvodapedagógus gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai

- időben figyeljen fel a veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre, valamint azokra, akiknek fejlődésében rendellenesség mutatkozik
- derítse fel a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat
- pedagógiai eszközökkel törekedjék a család életviteléből származó káros hatások ellensúlyozására

- a szülők anyagi helyzetének ismeretében, ahol szükséges, kezdeményezze a szociális segítségnyújtást, és jelezze mindezeket a gyermekvédelmi felelősnek

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- regisztrálja a megkülönböztetett figyelemre szoruló gyermekeket a gyermekvédelmi naplóban
- rendszeresen látogassa otthonukban a problémás gyermekeket
- készítsen feljegyzéseket a rendkívüli eseményekről, családlátogatásokról
- kísérje figyelemmel a hiányzásokat,
- a gyermek érdekében szociális, mentális problémák észlelése esetén kezdeményezzen intézkedéseket
- működjön együtt a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, a város gyámügyi előadójával és a védőnővel

Az óvoda feladatai

- együttműködik a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal
- tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről, és fogadóórája időpontjáról
- közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét és telefonszámát

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Felelősségünk a hátrányos helyzetű, migráns és a sajátos nevelési igényű gyermekek diszkriminációmentes nevelése, valamint az integrációs nevelés biztosítása, támogató szeretetteljes óvodai környezet kialakítása.

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések alapvető célja, hogy biztosítsa a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését, valamint a hátrányos megkülönböztetés megelőzését.

Feladatunk:

- a gyermekek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének biztosítása,
- gyermekközösség kialakítása, fejlesztése,
- tehetséggondozás
- korai beilleszkedési, tanulási, magatartási, nehézségek korrekciója,
- gyermekek fejlesztése, felzárkóztatása,
- gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- gyermeki fejlődést veszélyeztető okok feltárása.

Az intézkedési terv, mely a fenntartó által kidolgozott esélyegyenlőségi tervvel áll szinkronban, megteremti óvodánkban annak a lehetőségét, hogy egyenlő eséllyel induljanak az óvodás gyermekek a köznevelés további lépcsőfokain.

Ezért a következő intézkedéseket tesszük meg:

- a gyermekek fejlődésének nyomon követése, és dokumentálása
- a fejlődést mutató dokumentumok tükrében az arra rászoruló gyermekek, szakértői bizottság szakembereihez való irányítása, szakvéleményük alapján a szükséges fejlesztés biztosítása
- a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése, fejlesztésükhöz szükséges eszközök biztosítása
- a fejlesztés sikere érdekében intenzív együttműködés a szülőkkel, szaksegítőkkal
- programunkban meghatározott differenciált foglalkozások megvalósítása, a kompetencia alapú fejlesztés érvényesítése
- a differenciált fejlesztés megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok folyamatos képzése
- a harmadik életévüket betöltött gyermekek, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek figyelemmel kísérése
- az intézményben lévő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása
- olyan csoportalakítás, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű gyermekek arányos elosztását
- igazolatlan hiányzások nyomon követése, szükséges intézkedések megtétele
- olyan nyitva tartás, mely lehetővé teszi a szülők munkába állását
- kapcsolattartás külső szakmai intézményekkel, a településen működő nemzetiségi önkormányzatokkal
- a gyermekekkel kapcsolatos adatvédelem biztosítása
- szociális ellátórendszerrel való együttműködés
- a differenciált integrált nevelés által folyamatosan segítjük gyermekeink iskolára való ráhangolását (részvétel iskolai foglalkozásokon, programokon, nyílt napokon).

XII. Pedagógiai program nyilvánossága

Tájékoztatás, megismertetés formája:

Pedagógiai programunkat bárki megismerheti. A beíratkozáskor, vagy a nevelési év során bármikor megnézheti, elolvashatja az intézményben, valamint elektronikusan.

Hozzáférhetőség:

Az intézmény pedagógiai programja a vezetői irodában és a folyosón kerül elhelyezésre. A nevelési év első szülői értekezletén az intézmény pedagógiai programjáról az óvodapedagógusok tájékoztatást adnak, valamint ismertetik a szülőkkel a pedagógiai program megismerésének és elérhetőségének lehetőségét.

Záró rendelkezések

Az Isaszegi Bóbita Óvoda nevelőtestülete: 100 %-os arányban, a 222/2025 iktatási számú, 2025.08.29 -én kelt nevelőtestületi határozata alapján, az Isaszegi Bóbita Óvoda egységes szerkezetbe foglalt Pedagógiai Programját elfogadta.

Kelt: Isaszeg, 2025. augusztus 29.

A Pedagógiai Program hatályba lépése: 2025. szeptember 01.

.....
dr. Aladicsné Kádár Petra
óvodaigazgató

.....
Nevelőtestület nevében

Nagyné Magyar Mónika
óvodaigazgató-helyettes

A szülői szervezet a Pedagógiai Programot megismerte, véleményezési jogot gyakorolt, melynek tényét képviselője tanúsítja:

.....
A fenntartó a Pedagógiai Programot jóváhagyta.

Isaszeg,

Dr. Budaházi Árpád
Isaszeg Város Polgármestere

Felhasznált irodalom

Isaszegi Bóbita Óvoda Alapító Okirata

Isaszegi Bóbita Óvoda Pedagógiai Programja 2023.

A 3-7 éves gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció – Fabula Humán Szolg. Bt. 2013.

Chrappán Magdolna – Fábián Katalin Tevékenységközpontú óvodai nevelési program – Fabula Humán Szolg. Bt. 2007.

Isaszegi Bóbita Óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról

Isaszegi Bóbita Óvoda-Óvodavezetői Munkaterv 2025/2026 nevelési év

Isaszegi Bóbita Óvoda
2117 Isaszeg Vadász u. 2.
OM azonosító: 032845

11. 12. melléklet

Iktatószám: 223/2025

Isaszegi Bóbita Óvoda

2025/2026 nevelési év

munkaterve

Tartalom

1. A pedagógiai munka feltételrendszere	3
1.1. Alapító okirat szerinti feladatellátás	3
1.2. Humánerőforrás (személyi feltételrendszer)	6
1.3. Tárgyi, infrastrukturális feltételrendszer	9
1.4. Szervezeti feltételek	10
1.4.1. Intézményi feladatmegosztás	10
Az intézmény költségvetési szervként való működéséből fakadó vezetési feladatok	11
Isaszegi Bóbita Óvoda Pedagógiai program	13
A komplex foglalkozás rendszere	13
Mozgás	13
Óvodapedagógus feladatai mozgásfejlesztésben 3–7 éves vegyes csoportban	14
o A gyermekek mozgásfejlődésének megfigyelése és nyomon követése	14
Tudatos mozgásfejlesztési tevékenységek tervezése és szervezése	15
Életkornak megfelelő mozgásformák biztosítása	15
Mozgásfejlesztés tárgyi feltételeinek megteremtése	15
Fejlesztési feladatok (Heti tervekbe folyamatosan beépítve)	16
2. Finommotorika és kézügyesség	17
3. Térbeli tájékozódás, irányok érzékelése	17
4. Ritmikus mozgás, mozgáskoordináció	17
5. Állóképesség, erő és gyorsaság fejlesztése	17
6. Testtudat, testrészek ismerete	17
7. Szociális és szabálytudat fejlesztése mozgásos játékkal	17
Intézményi innovációk, kiemelt témahetek	19
Szakmai munkaközösség célja	20
Munkaközösségünk feladata	21
Szakmai kapcsolataink	23
Munkaközösségi konzultációk tervezett időpontjai és témái:	23
A szakmai ellenőrzés, értékelés területei	24
Belső tudásmegosztás	24
Kiemelt feladat: Mozdásfejlesztés: Állóképesség, erő és gyorsaság fejlesztése	26
Kiemelt feladat: Mozdásfejlesztés: Testtudat, testrészek ismerete	27
Kiemelt feladat: Mozdásfejlesztés: Szociális és szabálytudat fejlesztése mozgásos játékkal	28
Együttműködés, egymásra figyelés, Versengés, szabálytartás gyakorlása	28
Jogsabály	29
Legitimációs záradék	30

1. A pedagógiai munka feltételrendszere

1.1. Alapító okirat szerinti feladatellátás

1.adat tábla	Terület	Adat
1.	A hatályos alapító okirat kelte, száma	Okirat száma: Bóbita Óvoda/6/2023 Kelte:2023.11.30
2.	Fenntartó neve, címe	Isaszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2117 Isaszeg Rákóczi utca 45.
3.	Az intézmény hatályos alapító okirat szerinti neve	Isaszegi Bóbita Óvoda
4.	Az intézmény székhelye, neve, címe	Isaszegi Bóbita Óvoda 2117 Isaszeg Vadász utca 2.
5.	Felvehető maximális gyermeklétszám (székhelyen)	150 fő
6.	Az intézmény óvodai csoportjainak száma 2025/2026. nevelési évben (fenntartói határozat száma)	5 csoport (133/2024.(V.23.) Képviselő-testületi határozat)
7.	Az intézmény napi nyitvatartási ideje a 2025/2026. nevelési évben	12 óra (6 órától 18 óráig) Törzskönyvben meghatározva
8.	Alapító okirat szerinti ellátandó feladatai	<p>A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése: 013350 Önkormányzati vagyonnal való gazdálkodással kapcsolatos feladatok 091110 Óvodai nevelés ellátás szakmai feladatai 091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai 091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetés feladatai 096015 Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményekben 096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményekben 107080 Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok</p> <p>Három éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig a gyermekek gondozása, napközbeni ellátása, nevelése, ezen keresztül a gyermekek felkészítése az iskolai tanulmányaik megkezdéséhez.</p> <p>A többi gyermekkel integráltan együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek, idesorolva a kiemelt figyelmet igénylő, a kiemelten tehetséges, és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, a migráns, a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása, integrált nevelése.</p> <p>A gyermekek napközbeni ellátása érdekében étkezés biztosítása, valamint logopédiai és fejlesztő ellátás.</p>

10.	Nemzetiségi nevelés	-
11.	Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	Az intézmény ellátja a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján enyhefokú értelmi vagy beszéd fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek.
12.	Gazdálkodási jogköre	Önállóan működő költségvetési szerv pénzügyi-gazdasági feladatait az irányító költségvetési szerv – Polgármesteri Hivatal – látja el azzal, hogy az önállóan működő költségvetési szerv előirányzat keretei terhére kötelezettséget vállalhat és annak szakmai teljesítését igazolja. Polgármesteri Hivatal negyedévente információt ad az intézménynek a gazdálkodásról.

2.adat-tábla

Terület

Adat

1.	Óvodai csoportok száma összesen	5
2.	óvodai kiscsoport száma	-
3.	óvodai középső csoport száma	-
4.	óvodai nagycsoport száma	-
5.	óvodai vegyes csoport száma	5

3.adat-tábla

Terület

szept.01.

okt.01.

dec.31.

1.	Óvodás gyermekek összlétszáma	137		
2.	Tényleges gyermeklétszám alapján meghatározott csoport átlaglétszám fő/csoport	27,4		
3.	SNI-vel felszorozott létszám	140		
4.	SNI-vel felszorozott gyermeklétszámmal számított csoport átlaglétszám: fő/csoport	28		
5.	Étkező gyermekek létszáma	137		
6.	Félnapos óvodás			
7.	Veszélyeztetett gy létszáma	-		
8.	A tényleges összlétszáma %			
9.	Hátrányos helyzetű gy. Létszáma:	-		
10.	A tényleges összlétszáma %	-		
11.	Ebből halmozottan hátrányos helyzetű	-		
12.	A tényleges összlétszáma %	-		

4.adattábla 2025.09.01.	Nem magyar állam- polgár- ságú gy. (fő)	Nemek aránya				A gyermekek korösszetétele			
		lányok (fő)	fiúk (fő)	2,5 éves (fő)	3 éves (fő)	4 éves (fő)	5 éves (fő)	6 éves (fő)	7 éves (fő)
	1 fő		1 fő				1 fő		

5.adattábla	óvodai csoport neve	a csoport típusa (azonos életkorú, vegyes)	szept 1 lét- szám (maximális gyermeklét- szám túllépés esetén a fenn- tartói határo- zat száma, kelte	október 1 vár- ható létszám fő (maximális gyermeklét- szám túllépés esetén a fenn- tartói határo- zat száma, kelte	december 31 várható lét- szám fő (maximális gyermeklét- szám túllépés esetén a fenn- tartói határo- zat száma, kelte	SNI fő	Nemze- tiségi fő
	Csipet csapat csoport	vegyes	28				
	Mókus csoport	vegyes	29			1 fő	
	Dumbó csoport	vegyes	26			1 fő	
	Süni csoport	vegyes	25				
	Micimackó cso- port	vegyes	29			1 fő	

1.2. Humánerőforrás (személyi feltételrendszer)

6.adat-tábla	Terület	Adat
1.	Az intézmény vezetője, képviselője	dr. Aladicsné Kádár Petra
2.	Az intézmény telefonszáma	06-28-495-206
3.	E-mail elérhetősége	bobita@isaszeg.hu
4.	Óvodapedagógus álláshelyek száma	10
5.	Nevelőmunkát közvetlenül segítő álláshelyek száma összesen	8,5
5.1	Dajkai álláshely száma	5
5.2	Pedagógiai asszisztens álláshely száma	2,5
5.3	Óvodatitkár álláshely száma	1
5.4.	Óvodapszichológus álláshely száma	-
6.	Egyéb technikai munkakört betöltők álláshely száma	-
7.	Intézményvezető helyettes (fő)	1

7.adattábla	Foglalkoztatottak létszáma						
	pedagógus (fő)	pedagógiai munkát közvetlenül segítő (fő)	Óvodai csoportban foglalkoztatott óvodapedagógusok létszáma (fő)	1 pedagógusra jutó gyermekek számított létszáma	Óvodai csoportban foglalkoztatott felsőfokú végzettségű óvodapedagógusok létszáma	Nő (fő)	Férfi (fő)
	10 fő	8 fő + 1fő részmunkaidőben	9 fő	27,4	9 fő	-	-

8.adattábla	nevelőmunkát közvetlenül segítő (fő)		óvodapszichológus (fő)	óvodatitkár (fő)
	dajka	pedagógiai asszisztens		
	5	3	-	1

9.adattábla Óvodapedagógusok által ellátott feladatellátási órák adatai

	ÓVODAPEDAGÓGUS NEVE	Gyakornok (ha igen kérjük X-el jelölni)	neveléssel-oktatással lekötött órák száma [óra/hét]
1	Nagyné Magyar Mónika		24
2	Lippai Szilvia	x	26
3	Dohányos Györgyné		28
4	dr. Aladicsné Kádár Petra		10
5	Varga Anna		32
6	Kiss Krisztina		felmentés munkavégzés alól
7	Czeglédi Sándorné		32

8	Lemák – File Zsuzsanna		32
9	Kovácsné Kasuba Erzsébet		32
10	Gross Zsuzsanna Gross Zsuzsanna		32

Az óvodai csoportokhoz rendelt humánerőforrás adatai

10.adat-
tábla

	A csoport fan- tázia megne- vezése	Gyermekek létszáma) (fő) 09.01.-i adat	Csoport típusa (kérjük x-szel je- lölni a megfele- lőt)	Pedagógu- sok neve	Neveléssel-ok- tatással lekö- tött órák száma [óra/hét]	Dajka neve
1	Csipet csapat csoport	28 fő	homo- gén / életkor szerint osztott	Nagyné Magyar Mónika	24	Szalai Vivien
			hetero- gén/ ve- gyes élet- korú	x Lippai Szil- via	28	
2	Mókus csoport	29 fő	homo- gén / életkor szerint osztott	Kovácsné Kasuba Er- zsébet	32	Hársfalvi- Kiss Anita
			hetero- gén/ ve- gyes élet- korú	x Gross Zsuzsanna	32	
3	Dumbó csoport	26 fő	homo- gén / életkor szerint osztott	Varga Anna	32	Miskolc- ziné Hidasi Tünde
			hetero- gén/ ve- gyes élet- korú	x Czeplédi Sándorné	32	
4	Süni csoport	25 fő	homo- gén / életkor szerint osztott	Dohányos Györgyné	28	Németh Enikő
			hetero- gén/ ve- gyes élet- korú	dr. Ala- dicsné Ká- dár Petra	10	

Isaszegi Bóbita Óvoda
2117 Isaszeg Vadász u. 2.
OM azonosító: 032845

5	Micimackó csoport	29 fő	homo- gén / életkor szerint osztott		Lemák – File Zsu- zsanna	32	Tolnai Enikő
			hetero- gén/ ve- gyes élet- korú	x			

11.adattábla

MUNKAI DŐBEOSZTÁS, MUNKAREND

A hét	ÓVODAPE- DAGÓGUS NEVE	Neveléssel-ok- tatással lekö- tött órák száma	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
-------	-----------------------------	--	-------	------	--------	-----------	--------

Dohányos Györgyné	28+ munkakö- zösség vezetői feladatok	07:30-13:00	07:30-13:00	07:30-13:00	07:30-13:00	06:00-12:00
Lemák – File Zsuzsanna	32	6:30-13:00	6:30-13:00	6:30-13:00	06:00-12:30	6:30-12:30
Kovácsné Kasuba Erzsébet	32	7:00-13:30 11:30-18:00	06:00-12:30 10:00-16:30	7:00-13:30 10:00-16:30	7:00-13:30 10:00-16:30	7:00-13:00 10:30-16:30
Nagyné Magyar Mónika	24+ óvoda- igazgató he- lyettesi fel- adatok szük- ség esetén he- lyettesítés	11:30-16:00	9:30-15:00	6:00-11:00	7:30-12:00	7:00-11:30
Varga Anna	32	6:00-12:30 10:30-17:00	7:00-13:30 11:30-18:00	7:00-13:30 10:30-17:00	7:00-13:30 10:30-17:00	7:00-13:00 11:00-17:00
Kiss Krisztina	felmentés munkavégzés alól	-	-	-	-	-
Czeplédi Sándorné	32	6:00-12:30 10:30-17:00	7:00-13:30 11:30-18:00	7:00-13:30 10:30-17:00	7:00-13:30 10:30-17:00	7:00-13:00 11:00-17:00
Gross Zsuzsanna	32	7:00-13:30 11:30-18:00	06:00-12:30 10:00-16:30	7:00-13:30 10:00-16:30	7:00-13:30 10:00-16:30	7:00-13:00 10:30-16:30
Lippai Szilvia (gyakornok)	26	7:30-12:30	7:30-12:30	10:00-15:00	10:00-15:00	12:00-18:00
ÓVODATITKÁR						
Ssz.	NÉV	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
1	Szingerné Endrédi Mónika	8:00 – 16:00	8:00 – 16:00	8:00 – 16:00	8:00 – 16:00	8:00 – 16:00

DAJKÁK						
Ssz.	NÉV	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
1.	Miskolcziné Hidasi Tünde	06:00-14:00	06:00-14:00	06:00-14:00	06:00-14:00	06:00-14:00
2.	Tolnai Enikő	08:00-16:00	08:00-16:00	08:00-16:00	08:00-16:00	08:00-16:00
3.	Hársfalvi – Kiss Anita	09:00-17:00	09:00-17:00	09:00-17:00	09:00-17:00	09:00-17:00
4.	Németh Enikő	07:00-15:00	07:00-15:00	07:00-15:00	07:00-15:00	07:00-15:00
5.	Szalai Vivien	10:00-18:00	10:00-18:00	10:00-18:00	10:00-18:00	10:00-18:00
Pedagógiai asszisztens						
Ssz.	NÉV	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
1.	Gódor Péterné	8-16	8-16	8-16	8-16	8-16
2.	Moldvai Berta	8-12	8-12	8-12	8-12	8-12
3.	Hatházi Erzsébet	8-16	8-16	8-16	8-16	8-16
4.	Gyöngyösi Lajosné	8-16	8-16	8-16	8-16	8-16

1.3. Tárgyi, infrastrukturális feltételrendszer

13. adattábla	TERÜLET	Fejlesztés
1.	CSOPORTSZOBÁK	Asztalok beszerzése 4 csoport számára (6 fő gyermek leültetéséhez, 8 db trapézasztal)
2.	UDVAR	Udvari játékeszközök karbantartása, bővítése. Óvoda kerítésének felújítása.
3.	MOSDÓK	-
4.	MOSÓKONYHA	Vasalódeszka beszerzése.
5.	JÁTEKOK	Minden csoportban fejlesztő játékok, és udvari (homokozó) játékok beszerzése, homokozókban homok pótlása. A pedagógiai munka zavartalan végzéséhez szükséges szakmai anyag, eszköz pótlása (óvodapedagógusi gyógypedagógusi igény alapján).
6.	NEVELŐI SZOBA	Cipőtartó szekrény

Szöveges indoklás

Költségvetési egyeztetésen az infrastruktúra fejlesztésére való igényünket, tervünket leadtuk, a fenntartónak. Megvalósult fejlesztések 2024.08.31.-ig:

- szakmai anyag – művészeti tevékenységekhez szükséges eszközök, szakmai könyvek, folyóiratok,
- különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára fénymásoló lapok, színes ceruzák vásárlása, fejlesztő játékok
- fejlesztő játékok beszerzése
- homokozó játékok beszerzése
- tisztítószeres folyamatos beszerzése

A tárgyi eszközök beszerzésénél a fenntartható fejlődés elveit és szempontjait is figyelembe véve, tudatosan törekszünk a takarékosagra és egy - egy kellék, eszköz újabb felhasználására.

A nyári zárva tartás folyamán megvalósult munkálatok:

- a játékok fertőtlenítését, valamint a textíliák tisztítását, vizes blokkok fertőtlenítését, a helyiségek takarítását a dajkák elvégezték.

1.4. Szervezeti feltételek

1.4.1. Intézményi feladatmegosztás

14. adattábla

Óvodavezetés (név szerint)

Óvodaigazgató Óvodaigazgató helyettes Tagóvoda-vezető Tagóvoda-vezető helyettes

	dr. Aladicsné Kádár Petra	Nagyné Magyar Mónika		
--	---------------------------	----------------------	--	--

15. adattábla

Óvodavezetés által ellátott feladatok, feladatmegosztás az SZMSZ szerint

Intézményvezető heti tanóráinak száma

(óvodapedagógus esetén óvodai foglalkozásainak száma)

Az intézményvezető-helyettes, tagintézmény-vezető, intézményegység-vezető, tagintézmény vezető-helyettes, intézményegység vezető-helyettes heti tanóráinak száma

(óvodapedagógus esetén óvodai foglalkozásainak száma)

Óvodaigazgató Óvodaigazgató helyettes Tagóvoda-vezető Tagóvoda-vezető helyettes

	<p>10 – Óvodaigazgató óvodai foglalkozásainak száma.</p> <p>Vezetői feladatok</p> <p><u>Általános vezetési feladatok</u></p> <p>Alapító okirattal kapcsolatos feladatok.</p> <p>A Szervezeti és Működési Szabályzattal kapcsolatos feladatok.</p> <p>Házirenddel kapcsolatos feladatok.</p> <p>Adat nyilvántartás, kezelés és iratkezelés.</p> <p>A meghatározó intézményi dokumentumok nyilvánossága.</p> <p>Munkáltatói jogkörök gyakorlása.</p> <p>Továbbképzés, képzés.</p>	<p>24 – Óvodaigazgató helyettes óvodai foglalkozásainak száma.</p> <p>Vezető helyettesi feladatok:</p> <p>A vezetői feladatokban való közvetlen közreműködés.</p> <p><u>Az óvodaigazgató feladataiból, hatásköréből átruházott helyettesi feladatok:</u></p> <p>Megszervezi a helyettesítéseket, és ellenőrzi. Megszervezi a dajkák munkáját és ellenőrzi.</p> <p>Kapcsolatot tart a társintézményekkel. Segíti a szülői közösség működését.</p> <p>Nevelőtestület jogkörébe tartozó döntések végrehajtását ellenőrzi.</p> <p>Egyeztetési kötelezettsége van az alkalmazottak</p>		
--	---	---	--	--

	<p>Veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer. Esélyegyenlőség. <u>Az intézmény köznevelési feladataihoz kapcsolódó vezetési feladatok.</u> Pedagógiai programmal kapcsolatos feladatok. Munkatervvel kapcsolatos feladatok. Nevelőtestülettel, alkalmazotti közösséggel, „Együtt a gyermekért” szakmai munkaközösséggel kapcsolatos feladatok. Belső Önértékelési csoport működésével kapcsolatos feladatok. Döntési, együttműködési feladatok. Szakmai ellenőrzés. Az óvodai foglalkozások megszervezése. Egyéb feladatok: /óvodai ünnepek, gyermekbalesetek megelőzése, értesítési feladatok, kapcsolattartás, tanügyi nyilvántartások/ Speciális nevelési feladatok: <u>Az intézmény költségvetési szervként való működéséből fakadó vezetési feladatok.</u> Az intézmény működtetése.</p>	<p>foglalkoztatására, élet és munkakörülményeire vonatkozó kérdések tekintetében. Részt vesz az intézmény vagyonvédelmi feladatainak, a leltározás, a selejtezés végrehajtásában. Előkészíti a szabadságolási tervet, nyilvántartja a dolgozók szabadságát. Segít a munkarend kialakításában. Segíti a vezető ellenőrzési munkáját A biztonságos óvodai környezet biztosítása érdekében rendszeresen szemlét tart és jegyzőkönyvet vezet. Javítási munkálatok jelzése az óvodaigazgató valamint az ellátó szerv felé, megvalósulás ellenőrzése. Részt vesz a pedagógiai munkaterv és beszámoló előkészítésében. Teljesítményértékelést támogató munkacsoport, valamint az Önértékelést támogató munkacsoport tagjaként részt vesz a munkacsoport munkájában.</p>		
--	--	--	--	--

	<p>Költségvetési tervezéssel, beszámolóval kapcsolatos feladatok ellátása.</p> <p>A költségvetési szervként való működéssel kapcsolatos információ-szolgáltatási feladatok ellátása.</p> <p>Költségvetési ellenőrzési feladatok.</p> <p><u>Szakmai feladatok</u></p> <p>Együtműködés a szülőkkel.</p> <p>Az egyes jogok biztosítása.</p> <p>A fenntartóval, működtetővel való kapcsolattartás.</p>			
--	--	--	--	--

16.
adat-
tábla

KI HELYETTESÍTI (NÉV)

Helyettesítési rend

A HELYETTESÍTETT BEOSZTÁSA

1	Nagyné Magyar Mónika	Óvodaigazgatót távolléte esetén az óvodaigazgató helyettes helyettesíti
2	dr. Aladicsné Kádár Petra	Óvodaigazgató helyettest távolléte esetén az óvodaigazgató, egyidejű távollétük esetén (a KT elnök, vagy) a legmagasabb szolgálati idővel rendelkező óvodapedagógus helyettesíti.

Isaszegi Bóbita Óvoda Pedagógiai program

A komplex foglalkozás rendszere

Mozgás

„A megfigyelések, valamint az óvodapedagógusok beszámolóí alapján nevelőtestületünk úgy döntött, hogy kiemelt feladatnak jelöljük 2025-2026 -os nevelési évben a gyermekek mozgás kultúrájának fejlesztését.” Ebben az életkorban a mozgás nemcsak testi fejlődést szolgál, hanem hatással van az értelmi, szociális és érzelmi fejlődésre is. A mozgás serkenti az agy fejlődését, különösen a koordinációért, egyensúlyért, térérzékelésért felelős agyterületeket. A finommozgások (pl. rajzolás, építés) és a nagymozgások (pl. futás, mászás) fejlesztése előkészíti az iskolai készségeket. (pl. írás, olvasás, figyelem).

Fejlődik az egyensúly, koordináció, ritmusérzék, erő, állóképesség. Segíti a testtudat kialakulását – a gyerek megtanulja, hol van a teste a térben, hogyan mozog. A mozgásos játékok közben fejlődik a kommunikáció, utasításkövetés, ritmus, ami hatással van a beszéd fejlődésére is. (Pl. a jobb-bal irányok felismerése segíti az olvasás-írás irányainak megtanulását is.) A közös mozgásos játék során a gyerekek megtanulnak együttműködni, szabályokat követni, türelmesnek lenni, konfliktust kezelni. A mozgás közösségi élmény, ahol fejlődik az empátia és a társas kapcsolatok. A sikerélmény mozgás közben növeli az önbizalmat, csökkenti a szorongást.

A mozgás segít levezetni a feszültséget, stresszoldó hatású. A mozgásos tapasztalatok hozzájárulnak a figyelem, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás fejlődéséhez. Fontos alapokat biztosít az iskolai tanuláshoz (pl. térbeli tájékozódás, jobb-bal megkülönböztetése, ritmusérzék).

A mozgáskultúra teljes körű kialakítása

Komplex módon a gyermekek életkori és egyéb sajátosságaihoz, napirendjéhez igazítva, olyan mozgásos nevelési feladatok heti tervezése, mely fejlesztés nem egy-egy tevékenység keretein belül valósul meg, hanem áthatja az óvodai nevelés egészét. A gyermekek mozgásának fejlesztése örömforrást és egyúttal alkalmas lehetőség az esetleges mozgás hibák korrigálására is. Az optimális mozgás fejlődéshez biztosítani szükséges a spontán mozgás lehetőségeket, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. A gyermekek napirendjét úgy kell összeállítani, hogy elkerüljük az egyoldalú terhelést, azaz lehetőleg felváltva biztosítjuk a mozgást és az ülással együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülni. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek el a szabad levegőn. A napfény, a levegő, a víz, az eső is edzi erősíti őket. Természetesen az időjárásnak megfelelő ruházatra van szükség kint az udvaron és bent az épületben az udvaron nem csak játszani, de nagyon sokféleképpen lehet tevékenykedni. Az udvari játékeszközök, torna eszközök lehetővé teszik a gyermeksarok oldalú mozgásigényének kielégítését. Az egészséges életmódra nevelés nemcsak az óvoda épületének és udvarának célszerű hasznosítását jelenti, hanem gyakori sétákat, kirándulásokat a szabad természetben a közeli játszótérekben. Mivel állatbarát óvoda lettünk ezért minden kirándulás az állatok témakörében szervezzük. A séták alkalmával a párosával haladást csak addig követeljük meg, amíg a gyermekek biztonsága, testi épségének megóvása ezt igényli. Mindig van alkalom szabad, önálló mozgásra futkározás. A játékok, a kirándulások célját és ezzel együtt időtartalmát a gyermekcsoport életkori sajátosságaihoz igazítjuk. Az óvoda udvarán lévő veteményeskert ugyancsak alkalmas a mindennapi, komoly mozgást igénylő tevékenységekre. Ehhez szükséges eszközök bármikor a gyermekek rendelkezésére állnak.

A mozgásfejlesztés célja:

A gyermekek életkori sajátosságaihoz, fejlettségi szintjéhez és egyéni képességeihez igazodó mozgásfejlesztés biztosítása, amely hozzájárul az egészséges életmód megalapozásához, a nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék és koordináció fejlesztéséhez. Kiemelt cél továbbá a mozgás örömeinek megtapasztalása, valamint az önbizalom, kitartás és együttműködés erősítése a közös mozgásos tevékenységek során.

A célok eléréséhez szükséges feladatainkat a következőképpen határozzuk meg:

a spontán mozgásos játékok, irányított szabad játék kereteiben végzett tevékenységek és feladatok rendszeres tervezésével és megvalósításával a gyermek testi fejlődésének támogatása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése, a harmonikus összerendezett mozgásuk kialakulásának megsegítése.

Változatos, mozgásra ösztönző terek és eszközök biztosítása (tornaterem, udvar, mozgáskuckó).

Szabad mozgás lehetőségének biztosítása minden nap, időjárástól függően akár kültéren is. Heti rendszerességgel szervezett mozgásos foglalkozások.

Közös mozgás, mozgásos játékok (pl. körjátékok, népi játékok).

Séták, kirándulások, természetes mozgásformák beépítése a mindennapokba.

Mozgásfejlesztő eszközök használata (labda, karika, mászóka, egyensúlyozó eszközök).

Sajátos nevelési igényű gyermekek mozgásfejlesztésének támogatása (szakemberrel együttműködve).

Manipulációs játékok, építés, gyurmázás, vágás, rajzolás.

Kézműves tevékenységek, célzott fejlesztő feladatok.

Közös csapatjátékok, együttműködést igénylő feladatok.

Szabálytudat, kitartás, sikerélmény biztosítása.

1. A mozgásfejlesztés jelentősége és feladata az óvodáskorban

Az óvodáskor (3–7 év) a mozgásfejlődés szempontjából kiemelkedő időszak. Ebben az életkorban fejlődik gyermek nagy mozgása fejlődik finommotorikája, egyensúlyérzéke, koordinációja, térbeli tájékozódása.

A mozgás fejleszti a kognitív képességeket is, segít a tanulás előkészítésében különösen az írás olvasás számolás megalapozásában.

A rendszeres mozgás javítja a figyelmet, a kitartást, szociális képességeket és érzelmi stabilitást.

A vegyes csoport sajátossága, hogy különböző életkorú (3–7 éves) gyerekek vannak együtt.

A mozgásos tevékenységek **differentiálása** az életkor és fejlettségi szint szerint.

Komplex mozgásfejlesztő játékok alkalmazása, melyek egyszerre fejlesztik a kisebbek és nagyobbak képességeit.

A nagyobb gyermekek példaként szolgálhatnak a kisebbek számára („kortárs hatás”).

Biztosítani a megfelelő eszközöket és teret a mozgáshoz (tornaterem, udvar, eszközök).

A mozgás integrálása a napi rutinba: **napindító tornák, szabad mozgásos játékok, irányított mozgásos foglalkozások.**

Óvodapedagógus feladatai mozgásfejlesztésben 3–7 éves vegyes csoportban

- A gyermekek mozgásfejlődésének megfigyelése és nyomon követése
- Egyéni fejlettségi szint felmérése (nagymozgás, finommotorika, egyensúly, koordináció).

- Fejlődési eltérések felismerése (pl. mozgásügyetlenség, késések).

Tudatos mozgásfejlesztési tevékenységek tervezése és szervezése

- Differenciált feladatok biztosítása különböző életkorú és képességű gyermekeknek.
- Mozgásos tevékenységek beépítése a napi rutinba:
 - mozgás (napi rendszerességgel)
 - szabad mozgás a szabadban
 - játékos mozgásos feladatok (pl. fogócska, akadálypálya, egyensúlyozás)
- Mozgáskoordinációs gyakorlatok (labdás játékok, ugróiskola, célbadobás stb.).
- Finommotoros fejlesztés (gyurmázás, rajzolás, ollóhasználat, gombolás stb.).

Életkornak megfelelő mozgásformák biztosítása

- **3–4 évesek:** alapmozgások fejlesztése (járás, futás, mászás, ugrás).
- **5–6 évesek:** mozgáskoordináció, térbeli tájékozódás fejlesztése.
- **6–7 évesek:** mozgások pontosítása, mozgássorok ismétlése, előkészítés iskolai testnevelésre.
- Kisebbek utánnézéssel tanulhatnak a nagyobbaktól.
- Idősebb gyerekek segíthetnek a kisebbeknek, ami fejleszti szociális kompetenciájukat.
- Differenciált foglalkozások – pl. párhuzamosan végzett eltérő nehézségű mozgásfeladatok.
- Biztonságos környezet és felügyelet biztosítása eltérő fejlettségi szintek mellett.

Mozgásfejlesztés tárgyi feltételeinek megteremtése

- Változatos és biztonságos eszközök biztosítása: labdák, karikák, mászóak, bordásfal, babzsák, egyensúlyozó eszközök stb.
- A tér átrendezése a mozgástevékenységekhez (teremben, tornateremben)

Várható mozgásfejlődési jellemzők óvodáskor végére:

- **Nagyobb mozgások:**
 - **Javul a koordináció:** Képesek egyensúlyozni, futni, ugrálni, mászni, dobni és elkapni egy labdát.
 - **Finomodnak a mozdulatok:** A mozgások kevésbé görcsösek, és a mozgáskoordináció is javul.
 - **Javul az állóképesség:** Többet tudnak mozogni és kevésbé fáradnak el.
 - **Több mozgásforma:** Képesek bonyolultabb mozgásformákra, mint például biciklizés, görkorcsolyázás, úszás.
- **Finommotorika:**

- **Jobb kézügyesség:** Képesek ceruzával rajzolni, ollóval vágni, gyurmázni, építőkockákkal építeni.
- **Önállóbbak az öltözködésben:** Képesek bekötni a cipőfűzőt, felvenni a kabátot és gombot begombolni.
- **Kialakul a kézdominancia:** Egyértelműen eldől, hogy melyik kezüket részesítik előnyben.
- **Testtudat:**
 - **Jobban megismerik a testüket:** Tudják, hogy a test melyik része hol van és mire jó.
 - **Képesek a testükkel kapcsolatos feladatokat önállóan elvégezni:** Például testápolás, öltözködés, étkezés.
- **Társas mozgás:**
 - **Együtműködnek a játékban:** Képesek közösen játszani, szabályokat betartani és feladatokat elosztani.
 - **Megtanulják irányítani a játékot:** Tudják kezdeményezni a játékot, és a többiekhez is tudnak alkalmazkodni.
- Fontos megjegyezni:
- A mozgásfejlődés üteme egyénenként eltérő lehet, de a fenti jellemzők általában jellemzőek az óvodáskor végére.
- A mozgásfejlődés támogatása fontos az egészséges fejlődés szempontjából. A rendszeres mozgás, játék és a szabadban töltött idő elengedhetetlen a gyermekek mozgásfejlődéséhez.

➤ Kiemelt feladat(mozgásfejlesztés) fejlesztési terve 2025 /2026 -os nevelési évben

Célok eléréséhez szükséges feladatok:

A spontán mozgásos játékok irányított szabad játék kereteiben végzett tevékenységek és feladatok rendszeres tervezésével és megvalósításával a gyermekek testi fejlődésének támogatása, mozgásigényük kielégítése harmonikus összerendezett mozgásuk kialakulásának megsegítése.

Fejlesztési feladatok (Heti tervekbe folyamatosan beépítve)

1. Nagy mozgások (nagymozgásos fejlesztés)

- Járás, futás (különböző módokon: lassú, gyors, irányváltással, akadályon át)
- Ugrás, szökdelés (helyből, elrugaskodással, váltott lábbal)
- Kúszás, mászás (különböző testhelyzetekben, akadályokon)
- Dobás, gurítás, elkapás (különböző labdákkal, eszközökkel)
- Egyensúlyfejlesztés (padon járás, egy lábon állás, vonalon haladás stb)

2. Finommotorika és kézügyesség

- Eszközhazsnálat közben (pl. karikával, labdával, babzsákkal)
- Fogás, szorítás, nyitás-zárás, dobás-kapás mozdulatok

3. Térbeli tájékozódás, irányok érzékelése

- Saját testhez viszonyított és külső térbeli tájékozódás fejlesztése
- Térbeli viszonyok megértése (előtt, mögött, fent, lent, mellette), helyváltztatás a térben jobb-bal megkülönböztetése

4. Ritmikus mozgás, mozgáskoordináció

- Ritmikus gyakorlatok zenére, tapsra
- Különböző mozgások összehangolása (pl. járás közben karlengetés)

5. Állóképesség, erő és gyorsaság fejlesztése

- Rövid távú, intenzív mozgásos feladatok
- Játékos versenyek, váltóversenyek

6. Testtudat, testrészek ismerete

- Mozgások során testrészek megnevezése, használata
- Testkép erősítése (pl. „Tedd a karikát a fejedre!”)

7. Szociális és szabálytudat fejlesztése mozgásos játékkal

- Együttműködés, egymásra figyelés
- Versengés, szabálytartás gyakorlása

8. Koordinációs készségek fejlesztése: Különböző mozgások összehangolása, például futás közbeni labda elkapása, egyensúlyozás deszkán, szökdelés egyik lábról a másikra.

Képesség és személyiség fejlesztés

Programunk célja: a 3- 7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja a teljes gyermeki személyiség fejlesztését, valamint az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

A nevelési célunkat gyermekeink szükségleteinek tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével valósítjuk meg. Mindezek mellett figyelembe vesszük életkori, és egyéni sajátosságait. Intézményi gyakorlatunk szerint fejlesztés módszere az egyéni differenciáláson alapszik. Számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek érési üteme különböző, és fejlődésük dinamikája is eltérő lehet. A differenciálás tervezett pedagógiai folyamat, amely a különböző fejlettségű gyermekek számára biztosítja a legoptimálisabb lehetőségeket.

Munkák fontos feladata: hogy minden gyermek a neki legmegfelelőbb módon és tempóban gyarapodjon. Fontosnak tartjuk az egyéni bánásmódot, amellyel igazodunk a gyermekek más-
ságához, így fejlődésük megsegítése érdekében a legmegfelelőbb pedagógiai eljárásokat vá-
lasztjuk és alkalmazzuk. A nevelés = személyiségfejlesztés. A személyiség fejlesztése nem más,
mint a képességek kibontakoztatása a tevékenységeken keresztül. A tevékenységek gyakor-
lása közben alakítjuk ki a gyermeki képességet.

- Általános képességek: kommunikációs képesség, kooperációs képesség, tanulási ké-
pességek, kreativitás.
- Speciális képességek: nyelvi képességek, matematikai képességek, testi ügyesség, ki-
váló ritmusérzék, kiváló kézügyesség.
- Kognitív képességek: értelmi, gondolkodási műveletek, felismerés, elvonatkoztatás, vi-
szonyítás, osztályozás, fogalomalkotás, értékelés összehasonlítás, következtetés,
problémamegoldás kombinálás stb.,
- Érzelmi megnyilvánulásokkal kapcsolatos, akarattal kapcsolatos képességek: türelem,
tolerancia siker, kudarc, szűrés, önfegyelem, önbizalom, önkifejezés szeretet ragasz-
kodás párkapcsolatok.
- Pszichomotoros képességek: testi képességek, fizikai képességek, fittség, ügyesség,
gyorsaság, terhelhetőség állóképesség, pontosság.

Intézményi innovációk, kiemelt témahetek

Tovább visszük a megkezdett innovációinkat, illetve az elmúlt nevelési évben bevezetett kiemelt témaheteket és témanapokat:

- Állatok világnapja témahét
- Mese mese mátkahét
- Vizes témahét
- Földünk témahét (Bóbita nap)
- Tűzoltó hét
- Madaraink, fáink” témahét
- Földünkért világnap (zöld napok)
- Madár karácsony
- Újra papír napja
- Karácsonyi készülődés „Csodák - csodája” - kézműves tesz- vesz hét

A témahetek, témanapok bevezetésének célja továbbra is a gyermekek szociális és kognitív képességeinek fejlesztése, a közös élményekre épülő változatos programokon és a társas közösségi tevékenységeken keresztül.

Állatbarát óvoda feladatai:

Az állatbarát óvodához kapcsolt programok:

- Garabonciás: Őszi erdő
- Sztyeppi kutya terápia
- 3 D mozi az állatok körében

Szakmai munkaközösség tagjai:

Intézményünkben valamennyi óvodapedagógus tagja a szakmai munkaközösségnek

csipet csapat csoport: Nagyné Magyar Mónika
Lippai Szilvia

Mókus csoport: Gross Zsuzsanna
Kovácsné Kasuba Erzsébet

Dumbó csoport : Varga Anna
Czeplédi Sándorné

Micimackó csoport : Lemák-File Zsuzsanna

Süni csoport : Dohányos Györgyné Szakmai munkaközösség vezető
Kádár Petra

Szakmai munkaközösség célja

Munkaközösségünk célja:

- Az eddigi nevelési eredmények javítása, fokozása a pedagógiai munkában
- A településünkön élő óvodások magas szinten való ellátása az oktatásirányítás mindenkor feladatainak megfelelő aktualizálásával.
- Beszélgetések, szakmai viták közben az óvodapedagógusok szakmai önkontrolljának javítása.
- Szakmai tudásuk bővítése, a továbbképzések és a szakmai konzultációk által.
- Belső szakmai kapcsolatok megerősítése, hospitálások, műhelymunka, ünnepségek, rendezvények, innovációk, hagyományörzés által, jó gyakorlatok átvételével.
- Szülőkkel való kapcsolattartás fenntartása.
- Az innovációk alkalmazása a mindennapokban.
- A kevésbé ismert, megszokottól eltérő néphagyományokkal, népszokásokkal való ismerkedés és ezek integrálása az óvodai életünkbe.
- Környezetvédelem és környezettudatosság gyakorlati megvalósítása a környezetünk szeretete és védelme.
- Pedagógus kompetenciák fejlesztése.
- A pedagógiai munkát közvetlen segítők (pedagógiai asszisztensek, dajkák) nevelőpartnerkénti elismerése.
- Gyermekeink testi és lelki egészségének megőrzése és fejlesztése (egészséges életmód + mozgás)
- Valamilyen problémákkal küzdő gyermekek megsegítése és fejlesztése érdekében: problémamegoldó és együttműködési képességek fejlesztése.
- Csapatépítés valamennyi óvodapedagógus szívesen és jókedvvel vegyen részt az összejöveteleinken.
- Néphagyományok, népi játékok, mondókák, éneklés, tánc, együttmozgás megszerettetése a gyermekeinkkel, valamint erre való igényük kialakítása (néptánc, gyermek-tánc).
- A kultúra értékeinek megismertetése, felfedezése és tudatosítása.
- Gyermekeink fantáziavilágának bővítése a drámajátékok által.
- Pozitív érzelmi viszony kialakítása más élőlényekkel (pl. állatok) az állatos témahét keretében.
- Vizuális, manuális képességeik fejlesztése, a kiállított alkotások megbecsülése.
- Önkifejezés, érzelmek, örömek, kreativitás, alkotó gondolkodás kibontakoztatása („várázsceruza vizuális művészeti tehetségműhely)

- Egymástól való tanulás elvének érvényesítése, belső tudásmegosztás lehetőségeinek gyakorlati megvalósítása (hospitálások, műhelymunka, jó gyakorlatok).
- Együttműködés külső partnereinkkel óvodánk pozitív megítélése érdekében.
- Segítő szakmai anyagok gyűjtése, letöltése, készítése egymás és munkatársaink részére
- Folyamatos önképzés, szakmai tapasztalatcsere, hasznos anyagok beszerzése, azok megosztása az óvodapedagógusok között
- A feladatok egyenlő részben való megosztása az óvodapedagógusok között.
- Az intézmény részvétele a közéletben: az intézményünk képviselőjében az óvodapedagógusok részt vesznek a városi ünnepségeken

Munkaközösségünk feladata

- A 2025-2026 –os nevelési évre az óvodavezető által elkészített fejlesztési tervek megvalósításának támogatása.
- A fejlesztési tervben kijelölt fejlesztendő területek kiemelt figyelemmel való tervezése és megvalósítása.
- A gyermekek képességeinek és kulcskompetenciáinak megismerése és megerősítése.
- Differenciált fejlesztés az egyéni képességeket figyelembe véve.
- Vizuális tehetség kibontakoztatásának megsegítése a vizuális tehetség műhelyen keresztül.
- Alkotó, kreativitást fejlesztő játékok és tevékenységek tervezése és megvalósítása, ehhez változatos, korszerű szakmai anyagok, eszközök biztosítása gyermekeink számára.
- Elméleti és gyakorlati problémák, ismeretek elemzése és megbeszélése.
- Az óvodapedagógusok szakmai tudásának bővítése, új ismeretekkel való megtöltése.
- Teljeskörű egészségfejlesztés megvalósítása a programunk meghatározásai alapján. Egészséges életmód + mozgás.
- A legoptimálisabb óvodáztatási lehetőségek biztosítása a gyermekek számára az egyéni bánásmód és egyenlő hozzáférés alkalmazásával.
- Elméleteink integrálása a gyakorlati munkánkba.
A nevelési év során 3 alkalommal a szakmai konzultációt tartunk, az aktuális feladatok, esetleges nehézségek megbeszélése kapcsán.
- A továbbképzéseken résztvevő kollégák lehetőséget kapnak arra, hogy megoszthassák új ismereteiket a többi óvodapedagógussal:
 - jó gyakorlatok
 - műhelymunka
- Összejöveteleinket, szakmai konzultációinkat érdekesebbé tesszük különböző játékok, szituációs játékok, csapatjátékok alkalmazásával.

- Gondoskodunk a pedagógus munkakörben foglalkoztatottak nevelőmunkájának mindenkori szakmai segítségéről. (adminisztráció, hasznos anyagok gyűjtése)
- Segítséget nyújtunk minden óvodapedagógusnak az adminisztrációs munkában (az OviKréta bevezetésében, programtervek, innovációk, témahetek, ünnepek, programok tervezése, gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció...)
- A pedagógiai asszisztensek bevonása a mindennapi nevelőmunkába, megbízatásokkal való ellátásuk, délutáni tevékenységek során is.
- Dajkák, pedagógiai asszisztensek egyenrangú nevelőpartnerként való kezelése.
- Minden óvodapedagógus törekedjen arra, hogy azon pedagóguskompetenciáját fejlessze, amelyet gyengeségnek érez.
- Lehetőséget teremtünk a szülők számára, hogy vegyenek részt fórumainkon, programjainkon, a szülőkkel való kapcsolattartás megsegítése érdekében szülői értekezletek, fogadóórák igény szerint, Bóbita napok, nyílt napok, ...)
- Szülők rendszeres tájékoztatása a gyermek fejlettségi szintjéről, aktuális állapotáról, esetleg külső segítségnyújtás szükségességéről.
- Kapcsolattartás, együttműködés a pedagógiai szakszolgálattal.
- Feladatok kijelölése az óvodapedagógusok számára a páros és team munkában a személyes kapcsolatok kialakítása és megerősítése érdekében.
- Önértékelési csoport munkájának támogatása.
- Teljesítményértékelési munkacsoport munkájának megsegítése
- Különös tekintettel tervezünk és fejlesztünk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében. Segítséget nyújtunk az óvodapedagógusoknak a fejlesztési tervek elkészítésében (BTM, SNI)
- Tehetségek felkutatása, tehetséges gyermekek támogatása- tehetséggondozás kapcsán.
- Az óvodavezető munkájának mindenkori megsegítése
- Népszokások, néphagyományok éltetése, jeles napok megismertetése a gyermekekkel.
- Nevelőmunkánk új tartalmakkal való megtöltése (intézményi innovációk, kiemelt témahetek, témanapok).
- Gondoskodunk az ünnepek, programok szervezésével kapcsolatos feladatok ellátásának megsegítéséről, a gyakorlati megvalósításáról.
- Közreműködés a művészeti tevékenységekkel kapcsolatos programok és látogatások megszervezésében (könyvtár, múzeum...), valamint egyéb programok (gyermeknap, egészségnap, Bóbita napok tervezésében és szervezésében).
- A 2025/2026 –os nevelési év munkatervében meghatározott adódó és aktuális feladatok ellátása.
- Társas és közösségi tevékenységek, programok bevezetésével támogatjuk a szokás és normarendszer megalapozását és kialakítását.

- Kiemelt figyelmet fordítunk az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésére, a szociális készségek kialakítására és az értelmi képességek fejlesztésére.
- Segítjük a környezettudatos magatartás kialakítását az óvodai élet mindennapjaiban a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében.
- Kiemelt figyelmet fordítunk az óvodán kívüli, szabadidős programok bővítésére, csoportonként az új ötletek megvalósítására.
- Állatbarát óvoda további fejlesztése a cél.

Szakmai kapcsolataink

Szakmai kapcsolatot tartunk fenn:

- Az intézmény vezetőjével, és vezető-helyettesével
- A helyi általános iskola igazgatójával és az alsó tagozatos pedagógusokkal
- Az Isaszegi Hétszínvirág Óvoda vezetőjével és szakmai munkaközösségük vezetőjével
- Közművelődési intézmények vezetőivel (Művelődési Otthon, Könyvtár, Múzeum)

Munkaterv

Az éves munkaterv összeállításánál figyelembe vett szempontok:

- az éves munkaterv összeállítása az intézményvezető és a szakmai munkaközösség óvodapedagógusainak javaslata alapján történik
- rugalmasság
- innovatív ötletek támogatása
- hagyományaink ápolása, új tartalommal való megtöltése
- partneri együttműködés, az általános iskolákkal, az óvoda-iskola átmenet támogatása céljából.
- Állatbarát óvoda további fejlesztése

Munkaközösségi konzultációk tervezett időpontjai és témái:

- 2025.10. Szakmai munkaközösségi éves terv ismertetése.
Leendő feladatok, tervek megbeszélése
Témanapok, témahetek, innovációk, ünnepek, rendezvények, hagyományok, hospitálások, műhelymunka,
jó gyakorlatok átvétele
- 2026.01. Szakmai munkaközösség munkájának féléves beszámolója, aktuális feladatok megbeszélése.

2026.06. Szakmai munkaközösség szakmai munkájának éves értékelése, aktuális feladatok, nyári ütemtervek megbeszélése.

A szakmai ellenőrzés, értékelés területei

- A gyermekek fejlődését nyomonkövető dokumentáció (évente 2 alkalommal a krétában)
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása (óvodapedagógusok nevelőmunkája, dajkák segítő munkája meghatározott csoportban, közös szempontok alapján készített fejlesztési tervek)
- Szülőkkel való kapcsolattartás (jegyzőkönyvek, programok,).

Belső tudásmegosztás

A 2025-2026 nevelési évben 2 fős szakmai munkacsoportokban látjuk el az aktuális feladatokat.

Szakmai munkacsoportok:

- o Hagyományőrző munkacsoport: Kovácsné Kasuba Erzsébet, Gross Zsuzsanna
- o Játszani, mesélni jó munkacsoport: Nagyné Magyar Mónika, Liptai Szilvia
- o Ünnepejünk együtt munkacsoport: Varga Anna, Czeglédi Sándorné
- o Környezetbarát munkacsoport: Lemák -File Zsuzsanna,
- o Állatvédelem pedagógiai munkacsoport: (óvoda igazgató, minden óvodapedagógus,) (koordinálja: Dohányos Györgyné szakmai munkaközösség vezető)

Isaszeg 2025.09.03.

Dohányos Györgyné szakmai vezető

dr. Aladiczné Kádár Petra óvodaigazgató

Nagyné Magyar Mónika óvodaigazgató-helyettes

„Együtt a gyermekekért” szakmai munkaközösség feladatterve 2025/2026 nevelési év
2025.09.01.-2026.02.28.
I.féléves

Szeptember			
Feladat		Időpont	Felelős
Beszoktatás, befogadás. Az újonnan érkező gyermekek szeretetteljes fogadása, otthonos, családi környezet megteremtése.		2025.szeptember 01-től	óvodapedagógusok
OviKréta rendszer beindítása		2025.szeptember 01-től	óvodapedagógusok
Óvodások adatainak rögzítése, feljegyzések elkészítése.		2025.szeptember 01-től	óvodapedagógusok
Kapcsolatfelvétel a segítő szakszolgálat (EPSZ) munkatársával (logopédus). A gyermekek szűrésének egyeztetése, szülők tájékoztatása, esetmegbeszélések, kapcsolattartás.		2025.szeptember hónap	óvodaigazgató
Szülői értekezlet, megtartása minden csoportban,		2025.09.29 Hétfő-kedd Dumbó, Micimackó 2025.09.30. Süni, Csipet, Mókus,	Óvodapedagógusok
Portéka színház		2025.09.16.	Óvoda igazgató
„Mese-mese mátká” - hét a magyar népmese napjához (szeptember 30.) és a drámajátékokhoz kapcsolódóan.		2025.szeptember 22.- 26.-ig	„Játszani, mesélni jó” munkacsoport
Október	Kiemelt feladat: Mozgásfejlesztés: Nagy mozgások (nagymozgásos fejlesztés) <ul style="list-style-type: none"> Járás, futás (különböző módokon: lassú, gyors, irányváltással, akadályon át) Ugrás, szökdelés (helyből, elrugaskodással, váltott lábbal) Kúszás, mászás (különböző testhelyzetekben, akadályokon) Dobás, gurítás, elkapás (különböző labdákkal, eszközökkel) Egyensúlyfejlesztés (padon járás, egy lábon állás, vonalon haladás stb.) 		
Feladat		Időpont	Felelős
Szakmai munkaközösség éves munkatervének összeállítása, elkészítése.		2025.október hó- nap	Dohányos Györgyné szakmai munkaközös- ség vezető
Gyermektánc, néptánc, együttmozgás, művészeti cselekvés a néphagyomány megismerése jegyében.		2024.október 06.- től 2025. május.31.- ig heti 1 alkalommal	Kovácsné Kasuba Erzsé- bet óvodapedagógus

„Zöld napok” keretében földünkért világnap		2025.10.21.	Óvodapedagógusok
Garabonciás: Őszi erdő		2025.10.06.	Óvodai igazgató
„Állatok világnapja témahét tervezése, szervezése-intézményi innováció (Állatok világnapja október.04.)		2025.szeptember 29.- október 03ig.	óvodapedagógusok
Varázsceruza vizuális művészeti tehetségműhely		2025.október 06.-tól 2025.május 31-ig heti 1 alkalommal	Nagyné Magyar Mónika óvodapedagógus Kádár Petra óvodai igazgató
Együttműködés a szaksegítőkkal (SNI-s, BTM-es) gyermekek vizsgálata, jelzőlapok kitöltése, eljuttatása a kijelölt szervezeteknek (Pedagógiai Szakszolgálat)		2025.október hónap	óvodapedagógusok
Nemzeti ünnep: október 23. tervezése, megemlékezés minden csoportban		2025.október 22.	„Ünnepeljünk együtt” munkacsoport
Szakmai munkaközösségi konzultáció: szakmai munkaterv ismertetése, leendő feladatok, tervek, innovációk, ünnepek, rendezvények, műhelymunka, hospitálások megbeszélése.		2024.október	Dohányos Györgyné szakmai vezető
„Zöld napok” keretében Földünkért világnap (10.21.)		2025.október 20.	„Környezet-barát” munkacsoport
Árki István képességfejlesztő torna		2025 október heti egy alkalommal	óvoda igazgató
November	Kiemelt feladat: Mozgásfejlesztés: Ritmikus mozgás, mozgáskoordináció		
Feladat		Időpont	Felelős
Gyermektánc, néptánc, együttlátás, művészeti cselekvés a néphagyomány megismerése jegyében.		2025.november hónap heti 1 alkalommal	Kovácsné Kasuba Erzsébet óvodapedagógus
Varázsceruza vizuális művészeti tehetségműhely		2025.október 01.-tól 2025.május 31-ig heti 1 alkalommal	Nagyné Magyar Mónika óvodapedagógus Kádár Petra óvodaigazgató
Szttyeppi kutyaterápiás		2025. november	óvodaigazgató
Árki István képességfejlesztő torna		2025.november heti egy alkalommal	óvodaigazgató
December	Kiemelt feladat: Mozgásfejlesztés: Állóképesség, erő és gyorsaság fejlesztése		
		<ul style="list-style-type: none"> • Rövid távú, intenzív mozgásos feladatok • Játékos versenyek, váltóversenyek 	
Feladat		Időpont	Felelős

Gyermektánc, néptánc, együttmozgás, művészeti cselekvés a néphagyomány megismerése jegyében		2025.december hónap, heti 1 alkalommal	Kovácsné Kasuba Erzsébet óvodapedagógus
Varázsceruza vizuális művészeti tehetségműhely		2025.december hónap heti 1 alkalommal	Nagyné Magyar Mónika óvodapedagógus Kádár Petra óvodaigazgató
Mikulás várás, előkészületek a Mikulásra. Mikulás ünnepség (tervezés, szervezés, Mikulás csomagok, ajándékok beszerzése		2025.december 03.	„Hagyományőrző” munkacsoport
Gézengúz zenekar		2025.december 3.	Óvodaigazgató
Karácsonyi készülődés „Csodák - csodája” - kézműves teszt hét		2025.december 8-12	„Hagyományőrző” munkacsoport
Karácsonyi vásár a Művelődési házban		2025.december 10	óvoda dolgozói
„Zöld napok” keretében Madárkarácsony		2025.december 15. hétfő	„Környezet-barát” munkacsoport
Karácsonyi délelőttök (ünnepségek) minden csoportunkban szokásrendnek megfelelően		2025.december	óvodapedagógusok
Árki István képességfejlesztő torna		2025.december heti egy alkalommal	óvoda igazgató
Január	Kiemelt feladat: Mozgásfejlesztés: Testtudat, testrészek ismerete <ul style="list-style-type: none">Mozgások során testrészek megnevezése, használataTestkép erősítése (pl. „Tedd a karikát a fejedre!”)		
Feladat		Időpont	Felelős
Gyermekek fejlődését nyomonkövető dokumentáció tapasztalatainak rögzítése.		2025.január.31-ig	óvodapedagógusok
Nagycsoportosok beiskolázásával kapcsolatos feladatok megbeszélése, egyeztetés a segítő szakemberekkel, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre (Prevenció, korrekció, kompenzáció, integráció, kontrollvizsgálat kérése) SNI, BTM		2026.január hónap	óvodapedagógusok
Gyermektánc, néptánc, együttmozgás, művészeti cselekvés a néphagyomány megismerése jegyében.		2026.január hónap, heti 1 alkalommal	Kovácsné Kasuba Erzsébet óvodapedagógus

Varázsceruza vizuális művészeti tehetségműhely		2025.október 01.-től 2026.május 31-ig heti 1 alkalommal	Nagyné Magyar Mónika óvodapedagógus Kádár Petra óvodaigazgató
Árki István képességfejlesztő torna		2025.január heti egy alkalom	óvodaigazgató
Február	Kiemelt feladat: Mozgásfejlesztés: Szociális és szabálytudat fejlesztése mozgásos játékkal Együttműködés, egymásra figyelés, Versengés, szabálytartás gyakorlása		
Feladat		Időpont	Felelős
Nagycsoporthoz kapcsolódó feladatok megbeszélése, egyeztetés a segítő szakemberekkel, szülőkkel, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre. (SNI, BTM). Gyermekek esetleges szakértői vizsgálata, jelzőlapok kitöltése, fejlesztési tervek rögzítése a krétában (folyamatosan)		2025.február hónap	óvodapedagógusok
Gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációk ellenőrzése csoportonként krétában		2026.február	Nagyné Magyar Mónika óvoda igazgatóhelyettes Kádár Petra óvodaigazgató
Farsangi előkészületek a néphagyományörzés kapcsán. Farsangi délelőtt „Farsangbál” minden csoportban. (tervezés, szervezés)		2025. február 06.	„Hagyományörző” munkacsoport
Gézengúz zenekar		2026.február 06.	Óvodaigazgató
Gyermektánc, néptánc, együttmozgás, művészeti cselekvés a néphagyomány megismerése jegyében.		2025.február hónap, heti 1 alkalommal	Kovácsné Kasuba Erzsébet óvodapedagógus
Varázsceruza vizuális művészeti tehetségműhely		2025.október 01.-től 2025.május 31-ig heti 1 alkalommal	Nagyné Magyar Mónika óvodapedagógus Kádár Petra óvodaigazgató
Alapfokú Művészeti Iskola által meghirdetett rajzpályázati munkák egyéni vagy csoportos elkészítése.		2025.február-március hó	óvodapedagógusok
Árki István képességfejlesztő torna		2025.február heti 1 alkalom	óvodaigazgató

Jogszá

- 1 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 3 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 4 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 5 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve – Oktatási Hivatal honlapjáról
- 6 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 7 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 8 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 9 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 10 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 11 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 12 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 13 Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő – testületének és Polgármesterének határozatai

Dátum: Isaszeg, 2025. év 09. hó 03. nap

Óvodaigazgató neve: dr. Aladicsné Kádár Petra

Óvodaigazgató – helyettes neve: Nagyné Magyar Mónika

PH

Legitimációs záradék

Az Isaszegi Bóbita Óvoda irattárában iktatási számú jegyzőkönyv található, mely igazolja, hogy a szülők megismerték és véleményezték a 2025/2026 nevelési év munkatervét.

Kelt: Isaszeg,

.....
szülői szervezet vezetője

Az Isaszegi Bóbita Óvoda irattárában iktatási számú jegyzőkönyv található, mely igazolja, hogy a fenntartó megismerte és jóváhagyta a 2025/2026 nevelési év munkatervét.

Kelt: Isaszeg,

.....
fenntartó

PH

Az Isaszegi Bóbita Óvoda nevelőtestülete: 100%-os arányban, a 2025.08.29.-én kelt nevelőtestületi határozata alapján, a 2025/2026 nevelési év munkatervét elfogadta.

Kelt: Isaszeg,

.....
intézményvezető

PH

ISASZEG VÁROS JEGYZŐJÉTŐL

☒ 2117 Isaszeg, Rákóczi u. 45.

☒ E-mail: hivatal@isaszeg.hu

☒ Telefon: (28) 583-100

KRID: 307198370

Ügyiratszám: I/...../2025

Ügyintéző:

Tárgy: árajánlat kérés

CÍMZETT

VEZETŐ részére

CÍM

UTCA, HÁZSZÁM

IRÁNYÍTÓSZÁM

e-mail:

Tisztelt Címzett!

Isaszeg Város Önkormányzat Képviselő-testületének/2025. (IX. 18.) Kt. határozata alapján a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Osztálya a 2026. évi tűzifa beszerzés előfeltételeként megkeresi Önt árajánlatkérésével a következők szerint:

Árajánlatot kérünk Öntől 2026. január 1. és 2026. december 31. közötti időtartamra vonatkozóan Isaszeg város teljes területén történő **tűzifa beszerzése vonatkozóan** az alábbi feltételekkel:

1. január 1-től – április 15-ig, majd október 15-től december 31-ig megállapított támogatási esetek, előre láthatólag január 15-től május 15-ig, október 25-től december 20-ig történő kiszállítással,
2. 4 heti rendszerességgel, házhoz szállítással,
3. átlagosan 150 támogatási eset/kiszállítás a fűtési szezonban, kiszállítással Isaszeg teljes közigazgatási területén
4. az önkormányzat által fizetendő összeg **legfeljebb 50.000 Ft/támogatási eset**,
5. vastag keményfa, kuglizott- hasított formában,
6. esetlegesen kalodában,
7. a kiszállításról és átadásról fényképfelvétel és/vagy írásos átvétel szükséges.

Az árajánlatokat **ömlesztett és kalodázott formájú, hasított vastag keményfára** kérjük leadni, erdei köbméterre, illetve mászóra számítva. (nettó ár+áfa/erdei köbméter).

Az árajánlatnak a szállítás, úthasználat, valamint a 2026. évben esetlegesen felmerülő áremelkedés költségeit is magában kell foglalnia.

Az árajánlatokat zárt borítékban, papír alapon kérjük megküldeni az alábbi címre:

- Isaszegi Polgármesteri Hivatal 2117 Isaszeg, Rákóczi utca 45., vagy
- személyesen a Polgármesteri Hivatal Kabinet irodáján.

Az árajánlat beérkezésének határideje: **2025. szeptember 30. 12 óra**

(Postai út igénybevétele esetén a határidőig történő megérkezés az ajánlattevő felelőssége.)

A határidő túllépése jogvesztő hatályú.

A borítékra kérjük ráírni: „Árajánlat tüzelőanyag beszerzésére-2026”

Az ajánlatkérés elektronikusan kerül megküldésre.

Segítő közreműködésüket megköszönve.

Isaszeg, 2025. szeptember 18.

Tisztelettel:

Tóthné Pervai Katalin jegyző nevében és megbízásából

Pisiák Zsuzsanna
igazgatási osztályvezető